Programmabegroting 2025

gemeente Winterswijk

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord 4
De financiële positie van de gemeente Winterswijk in meerjarenperspectief 5
Leeswijzer 12
Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk 14
1.1 Volksgezondheid 14
1.2 Maatschappelijke ondersteuning 16
1.3 Jeugd 20
Financiële onderbouwing programma 1 24
Programma 2 Meedoen in Winterswijk 27
2.1 Cultuur 28
2.2 Sport 30
2.3 Inkomen en participatie 32
2.4 Educatie 36
Financiële onderbouwing programma 2 39
Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk 42
3.1 Openbare ruimte 43
3.2 Klimaat, water en milieu 48
3.3 Duurzaamheid en milieu 50
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen 53
3.5 Economie en Lobby 65
Financiële onderbouwing programma 3 71
Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk 77
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening 78
4.2 Openbare orde en veiligheid 81
Financiële onderbouwing programma 4 86
Programma 5 Inkomsten van Winterswijk 89
5.1 Algemene middelen 89
5.2 Lokale belastingen 90
Financiële onderbouwing programma 5 91
Paragrafen 93
Paragraaf lokale heffingen 93
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 100
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 109
Paragraaf financiering 115
Paragraaf bedrijfsvoering 118

Paragraaf verbonden partijen 124
Paragraaf grondbeleid 141
Paragraaf wet open overheid (WOO) 148
Bijlagen.....148
Bijlage 1 Financiële tabellen 148
Bijlage 2 Reserves en voorzieningen.....156
Bijlage 3 Beleidsindicatoren.....159
Bijlage 4 Investeringen.....161
Bijlage 5 Uitgangspunten begroting 2025-2028.....162

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de gemeenteraad van Winterswijk,
In het zeilen is de wind een allesbepalende factor; niet alleen de windkracht, maar ook de windrichting bepalen de snelheid waarmee je je doel kunt bereiken. In deze metafoor varen we als college op dit moment onze koers op onzekere verwachtingen. Zelden is er zo weinig duidelijkheid over de financiële ontwikkelingen van onze gemeente in de toekomst. In dit onzekere perspectief kiezen wij ervoor geen onomkeerbare nieuwe besluiten te nemen en te focussen op het behouden van wat we hebben en af te maken wat in gang is gezet. Samen aan de slag om onze ambities te realiseren: een prachtige gemeente met een hoog voorzieningenniveau, een sterk verenigingsleven, een goede levenstandaard en een grote aantrekkingskracht voor mensen van heinde en ver.
Behouden wat we hebben
We blijven ons inzetten om ons uitgebreide voorzieningenniveau te behouden voor onze gemeente. Daarom stellen we met deze begroting een verhoging van de bestemmingsreserve Instandhouding Voorzieningen voor. Deze middelen zijn beschikbaar voor onder andere voorzieningen als Boogie Woogie, zwembad Jaspers, Theater De Storm en huisvesting van onze scholen. We kunnen het als gemeente niet alleen. Inwoners en ondernemers zetten ook de schouders eronder en zoeken elkaar op om verschillende initiatieven op te zetten. Dit willen we graag ondersteunen en stimuleren met het fonds cofinanciering lokale initiatieven. Hiermee bieden we een eenmalige bijdrage aan initiatieven waar we vele jaren profijt van hebben. We gaan samen aan de slag!
Afmaken wat in gang is gezet
We werken verder aan gemaakte plannen. Het jaar 2025 benutten we voor onder andere het uitwerken van het programma “Zorg voor de toekomst”. Deze nieuwe visie leveren we naar verwachting eind 2024 op. Het mobiliteitsprogramma ontvangt u van ons en met de nieuwe cultuurnota gaan we aan de slag.

Aan de slag in 2025
Naast de verdere uitwerking van deze plannen, gaan we in 2025 ook aan de slag in Winterswijk. We werken aan de volgende zaken: een gebiedsvisie voor het nieuwe bedrijventerrein, een herinrichting van de openbare ruimte in Hakkelerkamp-Oost en starten we met de uitgifte van de eerste kavels op het oude terrein van steenfabriek de Vlijt, bereiden we woningbouw op de Ribeslocatie en de renovatie van basisschool De Esch voor.

Daarnaast gebruiken we 2025 om langlopende dossiers af te ronden.

Onze kwetsbare inwoners blijven de zorg en ondersteuning ontvangen die ze nodig hebben. We zetten ons samen met onze partners in voor de gezondheid van onze inwoners. Dat doen we door rijksbijdragen goed te benutten, we blijven inzetten op de lobby van ons streekziekenhuis en daarnaast blijven we werken aan de samenwerking met Duitsland in de EUREGIO.

We blijven inzetten op verbetering van onze (digitale) dienstverlening. We brengen kansen in beeld om de komende jaren efficiënter en doelgerichter te werken. De uitvoeringskracht van onze organisatie moeten we hierbij niet uit het oog verliezen. Goede medewerkers aan ons binden en hen blijven boeien is een flinke uitdaging. Het (natuurlijk) verloop, het door ziekte (tijdelijk) uitvallen van mensen, maar zeker ook het begeleiden van nieuwe mensen vraagt tijd en energie. We voelen ons daarom gesteund door de motie van de raad en stellen voor de taakstellende bezuiniging uit de begroting 2024 terug te brengen. Dat geeft ons ruimte nieuwe medewerkers te werven en begeleiden. Dat doen we in lijn met onze organisatievisie waarmee we inzetten op versterken van onze dienstverlening, verdere professionalisering en resultaatgerichtheid.
Met dank aan de bijdragen van onze medewerkers presenteren we deze (meerjaren)begroting aan uw raad. We hebben vertrouwen dat we met de juiste focus en door er samen de schouders onder te zetten, de uitdagingen van vandaag en morgen aan kunnen.

We kijken uit naar de behandeling op 5 en 7 november aanstaande.
Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders

De financiële positie van de gemeente Winterswijk in meerjarenperspectief

Strategie (meerjaren) begroting

We kiezen ervoor om, in lijn met het VNG-advies en binnen de kaders van de provincie Gelderland, de jaarschijf 2025 met een sluitend saldo te presenteren. Hiermee geven we onszelf de tijd om enerzijds de ontwikkelingen van onze inkomsten van het Rijk af te wachten en anderzijds te komen tot een goede afweging voor een proces naar een financieel sluitend meerjarenperspectief. De verdere uitwerking van de herijking van het gemeentefonds en het benutten van de algemene reserve, bieden aanknopingspunten om zonder ingrijpende keuzes het perspectief te verbeteren. De septembercirculaire verschijnt te laat om al in deze begroting te vertalen, maar de uitkomsten hiervan kunnen dit najaar met een financiële vertaling van onze ambities inzichtelijk worden gemaakt. Met deze strategie gunnen we ons de tijd om ook de toekomst van de voorzieningen in Winterswijk te borgen.
In het voorjaar van 2025 komen we naar de Raad met een actualisatie van de financiële inzichten, en een daarop gebaseerd voorstel om al dan niet te starten met een breed heroverwegingstraject. De focus ligt daarbij op een gezonde financiële toekomst met de realisatie van onze (meerjarige) ambities.

Solide financieel beleid

In het voorjaar heeft u de kaderbrief vastgesteld met daarin de volgende uitgangspunten:

1. De begroting 2025 maken we structureel sluitend.
2. De begroting 2025-2028 wordt opgesteld op basis van de meicirculaire.
3. In de meerjarenbegroting 2024 -2027 wordt reeds uitgegaan van een bedrag aan onderuitputting op de investeringen. Voorgesteld wordt om nog nauwkeuriger te kijken naar het moment van realisatie van de voorziene investeringen. Ook moet hierbij rekening worden gehouden met de doorbelasting van ambtelijke uren naar investeringen en de grondexploitatie.
4. Budgetten (niet zijnde subsidies) worden niet geïndexeerd, dus niet verhoogd met inflatiecorrectie, tenzij dit contractueel is vastgelegd.
5. Een nieuw plan, een nieuwe activiteit of nieuw beleid wordt opgestart als er dekking aanwezig is binnen de budgetten, door herschikking van budgetten of als er sprake is van subsidie of een bijdrage van derden.
6. Er wordt bij de voorbereiding van de programmabegroting 2025-2028 financieel geen rekening gehouden met investeringen in het IHP, Wooow, De Storm en Zwembad Jaspers die structureel doorwerken.
7. Dit jaar worden de drie lijnen uit de begroting 2024 uitgewerkt: Masterplan voor de organisatie, nieuwe visie sociaal domein en programma grote ruimtelijke projecten. Deze informatie is eind 2024 beschikbaar, zodat deze betrokken kan worden bij het ombuigingsplan 2026-2029.
8. Vanaf oktober werken we aan een ombuigingsplan voor 2026 en verder. Doel is het financiële perspectief voor die jaren structureel te sluiten. Daarbij wegen we ook de inzet van de algemene reserve af.
9. Het financieel meerjarenperspectief uit de begroting voor 2025 is het uitgangspunt voor het ombuigingsplan. Verder verwerken we de septembercirculaire 2024 daarin. We betrekken de Raad actief bij het opstellen van het ombuigingsplan. In het eerste kwartaal van 2025 leggen we het plan ter besluitvorming voor aan de raad.

In het proces van totstandkoming van de begroting is sprake van voortschrijdend inzicht bij enkele uitgangspunten die waren opgenomen in de kaderbrief.
In afwijking van het uitgangspunt dat we terughoudend zijn met nieuwe beleidsontwikkelingen is er op een aantal vlakken inspanning noodzakelijk met daaruit de voortvloeiende financiële consequenties. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar het onderdeel nieuwe beleidsontwikkelingen.
Daarnaast betreft het de wijze waarop we anticiperen op de nadelige ontwikkeling van ons financieel meerjarenperspectief. In november gaan we naar de raad met de inzichten waarin informatie uit het regeerakkoord en de septembercirculaire zijn vertaald. Het starten van het traject van het ombuigingsplan in oktober en de uitwerking van de drie lijnen uit de begroting 2024 laten we daarmee los. De vertaling van het Programma Ruimtelijke Investeringen en het Masterplan in de begroting is gewijzigd. De visie op het sociaal domein verschijnt in het najaar van 2024.

Financieel meerjarenperspectief

In de kaderbrief 2024 hebben wij u een meerjarensaldo gepresenteerd dat met € 866.000 positief was voor 2025, en vervolgens in de latere jaren een tekort van ruim € 3.000.000 laat zien. Op dat moment was de meicirculaire nog niet beschikbaar.
Ons financieel meerjarenperspectief ziet er na het doorvoeren van autonome ontwikkelingen, nieuwe beleidsontwikkelingen en de bijstelling van het pakket van bezuinigingsvoorstellen als volgt uit:

x € 1.000				
	2025	2026	2027	2028
Stand 1e prognose 2024	866	-3.489	-3.179	-3.179
Wijzigingen Begroting 2025	-831	-36	-1.003	-1.332
waarvan:				
Autonome ontwikkelingen	-411	328	-695	-1.023
Nieuwe beleidsontwikkelingen	-420	-364	-308	-309
waarvan:				
Nieuw beleid wettelijk	0	0	0	0
Nieuw beleid niet wettelijk	-420	-364	-308	-309
Bezuinigingen	0	0	0	0
Begrotingssaldo 2025-2028	**35**	**-3.525**	**-4.182**	**-4.511**
Waarvan incidenteel	-1.315	-56	-20	-20
Waarvan structureel	1.350	-3.469	-4.162	-4.491

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen waarop we feitelijk geen invloed hebben en die binnen bestaand beleid leiden tot budgetbijstellingen. Bijvoorbeeld aanpassingen in de algemene uitkering en loon- en prijsstijgingen voor onszelf. Conform de uitgangspunten uit de kaderbrief hanteren we geen generieke loon- en prijsontwikkelingen. De loon- en prijsstijgingen die we krijgen doorberekend via gemeenschappelijke regelingen en contractpartners zijn wel verwerkt. In die laatste groep vallen bijvoorbeeld de zorgaanbieders in het sociaal domein.

Korting algemene uitkering (voorheen trap op trap af systematiek)

In de Voorjaarsnota heeft het Rijk aangegeven dat de nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies eerder wordt ingesteld. Het nadeel wordt voor 2025 voor de helft gecompenseerd voor het Rijk. Dit betekent dat de gemeenten in 2025 gezamenlijk eenmalig € 675 miljoen aan algemene uitkering ontvangen. De gemeente Winterswijk heeft ervoor gekozen het bedrag van ruim € 1,1 miljoen als negatieve incidentele baat te boeken.

De belangrijkste bijstellingen van meer dan € 250.000 en politiek relevante bijstellingen ziet u in onderstaande tabel. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de financiële onderbouwingen bij de programma's en de bijlage Uitgangspunten begroting 2025-2028.

		progr	2025	2026	2027	2028
	Structureel					
1	WMO (hulp bij huishouding)	1	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
2	WMO (integrale ondersteuning)	1	-340.000	-340.000	-340.000	-340.000
3	Jeugd	1	-152.000	-152.000	-152.000	-152.000
4	Verhoging uitvoeringskosten Fijnder	1	-831.000	-831.000	-831.000	-831.000
5	Bijdrage beheer openbare ruimte ROVA	3	-363.310	-363.310	-363.310	-363.310
6	Indexering loonvoet	4	-1.354.630	-1.354.630	-1.354.630	-1.354.630
7	Leges omgevingsvergunning	4	465.000	465.000	465.000	465.000
8	Algemene uitkering	5	4.741.524	4.558.000	3.738.000	3.410.000
	Incidenteel					
9	Korting algemene uitkering	5	-1.124.524	0	0	0

Nieuwe beleidsontwikkelingen

De volgende tabel bevat de financiële vertaling van de nieuwe beleidsvoornemens. Deze komen onder andere voort uit het coalitieakkoord. Het verschil met de autonome ontwikkelingen is dat voor deze onderwerpen andere keuzes gemaakt kunnen worden. Het gaat immers om nieuw beleid waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan.
Het is nu niet mogelijk fors te investeren in WoooW, Jaspers, De Storm, huisvesting voor scholen (IHP) of grote infrastructurele werken. Onze inspanningen zijn daarom vooral gericht op het in stand houden van de voorzieningen zoals we die nu hebben. In dat licht is het ook van belang dat we de voornemens voor 2025, zoals die ook waren opgenomen in eerdere begrotingen, doorzetten. Denk bijvoorbeeld aan Terra Temporalis, het aanpakken van de Wooldstraat/ 't Weurden en basisschool De Esch.
De belangrijkste nieuwe ontwikkelingen laten we hieronder de revue passeren. Dit krijgt vooral vorm door het verhogen van de bestemmingsreserve instandhouding voorzieningen met € 8 miljoen naar € 10 miljoen. Deze middelen zijn bedoeld voor reparaties en noodzakelijk onderhoud van de huisvesting van Theater de Storm. Boogie Woogie, Zwembad Jaspers en scholen die onder het IHP vallen. Daarnaast vormen we een bestemmingsreserve lokale initiatieven van € 1 miljoen. Deze middelen kunnen worden ingezet voor cofinanciering.
Met het verhogen van de bestemmingsreserve instandhouding voorzieningen worden voorwaarden geschapen om tenminste 10 jaar de huisvesting van voorzieningen in stand te houden.
Met de vorming van de bestemmingsreserve lokale initiatieven wil de gemeente een eenmalige bijdrage leveren aan lokale initiatieven die goed zijn voor de leefbaarheid in Winterswijk.
Subsidie inclusieve opvang BSO
Naar aanleiding van de evaluatie stellen wij voor om de subsidie inclusieve BSO structureel te maken. Deze subsidie wordt gedekt uit de budgetten jeugdhulp.
Compensatie sport
Voor de jaarschijf 2026 is voor sportverenigingen een bezuiniging opgenomen van € 41.000. We willen de verenigingen voldoende tijd geven zich hierop voor te bereiden en kiezen ervoor deze bezuiniging in 2026 niet te realiseren. We stellen in deze begroting voor om de bezuiniging een jaar later, dus in 2027 in te laten gaan. In 2027 bezuinigen we € 82.000 en vanaf 2028 bedraagt de bezuiniging structureel € 123.000 per jaar.

Cofinanciering provinciale landschapsprojecten
Aangezien onze subsidie voor landschap en biodiversiteit bijna op is en de provincie vanaf medio 2024 een nieuwe regeling gaat openstellen, is de wens om voor 2025 een budget van € 50.000 cofinanciering op te nemen in de begroting. De exacte voorwaarden weten we nog niet, maar als de cofinanciering 50% betreft, hebben we toch een budget van € 100.000 dat we kunnen inzetten voor landschap en natuur.
Post beveiliging (cameratoezicht) asielzoekerscentrum
Wij zijn bezig met het implementeren van cameratoezicht bij het asielzoekerscentrum. Het gaat hierbij om terugkerende kosten zoals data, onderhoud en microchips.
Datalab GO
Samen met negen Oost-Gelderse gemeenten geven we vorm aan datagedreven werken. Hiermee beogen we de onderbouwing van onze besluiten te verbeteren. Door samen te werken, kunnen we een grotere kwaliteit realiseren en wordt onze dienstverlening flexibeler en consistenter. De bijdrage, die is gebaseerd op het aantal inwoners, bedraagt structureel € 127.499 per jaar.
Bijraming ziek en piek
Wij hebben geen budget om ziekteverzuim op te vangen. Met een gemiddeld ziekteverzuim van 3 à 4% is het echter niet realistisch zonder vervanging te werken. We willen de dienstverlening naar onze inwoners en naar u immers waarborgen. Daarom stellen we voor om met ingang van deze begroting een budget voor ziektevervanging te ramen van € 250.000. Dat is ongeveer 1% van onze loonsom.
Ontwikkeling van de organisatie
Resultaatgericht, dienstverlenend en professioneel, dat zijn de drie kernwaarden uit onze Organisatievisie Winterswijk. Deze kernwaarden moet iedere medewerker van de gemeente Winterswijk in zich hebben, omdat we denken dat deze bijdragen aan de missie van onze organisatie om bevlogen en betrokken te zijn. Onze medewerkers willen het juiste leveren voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarom werken zij met hen samen, om samen van Winterswijk een gemeente te maken waar het fijn is om te wonen, werken en recreëren.
Deze woorden op papier zetten is eenvoudig; het daadwerkelijk waarmaken is complexer. Daarvoor hebben we onze gehele organisatie, met alle 250 medewerkers nodig. Mensen die zich dagelijks inzetten voor onze gemeente, met enthousiasme en de overtuiging het juiste te doen. Maar het zijn ook mensen die ziek kunnen worden, op een leeftijd komen dat hun pensioen in zicht komt of die elders een nóg leukere baan kunnen vinden. En dat vraagt van ons als werkgever extra inspanning. We willen en moeten een aantrekkelijke werkgever blijven, goed zorgen voor onze medewerkers en nieuw talent vinden als een medewerker afscheid neemt.
We krijgen te maken met hoger verloop dan gemiddeld. Dit komt omdat een relatief groot deel van ons personeel in de komende jaren met pensioen gaat. Met een krappe arbeidsmarkt -zeker voor een gemeente als Winterswijk die tegen het randje van Nederland ligt- is het een uitdaging goed personeel te vinden. Dat lukt ons nog steeds goed en we weten nieuw talent aan ons te binden. Dat is mooi, want zij zorgen voor nieuwe energie en ideeën. Vaak zijn zij echter niet meteen zo ervaren als hun voorganger. En hebben dus wat meer tijd en begeleiding nodig.
Met onze medewerkers gaan we stappen zetten om te werken in de gedachte van de nieuwe organisatievisie. Ook dat vraagt om begeleiding en de juiste medewerker op de juiste plek. Ons nieuwe directieteam zet zich daarvoor in.

Al deze ontwikkelingen staan op gespannen voet met een taakstellende bezuiniging op de organisatie, zoals deze met de begroting 2024 is vastgesteld. De motie die uw raad op 27 juni jongstleden heeft aangenomen, geeft dit ook treffend weer. Met deze begroting stellen wij u dan ook voor de bezuiniging terug te draaien tot € 150.000. Dit bedrag kunnen wij realiseren door enkele onderdelen in bijkomende personele en facilitaire kosten te schrappen.
Dit wil niet zeggen dat we niet verder kijken naar mogelijkheden om slimmer en efficiënter te werken. Integendeel: professioneel en resultaatgericht werken moet ons hierbij helpen. We zetten inmiddels flinke stappen in het automatiseren van en uitlijnen van processen.
Uitvoeren Cultuurnota Kunst & Cultuur
Om direct na het vaststellen van de cultuurnota en het uitvoeringsprogramma te kunnen starten, willen we voor 2025 een bedrag van € 25.000 beschikbaar stellen.
Uitvoeren van een onderzoek in de Kom i.r.t. omgevingsvisie
In het kader van de omgevingsvisie kom (wettelijke taak) gaan we in 2025 de kaders voor het onderdeel natuur in beeld brengen. Dit doen we door een natuurwaardenkaart op te stellen voor de gehele kom. Met deze natuurwaardekaart kunnen we knelpunten en kansen en opgaven in beeld brengen. Om vervolgens door te vertalen in concrete opgaven voor de omgevingsvisie en uiteindelijk voor het omgevingsplan.
Tevens wordt de natuurwaardekaart ook gebruikt voor het aspect natuur in de Omgevingswet.
Online 100% Winterswijk
De online-campagnes zijn succesvol. Dit willen we voor 2025 continueren door hiervoor € 25.000 beschikbaar te stellen. Daarnaast stellen we voor 2025 middelen beschikbaar voor het implementeren van de cultuurnota. We kunnen een start maken met de uitvoering. Voor 2026 komen we met vervolgvoorstellen.
BOSS
Speeltuinorganisaties kunnen een beroep doen op de bestemmingsreserve lokale initiatieven, waarmee invulling wordt gegeven aan de motie.

		progr	2025	2026	2027	2028
	Structureel					
1	Subsidie inclusieve opvang BSO	1	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
2	Terugdraaien bezuiniging sport voor 2026	2	0	-41.035	0	0
3	Cofinanciering provinciale landschapsprojecten	3	-50.000	0	0	0
4	Post beveiliging (cameratoezicht) asielzoekerscentrum	4	-55.000	-55.000	0	0
5	Datalab GO	4	-127.499	-127.499	-127.499	-127.499
6	Bijraming ziek en piek budget	4	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
7	Terugdraaien bezuiniging taakstelling organisatie	4	-350.000	-600.000	-850.000	-850.000
	Incidenteel					
8	Uitvoeren Cultuurnota Kunst & Cultuur	2	-25.000	0	0	0
9	Uitvoeren van een onderzoek in de Kom i.r.t. omgevingsvisie	3	-30.000	0	0	0
10	Bijraming online campagnes 100% Winterswijk	3	-25.000	0	0	0
11	Toevoeging reserve lokale initiatieven (uit Algemene Reserve)	5	1.000.000	0	0	0
12	Toevoeging reserve instandhouding voorzieningen (uit Algemene Reserve)	5	8.000.000	0	0	0

Stand van bezuinigingen

In de begroting voor 2024 zijn er bezuinigingsvoorstellen uit het pakket aan maatregelen genomen, om te komen tot een financieel perspectief voor de jaren

2024-2027. Een aantal van deze voorstellen wordt in 2025 en in de jaren daarna gerealiseerd.
Daarnaast zoals toegelicht onder nieuwe beleidsontwikkelingen een aantal bezuinigingen teruggedraaid.
In onderstaande tabel geven wij u inzicht in de stand van zaken van de bezuinigingsvoorstellen.
Toelichting indicatoren:
- Groen: is gerealiseerd.
- Oranje: is ingeboekt maar nog onderhanden.
- Rood: bestuurlijke heroverweging.

	Bezuinigingen	prog.	2024	2025	2026	2027	Indicator	Toelichting
2	Standaard indicatie Hulp bij Huishouden verlagen naar 2 uur	1	0	100.000	225.000	400.000		De daling van het gemiddeld aantal geïndiceerde uren verloopt minder snel dan aangenomen en daarnaast blijft het aantal cliënten stabiel waar een (lichte) daling was verwacht.
4	Huur De Post opzeggen	1	0	0	98.000	98.000		
6	Inclusieve BSO	2	190.072	190.072	190.072	190.072		Voorgesteld wordt om dit alsnog voort te zetten. Benodigd budget wordt gedekt uit het jeugdbudget.
12	Subsidie lokale omroepen stoppen i.v.m. financiering vanuit het Rijk	2	0	0	18.250	18.250		De financiering door het Rijk is met 1 jaar uitgesteld
14	Verlagen compensatie huur sportverenigingen	2	0	0	0	82.070		Bezuiniging is voor 2026 teruggedraaid.
23	Verlagen beeldkwaliteit openbaar groen	3	0	136.000	136.000	136.000		We werken hard aan de arealen en de eenheidsprijzen. Zodra hierover overeenstemming is kunnen de betreffende bezuinigingsmaatregelen doorgerekend worden.
25	Onderhoud van de begraafplaats in de markt zetten	3	0	0	30.000	30.000		Dit blijkt op basis van voortschrijdend inzicht geen realistische bezuiniging te zijn.
28	Verhogen kostendekkendheid markt (leges)	3	0	29.175	29.175	29.175		Uitgangspunt is dat we hiermee de besparing per maatregel kunnen realiseren.
34	Verbouwen gemeentekantoor beperken tot ARBO-aanpassingen en realiseren verhuizen de Post	4	75.500	75.500	75.500	75.500		
37	Taakstelling organisatiebreed	4	300.000	500.000	750.000	1.000.000		Bezuiniging wordt grotendeels teruggedraaid.

Moties Raad kaderbrief

Bij de behandeling van de kaderbrief zijn er door uw raad vijf moties aangenomen. Navolgend is het voorstel opgenomen op welke wijze wordt omgegaan met deze moties. Daarnaast is invulling gegeven aan de motie van de raad bij de behandeling van het visiedocument Bewegen Ontmoeten Spelen Sporten.

Motie 2 Een sterke organisatie
In deze motie is het college opgeroepen de oorspronkelijke taakstelling te heroverwegen. We herkennen ons in de noodzaak van voldoende uitvoeringskracht. In deze begroting zijn we tegemoetgekomen aan de motie. In de begroting is de taakstellende bezuiniging op de organisatie teruggebracht naar € 150.000.

Motie 3 Robuust onderhoud. De motie heeft opvolging gekregen door de

bestemmingsreserve Instandhouding voorzieningen met € 8.000.000 op te hogen tot € 10.000.000. Hierbij is onze ambitie in afwachting van financiële ruimte om de huisvesting van voorzieningen in stand te houden voor de komende jaren.

Motie De speeltuinen als middelpunt (raad d.d. 25 april 2024). In afwachting van de uitvoeringsagenda BOSS stellen wij voor om ook noodzakelijke vervanging van gemeentelijke speeltoestellen in 2025 ten laste van deze bestemmingsreserve te laten vallen.

Motie 7 € 30.000.000 Woordgat dichten
In de voorliggende begroting hebben we, in afwachting van het definitief beschikbaar stellen van gelden, nu nog geen raming opgenomen. Met de bibliotheek werken we uit hoe we hier invulling aan kunnen geven.

Motie 8 Gezonde wijkaanpak
De raad verzoekt het college met een plan te komen om de integrale wijkaanpak ook na 2025 voort te zetten. In 2025 vervolgen we het werken met de wijkaanpak. Daarnaast onderzoeken we vanuit de nieuwe visie sociaal domein hoe we het wijkgericht werken kunnen verbreden en welke vorm hierbij het beste past.

Motie 11 Verenigingen Winterswijk
Op 2 november 2023 is door de gemeenteraad het amendement aangenomen, met de opdracht om vanaf 2026 gedurende drie jaar een bedrag van € 41.000 te besparen op de uitgaven voor sport. Bij de behandeling van de kaderbrief doet de raad de oproep verenigingen zoveel mogelijk te ondersteunen. We stellen in deze begroting voor om de bezuiniging een jaar later, dus in 2027 in te laten gaan. In 2027 bezuinigen we € 82.000 en vanaf 2028 bedraagt de bezuiniging structureel € 123.000 per jaar.

Begrotingsadvies van de VNG
In de brief van 11 juni 2024 adviseert de VNG aan gemeenten om voor 2025 een sluitende begroting te presenteren. Zij adviseert de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaringen te benoemen, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet. Daarnaast geeft de VNG aan alvast na te denken over passende (dekkings)maatregelen.
De provincie Gelderland onderkent dat er de komende jaren forse uitdagingen zijn op het gebied van gemeentefinanciën, en dat het financiële perspectief van veel gemeenten na 2026 structurele tekorten laat zien. De nieuwe financieringssystematiek voor de medeoverheden en de ontwikkelingen in het Gemeentefonds gaan gepaard met structurele verlaging van de algemene uitkering voor gemeenten. De provincie Gelderland geeft aan dat het voor gemeenten niet eenvoudig is om een structureel duurzaam financieel beleid te voeren. Zij heeft hier begrip voor, maar maakt zich er in toenemende mate ook zorgen over.

Leeswijzer

Leeswijzer
De programmabegroting bevat de volgende onderdelen:
- Programma’s;
- Paragrafen;
- Bijlagen.

PROGRAMMA'S
Onze begroting kent met ingang van 2023 vijf programma's. Ieder programma is onderverdeeld in een aantal beleidsvelden. Per beleidsveld lichten we het volgende toe:
Ambitie
De stip op de horizon.
Doelstellingen
De doelstellingen die we nastreven om de ambitie waar te maken.
Activiteiten
De activiteiten die we aankomend jaar ondernemen of voortzetten om de strategische doelen te bereiken.
Indicatoren
Met indicatoren kunnen we meten of we de doelstelling bereiken. Het benoemen van de juiste indicatoren en ze vervolgens gebruiken is een traject dat we verder ontwikkelen.
Risico's
Hier benoemen we de risico's die het bereiken van onze doelstellingen bedreigen.
Financiële onderbouwing
Elk programma sluit af met een financiële onderbouwing.
De tabel toont per beleidsveld het meerjarig verloop van zowel de baten als de lasten. In de kolommen leest u het volgende:

- Rekening 2023: cijfers van de door de raad vastgestelde jaarrekening 2023.
- Begroting 2024: cijfers van de bijgestelde begroting, na vaststelling door de raad van de 1e prognose voor het jaar 2024.
- Begroting 2025 1e prognose: beginstand van de begroting 2025, volgens de door de raad vastgestelde 1e prognose van 2024.
- Aanpassing begroting 2025: aanpassingen in de voorliggende begroting ten opzichte van de beginstand.
- Begroting 2025: cijfers zoals nu via deze begroting worden voorgesteld om door de raad vast te stellen
- Begroting 2026-2028: de verwachte baten en lasten voor de komende jaren op basis van het huidige en met deze begroting vast te stellen beleid.

Doorbelasting bedrijfsvoeringskosten:
Doordat bijvoorbeeld de inzet van personeel in de tijd niet statisch is maar wisselt tussen de taakvelden, vinden er verschuivingen plaats in de doorbelasting van de bedrijfsvoeringskosten? tussen de taakvelden, en daarmee in de opvolgende P&C-documenten.
Inhoudelijke toelichting op de cijfers:
Per beleidsveld geven we een inhoudelijke toelichting op de afwijkingen (boven € 50.000) op de kolom Aanpassing begroting 2025.

De kolommen rekening 2023 en begroting 2024 zijn opgenomen om inzicht te bieden in het verloop van de begroting. Verschillen in de begroting 2025 ten opzichte van die jaren lichten we hier in principe niet nader toe omdat deze onderdeel zijn van de jaarrekening 2023 en/of begroting 2024. Wanneer de jaren 2026 tot en met 2028 significante afwijkingen laten zien, lichten we die toe.
PARAGRAFEN
In de paragrafen beschrijven we onderwerpen die op meerdere programma's betrekking hebben.

Het doel van de paragrafen is de Raad op een andere wijze inzicht te geven in de begroting.
BIJLAGEN
Tot slot hebben we een aantal (verplichte) bijlagen toegevoegd. Deze bevatten verdere (financiële) detaillering en achtergrondinformatie.

Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk

Inleiding

Volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd
In het programma 'Sociaal krachtig Winterswijk' geven we een toelichting op de beleidsvelden volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd.
Iedereen doet mee!
Deze ambitie vertalen we in dit programma naar het realiseren van vitaliteit en gezondheid. Dit doen we door om te kijken naar elkaar. We zorgen dat iedereen kan meedoen. Daarnaast worden uitdagingen samen opgepakt en versterken we de sociale binding. We werken aan gelijke kansen voor ieder kind. Alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.
Zorg voor wie het nodig heeft
We vinden het belangrijk dat onze inwoners gezond en energiek zijn en zelf regie kunnen nemen op gezondheid en geluk. Met preventie richten we ons op factoren die van invloed zijn op gezondheid en welzijn. Jongeren hebben de toekomst, voor ouderen zijn goede fysieke en sociale structuren belangrijk.

Beschikbare voorzieningen
We beheersen de kwaliteit van zorg en de uitgaven voor jeugdzorg en WMO. Daarnaast moet samenwerking tussen betrokken partijen leiden tot een beter afgestemd aanbod. We zien het SKB als een onmisbare schakel in dit zorgaanbod voor de regio. Ook blijft Winterswijk zijn verantwoordelijkheid nemen voor de opvang van vluchtelingen. Het asielzoekerscentrum is een voorbeeld voor de rest van Nederland.

1.1 Volksgezondheid

Ambitie

We vinden het belangrijk dat iedere inwoner volwaardig mee kan doen in onze samenleving. We willen dat zij gezond en energiek zijn en zelf de regie kunnen nemen op gezondheid en geluk. De regio is voorzien van een volwaardig aanbod, waaronder ook het ziekenhuis. Het zorgaanbod is op elkaar afgestemd.
Relevante documenten:

- Beleidsplan sociaal domein ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Regionaal preventieakkoord ‘Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek’.
- Regionale nota gezondheid ‘Samen langer gelukkig en gezond leven in de Achterhoek’.

Doelstellingen

Om gezondheid en geluk te bevorderen bieden we signalerende en preventieve activiteiten die van invloed zijn op gezondheid en welzijn. Het regionaal preventieakkoord is onze leidraad.

Activiteiten

Deelname regionaal preventie akkoord

We zijn sinds 2020 aangesloten bij het regionale preventieakkoord 'Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek' (2020-2030). Speerpunten zijn:

bewegen, Achterhoek Rookvrij, minder overmatig alcoholgebruik, middelengebruik bespreekbaar maken, gezonde voedingskeuzes, ‘Iedereen doet mee’ en de basis op orde. Bij deze speerpunten horen activiteiten en campagnes die dit alles onder de aandacht brengen van onze inwoners.

Kwaliteit (toelichting)
Sinds januari 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend door gemeenten, GGD’en, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS. Zij zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. Het GALA beoogt preventie op een hoger plan te tillen, zodat onze inwoners gezonder blijven en zorgkosten beheersbaar blijven. Het GALA zet breed in; het lokale preventieakkoord maakt deel uit van het GALA en vervalt als afzonderlijk beleidsdocument. Winterswijk onderschrijft de doelen van het GALA en het overgrote deel van de huidige preventie-inzet sluit hierop aan. Onze speerpunten zijn: veerkracht en weerbaarheid 0-100, leefstijl 0-100 en opvoeding.
In 2025 werken we nog steeds aan het GALA met behulp van de subsidie. Deze vragen we aan bij het ministerie van VWS voor 2023-2026. Een deel van de GALA-middelen wordt ook regionaal ingezet. Dit zijn vijf ketenaanpakken: Obesitas kinderen, Obesitas volwassenen, Valpreventie, Kansrijke start en Welzijn op recept. We zijn in 2025 volop bezig met het vormgeven van de lokale aanpak van de ketenaanpakken Obesitas kinderen, Obesitas volwassenen en Valpreventie, met ondersteuning van de GGD NOG.
GALA hangt samen met het Integraal Zorgakkoord (IZA), vanuit die gelden zetten we in de Achterhoek regionaal in op preventie. In het Regioplan Achterhoek stellen de Achterhoekse zorgpartijen, gemeenten, zorgverzekeraar Menzis en andere maatschappelijke organisaties vast wat de belangrijkste opgaven zijn op basis van de uitgangspunten in het Integraal Zorgakkoord (IZA). Regionale samenwerking en gezamenlijke aanpak zijn nodig om de zorg toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief hoog te houden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
GALA loopt van 2023 tot en met 2026.

Tijd (indicator)

Uitvoeren projectplan in het kader van het GALA (gezond en actief leven akkoord)
We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Dit programma focust op preventie en gezondheid via sport en beweging, gezondheid en het versterken van de sociale basis. Gemeenten, de GGD, zorgverzekeraars en het ministerie maken onderdeel uit van het akkoord.

Kwaliteit (toelichting)
Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het projectplan in het kader van GALA 2023 tot en met 2026. Dit plan wordt gefinancierd door de Specifieke Uitkering GALA (SPUK GALA). Omdat de bestaande preventieve activiteiten in Winterswijk een goede aansluiting hebben bij de doelen van het GALA, wordt een groot deel van de bestaande preventieve activiteiten hiermee gefinancierd. Momenteel wordt verkend

hoe de resterende middelen het beste kunnen worden ingezet, conform de eisen die het GALA stelt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het uitvoeringsplan GALA bestaat uit verschillende onderdelen. Deze lopen tot 2025 of 2026.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We sturen op behoud van zorgaanbod en voorzieningen.

Activiteiten

Lobby voor het behoud van het SKB

Het SKB is onmisbaar in het zorgaanbod van Winterswijk en de regio. Daarom zetten we ons tot het uiterste in om een volwaardig ziekenhuis te behouden.

Kwaliteit (toelichting)
Wij zetten, middels lobby en het gebruik van politieke lijnen richting Den Haag en andere betrokken partijen, in op het behoud van het SKB als een volwaardig ziekenhuis. De regionale rol/functie en het belang van het behoud van het SKB blijven we onder de aandacht brengen. Dit om de nabijheid en de kwaliteit van zorg voor inwoners in de Oost-Achterhoek voor de toekomst te borgen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een continu proces.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Hoe ervaren inwoners hun gezondheid/kwaliteit van leven? (Bron: CBS)
- Demping van de stijging van het aantal chronisch zieken. (Bron: CBS)

Risico's

- De invloed van de gemeente op het behoud van voorzieningen zoals het SKB, is veelal beperkt tot lobby.
- Preventie: bij een nieuwe aanpak zijn de effecten vooraf niet altijd zeker.

1.2 Maatschappelijke ondersteuning

Ambitie

We zetten in op een goede fysieke en sociale infrastructuur, waarbij zorgplicht, een dekkend zorglandschap en een minimale sociale basis uitgangspunten zijn.
Daarnaast hebben we zorg ingekocht die kwalitatief goed en betaalbaar is en die stimuleert tot zorginnovatie en samenwerking.
Relevante documenten:

- Beleidsplan ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het Stuur (integrale samenwerking sociaal domein).

- Beoordelingskader Wonen met zorg.

Doelstellingen

We zorgen voor een sterke sociale basis met laagdrempelige voorzieningen en streven naar het normaliseren van de hulp van onze inwoners.

Activiteiten

Realisatie overgang beschermd wonen

Voor Opvang en Bescherming verschuiven er taken van centrumgemeente Doetinchem naar lokale gemeenten. In eerste instantie worden we verantwoordelijk voor de cliënten beschermd wonen. Hiermee wordt de beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis en dus een inclusieve samenleving, verder vormgegeven.

Kwaliteit (toelichting)
De overgang van taken en budgetten van centrumgemeente naar lokale gemeenten is weer uitgesteld. Nu tot 2026. De decentralisatie is een volgende stap in de beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis. Concreet betekent dit besluit dat alle gemeenten vanaf 2026 voor nieuwe cliënten de middelen voor beschermd wonen ontvangen op basis van een objectief verdeel- en ingroeimodel. In aanloop naar de invoering van het woonplaatsbeginsel per 2026, voeren de Achterhoekse gemeenten al wel zelf de toegang uit voor beschermd wonen. Dit doen we in samenwerking met de centrumgemeente Doetinchem. Het doel is om zoveel mogelijk in te kunnen zetten op beschermd thuis.
Inwoners met GGZ-problematiek blijven steeds langer thuis wonen, soms zonder passende ondersteuning (zorgmijders). De complexiteit van problematiek op het gebied van Veiligheid en Zorg in relatie tot de Wet verplichte ggz neemt hierdoor toe.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De decentralisatie is uitgesteld tot 2026. De planning wordt aangepast aan de besluitvorming van het Rijk.

Tijd (indicator)

Arbeidsmatige dagbesteding is een algemene voorziening

Samen met Fijnder werken we toe naar een arbeidsmatige dagbesteding voor cliënten die niet meer leerplichtig zijn en de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.

Kwaliteit (toelichting)
Op basis van de evaluatie van de arbeidsmatige dagbesteding bij Fijnder, zetten we een volgende stap in de samenwerking met Fijnder om de doorgaande ontwikkellijn te realiseren. Ook voor inwoners die zich voor arbeidsmatige dagbesteding in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) melden. Een afzonderlijke benadering van deze inwoners past hier niet bij. We ontwikkelen de Ontwikkelingsgerichte Arbeidsmatige Dagbesteding (OAD) daarom door naar inzet van dienstverlening binnen het reguliere brede aanbod van Fijnder.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een continu proces.

Tijd (indicator)

Inloopvoorzieningen als algemene voorziening doorontwikkelen

Voor kwetsbare inwoners is een goede fysieke én sociale infrastructuur belangrijk om langer zelfstandig en gezond thuis te kunnen wonen. Goede inloopvoorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan ontmoeting en het voorkomen van eenzaamheid.

Kwaliteit (toelichting)
De beweging naar algemene voorzieningen is een belangrijk aspect van het sociaal domein, waarbij we streven naar toegankelijke en passende ondersteuning voor onze inwoners. In 2025 onderzoeken we hoe we het aanbod van inloopvoorzieningen kunnen verbreden, zodat we nog meer een verschuiving van maatwerk naar algemeen kunnen realiseren. Denk bijvoorbeeld aan dagbesteding zonder indicatie voor ouderen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De beweging en doorontwikkeling is een continu proces.

Tijd (indicator)

Actualiseren van de visie voor het sociaal domein

We werken aan een visie voor het sociaal domein. Daarna volgt de visie op de positionering en werkwijze van de lokale toegang tot het sociaal domein (onder andere De Post).

Kwaliteit (toelichting)
Het sociaal domein is geëvalueerd. Daarna worden een nieuwe, geactualiseerde visie en een uitvoeringsplan opgesteld. De actualisatie van de visie van De Post wordt hierin meegenomen. Het voorstel is om de uitvoering en samenwerking af te stemmen op dat wat voor het behalen van onze doelen (zoals die in de nieuwe visie worden vastgesteld) het meest optimaal is.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De visie sociaal domein wordt in de raad van december 2024 behandeld.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Zorgkosten beheersbaar houden

Activiteiten

Instroom tweedelijns Wmo beperken

Als gemeente willen we meer sturing op de uitgaven voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), onder andere huishoudelijke hulp en zorg voor ouderen. De standaardindicatie voor hulp bij huishouden is twee uur.

Kwaliteit (toelichting)
In 2025 zetten we de reeds ingezette daling van het gemiddelde aantal uren huishoudelijke hulp aan de hand van het normenkader voort. Daarnaast willen we, daar waar mogelijk, meer inzetten op het versterken van het fysieke vermogen van de inwoner, waardoor minder ondersteuning nodig is. Dit gaan we doen door een beweeginterventie in te zetten vanuit de Wmo, in plaats van overnemende ondersteuning. Deze interventie richt zich specifiek op het fysieke functioneren van de inwoner, waardoor de zelfredzaamheid, onafhankelijkheid en sociale contacten toenemen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het verlagen van het gemiddelde aantal ingezette uren is een continu proces. De beweeginterventie wordt geïmplementeerd in het eerste kwartaal van 2025.

Tijd (indicator)

Monitoren resultaten nieuwe inkoop Wmo

We ontwikkelen een monitoringssysteem voor Wmo- en jeugdhulp. Zo werken we aan een 'real time dashboard' om een beter inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de kosten van indicaties.

Kwaliteit (toelichting)
Regionaal zijn afspraken gemaakt over de wijze van monitoring van de resultaten van onze transformatiedoelen, en de manier waarop wij hiervan een lerende cyclus kunnen maken. Op deze manier doen we meer recht aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Wmo- en jeugdhulp. Voor de monitoring willen we zoveel mogelijk gebruikmaken van de instrumenten die zorgaanbieders en gemeenten al (moeten) gebruiken. De monitor en leercyclus zijn gestart als pilot van enkele gemeenten en zorgaanbieders.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De monitor wordt in 2025 uitgebouwd naar alle gemeenten en zorgaanbieders.

Tijd (indicator)

We zetten in op zorgvernieuwing en de toepassing van innovatieve concepten
Samen met andere partijen werken we aan een transformatie van de zorg.

Kwaliteit (toelichting)
Transformatie van de zorg houdt onder meer in dat we in de inkoopsystematiek hebben opgenomen dat zorgaanbieders ruimte hebben om te innoveren en hiertoe worden gestimuleerd. In de nieuwe inkoop is dit eveneens een belangrijk onderwerp. Ook nu zijn we met aanbieders in gesprek over innovatie en tranformatie. Hiermee gaan we de transformatie een impuls geven.
In onze nieuwe visie sociaal domein die uitgevoerd gaat worden in 2025, is innovatie van de zorg eveneens een belangrijk onderwerp.
Ook andere partijen stimuleren we om samen met ons te innoveren. Hierbij is ook aandacht voor onze eigen uitvoering van zorg.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een voortdurend proces.

Tijd (indicator)

Indicatoren
- Het aantal geïndiceerde uren voor hulp bij huishouden daalt.
- Stabilisatie en waar mogelijk daling van het aantal cliënten dat begeleiding ontvangt in het kader van de Wmo.

Risico's
Voor zorgvernieuwing en het beïnvloeden van de in- en doorstroom zijn we mede afhankelijk van (keten)partners.

1.3 Jeugd
Ambitie
Gelijke kansen voor ieder kind. Alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.
Relevante documenten:
- Beleidsplan sociaal domein ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het stuur (integrale samenwerking sociaal domein).

Doelstellingen
Door de zorg zoveel als mogelijk te normaliseren, beperken we de instroom in geïndiceerde voorzieningen
Activiteiten
Instroom van jeugdige cliënten naar tweedelijnszorg neemt af
We treffen een aantal maatregelen om de instroom in de jeugdzorg te beperken.

Kwaliteit (toelichting)
Als voorliggende voorziening is gestart met de inclusieve buitenschoolse opvang (bso). Naar aanleiding van de positieve uitkomsten van de evaluatie van de inclusieve bso, is deze opvang omgezet naar een structurele voorziening.
In 2025 werken we aan verschillende mogelijkheden om de instroom in de jeugdhulp te verminderen, door het verkorten van zorgtrajecten en een snellere uitstroom waar

dat verantwoord is. Waar mogelijk zoeken we oplossingen in het preventieve veld en maken we geen gebruik van geïndiceerde zorg. We zetten in op het inrichten van een lokale regietafel waar partners samen naar de beste oplossing voor de jeugdige zoeken.
Daarnaast hebben gemeenten, naar aanleiding van de Hervormingsagenda Jeugd, de taak om zelf ook zwaardere en langdurige hulp te gaan bieden. Daarom onderzoeken we welke vormen van jeugdhulp we zelf kunnen bieden en wat dat van onze organisatie vraagt.
Samen met maatschappelijke organisaties bieden we jongeren in 2025 programma's aan om hun mentale veerkracht te vergroten. Dat doen we onder andere door het versterken van het echtscheidingsloket, omdat complexe echtscheidingen een belangrijke oorzaak zijn van problematiek bij jeugdigen. In circa 70% van de jeugdbeschermingszaken speelt een complexe echtscheiding een rol. We zien daarvoor in het preventieve veld een belangrijke taak weggelegd voor het echtscheidingsloket. We willen deze meer bekendheid en een actievere rol geven.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het beperken van de instroom in de jeugdhulp vraagt meerdere jaren.

Tijd (indicator)

Opvangvoorziening voor kinderen met een zorgvraag
De opvang voor kinderen met een zorgvraag is gestart met het zoeken naar een oplossing voor de groep kinderen tussen de acht en twaalf jaar met een zorgvraag. Er is een pilot geweest voor buitenschoolse opvang (bso) voor alle kinderen met en zonder zorgvraag.

Kwaliteit (toelichting)
De inclusieve buitenschoolse opvang (bso) is een voorliggende voorziening waar ook kinderen met een zorgvraag terecht kunnen voor opvang. Dit biedt ouders de mogelijkheid om buitenshuis te werken en zorgt voor meer stabiliteit en rust in het gezin. De inclusieve bso is in de Hervormingsagenda Jeugd opgenomen als goed voorbeeld van een voorliggende voorziening waarmee kosten op tweedelijns zorg bespaard kunnen worden . Naar aanleiding van de positieve uitkomsten uit de evaluatie van de inclusieve bso in 2023, is de inclusieve bso structureel opgenomen in de begroting van 2025-2028.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De inclusieve buitenschoolse opvang is vanaf 2025 structureel.

Tijd (indicator)

Hervormingsagenda Jeugd

Het doel van de Hervormingsagenda Jeugd is om de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg te verbeteren en de kosten te beheersen. Hiervoor zetten we in op preventie en stevige lokale teams.

Kwaliteit (toelichting)

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken dat de Jeugdwet wordt ingeperkt. De minder zware problematiek kan dan worden opgelost in het voorliggende veld en door middel van preventie. Die opdracht ligt bij de gemeenten. We gaan daarvoor de sociale basis (voorliggende voorzieningen en het sociale netwerk) versterken, evenals de gemeentelijke toegang tot ondersteuning. Deze werkzaamheden duren meerdere jaren, we starten in 2025. Daarnaast onderzoeken we welke hulp we zelf kunnen bieden en welke organisatie daar bijpast. De doelen uit de Hervormingsagenda Jeugd zijn ook van invloed op de keuzes die we maken bij de op te stellen Visie sociaal domein.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd vraagt meerdere jaren.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Om zorgkosten te beheersen en het zorgaanbod beter af te stemmen, sturen we met de inkoop op zorgvernieuwing met behoud van kwaliteit en op partnerschap met onze zorgaanbieders.

Activiteiten

Monitoren resultaten nieuwe inkoop jeugd

We evalueren en monitoren de inkoop van Wmo- en jeugdhulp.

Kwaliteit (toelichting)

Regionaal zijn er afspraken gemaakt over de wijze van monitoring van de resultaten van onze transformatiedoelen, en de manier waarop wij hiervan een lerende cyclus kunnen maken. Op deze manier doen we meer recht aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Wmo- en jeugdhulp. Voor de monitoring willen we zoveel mogelijk gebruikmaken van de instrumenten die zorgaanbieders en gemeenten al (moeten) gebruiken. De monitor en leercyclus zijn gestart als een pilot van enkele gemeenten en zorgaanbieders.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 wordt de pilot verder uitgebouwd naar alle gemeenten en zorgaanbieders.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Zorgen dat ouders goed voor hun kinderen kunnen zorgen

Activiteiten

Inzet Preventie Platform Jeugd

Om ouders te ondersteunen, biedt het Preventie Platform Jeugd (PPJ) hulp op het gebied van (opvoedings)ondersteuning en preventie. Het PPJ ontwikkelt preventieprogramma's voor verschillende (opvoedings)thema's, zoals kind en armoede, kind en scheiding, omgaan met alcohol en drugs, weerbaarheid en veerkracht.

Kwaliteit (toelichting)

In april 2023 is een onderzoek gestart naar het functioneren van het Preventie Platform Jeugd (PPJ). Dit omdat het PPJ ooit als pilot is gestart en we kritisch moeten (blijven) kijken of het PPJ op de huidige manier doorgaat of dat aanpassingen gewenst zijn.
Dit onderzoek is inmiddels afgerond. Daaruit bleek dat de doelen voor het effectief inzetten van jeugdpreventie voor een groot deel worden bereikt. Op het onderdeel 'bereik' (deelname) zijn er nog aandachtspunten: de zichtbaarheid en laagdrempeligheid behoeft verbetering. Ook in de uitvoering en samenwerking met professionals liggen nog verbeterpunten, met name in de samenwerking met het onderwijs.
Naar aanleiding van de aandachtspunten is er op hoofdlijnen een nieuwe structuur vastgesteld en deze wordt momenteel verder geconcretiseerd. Hierbij wordt ook gekeken welke preventieve activiteiten en werkoverleggen een effectieve bijdrage leveren, en welke kunnen vervallen of anders/elders kunnen worden belegd. Zo wordt de functie van projectleider vervangen door een coördinator. Deze krijgt onder andere de taak om de kwaliteit en effectiviteit te monitoren en te optimaliseren. Ook moet de coördinator de zichtbaarheid vergroten, om meer inwoners te bereiken. Daarnaast wordt de werkgroepenstructuur afgeschaft, wat leidt tot minder overleg en meer inzet van interventies. In 2025 moet de nieuwe structuur voltooid zijn.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 moet de nieuwe structuur staan.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Beheersbaar krijgen van de instroom voor geïndiceerde jeugdhulp.

Risico's

- We zijn mede afhankelijk van zorgorganisaties voor de kwaliteit, innovatie en in-, door- en uitstroom.
- We hebben een beperkte invloed op de doorverwijzing naar geïndiceerde zorg door externe doorverwijzers, zoals huisartsen.
- Preventie: bij een nieuwe aanpak zijn de effecten vooraf niet altijd zeker.

Financiële onderbouwing programma 1

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten								
1.1 Volksgezondheid								
7.1 Volksgezondheid	**223**	**527**	**342**	**0**	**342**	**241**	**2**	**2**
1.2 Maatschappelijke ondersteuning								
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**12.659**	**13.586**	**13.877**	**0**	**13.877**	**14.270**	**14.662**	**14.662**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	**0**	**80**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**27**	**8**	**8**	**0**	**8**	**8**	**8**	**8**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**463**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**252**	**243**	**223**	**20**	**243**	**346**	**343**	**343**
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**0**	**611**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal 1.2 Maatschappelijke ondersteuning	**13.401**	**14.527**	**14.108**	**20**	**14.128**	**14.624**	**15.013**	**15.013**
Totaal Baten	**13.624**	**15.054**	**14.449**	**20**	**14.469**	**14.865**	**15.015**	**15.015**
Lasten								
1.1 Volksgezondheid								
7.1 Volksgezondheid	**1.436**	**2.014**	**1.732**	**136**	**1.869**	**1.769**	**1.529**	**1.529**
1.2 Maatschappelijke ondersteuning								
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**14.353**	**15.509**	**15.651**	**134**	**15.785**	**16.135**	**16.527**	**16.527**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	**1.739**	**1.978**	**1.863**	**107**	**1.970**	**1.827**	**1.827**	**1.827**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**5.056**	**1.297**	**1.347**	**72**	**1.419**	**1.409**	**1.409**	**1.409**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**3.774**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**111**	**3.807**	**3.562**	**386**	**3.947**	**3.372**	**3.197**	**3.197**
6.71B Begeleiding (WMO)	**0**	**4.041**	**3.941**	**333**	**4.274**	**4.174**	**4.174**	**4.174**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**30**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**39**	**87**	**87**	**11**	**98**	**98**	**98**	**98**
Totaal 1.2 Maatschappelijke ondersteuning	**25.102**	**26.718**	**26.450**	**1.042**	**27.492**	**27.015**	**27.232**	**27.232**
1.3 Jeugd								
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**8.820**	**22**	**22**	**4**	**26**	**26**	**26**	**26**
6.72A Jeugdhulp begeleiding	**601**	**3.683**	**3.243**	**158**	**3.400**	**3.405**	**3.442**	**3.442**
6.72B Jeugdhulp behandeling	**0**	**2.471**	**2.141**	**96**	**2.237**	**2.237**	**2.237**	**2.237**
6.73A Pleegzorg	**0**	**290**	**360**	**15**	**375**	**375**	**375**	**375**
6.73B Gezinsgericht	**0**	**1.640**	**920**	**38**	**958**	**958**	**958**	**958**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**0**	**2.239**	**3.219**	**134**	**3.353**	**3.353**	**3.353**	**3.353**

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**193**	**194**	**184**	**1**	**185**	**185**	**185**	**185**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**0**	**397**	**387**	**17**	**404**	**404**	**404**	**404**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**465**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.82A Jeugdbescherming	**0**	**379**	**609**	**-5**	**604**	**604**	**604**	**604**
6.82B Jeugdreclassering	**0**	**15**	**55**	**0**	**55**	**55**	**55**	**55**
Totaal 1.3 Jeugd	**10.078**	**11.329**	**11.139**	**458**	**11.597**	**11.601**	**11.639**	**11.639**
Totaal Lasten	**36.617**	**40.061**	**39.322**	**1.636**	**40.958**	**40.385**	**40.400**	**40.400**
Onttrekkingen								
1.2 Maatschappelijke ondersteuning								
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**0**	**55**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-22.992**	**-24.952**	**-24.873**	**-1.616**	**-26.489**	**-25.520**	**-25.385**	**-25.385**

Volksgezondheid

De verhoging van de lasten met € 136.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

- Verhoging inwonerbijdrage GGD € 46.000 N
- Opvoeren budget Sociaal Medische Indicatie (SMI) € 45.000 N
- Verhoging subsidie jeugdgezondheidszorg € 40.000 N

De inwonerbijdrage aan de GGD is vooral verhoogd als gevolg van de doorgevoerde indexering. Hiervoor hanteert de GGD een door het AB vastgestelde systematiek.
Wij stellen voor om het budget voor SMI, nadat het in de begroting 2024 was wegbezuinigd, opnieuw op te voeren. Dit bedrag is ten laste gebracht van het budget Jeugdhulp.
De subsidie voor de jeugdgezondheidszorg is geïndexeerd.

Maatschappelijke ondersteuning

De verhoging van de lasten met € 1.042.000 is grotendeels als volgt te verklaren:

- Verhoging budget Hulp bij Huishouden € 370.000 N
- Verhoging budget Wmo Integrale Ondersteuning € 340.000 N
- Verhoging budget Regionale Samenwerking Sociaal Domein € 121.000 N
- Hogere doorbelasting € 207.000 N

Eerder hebben wij budgetten niet aangepast op tariefsverhoging omdat het klantenbestand dalende was en het aantal geïndiceerde uren standaard op twee uur gezet zou worden. De daling van het aantal cliënten heeft zich niet doorgezet en het gemiddelde aantal uren daalt minder snel dan verwacht. Daarnaast wordt er per 2025 een tariefsverhoging doorgevoerd. De hoogte is onbekend, maar hiervoor nemen we het verwachte percentage voor de Overheidsbijdrage arbeidsontwikkeling (OVA) als uitgangspunt.
Het budget voor Wmo Integrale Ondersteuning is, op basis van de ontwikkelingen in 2024 en het toepassen van het OVA-percentage voor de prijsverhoging per januari 2025, verhoogd met € 340.000.
De lasten voor de Regionale Samenwerking Sociaal Domein zijn toegenomen door:

- Een uitbreiding van personeel als gevolg van nieuwe taken.

- De doorgevoerde indexering.
- De extra kosten die de nieuwe inkoop met zich meebrengt.

Voor de toelichting op de hogere doorbelasting verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Jeugd

De verhoging van de lasten met € 458.000 is grotendeels als volgt te verklaren:

- Budget voor de Inclusieve BSO € 200.000 N
- Verhoging budgetten Jeugdhulp € 152.000 N
- Hogere doorbelasting € 91.000 N

We stellen voor om vanaf 2025 structureel een budget beschikbaar te stellen voor de inclusieve BSO. De hiermee gemoeide kosten van € 200.000 zijn ten laste gebracht van de budgetten Jeugdhulp. De verwachting is dat de inzet van de inclusieve bso leidt tot minder uitgaven in de Jeugdhulp.
Per januari 2025 worden de tarieven voor de Jeugdhulp verhoogd. De hoogte is onbekend, maar hiervoor nemen we het verwachte percentage voor de Overheidsbijdrage arbeidsontwikkeling (OVA) als uitgangspunt. Dit zou een verhoging betekenen van ca. € 350.000. Maar aangezien de kosten voor de BSO uit de budgetten Jeugdhulp worden gefinancierd worden de budgetten Jeugdhulp met slechts € 152.000 verhoogd.
Voor de toelichting op de hogere doorbelasting verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Kredieten

Binnen dit programma zijn geen kredieten.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Er zijn geen onttrekkingen of toevoegingen aan reserves.

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

Inleiding

Dit programma is uitgewerkt in vier onderdelen: meedoen met sport, cultuur, onderwijs en werk.
Programma 2 sluit daarmee aan op programma 1, waarin het vooral gaat om meedoen op het gebied van welzijn en gezondheid.
De kracht van sport, cultuur en verenigingen
Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt: een belangrijke factor voor welzijn. We zetten in op de verbinding tussen kunst, cultuur, onderwijs en het sociaal domein.
Sport zorgt voor preventie, ontspanning en een gezond leven. Samen met cultuur heeft sport een positieve invloed op de persoonlijke ontwikkeling. Wij waarderen dat en dragen hieraan bij.
Bestaanszekerheid
Het hebben van werk en daarmee het meedoen in de samenleving, draagt in hoge mate bij aan het welzijn en het voorkomen van armoede. We ondersteunen de weg naar een reguliere baan, rekening houdend met de kwetsbaarheid en ontwikkelkansen.
Onderwijs voor iedereen
Gelijke kansen betekent soms ongelijk investeren; passend en bereikbaar onderwijs is essentieel. Voor gelijke kansen werken we samen met onderwijs en verenigingen.

2.1 Cultuur

Ambitie

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt. Het is een belangrijke factor voor het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners. Cultuur draagt ook bij aan een aantrekkelijke fysieke omgeving. Het is daarmee ook een belangrijke drager van onze toeristische en daarmee ook economische sector. We willen cultuur behouden en waar mogelijk versterken.
Relevante documenten:

- Cultuurnota
- Museumvisie
- Erfgoednota ‘Wi-j doet ’t samen’
- Beleidsnota ‘Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk’
- Beleidsnota ‘Aardkundige waarden in Winterswijk’
- Kerkenvisie Oost Achterhoek

Doelstellingen

Instandhouding en versterking culturele infrastructuur

Activiteiten

Cultuurnota 2024 (in begroting onder activiteit 'toekomstvisie voorzieningen')

We willen onze voorzieningen op het gebied van kunst & cultuur behouden en versterken. Voorbeelden zijn de bibliotheek, de schouwburg, de musea, het instituut voor kunst & cultuur Boogie Woogie en het amateurverenigingsleven. Ze vormen onze huidige lokale, culturele infrastructuur en zijn van artistieke, maatschappelijke, sociale en economische waarde.
Om onze voorzieningen in stand te kunnen houden, is passende huisvesting noodzakelijk. De komende jaren is naar verwachting onvoldoende geld beschikbaar voor grote investeringen in nieuwbouw. Daarom is geld gereserveerd voor noodzakelijke reparaties en renovaties aan de panden van onder andere Boogie Woogie en theater de Storm.

Kwaliteit (toelichting)
Voor uitvoering van activiteiten die voortkomen uit de nieuwe cultuurnota (die naar verwachting in het vierde kwartaal van 2024 ter besluitvorming wordt voorgelegd), nemen we een incidenteel bedrag van € 25.000 op in de begroting van 2025. Daarnaast komt extra geld beschikbaar voor noodzakelijk onderhoud van vastgoed, waar zowel Boogie Woogie als theater De Storm een beroep op kan doen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De Uitvoeringsagenda Cultuurnota wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 ter besluitvorming aan het college voorgelegd.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Inzetten op behoud en ontwikkeling van (fysiek) erfgoed

Activiteiten

Uitvoeringsagenda erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'

We voeren ons erfgoedbeleid samen met de gemeenten Aalten en Oost Gelre uit.

Kwaliteit (toelichting)
Implementatie Omgevingswet en Verdrag van Faro (wettelijke taken)
Ons cultureel erfgoed speelt een belangrijke rol bij de ruimtelijke transities. Zo kunnen leegstaande monumenten zoals boerderijen en kerken een rol spelen bij het vinden van ruimte voor wonen en nieuwe activiteiten. Tegelijkertijd kunnen ze dienen als drager voor gebiedsontwikkelingen. We benutten het verleden en sluiten bij ruimtelijke ontwikkeling aan bij de kenmerken en identiteit van gebieden. Gebiedsbiografieën die worden opgesteld vanuit het project 'De verhalenfabriek' geven hier handvatten voor. In de gebiedsbiografieën wordt gekeken naar erfgoed in de breedste zin van het woord, zoals archeologie, aardkundige waarden en landschap. Dit wordt in de komende jaren uitgerold voor het hele grondgebied van Winterswijk.
Actualisering beleidsnota Erfgoed Oost Achterhoek
De Omgevingswet en het Verdrag van Faro zijn belangrijke ontwikkelingen die we in de actualisatie van het erfgoedbeleid Oost Achterhoek een plek geven. Dit doen we samen met de gemeenten Aalten en Oost Gelre. In de actualisering haken we ook aan bij de nieuwe beleidsvisie van de provincie Gelderland.
Ondertussen voeren we het huidige beleid uit met onder meer de keukentafelgesprekken voor het verduurzamen van monumenten en de onderhoudssubsidieregeling voor gemeentelijke monumenten. Ook publiceren we het volgende deel in de erfgoedreeks.
Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek
We blijven actief deelnemen aan het regionale Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek. In 2025 wordt een nieuw pact gesloten met de provincie Gelderland.
Daarnaast werken we regionaal aan een breder akkoord voor erfgoed en cultuur. Hier maakt het pact onderdeel van uit.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek
In 2025 wordt een nieuw pact gesloten met de provincie Gelderland.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Lokaal toereikend media-aanbod

Activiteiten

Vorming streekomroep

Gemeente Winterswijk heeft op dit moment een lokale publieke omroep 'RTV Slingeland'. Vanuit het rijk is er het voornemen om per 2027 enkel nog te werken met streekomroepen per regio, in plaats van een lokale publieke omroep per gemeente. Voor de Achterhoek betekent dit dat er één streekomroep zal komen voor 9 Achterhoekse gemeenten. Alle lokale publieke omroepen zullen moeten fuseren tot een streekomroep.

Kwaliteit (toelichting)
Het stelsel, de financiering en de regelgeving rond lokale omroepen gaat de komende jaren fors op de schop. Dat heeft ook gevolgen voor de gemeente

Winterswijk en RTV Slingeland. Zo verdwijnt de wettelijke zorgplicht (en verplichte financiering) door gemeenten. Ook krijgen de meeste gemeenten te maken met een streekomroep in plaats van een lokale omroep. Hiermee beoogt het Rijk een grote kwaliteitsimpuls te kunnen geven aan de lokale omroepen met veel meer aandacht voor de journalistieke taak van media als ‘waakhond’ van het gemeentebestuur.
Ter voorbereiding hierop is RTV Slingeland een (tijdelijke vorm) van samenwerking aangegaan met Regio8, in afwachting van een definitieve vorm.
Over de definitieve samenwerkingsvorm en eventuele bekostiging daarvan worden afspraken gemaakt met de andere gemeenten in de regio.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De beoogde startdatum van het nieuwe stelsel is 1-1-2027

Tijd (indicator)

Indicatoren
- Het huidige niveau van het culturele aanbod blijft in stand.
- De activiteiten uit de uitvoeringsagenda's zijn behaald.

Risico's
- Het aantal bezoekers blijft achter als gevolg van economische ontwikkelingen.
- Het 'vermarkten' van archeologische en aardkundige waarden lukt onvoldoende door gebrek aan capaciteit. Denk bijvoorbeeld aan de afname van het aantal vrijwilligers.
- Bij monumenten wordt het bij onderhoud en restauratie steeds moeilijker om aan vakmensen en materialen te komen. Hierdoor lopen subsidieaanvragen nog wel eens langer door. Of er zijn aanvullende kosten, doordat er extra schade ontstaat door te lang wachten op herstel.

2.2 Sport

Ambitie
Sport moet voor iedereen betaalbaar en toegankelijk zijn. Sport levert een belangrijk aandeel aan de preventiedoelen. We stimuleren mensen die weinig tot niet actief zijn tot meer bewegen.
Relevante documenten:
- Sportnota
- Lokaal sportakkoord
- Regionaal sportakkoord

Doelstellingen
Het stimuleren van mensen tot (meer) beweging

Activiteiten
Uitvoeren activiteiten Achterhoek in beweging en lokaal sportakkoord
Achterhoek in Beweging is een netwerk van mensen en organisaties die sport en bewegen inzetten voor een inclusieve samenleving en een gezonde en uitdagende leefomgeving.
Het lokale sportakkoord 'Samen actief in Winterswijk' voeren we samen met onze sportverenigingen en maatschappelijke organisaties uit.

Kwaliteit (toelichting)

Samen met Achterhoek in Beweging stimuleren we sport, bewegen en een gezonde leefstijl onder de inwoners. In het regionale Beweeg- en Sportakkoord zijn de ambities vastgelegd. In 2025 wordt prioritering aangebracht in de thema's. Het gaat hierbij om inclusie en diversiteit, vaardig in bewegen, vitaal en veilig sportklimaat, maatschappelijke waarde van topsport en sport en preventie.
Lokaal wordt intensiever intern (sociaal domein, gezondheid, sport/cultuur, onderwijs, openbare ruimte) de verbinding gemaakt. De preventieve kracht van sport wordt benut als onderdeel van een set maatregelen rondom een gezonde en actieve leefstijl. In 2025 worden hier specifiek programma's en activiteiten aan gekoppeld voor onze inwoners. Dit met als doel een gezonde jeugd, vitaal ouder worden en vitale sportaanbieders.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In januari 2025 wordt gestart met de uitvoeringsagenda.

Tijd (indicator)

Doelstellingen
Sportvoorzieningen zijn toekomstbestendig en betaalbaar
Activiteiten
We hebben een eerlijk en simpel financieringssysteem voor sportverenigingen
We werken aan een nieuw, eenvoudiger financieringssysteem voor sportverenigingen.

Kwaliteit (toelichting)
We werken aan een nieuw, eerlijk en eenvoudiger financieringssysteem voor sportverenigingen. Samen met sportverenigingen wordt er breed gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden. Er zijn gesprekken met verenigingen en deze input wordt meegenomen. Daarbij wordt rekening gehouden met het brede sportaanbod (binnen en buiten) dat Winterswijk rijk is, met al haar verschillende verenigingen, groot en klein. Belangrijk uitgangspunt is dat de toegankelijkheid voor de breedtesport goed blijft.
Op 2 november 2023 heeft de gemeenteraad het amendement aangenomen, met de opdracht om vanaf 2026 gedurende drie jaar een bedrag van € 41.000 te besparen op de uitgaven voor sport. In totaal moet er dan vanaf 2028 structureel € 123.000 worden bezuinigd.
We stellen in deze begroting voor om de bezuiniging een jaar later, dus in 2027 in te laten gaan. In 2027 bezuinigen we € 82.000 en vanaf 2028 bedraagt de bezuiniging structureel € 123.000 per jaar.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De planning is om in het voorjaar van 2025 een besluit te nemen over de bezuinigingen op sport en een eerlijk financieringssysteem, zodat sportverenigingen er tijdig op kunnen anticiperen.

Tijd (indicator)

We hebben een duurzaam zwembad met een gezonde exploitatie

Wij zien het overdekte zwembad als een belangrijke voorziening voor onze inwoners. Daarom willen we graag een les-, doelgroepen- en sportbad voor Winterswijk behouden. We onderzoeken hoe we de voorziening ook op de lange termijn kunnen en willen behouden.

Kwaliteit (toelichting)
Met het verhogen van de bestemmingsreserve Instandhouding voorzieningen worden voorwaarden geschapen om tenminste 10 jaar de huisvesting van voorzieningen in stand te houden. Het zwembad is één van deze voorzieningen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De voorwaarden voor aanwending van bestemmingsreserve maken onderdeel uit van de besluitvorming bij de vaststelling van de begroting. Vanaf 2025 kan een beroep worden gedaan op middelen binnen deze voorwaarden. In de voorliggende begroting zijn geen extra specifieke middelen voor het zwembad opgenomen.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Het aantal actieve sporters blijft op het niveau van 2024. (Bron: Waarstaatjegemeente.nl)
- Het aantal maatschappelijke activiteiten bij sportverenigingen breidt zich uit.

Risico's

De risico's zijn zo divers dat ze in elk project of in elke activiteit apart worden afgewogen.

2.3 Inkomen en participatie

Ambitie

Wij zorgen ervoor dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Werk en inkomen en een goed vangnet voor bestaanszekerheid zijn hiervoor belangrijk.
Winterswijk voelt zich verantwoordelijk voor de opvang van vluchtelingen en we bouwen mee aan een maatschappij waarin iedereen dezelfde kansen heeft. We dragen zorg voor een goede start van nieuwkomers.

Relevante documenten:

- Integrale Verordening sociaal domein
- Samen aan het stuur
- Beleidskader 2018–2022 Sociaal Domein ‘Meedoen in Winterswijk’
- Beleidsnotitie Wet inburgering 2022

Doelstellingen

Nieuwkomers en statushouders moeten zo goed mogelijk inburgeren

Activiteiten

Monitoring nieuwe wet inburgering

De gemeente Winterswijk heeft het inburgeringsproces binnen de wettelijke kaders ingericht. Halfjaarlijks monitoren en evalueren we de resultaten.

Kwaliteit (toelichting)
In 2025 blijft het de opdracht voor de gemeente om de Wet inburgering 2021 uit te voeren en te monitoren.

De monitoring vindt plaats op de volgende onderdelen:

- Brede intake: klanttevredenheid.
- Persoonlijk plan Inburgering en Participatie (PIP): klanttevredenheid.
- Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP): draagt deze bij aan toeleiding naar de arbeidsmarkt?
- Financieel ontzorgen: is de gekozen werkwijze werkbaar en voorkomt het financiële problemen?
- Financiële zelfredzaamheid: leren nieuwkomers voldoende om financieel zelfredzaam te zijn/worden?
- Participatieverklaringstraject (PVT): draagt het programma voldoende bij aan participeren in Nederland of dienen thema's en/of de groepssamenstelling aangepast te worden?
- Maatschappelijke begeleiding: zijn er verbeterpunten, loopt het ergens spaak?
- Inburgeringstraject taalaanbieders: subregionaal op inhoud en regionaal op contractniveau.
- Participatieaanbod: is er voldoende aanbod, leidt het aanbod naar (vrijwilligers)werk, meedoen in de maatschappij?

De verwachting is dat er in 2025 een groot aantal nareizigers komen die de Nederlandse taal, cultuur en samenleving niet kennen, maar bij geschiktheid van de woning van referent of een plek in de tussenvoorziening wel direct in Winterswijk komen wonen. Momenteel hebben 28 personen een gezinsherenigingsaanvraag lopen, voor in totaal 93 personen.

De uitdaging is om geschikte leerroutes aan te kunnen bieden voor statushouders die (parttime) werken. Ook het verkorten van de wachttijden bij inburgeringsscholen is een aandachtspunt, maar is moeilijk op te lossen vanwege het docententekort. Dit is een regionaal aandachtspunt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Monitoring vindt in heel 2025 plaats. Ieder kwartaal wordt de balans opgemaakt en worden de processen indien nodig bijgestuurd.

Tijd (indicator)

Opvang Oekraïners
Er is een gemeentelijke opvanglocatie ingericht voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteit (toelichting)
Er worden in de gemeentelijke opvanglocatie maximaal 175 Oekraïense ontheemden opgevangen. Daarnaast wordt bij particulieren nog een aantal ontheemden opgevangen. De situatie is van een crisis situatie nu meer een structurele situatie en dat maakt dat we de opvang voor langere tijd moeten organiseren.

Vanaf 1 september 2024 lopen de huidige afspraken door en in de tussentijd worden er op diverse vlakken nieuwe afspraken gemaakt. Dit gaat over een huurovereenkomst van 3 jaar met optie verlening 2 jaar met Marga Klompé die in de maak is voor gebruik van het pand Vredense Hof. Hiervoor is de vergunning voor de locatie met 5 jaar verlengd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De opvanglocatie is voor langere tijd beschikbaar, op dit moment maximaal 5 jaar.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Voorkomen en bestrijden van armoede en schulden

Activiteiten

Evalueren bewindvoering en indien nodig bijstellen werkwijze
Bewindvoering is een onderdeel van de schuldhulpverlening waarmee veel kosten (bijzondere bijstand) zijn gemoeid. We onderzoeken op welke wijze we beter invloed kunnen uitoefenen op het al dan niet onder bewind stellen van inwoners.

Kwaliteit (toelichting)
Bewindvoering is een onderdeel van de schuldhulpverlening. Vanaf 2021 bestaat de mogelijkheid voor gemeenten gebruik te maken van het 'Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind', waarbij we als gemeente de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste geholpen is met voortzetting van het bewind, of dat volstaan kan worden met een lichtere vorm van ondersteuning. Wij onderzoeken op welke wijze wij van dit adviesrecht gebruik kunnen maken en welke procedures en samenwerkingen met de rechtbanken en bewindvoerders dienen te worden opgezet.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Wij ronden het onderzoek in het vierde kwartaal van 2024 af en voeren mogelijke wijzigingen in het eerste kwartaal van 2025 in.

Tijd (indicator)

Meedoenregeling voor volwassenen
In 2023 zijn we gestart met de meedoenregeling voor volwassenen. In het kader van die regeling krijgen volwassenen met een laag inkomen jaarlijks een bedrag van € 150, waarmee ze kunnen deelnemen aan de maatschappij. Bijvoorbeeld in de vorm van deelname aan cultuur of sport.

Kwaliteit (toelichting)
Het bereik van de doelgroep liet in 2023 te wensen over. In 2024 is nader onderzocht hoe de doelgroep beter bereikt kan worden. De resultaten van dit onderzoek zijn in het vierde kwartaal van 2024 bekend en worden in 2025 verder uitgewerkt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Tijd (indicator)

Meedoenregeling kinderen

In het kader van het gemeentelijk minimabeleid is er een aantal meedoenregelingen voor kinderen.

Kwaliteit (toelichting)

De kindregelingen zijn geëvalueerd in 2023. Er is onderzocht of ze nog voldoende bijdragen aan het doel waarvoor ze in het leven zijn geroepen: het meedoen van kinderen aan de samenleving en het daardoor verkleinen van sociale achterstanden. Uit de evaluatie blijkt dat de kindregelingen in grote lijnen voldoen. Binnen de bestaande kaders zijn in het nieuwe beleid andere accenten gelegd, zodat de regelingen beter aansluiten bij de hedendaagse praktijk van opgroeiende kinderen. De belangrijkste accenten zijn:

- Een computer/laptop per middelbare scholier in plaats van per huishouden.
- De budgetten voor schoolkosten en sociaal-culturele kosten worden samengevoegd, zodat er meer keuzemogelijkheden zijn voor ouders en kinderen. Ook wordt er een splitsing gemaakt in deze budgetten voor de leeftijden 0 tot 4 jaar, 4 tot 12 jaar en 12 tot 18 jaar. Zodat de hoogte van de budgetten 'meegroeien' met de leeftijd van de kinderen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Dit is een continu proces.

Tijd (indicator)

Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk

We stellen in samenwerking met de gemeenschap en belanghebbende partijen, waaronder het Platform Armoedevrij Winterswijk, een plan op ter realisatie van de doelstelling Winterswijk Armoedevrij.

Kwaliteit (toelichting)

Tijdens de begrotingsbehandeling van eind 2023 is het amendement Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk aangenomen. Naar aanleiding hiervan dient een concreet plan opgesteld te worden ter realisatie van de doelstelling Winterswijk Armoedevrij 2040. Het plan dient als leidraad voor de acties en interventies die bijdragen aan het bereiken van de armoedevrije status in 2040. De mogelijke voorstellen worden ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad. In de begroting is geen rekening gehouden met het budget van het uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In samenspraak met onze maatschappelijke partners en medewerkers van De Post is gewerkt aan een Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk. Het streven is om het beleidsplan in het vierde kwartaal van 2024 op te leveren.
In 2025 wordt er periodiek over de resultaten gerapporteerd.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We ondersteunen inwoners naar regulier werk of zinvolle dagbesteding

Activiteiten

Stabilisering van het aantal bijstandsgerechtigden

We blijven streven naar een stabilisering van het bijstandsbestand. Werkleerbedrijf Fijnder zet hiervoor diverse instrumenten in, zoals om- of bijscholing, (gedeeltelijk) werk, arbeidsmatige dagbesteding en vrijwilligerswerk. Waar nodig wordt een loonkostensubsidie verstrekt aan de werkgever en/of wordt een jobcoach ingezet.

Kwaliteit (toelichting)
Naar verwachting blijft de instroom in 2025 en de jaren daarna hoog. Voor de bestandsontwikkeling van het uitkeringsvolume wordt vooralsnog rekening gehouden met een mogelijke bestandsstijging van 1,41%. De ambitie blijft om het bestand niet te laten stijgen, maar een stijging die beperkt blijft tot 1,41% wordt door het dagelijks bestuur van Fijnder als reëel en ambitieus beschouwd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het beheersen van het bestandsvolume van bijstandsgerechtigden is een continu proces.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Het aantal bijstandsgerechtigden blijft op het niveau van 2022.
- We komen uit met het rijksbudget voor het betalen van bijstandsuitkeringen.

Risico's

- De economie verslechtert, waardoor er meer mensen een beroep doen op een bijstandsuitkering.
- Door de hoge inflatie komen er steeds meer mensen met problematische schulden.
- De financiële compensatieregeling van het Rijk voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen wordt niet verlengd, terwijl we nog wel Oekraïners opvangen.

2.4 Educatie

Ambitie

Onderwijs is essentieel voor iedereen. Daarom werken we, samen met onderwijs en verenigingen, aan gelijke kansen. We bouwen onderwijsvoorzieningen conform het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Duurzaam, met goede ventilatie en groene schoolpleinen.
Relevante documenten:

- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021-2037.
- Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Doelstellingen

Onderwijshuisvesting wordt uitgevoerd conform het Integraal huisvestingsplan

Activiteiten

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan (IHP) scholen

Onderwijs, kinderopvang, belangenverenigingen en gemeente voeren het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2021-2037 uit. We starten met de school in het Woold. De ontwikkeling van andere scholen uit fase 1 schuiven we voorlopig door tot na de begrotingsperiode van 2024-2027.

Kwaliteit (toelichting)
Ook bij de begroting voor 2025 wordt voorgesteld de uitvoering van het IHP grotendeels te temporiseren, totdat het financieel perspectief van de gemeente is verbeterd. De realisatie van een schoolgebouw ten behoeve van het buurtschapsonderwijs (Woold) is wel conform het IHP voortgezet.

Op basis van de keuze van SOPOW (Kotten, Miste-Corle en Woold) en Altena (De Esch) om niet te gaan voor een gezamenlijke locatie, is het oorspronkelijke budget gesplitst. Altena heeft gekozen voor renovatie op de bestaande locatie. De normbedragen blijven daarbij uiteraard gelden, evenals de oorspronkelijke planning. Met IKC Zuid-West (De Schakel, Julianaschool, de Korenburg, SWW en ZoZijn) en 't Kempken is en wordt verder gewerkt aan voorbereidende werkzaamheden, zoals inhoudelijke samenwerking en locatiekeuzes.

In verband met de risico's van het vooruitschuiven van projecten, worden de meest noodzakelijke investeringen gedekt uit de bestemmingsreserve instandhouding voorzieningen. Denk daarbij aan calamiteiten of echt noodzakelijke verbetering van het binnenklimaat van scholen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Loopt conform planning.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We bevorderen kansen gelijkheid

Activiteiten

Aanpak laaggeletterdheid

De rijksoverheid heeft als doel laaggeletterdheid terug te dringen.

Kwaliteit (toelichting)
In de Achterhoek kan iedere volwassene die ondersteuning kan gebruiken bij basisvaardigheden en moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen een passend leertraject volgen. Het verbeteren van de basisvaardigheden (taal, rekenen en werken met digitale apparaten) draagt bij aan een betere gezondheid, een betere arbeidsmarktpositie en financiële zelfredzaamheid.

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in een infrastructuur en samenwerking om de doelgroep, met name mensen met Nederlands als eerste taal, te bereiken. Onze inzet blijft gericht op het behouden en verder ontwikkelen hiervan.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Voor 2025 actualiseren we het huidige regioplan. Het plan gaat ‘Regioplan aanpak Basisvaardigheden’ heten, waar we als regio uitvoering aan blijven geven.

Tijd (indicator)

Inzet NPO middelen
We verstrekken middelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) voor de ontwikkeling van het onderwijs, en om achterstanden in het onderwijs weg te werken.

Kwaliteit (toelichting)
In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn we vanaf september 2022 gestart met de volgende activiteiten, die worden voortgezet in 2025:

- Het versterken van het leesaanbod op alle scholen door middel van lessen en workshops vanuit de bibliotheek.
- Activiteiten voor sociale en emotionele ontwikkeling van tieners door middel van cultuureducatie. Dit aanbod is er voor de drie middelbare scholen in Winterswijk en is afgestemd op de behoefte vanuit de scholen.
- De buitenruimtes bij de middelbare scholen worden verbeterd, zodat er mogelijkheden zijn voor sport, cultuur en educatie.
- Middelbare scholen kunnen jaarlijks gebruikmaken van voorstellingen van een theatergezelschap dat voorstellingen met een boodschap ontwikkelt. Dit kan een maatschappelijk thema zijn dat aansluit bij de beleveniswereld van de leerlingen.
- Vanaf mei 2023 is de verlengde schooldag voor het basisonderwijs in Winterswijk uitgebreid met extra leesaanbod, onder begeleiding van een consulent van de bibliotheek. Dit om de kinderen een extra steuntje in de rug te geven op het gebied van leesvaardigheid en digitale vaardigheden.
- Als gemeente ontvangen we een tijdelijke specifieke uitkering gericht op versterking van de bibliotheek. Dit komt doordat we in Winterswijk 'hoog scoren' op onderwijsachterstanden en op laaggeletterdheid. Er is hierbij een cofinanciering vanuit de gemeentelijke NPO-middelen. Van die extra NPO-middelen breidt de bibliotheek het aanbod voor kinderen en jongeren de komende jaren uit. Het programma bij de bibliotheek is gestart in 2024.
- In lijn met motie Woordgat dichten gaan we samen met de bibliotheek aan de slag om tot een invulling te komen als de gelden beschikbaar komen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De middelen zijn tijdelijk en moeten in kalenderjaar 2025 volledig besteed zijn.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Het aantal mensen dat deelneemt aan alfabetiseringstrajecten stijgt ten opzichte van 2024.
- De voortgang van de (ver)bouw van scholen gaat volgens planning van de eerste fase van het Integraal Huisvestingsplan.

Risico's

- Integraal Huisvestingsplan: stijgende bouwkosten.

Financiële onderbouwing programma 2

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten								
2.1 Cultuur								
5.5 Cultureel erfgoed	**29**	**77**	**77**	**0**	**77**	**77**	**77**	**77**
5.6 Media	**29**	**249**	**0**	**29**	**29**	**0**	**0**	**0**
Totaal 2.1 Cultuur	**59**	**326**	**77**	**29**	**106**	**77**	**77**	**77**
2.2 Sport								
5.1 Sportbeleid en activering	**150**	**512**	**189**	**0**	**189**	**178**	**0**	**0**
5.2 Sportaccommodaties	**981**	**958**	**613**	**25**	**638**	**638**	**638**	**638**
Totaal 2.2 Sport	**1.132**	**1.471**	**803**	**25**	**828**	**817**	**638**	**638**
2.3 Inkomen en participatie								
6.3 Inkomensregelingen	**9.355**	**10.147**	**9.723**	**0**	**9.723**	**9.723**	**9.723**	**9.723**
6.4 WSW en beschut werk	**6.760**	**8.480**	**1.096**	**59**	**1.155**	**1.131**	**1.101**	**1.073**
6.5 Arbeidsparticipatie	**417**	**465**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	**16.531**	**19.092**	**10.818**	**59**	**10.877**	**10.853**	**10.823**	**10.795**
2.4 Educatie								
4.2 Onderwijshuisvesting	**505**	**182**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**874**	**1.652**	**1.100**	**0**	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**
Totaal 2.4 Educatie	**1.379**	**1.834**	**1.100**	**0**	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**
Totaal Baten	**19.101**	**22.722**	**12.798**	**114**	**12.911**	**12.847**	**12.638**	**12.610**
Lasten								
2.1 Cultuur								
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**1.673**	**1.709**	**1.653**	**125**	**1.778**	**1.729**	**1.713**	**1.713**
5.4 Musea	**196**	**206**	**206**	**13**	**218**	**218**	**218**	**218**
5.5 Cultureel erfgoed	**520**	**568**	**461**	**71**	**533**	**532**	**532**	**518**
5.6 Media	**488**	**740**	**491**	**63**	**554**	**524**	**485**	**485**
Totaal 2.1 Cultuur	**2.877**	**3.222**	**2.811**	**272**	**3.082**	**3.004**	**2.949**	**2.934**
2.2 Sport								
5.1 Sportbeleid en activering	**742**	**1.323**	**1.001**	**39**	**1.040**	**1.029**	**968**	**968**
5.2 Sportaccommodaties	**2.811**	**2.720**	**2.897**	**80**	**2.977**	**2.980**	**2.900**	**2.820**
Totaal 2.2 Sport	**3.553**	**4.043**	**3.897**	**119**	**4.016**	**4.009**	**3.867**	**3.788**
2.3 Inkomen en participatie								
6.3 Inkomensregelingen	**13.730**	**17.801**	**17.078**	**935**	**18.013**	**18.003**	**18.003**	**18.003**
6.4 WSW en beschut werk	**9.337**	**11.366**	**6.301**	**0**	**6.301**	**6.197**	**6.045**	**6.045**
6.5 Arbeidsparticipatie	**6.171**	**1.247**	**783**	**2**	**785**	**785**	**785**	**785**
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	**29.238**	**30.414**	**24.161**	**937**	**25.099**	**24.986**	**24.833**	**24.833**
2.4 Educatie								
4.2 Onderwijshuisvesting	**2.110**	**1.787**	**1.520**	**69**	**1.589**	**1.784**	**1.753**	**1.739**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**1.934**	**2.655**	**2.185**	**54**	**2.239**	**2.238**	**2.238**	**2.237**

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal 2.4 Educatie	**4.044**	**4.442**	**3.705**	**123**	**3.828**	**4.022**	**3.991**	**3.976**
Totaal Lasten	**39.712**	**42.122**	**34.575**	**1.451**	**36.025**	**36.020**	**35.640**	**35.532**
Onttrekkingen								
2.3 Inkomen en participatie								
6.5 Arbeidsparticipatie	**58**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Stortingen								
2.2 Sport								
5.2 Sportaccommodaties	**25**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-20.578**	**-19.400**	**-21.777**	**-1.337**	**-23.114**	**-23.173**	**-23.002**	**-22.922**

Cultuur

De verhoging van de lasten met € 272.000 is grotendeels als volgt te verklaren:

- Verhoging subsidie De Storm € 41.000 N
- Verhoging subsidie Boogie Woogie € 53.000 N
- Verhoging subsidie Villa Mondriaan € 8.000 N
- Verhoging subsidie bibliotheek € 30.000 N
- Verhoging bijdrage Erfgoedcentrum € 26.000 N
- Budget voor erfgoed € 20.000 N
- Budget voor uitvoeren cultuurnota € 25.000 N (incidenteel)
- Hogere doorbelasting € 31.000 N

De subsidies aan de De Storm, Boogie Woogie, Villa Mondriaan en de bibliotheek zijn geïndexeerd.
De bijdrage aan het Erfgoedcentrum is verhoogd als gevolg van de doorgevoerde indexering, en door meer meters archief af te nemen.
Het budget voor erfgoed is nodig om erfgoed in de omgevingsvisie te implementeren.
Om direct na het vaststellen van de cultuurnota en het uitvoeringsprogramma te kunnen starten, willen we voor 2025 een bedrag van € 25.000 beschikbaar stellen.
Voor de toelichting op de hogere doorbelasting verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Sport

De verhoging van de lasten met € 119.000 is grotendeels als volgt te verklaren:

- Verhoging subsidie Zwembad Jaspers € 30.000 N
- Verhoging uitgaven binnensportaccommodaties € 47.000 N
- Hogere doorbelasting € 41.000 N

De subsidie aan Zwembad Jaspers is geïndexeerd.
Als gevolg van de indexering van de schoonmaakkosten, zijn de lasten voor de binnensportaccommodaties verhoogd.
Voor de toelichting op de hogere doorbelasting verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Inkomen en participatie

De verhoging van de baten met € 59.000 wordt verklaard door de hogere verwachte detacheringsopbrengsten van de SW-medewerkers.
De verhoging van de lasten met € 937.000 is grotendeels als volgt te verklaren:

- Hogere uitvoeringskosten Fijnder € 831.000 N
- Hogere lasten Stadsbank € 16.000 N

- Hogere lasten inburgering € 53.000 N
- Hogere doorbelasting € 36.000 N

De verhoging van de lasten bij Fijnder heeft onder andere de volgende oorzaken:

- Doorgevoerde cao-verhogingen.
- Wijziging van de verdeling van de uitvoeringskosten op basis van het aantal cliënten.
- Uitbreiding personeel als gevolg van de toename van het aantal cliënten.
- Uitvoeren (nieuwe) taken, zoals onder andere de meedoenregeling voor volwassenen en de ontwikkelopdracht bestaanszekerheid.

Het betreffen zowel wijzigingen die door Fijnder zijn voorgesteld bij de eerste Bestuursrapportage 2024 als bij de begroting voor 2025. De voorgestelde wijzigingen in de eerste Bestuursrapportage 2024 van Fijnder hebben we niet meer mee kunnen nemen in onze eerste Bestuursrapportage 2024.
De bijdrage aan de Stadsbank voor 2025 is gestegen als gevolg van de doorgevoerde indexering.
Het beroep op de inburgering is toegenomen en dit brengt hogere lasten met zich mee.
Voor de toelichting op de hogere doorbelasting verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Educatie

De hogere lasten van € 123.000 worden grotendeels als volgt verklaard:

- Hogere lasten voor de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) € 60.000 N
- Hogere doorbelasting € 51.000 N

Ook voor 2025 wordt er voor de uitvoering van het IHP een beroep gedaan op de externe projectleider. Het beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet voor het IHP is met hetzelfde bedrag verlaagd.
Voor de toelichting op de hogere doorbelasting verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Kredieten

De begrote kredieten voor 2025 binnen dit programma zijn de kunstgrasvelden FC Winterswijk fase 3 (€ 594.000) en IKC Buurtschappen - De Esch (€ 5.342.000). In 2026 tot en met 2028 zijn geen kredieten binnen dit programma begroot. Zie ook bijlage 4 Investeringen.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Er zijn geen onttrekkingen of toevoegingen aan reserves.

Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk

Inleiding

Openbare ruimte, klimaat, water en milieu, gebiedsontwikkeling en wonen
Het programma Werkend Winterswijk gaat aan de hand van vijf beleidsvelden in op alles wat we doen om onze inwoners een omgeving te bieden waar ze gezond, veilig en duurzaam kunnen wonen, werken, ondernemen en recreëren. Hieronder worden de beleidsvelden besproken.
Openbare ruimte
Het beleidsveld openbare ruimte behandelt de ambities en de openbare ruimte. Een gezonde leefomgeving met een goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale

cohesie zijn belangrijk. Ook biodiversiteit en de uitvoering van het visiedocument BOSS (bewegen, ontmoeten, spelen en sporten) is een belangrijk thema.
Klimaat, water en milieu
Naast de zorg voor een schone en veilige leefomgeving is het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie een belangrijk speerpunt.
Duurzaamheid en milieu
Het beleidsveld duurzaamheid en milieu gaat over het beschermen en behouden van de huidige kwaliteiten op gebied van klimaat, biodiversiteit, cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke voorraden.

Gebiedsontwikkeling en wonen
Het beleidsveld gebiedsontwikkeling is gericht op de realisatie of ontwikkeling van plannen. Dit zijn plannen die met een projectmatige aanpak worden uitgevoerd. Het buitengebied is een belangrijke parel van Winterswijk. Het unieke karakter staat onder druk en we moeten inzetten op een gebiedsgerichte aanpak.
Daarnaast is een visieontwikkeling op wonen een belangrijk speerpunt. We bieden ruimte voor woningen waar in Winterswijk behoefte aan is. Projecten die betrekking hebben op nieuwbouw of invulling van een gebied met een hooggewaardeerde leefbaarheid. Meer concreet: er wordt onder andere een aantal mooie plannen (door)ontwikkeld en/of uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan de woningbouw op de Rikker, aan de Narcisstraat, Kloetenseweg en de Ribeslocatie.
Economie en lobby
We koesteren de diversiteit aan Winterswijkse bedrijven en maken een visie op het soort bedrijven waar we ons in de toekomst op willen richten. Bedrijvigheid en nabije werkgelegenheid zijn van vitaal belang voor de leefbaarheid en aantrekkingskracht van Winterswijk. Er moet voldoende ruimte zijn voor deze ontwikkeling.
Ook de vrijetijdseconomie is een belangrijke sector. Daarnaast behouden we de komende jaren de duurzame relaties met samenwerkingspartners in de regio en over de grens. We dragen Winterswijk als merk uit, binnen én buiten Nederland.

3.1 Openbare ruimte

Ambitie

Winterswijk heeft een uniek landschap met veel bijzondere planten en dieren. Om dit te behouden leggen we veel nadruk op de bescherming en verbetering van biodiversiteit. Wij vinden een veilige, gezonde leefomgeving met een goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie belangrijk. Die gemeente maken we samen. De betrokkenheid en saamhorigheid van mensen bij hun wijk, buurtschap of dorp vinden we daarin cruciaal. We creëren voor iedereen een waardevolle leefomgeving die schoon, heel en veilig is. Bereikbaarheid en verkeersveiligheid vinden we van groot belang; elke Winterswijker - jong of oud, voetganger, fietser of automobilist - moet zich veilig kunnen voelen en bewegen.
We houden het centrum aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers.
We stimuleren wijkkracht door het realiseren van een laagdrempelige ingang bij de gemeente voor vragen op alle domeinen.
Relevante documenten:

- Groenstructuurplan Winterswijk
- Omgevingsvisie buitengebied
- Beleidsvisie landschap en biodiversiteit

Doelstellingen

De gemeente zorgt voor een laagdrempelig aanspreekpunt voor vragen van inwoners en stakeholders in een specifiek gebied

Activiteiten

Pilot wijkaanpak en wijkregie

De afgelopen periode is flink geïnvesteerd in het bouwen van een netwerk en is gewerkt aan een wijkanalyse. Op basis van de wijkanalyse stellen we een strategie met doelstellingen op voor de verdere wijkaanpak in Winterswijk-Oost.

Kwaliteit (toelichting)

Een veilige, gezonde leefomgeving met een goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie is belangrijk voor Winterswijk. Die gemeente maken we samen. De betrokkenheid en saamhorigheid van mensen bij hun wijk, buurtschap of het dorp vinden we daarin cruciaal. Inwoners hebben waardevolle kennis van hun directe leefomgeving. Ze hebben daarom vaak goede ideeën over wat er nodig is in hun eigen wijk, buurt en omgeving. We steunen daarom initiatieven van inwoners om hun omgeving te verbeteren. In 2025 gaan we op dezelfde manier door met het werken aan de wijkaanpak in Winterswijk-Oost, daarnaast onderzoeken we vanuit de nieuwe visie sociaal domein hoe we het wijkgericht werken kunnen verbreden en welke vorm hierbij het beste past.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

We streven ernaar een plan van aanpak visie voor de integrale wijkaanpak vast te stellen in het derde kwartaal van 2025.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Elke inwoner moet zich veilig voelen en veilig kunnen bewegen door het verkeer

Activiteiten

Mobiliteitsprogramma met uitvoeringsagenda

Het huidige gemeentelijke verkeersstructuurplan dateert uit 2010. Huidige maar ook nieuwe ontwikkelingen vragen om een nieuw verkeersstructuurplan. Daarom werken we aan een nieuw mobiliteitsprogramma met uitvoeringsagenda.

Kwaliteit (toelichting)

Het doel is een actueel mobiliteitsprogramma op te leveren, met als onderdeel een meerjarenuitvoeringsagenda. Het mobiliteitsprogramma krijgt een proactieve, dynamische insteek met een grote nadruk op verkeersveiligheid. Als onderdeel van het mobiliteitsprogramma is daarom parallel de risicoanalyse verkeersveiligheid opgesteld, om daarmee aan te sluiten bij het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 van het Rijk.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het opstellen van het mobiliteitsprogramma heeft vertraging opgelopen. Naar verwachting wordt het mobiliteitsprogramma in het tweede kwartaal van 2025 opgeleverd.

Tijd (indicator)

Herinrichting Groenloseweg

De Groenloseweg wordt heringericht naar een GOW30-weg, met meer bomen en planten. Daarnaast worden er klimaatadaptieve voorzieningen aangelegd, zoals waterpasserende bestrating en ruimte waar het regenwater de grond in kan zakken.

Kwaliteit (toelichting)

Op 28 maart 2024 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de herinrichting van de Groenloseweg. Daarna is er een verkeersbesluit genomen. In 2024 is gestart met de uitvoering van de herinrichting; deze wordt in het tweede kwartaal van 2025 afgerond.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De civiele aannemer is op 9 september 2024 gestart met de uitvoering van de herinrichting van de Groenloseweg. Verwacht wordt dat het werk in mei 2025 is afgerond.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Het creëren van een gezond leefklimaat

Activiteiten

Dienstverleningsovereenkomst ROVA

We geven uitvoering aan de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met ROVA voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Uitgangspunt is om het merendeel van de werkzaamheden op kwaliteitsgestuurde wijze uit te voeren, conform de standaardkwaliteitsniveaus van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW).

Kwaliteit (toelichting)

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Winterswijk zijn de standaardkwaliteitsniveaus van het CROW het uitgangspunt. Deze niveaus lopen van CROW-A+ (zeer hoog beeldkwaliteitsniveau) tot CROW-D (zeer laag beeldkwaliteitsniveau). Tot voor kort was in nagenoeg de hele gemeente Winterswijk niveau CROW-A van toepassing. Alleen voor onkruidbestrijding op verharding (uitgezonderd het centrum en de begraafplaatsen) geldt niveau CROW-B.
Echter, de kwaliteitsafspraken staan voortdurend onder druk. Door veranderende weersomstandigheden (warm en vochtig), maar ook door financiële omstandigheden. In 2025 wordt een bezuiniging in het onderhoud van de openbare ruimte geeffectueerd. Dit betekent dat wij het kwaliteitsniveau van het openbaar groen verlagen van CROW-A naar CROW-B. Dit gaat van toepassing zijn op het onkruidvrij maken van beplanting, zomer- en randsnoei van heesters, wintersnoei van heesters, onderhoud aan bosplantsoen, maaien van gazons en bladruimen in beplanting.

Het traject open begroting is in 2024 gecontinueerd. Een en ander met als doel om de kosten voor de dienstverlening op het gebied van Beheer Buitenruimte (BBR) op taakniveau inzichtelijk te krijgen. Wij hebben onder meer gesprekken gevoerd met ROVA over de inrichting van de huidige dienstverleningsovereenkomst (DVO). In 2025 wordt een proces opgestart om met ingang van 2026 te werken op basis van een herziene DVO.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het uitvoering geven aan de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) alsook de monitoring van geldende kwaliteitsafspraken, is een continu en jaarrond proces.

Tijd (indicator)

Visiedocument BOSS (Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen in de openbare ruimte)
In 2022 is opdracht gegeven om een visie op spelen te ontwikkelen. Vanuit spelen vindt de verbreding plaats naar jongeren, volwassenen en senioren. Dit gebeurt in de vorm van een meer integrale benadering van bewegen, ontmoeten, spelen en sporten (BOSS) in de openbare ruimte van de bebouwde kom van Winterswijk. De visie is begonnen met speel- en beweegruimte voor kinderen, en van daaruit is gewerkt aan een BOSS-vriendelijke ruimte voor iedereen.

Kwaliteit (toelichting)
In de april 2024 is het de visie op Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) vastgesteld door de raad. In het 4e kwartaal van 2024 wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. Vanaf 2025 wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma. Er is nog geen budget opgenomen in de begroting, omdat dit nog verder onderbouwd moet worden in dit stadium.
Een van de onderdelen van het uitvoeringsprogramma is een vervangings- en beheerplan voor gemeentelijke speeltoestellen. Deze is nog niet gereed. Voor het jaar 2025 zal noodzakelijke vervanging en beheer plaatsvinden uit de bestemmingsreserve instandhouding voorzieningen.
Daarnaast heeft de raad in april 2024 de motie ‘Speeltuinen als middelpunt van de wijk’ aangenomen om. Speeltuinorganisaties kunnen een beroep doen op de bestemmingsreserve lokale initiatieven, waarmee invulling wordt gegeven aan de motie.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoeringsagenda zal een looptijd hebben van 2025 t/m 2028.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We optimaliseren de bereikbaarheid en verkeersdoorstroming van Winterswijk

Activiteiten

Parkeerroute Informatiesysteem

We werken door aan een modern parkeerroute-informatiesysteem (PRIS).

Kwaliteit (toelichting)

Met de investering in het parkeerroute-informatiesysteem (PRIS) kunnen bezoekers van binnen en buiten Winterswijk sneller een vrije parkeerplaats in het centrum vinden. We verbeteren hiermee de beleving van bezoekers aan het centrum, we beperken het zoekverkeer en dragen bij aan de verbetering van de leefomgeving op plekken waar dat zoekverkeer nu nog onnodig rijdt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2023 is gestart met investeringen in het parkeerroute-informatiesysteem (PRIS). Dit betreft het weer werkend krijgen van de bestaande voorzieningen. Er is een parkeeronderzoek uitgevoerd en een parkeerstrategie opgesteld. In 2025 vindt de Europese aanbesteding plaats. Dit om zoveel mogelijk aan te sluiten op de strategie.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We stimuleren en faciliteren emissieloos vervoer.

Activiteiten

We hebben een dekkend netwerk laadinfra

De komende jaren willen we de groei van het aantal elektrische auto's faciliteren en waar mogelijk stimuleren. Dit doen wij door deelname aan de provinciale concessie publieke laadinfrastructuur en door te experimenteren met innovatieve en alternatieve laadoplossingen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2025:

- Werken wij op basis van een geactualiseerde 'Integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsleidraad Winterswijk' (2024).
- Blijft Vattenfall Incharge, na verlenging van de regionale concessie, verantwoordelijk voor plaatsing van reguliere publieke laadpalen.
- Gaan wij door met het op aanvraag plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte voor inwoners die niet de mogelijkheid hebben om de auto op eigen terrein te laden.
- Gaan wij minimaal vier laadpalen (acht laadplekken) proactief, vooruitlopend op de vraag, in de openbare ruimte plaatsen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte loopt vertraging op. De streeftermijn van achttien weken, van aanvraag tot realisatie van de openbare laadpaal, wordt in de praktijk niet gehaald. Zeer beperkte netcapaciteit alsook materiële en personele tekorten bij aannemers, vertragen de voortgang ernstig. Een uitdaging, omdat het aantal gerealiseerde laadpalen in de openbare ruimte in de toekomst mogelijk uit de pas kan lopen ten opzichte van de prognoses van kennis- en innovatiecentrum ElaadNL.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- We werken optimaal en transparant samen met ROVA en inwoners. De resultaten meten we door middel van de maandelijkse beeldschouwrapportage en daarnaast voeren we maandelijks gesprekken over verbetermaatregelen.
- We monitoren het aantal (klacht)meldingen ten aanzien van de beeldkwaliteit.

Risico's

- Wijzigingen in de mate van groenonderhoud en bermbeheer leiden tot een ander straatbeeld. Hierover communiceren we met onze inwoners.
- De eenheidsprijzen zijn in beeld. Hieruit blijkt dat het totale budget voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte niet toereikend is om aan gemaakte kwaliteitsafspraken te kunnen voldoen. Hierop is geanticipeerd in de begroting. Echter, het totale budget is onder meer onderhevig aan wijzigingen in areaal en materiaalkosten. Dit brengt een bepaalde onzekerheid met zich mee.

3.2 Klimaat, water en milieu

Ambitie

Samen met inwoners en ondernemers zorgen we voor een schone leefomgeving. We waarborgen een optimale milieukwaliteit en richten ons op de basisvoorwaarden gezond, schoon en veilig. Voor het onderhoud van de riolering maken we transparante keuzes op basis van een risicoafweging. Om in de toekomst gezond en veilig te kunnen wonen, verkleinen we de kans op wateroverlast, droogte en hittestress.
Relevante documenten:

- Water- en Rioleringsprogramma 2024-2028.
- Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda (raadsbesluit september 2022).
- Huishoudelijk grondstoffenbeleid Winterswijk 2024-2030. (raadsbesluit februari 2024).
- Afvalstoffenverordening Winterswijk 2015.
- Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening Winterswijk 2018.

Doelstellingen

We voeren noodzakelijk projecten uit op het gebied van milieu

Activiteiten

Project sanering wegverkeerslawaai

Door de autonome groei van het wegverkeer ervaren bewoners langs drukke wegen geluidsoverlast van het verkeer. In het verleden zijn daarom 177 woningen aangemeld bij het Rijk om in aanmerking te komen voor geluidssanering. De

gemeente voert de sanering wegverkeerslawaai uit met subsidie van de rijksoverheid.

Kwaliteit (toelichting)
In 2024 wordt, nadat het saneringsprogramma definitief is vastgesteld, verdere uitvoering gegeven aan het programma. Concreet betekent dit dat de geluidsniveaus in de te saneren woningen wordt bepaald.
Voor de voorbereiding (inclusief het bepalen van de binnenniveaus) hebben wij subsidie ontvangen. Voor de woningen met een te hoog binnenniveau wordt opnieuw subsidie aangevraagd voor de uitvoering van gevelmaatregelen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Nadat er besloten is om de snelheid op de Groenloseweg te verlagen naar 30 km/uur, is het concept-saneringsplan aangepast en ter beoordeling voorgelegd aan BSV, het bureau dat namens het Rijk de subsidieregeling uitvoert. Na verwerking van eventuele opmerkingen, wordt in oktober het conceptplan voorgelegd aan het college en ter inzage gelegd. Nadat het definitieve plan is vastgesteld, worden de woningen beoordeeld. Daarvoor benaderen wij een bouwkundig bureau. Kosten worden betaald uit de ontvangen subsidie.

Tijd (indicator)

Sanering stortplaats WAL
De deklaag van de voormalige stortplaats WAL (tussen de Driemarkweg en de Vreehorstweg, ter hoogte van Vreehorstweg 43) is te dun en voldoet niet aan de wettelijke eisen. Daarom hebben we een saneringsplan opgesteld. De sanering wordt gefaseerd uitgevoerd (in 2024 en 2027) vanwege de beschermde dieren op de WAL. Naast de deklaag wordt ook de Japanse duizendknoop aangepakt, de waterafvoer verbeterd en de WAL heringericht.

Kwaliteit (toelichting)
Er zijn afspraken gemaakt met de provincie over de uitvoering. De provincie gaat de regie voeren over de sanering. In september 2024 wordt de voorbereiding voor de sanering gestart. De eerste fase van de sanering wordt in 2025 afgerond.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In september 2024 wordt de voorbereiding gestart. De sanering en de aanleg van de nieuwe beplanting voor de eerste fase worden in 2025 afgerond.

Tijd (indicator)

Indicatoren
In (beeld)schouwrapportages legt ROVA verantwoording af over de geleverde prestaties. Het gaat hier om behaalde resultaten op het gebied van het beheer van de buitenruimte, maar ook op het gebied van afvalinzameling. Deze rapportages geven onder meer inzicht in:

- Het aantal meldingen over de buitenruimte: groen, wegen, water, verlichting et cetera.
- De inzamelprestaties: de ingezamelde hoeveelheid kilogram per inwoner, verdeeld over de fracties restafval, gft, pmd en papier.
- Het aantal klachten over afvalinzameling. Uitgangspunt is niet meer dan 2,0 klachten per 1.000 aansluitingen.
- Verder monitoren we de voortgang van de maatregelen en acties zoals benoemd in de uitvoeringsagenda van de klimaatstrategie die tot en met 2027 wordt uitgevoerd.

Risico's

- Voor het behalen van de doelstellingen uit de klimaatagenda en de (zwerf)afvalinzameling is draagvlak en inzet nodig van inwoners. Met uitgebreide communicatie ontstaat hiervoor draagvlak en gaan inwoners hier ook zelf mee aan de slag.
- De komende periode zijn er prijsstijgingen van materialen en uren te verwachten. Hierop is geanticipeerd in de begroting, maar dit blijft onzeker en dus een risico.

3.3 Duurzaamheid en milieu

Ambitie

Winterswijk wil dat de huidige kwaliteiten - klimaat, biodiversiteit, cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke voorraden - ook beschikbaar zijn voor volgende generaties. Duurzaamheid gaat over het beschermen en behouden van deze waarden. Omdat we wel de gevolgen ondervinden van de verandering van het klimaat, is het ook een ambitie om ons daarop voor te bereiden. In 2050 is Winterswijk klimaatneutraal, energieneutraal en circulair.
Relevante documenten:

- Akkoord van Groenlo
- Uitvoeringsagenda duurzaamheid januari 2019
- RES 1.0

Doelstellingen

We wekken in 2030 voldoende duurzame energie op voor de doelstelling van een energieneutraal gebouwde omgeving in 2030

Activiteiten

Uitvoeren visie Warmtetransitie

In de Warmtetransitievisie staat beschreven hoe we gebouwen klaarmaken voor de toekomst. Hiervoor wordt een plan van aanpak worden gemaakt. In Winterswijk ontbreekt een bron voor grootschalige warmteopwekking die we kunnen inzetten voor verwarming. Dit betekent dat we voor het grootste deel uitgaan van vervanging van gasketels door warmtepompen op elektriciteit. We zetten ons ervoor in dat zoveel mogelijk woningen transitiegereed worden gemaakt. We maken hiervoor gebruik van rijkssubsidies in het kader van de aanpak van slechte energielabels. De mogelijkheden voor waterstof ten behoeve van monumenten en de andere kansen op dit gebied, houden we in de gaten.

Kwaliteit (toelichting)
We richten ons op het doelmatig inzetten van de subsidies voor het aanpakken van woningen met slechte labels.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In de Warmtetransitievisie staat beschreven hoe we gebouwen klaarmaken voor de toekomst.

Tijd (indicator)

Uitvoering RES 1.0
In de RES 1.0 is afgesproken dat het regionale bod bestaat uit grootschalige zon op daken (0,35 TWh) en grootschalige opwek op land (1 TWh). Voor Winterswijk betekent dit dat we aan beide werken. Over zon op bedrijfsdaken wordt elders gerapporteerd. De plannen voor grootschalige opwek op land passen in ons beleidskader zonneparken en zonnevelden. Het gaat hier op dit moment over de realisatie van 120 ha voor Winterswijk. Ondertussen werken we in regionaal verband aan de RES 2.0.

Kwaliteit (toelichting)
Samen met de RES-partners realiseren we de opwek die is afgesproken voor het doel in 2030. Ook werken we aan de RES 2.0.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Samen met onze partners in de regio werken we aan de realisatie van de RES-doelen.

Tijd (indicator)

Realiseren zonnepanelen op bedrijfsdaken
Ook in 2025 gaan we door met de plannen voor zonnepanelen op bedrijfsdaken. Dit gaat om bedrijven met een kleinzakelijke aansluiting. Samen met ondernemers kijken we welke aandachtspunten er in hun situatie zijn. Dit gaat dan om de mogelijkheden voor het dak, subsidies en leenmogelijkheden, offertevergelijkingen en andere vraagstukken. Omdat er momenteel onzekerheden zijn over onderwerpen als teruglevering, tarieven en netcapaciteit, is het des te belangrijker dat we ondernemers helpen.

Kwaliteit (toelichting)
We willen goede rapportages naar aanleiding van de bedrijfsbezoeken. Dit gaat dan onder meer om het gebruiksprofiel, de mogelijkheden voor het dak, subsidies en leenmogelijkheden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering vindt in heel 2025 plaats.

Tijd (indicator)

We zijn bereikbaar in ons Centrum Duurzaam Winterswijk

Het Centrum Duurzaam Winterswijk is een kennis- en inspiratiecentrum op het gebied van duurzaamheid. Via de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, kringlopen en cultuurhistorie, wordt duurzaamheid op een laagdrempelige manier zichtbaar, tastbaar en beleefbaar gemaakt. Vanuit het centrum helpen we mensen onder meer met subsidies en leningen. Het Centrum Duurzaam Winterswijk is tevens ons energieloket.

Kwaliteit (toelichting)
In het centrum ontvangen we gemiddeld ongeveer 120 bezoekers per maand. Via het platform Duurzaam Winterswijk ontvangen we gemiddeld duizend digitale bezoekers per maand.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering vindt in heel 2025 plaats.

Tijd (indicator)

Evaluatie moratorium Windenergie

Op 29 juni 2017 is in de raad een moratorium op windturbines ingesteld. Afgesproken is dat dit besluit vanaf 1 januari 2023 periodiek wordt geëvalueerd.

Kwaliteit (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De evaluatie is door de raad verzet naar 1 juli 2025. De raad heeft voor deze evaluatie op 20 juni 2024 een plan van aanpak vastgesteld.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We willen duurzaamheid bereikbaar en betaalbaar maken voor iedereen

Activiteiten

Verduurzamen woningen als onderdeel bestrijden energiearmoede

We helpen inwoners om hun energierekening omlaag te brengen. Dit doen we door onderstaande maatregelen:
- De aanpak met energieconciërges en energiebespaarmaatjes gaan we in 2024 continueren. Samen met andere organisaties helpen we inwoners met energiearmoede om energie te besparen en hun woning te verduurzamen.
- We bieden ondersteuning via het Centrum Duurzaam Winterswijk.
- We ondersteunen door middel van subsidies en regelingen.

Kwaliteit (toelichting)
We zetten ons in voor een goede voortzetting van de aanpak van energiearmoede.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering vindt in heel 2025 plaats.

Tijd (indicator)

Indicatoren
- Gemiddeld bezoeken 120 mensen per maand ons Centrum Duurzaam Winterswijk.
- Gemiddeld hebben we iedere maand duizend digitale bezoekers op ons Platform Duurzaam Winterswijk.

Risico's
Het behalen van de opwekdoelstellingen is sterk afhankelijk van technische factoren, zoals de aansluitingsmogelijkheden op het elektriciteitsnet. Ook is het afhankelijk van politieke keuzes rondom de opwek van duurzame energie.

3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen

Ambitie
We willen dat Winterswijk een aantrekkelijke plaats is om te wonen, te werken en te recreëren. Het buitengebied is een belangrijke parel van Winterswijk en verdient een aanpak waarbij we de handen ineenslaan. In de buurtschappen streven we naar behoud van leefbaarheid. In het centrum komen wonen en culturele functies samen, waarbij ontmoeten, ontdekken en ontplooiing voorop staan. Nieuwe ontwikkelingen krijgen de ruimte, met behoud van kwaliteit van de leefomgeving.
Relevante documenten:
- Woonvisie gemeente Winterswijk 2020-2025
- Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2019-2025
- Structuurvisie kom Winterswijk 2010-2020
- Groenstructuurplan Winterswijk
- Omgevingsvisie buitengebied
- Beleidsvisie landschap en biodiversiteit
- Centrumvisie 2021

Doelstellingen
We bereiden de organisatie voor op de nieuwe wetten in de fysieke leefomgeving
Activiteiten
We werken volgens de Omgevingswet
De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Voor de inwerkingtreding moet er een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn ingeregeld. Verder bereiden we de organisatie voor op het werken volgens de wet, zowel op juridisch en technisch gebied als op het gebied van dienstverlening, participatie, houding en gedrag.

Kwaliteit (toelichting)
We werken in 2025 door aan de voorbereiding op het werken volgens de wet, zowel op juridisch en technisch gebied als op het gebied van dienstverlening, doorlooptijden, participatie, houding en gedrag.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het vergt nog steeds de nodige tijd om de nieuwe wet eigen te maken. Op dit moment zijn de minimale acties van de VNG grotendeels uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de werkgroep Omgevingsplan. We bouwen aan een basisplan en leren hoe we een Omgevingsplan kunnen wijzigen. Op 1 januari 2032 moeten we de beschikking hebben over een nieuw gebiedsdekkend Omgevingsplan.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We maken plannen en voeren deze uit voor specifieke vraagstukken zoals WOOOW, Steengroeve en Ribeslocatie

Activiteiten

Gebiedsontwikkeling Steengroeve

We werken aan een gebiedsontwikkeling rondom de Steengroeve. Onderdeel hiervan is de ontwikkeling van het museaal concept Terra Temporalis.

Kwaliteit (toelichting)
Het ontwerpbestemmingsplan is in december 2023 ter inzage gelegd. Er zijn zienswijzen op binnengekomen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Momenteel worden de zienswijzen verwerkt. We zijn met de initiatiefnemers in gesprek over goede (financiële) afspraken over het vervolgproces van het project. De uitkomsten daarvan bepalen wanneer het bestemmingsplan ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.

Tijd (indicator)

Uitvoering project WoooW - gebiedsontwikkeling Weurden

WoooW staat voor Winterswijk ontmoet, ontdekt en ontplooit. Het WoooW-projectgebied ligt aan één van de aanloopstraten ('t Weurden) in het centrum van Winterswijk, waar winkelleegstand en verpaupering dreigde. Daarom heeft de gemeente de afgelopen jaren een aantal woon-winkelpanden aangekocht om het gebied op te knappen en nieuwe impulsen te geven.

Kwaliteit (toelichting)
Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van het raadsbesluit van juni 2023. Daarin is het voorkeursscenario van de raad vastgelegd. Het maakt ontwikkelingen mogelijk aan 't Weurden (winkels plus woningen), de Spoorstraat (nieuw cultuurgebouw), bij Boogie Woogie (wonen) en aan 't Weurden - Dingstraat - Weverstraat (wonen, supermarkt en parkeren centrum).

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Op twee van de vier te ontwikkelen locaties is de voortgang sterk afhankelijk van de gemeentelijke begroting. Die is voorlopig ontoereikend om de ontwikkelingen op die

plekken verder te brengen. Het betreft de locatie voor een nieuw cultuurgebouw aan de Spoorstraat, en de locatie van de huidige Boogie Woogie.

De twee andere locaties zijn een kwestie van privaat initiatief: aan 't Weurden (winkels plus woningen) en aan 't Weurden - Dingstraat - Weverstraat (wonen, supermarkt en parkeren centrum). Daarop wordt wel voortgang geboekt.
De ontwikkeling op de locatie Weurden - Dingstraat – Weverstraat is mede afhankelijk van gemeentelijk geld, namelijk voor een gebouwde parkeervoorziening voor centrumbezoekers. De omvang daarvan is nog niet duidelijk.
Terwijl van de eerste twee nog niet duidelijk is wanneer de raad weer aan zet zal komen, hopen we dat voor de beide Weurden-locaties in 2025 de raad kan beslissen in het kader van de planologische procedure. Het tempo wordt echter mede bepaald door de stellingname van andere partijen op en rondom de locaties.

Tijd (indicator)

Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk

De Omgevingswet schrijft voor dat iedere gemeente op 1 januari 2027 een omgevingsvisie moet hebben vastgesteld. We werken op dit moment aan een omgevingsvisie voor de bebouwde kom van Winterswijk. De omgevingsvisie gaat over het dagelijks leven. Hoe we werken, wonen, studeren en recreëren. Bij het opstellen van de omgevingsvisie voor de bebouwde kom houden we rekening met actuele visies, zoals de centrumvisie, groenvisie en woonvisie.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 zijn de ontwikkeling van Winterswijk en de daaruit volgende opgaven in beeld gebracht. Al deze onderdelen zijn samengebracht in het Verhaal van Winterswijk (fase 1) en de startnotitie, die in april 2024 zijn vastgesteld door de raad. Deze stukken dienen nu als basisdocument voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in fase 2. In het najaar 2024 is gestart met een participatietraject met de samenleving en de politiek, om inzicht te krijgen in welke keuzes we willen maken in de Omgevingsvisie. Een uitwerking van deze keuzes wordt in januari 2025 voorgelegd aan de raad door middel van een discussienota. De uitkomsten van die raadsvergadering zullen de basis vormen voor de concept Omgevingsvisie, die in Q2 wordt voorgelegd aan de raad. Wanneer de raad akkoord is met dit concept, volgt de ter inzagelegging aan de inwoners en ten slotte eind 2025 de definitieve vaststelling van de Omgevingsvisie kom. Aansluitend wordt toegewerkt naar het samenvoegen van de Omgevingsvisie buitengebied en Omgevingsvisie kom. Met als doel om voor 1 januari 2027 één Omgevingsvisie voor Winterswijk te kunnen vaststellen, waarmee we dan voldoen aan de Omgevingswet.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De omgevingsvisie moet volgens de wet op 1 januari 2027 gereed zijn. In 2023 zijn er inhoudelijke stappen gezet voor een eerste basisdocument; in 2024 is verder gewerkt aan de uitwerking van de omgevingsvisie. Het streven is om de omgevingsvisie eind 2025 vast te stellen.

Tijd (indicator)

Revitalisering Dennenoord

We werken aan de afronding van de revitalisering van het terrein Dennenoord.

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van de revitalisering loopt en wordt zorgvuldig afgestemd met de verschillende disciplines. Er is een inrichtingsplan voor de natuurinvulling opgesteld dat onderdeel is van het in juni 2024 vastgestelde bestemmingsplan. De planning is dat de aannemer de werkzaamheden in 2024 uitvoert en dat de beplanting in het vierde kwartaal wordt geplaatst. In 2025 wordt de subsidieverantwoording met de provincie afgehandeld.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het streven is alle procedures en werkzaamheden in 2024 uit te voeren.

Tijd (indicator)

Realiseren van een dienstencentrum in Gaxel, samen met Stadt Vreden

Om het grensoverschrijdend werken en ondernemen tussen Nederland en Duitsland te bevorderen, wordt er op de grens een dienstencentrum gerealiseerd. De gemeenten Winterswijk en Vreden zijn gezamenlijk de initiatiefnemers voor deze planontwikkeling.

Kwaliteit (toelichting)

De geselecteerde ontwikkelaar heeft helaas aangegeven dat het niet mogelijk is tot een haalbare exploitatie te komen. Samen met Stadt Vreden bekijken we nu op welke wijze het project kan worden voortgezet. Wij houden beide gemeenteraden op de hoogte van de aanpak en de voortgang.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Omdat er op dit moment geen concrete ontwikkelaar is voor de uitwerking van de plannen, is onduidelijk op welke termijn de plannen uitgevoerd gaan worden. Als meer duidelijk is over de aanpak en voortgang, informeren wij samen met Stadt Vreden beide gemeenteraden.

Tijd (indicator)

Afdekken kleiput

We ronden het afdekken van de kleiput af.

Kwaliteit (toelichting)

De raad neemt in 2025 een besluit over de afronding van de kleiput. Er wordt gewerkt aan één of meerdere nieuwe voorstellen. Daar is de klankbordgroep ook bij betrokken. Uiteindelijk neemt de gemeenteraad een besluit over het voorstel. Nadat dit besluit is genomen, wordt een inrichtingsplan opgesteld.

De gebiedsontwikkeling van het Molenveld is afhankelijk van het vaststellen van de begroting door de raad. De raad heeft in november 2023 besloten om het resterende budget voor de gebiedsontwikkeling te schrappen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Allereerst moeten verschillende scenario's worden uitgewerkt. In deze fase zitten we nu. Uiteindelijk neemt de gemeenteraad een besluit over het scenario dat wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan. De planning is dat de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2025 een besluit neemt en dat in de 2e helft van 2025 de uitvoering plaatsvindt.

Tijd (indicator)

Woningbouw Narcisstraat
Dit gebied als geheel vraagt om een kwaliteitsimpuls. De gemeente heeft een grondpositie in het gebied bij de Misterweg/Hyacinthstraat. Wij werken mee met een door een ontwikkelaar ingediende aanvraag voor woningbouw.

Kwaliteit (toelichting)
De planontwikkelaar heeft het woningbouwplan uitgewerkt en deze is als ontwerpbestemmingsplan in december 2023 ter inzage gelegd. Hierop is een zienswijze binnengekomen en op dit moment zijn partijen met elkaar in gesprek over deze zienswijze.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Allereerst moet de zienswijze worden afgehandeld voordat het bestemmingsplan door de raad kan worden vastgesteld.

Tijd (indicator)

Ribeslocatie
Gemeente Winterswijk is eigenaar van een perceel aan de Ribeslaan, de locatie waar een basisschool was gesitueerd. In 2015 is deze basisschool gefuseerd en heeft gemeente Winterswijk de grond terug in eigendom gekregen. Tot op heden is geen andere invulling voor de Ribeslocatie gerealiseerd. In 2025 wordt verder gewerkt aan de herontwikkeling van de Ribeslocatie. Een plan voor woningbouw wordt voorbereid.

Kwaliteit (toelichting)
In 2024 is de omgevingsplanprocedure gestart. Nadat het omgevingsplan is vastgesteld, kan verder worden gegaan met de ontwikkeling van de nieuwe woningen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het streven is om het omgevingsplan in het eerste kwartaal van 2025 door de raad te laten vaststellen.

Tijd (indicator)

Gebiedsontwikkeling De Morse (voorheen Gaudium)

De gemeente Winterswijk is eigenaar van het pand Laan van Hilbelink 32 waarin een weverij is gevestigd. Het aangrenzende pand Laan van Hilbelink 28 (De Hazewind) is opgekocht door een ontwikkelaar die woningen in dit pand wil realiseren. Er zijn ontwikkelingen die vragen om een integrale visie voor dit gebied.

Kwaliteit (toelichting)

Er ligt een concreet initiatief om de cultuurhistorisch waardevolle voormalige textielfabriek De Hazewind aan de Laan van Hilbelink 28/Morsestraat 32-34 te transformeren tot een woongebouw met 26 appartementen.
Door de milieudruk van meerdere omliggende bedrijven is het op dit moment niet mogelijk medewerking aan dit initiatief te verlenen omdat er geen goed woonklimaat kan worden gerealiseerd. Met het bedrijf dat grenst aan de ontwikkellocatie zijn onderhandelingen gaande om het bedrijf te verplaatsen naar een nieuwe bedrijfslocatie aan de Misterweg (De Vlijt). Hierdoor ontstaat er ruimte voor nieuwe functies in het pand dat eigendom is van de gemeente en is er mogelijk voldoende milieuruimte om medewerking aan het transformatieplan van De Hazewind te kunnen verlenen. Het gebied De Morse (van oudsher textielindustrie) is mede door de ligging aan de Whemerbeek geschikt voor een vermenging van functies (wonen, werken, bedrijvigheid en voorzieningen). Inzetten op gemengde functies voor de toekomst sluit aan bij de bestaande dynamiek in het gebied én biedt de condities voor een nieuw woon- en leefmilieu waar Winterswijk op dit moment nog geen tot weinig aanbod in heeft.

Vanwege de actuele ontwikkelingen is het gewenst om voor dit gebied een ontwikkelvisie op te stellen en daarbij ook een doorkijkje te geven naar de omliggende gebieden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Er is incidenteel budget (€ 25.000,-) gevonden om het opstellen van gebiedsvisie De Morse weer op te pakken. Een indicatie van de verwachte doorlooptijd kan op dit moment nog niet worden gegeven.

Tijd (indicator)

Programma bouwen aan Winterswijk

Speerpunt van ons beleid blijft de instandhouding van het voorzieningenniveau.
Om financieel verantwoord onze voorzieningen in stand te kunnen houden, verhogen we de bestemmingsreserve die daarvoor dit jaar voor het eerst in de begroting was opgenomen: van €2 miljoen naar €10 miljoen. We veranderen de naam in Bestemmingsreserve Instandhouding voorzieningen.
De reserve is bedoeld voor investeringen die maken dat een voorziening niet de deuren hoeft te sluiten of activiteiten moet beëindigen door problemen met name het

onderhoud van de bestaande gebouwen. Nieuwbouw voor zwembad Jaspers, Theater De Storm en Boogie Woogie is voorlopig niet aan de orde, omdat daarvoor de middelen ontbreken. Daarom is de reserve gericht op het kopen van tijd: 5–10 jaar continuïteit in gebouwen die langer bruikbaar zullen moeten blijven. Verder zijn we scherp op ons opdrachtgeverschap en het eigendom van de gebouwen.

Kwaliteit (toelichting)
Onze huidige financiële situatie maakt het niet mogelijk om grote investeringen te doen in voorzieningen zoals Boogie Woogie, theater De Storm, zwembad Jaspers en de basisscholen. We hechten echter wel belang aan deze voorzieningen en koersen daarom op instandhouding. Hiervoor verhogen we de bestemmingsreserve van € 2 miljoen naar € 10 miljoen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De eerste prioritering is onderdeel van deze begroting, en is tot stand gekomen op basis van de in deze begroting voor het eerst bepaalde voorwaarden.

Tijd (indicator)

De Rikker
We werken aan woningbouw op het nog onbebouwde gedeelte van de Rikker.

Kwaliteit (toelichting)
Het bestemmingsplan is vastgesteld en bekendgemaakt. De beroepstermijn is inmiddels verstreken. Er is één beroepschrift ontvangen bij de Raad van State. De verwachting is dat dit beroepschrift in 2025 op zitting komt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
We wachten op een behandeling van het beroepschrift bij de Raad van State. Naar verwachting komt dit in 2025 op zitting.

Tijd (indicator)

Gebiedsontwikkeling recreatiegebied 't Hilgelo
We behandelen een door Leisurelands BV ingediende aanvraag ter ontwikkeling van recreatiegebied 't Hilgelo. Het plan is gericht op een bestendiging van bestaande functies (zandwinning, dagrecreatie, natuur et cetera) en een versterking van de recreatieve mogelijkheden binnen dat gebied. In hoofdzaak gaat het daarbij om een uitbreiding van verblijfsrecreatie en horeca.

Kwaliteit (toelichting)
Het doel van dit project is een toekomstbestendige ontwikkeling van recreatiegebied 't Hilgelo. We streven naar een ruimtelijk-planologisch kader, waarbinnen de bestaande functies en beoogde ontwikkelingen plek krijgen. In de zomer van 2023 is door het college een voorontwerpbestemmingsplan (conceptplan) ter inzage gelegd. Er zijn achttien inspraakreacties ingediend die de verschillende belangen in beeld

hebben gebracht (formele participatie). De initiatiefnemer heeft een vervolg gegeven aan de participatie en werkt momenteel aan een doorontwikkeling van het plan.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Op dit moment is het wachten op een doorontwikkeld plan van de initiatiefnemer.

Tijd (indicator)

Bestemmingsplan uitbreiding 't Winkel
We behandelen het initiatief tot uitbreiding van camping Het Winkel.

Kwaliteit (toelichting)
Op dit moment is de gemeente in afwachting van de indiening van een voorstel voor de verdere ontwikkeling van Het Winkel. De hele planologische procedure moet nog worden doorlopen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De start wordt bepaald door het moment waarop het voorstel door de initiatiefnemer wordt ingediend.

Tijd (indicator)

Herontwikkeling Groenloseweg 60-locatie Harmonie
We behandelen het initiatief tot herontwikkeling van de locatie van De Harmonie (Groenloseweg 60) van horeca naar wonen.

Kwaliteit (toelichting)
Na een aantal gesprekken met de initiatiefnemers (Walvoort Ontwikkelaars b.v.) en behandeling in de Commissie Omgevingskwaliteit is er overeenstemming over de ontwikkeling van locatie De Harmonie. De architect werkt het plan nu uit. Het plan hoeft niet terug naar de commissie, maar wordt nog wel beoordeeld door de Mandaatcommissie. Na goedkeuring door de Mandaatcommissie kan de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Het geldende omgevingsplan moet worden aangepast (wijziging horeca naar wonen).

B&W hebben op 20 juni 2023 al besloten medewerking te verlenen aan deze ontwikkeling, onder voorwaarde van het ruimtelijk kader zoals vastgelegd in het integraal ambtelijke advies van de Omgevingskamer. Het plan voldoet daar nu aan.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De tijdsplanning is moeilijk aan te geven. Eén en ander is afhankelijk van de indiening door de initiatiefnemer en de doorlooptijden bij ruimtelijke ordening.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We realiseren een toekomstperspectief in het buitengebied

Activiteiten

We voeren het programma Vitaal Platteland uit door middel van een gebiedsgerichte aanpak

Het buitengebied van Winterswijk heeft te maken met uitersten: extreme droogte, stikstofnormen voor vier Natura 2000-gebieden, ruimtevraag vanuit de energietransitie, kwetsbaar cultuurlandschap en bekenstelsel, en een sterke terugloop van het aantal boeren. Deze situatie is een bedreiging voor het waardevolle agrarische cultuurlandschap en de leefbaarheid.
Samen met de stichting WCL is in 2020 het programma Vitaal Platteland opgesteld. Dit programma is gericht op het behoud van de waardevolle natuur en cultuur, en het realiseren van een economisch, sociaal en ecologisch toekomstperspectief voor iedereen die in het buitengebied woont, werkt en recreëert.

Kwaliteit (toelichting)
De Intentieovereenkomst en startnotitie zijn in januari 2023 vastgesteld. Hierin is vastgelegd hoe de drie overheden (provincie, waterschap en gemeente) en de gebiedspartijen willen samenwerken in de gebiedsaanpak Vitaal Platteland. Het doel is te komen tot een economisch, sociaal en ecologisch perspectief voor de mensen die in het gebied wonen en werken, nu en in de toekomst. Concreet wordt dit een gebiedsplan, een 'Winterswijks bod'.
Om dit te bereiken wordt een aantal stappen doorlopen. In 2024 zijn bouwstenen van verschillende thema's (zoals water, landbouw en natuur), het landschappelijk kader en het verhaal van het buitengebied van Winterswijk opgesteld. Die stukken zijn gebruikt voor een gebiedsanalyse en het opstellen van kansenkaarten voor de verschillende thema's.
Met de kansenkaarten kunnen er botsproeven plaatsvinden, waarmee wordt onderzocht waar in het gebied kansen, belangen en bedreigingen elkaar raken. Waar moeten we rekening met elkaar houden en waar kunnen we juist koppelkansen benutten? Op basis hiervan werken we in 2025 toe naar een gebiedsvisie Vitaal Platteland Winterswijk. Hieruit volgt het gebiedsplan.
Ondertussen wordt er ook gewerkt aan de uitvoering van de korte termijn, 'geen spijt-maatregelen'. Dit zijn maatregelen in projectgebieden in Winterswijk waar aan de doelen gewerkt kan worden (zoals waterkwaliteit, perspectief voor de landbouw of natuurdoelen), zonder dat dit negatieve effecten heeft voor andere doelstellingen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Volgens de oorspronkelijke planning levert het project eind 2024 het gebiedsplan op. Tijdens de uitvoering van het project hebben we te maken met onzekerheid over de kaders vanuit het Rijk. Ook zien we dat het pionierswerk, de nieuwe gebiedsgerichte aanpak, veel vraagt van iedereen die erbij betrokken is. Het vergt een andere manier van samenwerking tussen de overheden en gebiedspartijen, waardoor het soms twee stappen vooruit en een stap achteruit is. Wanneer overheden gezamenlijk kaders moeten stellen en aan de samenwerking moeten bouwen, kan het soms richting de gebiedspartijen lijken alsof er weinig voortgang is. Daarom zijn de

kortetermijnprojecten extra belangrijk, om de energie bij alle betrokkenen te behouden en samen de schouders onder de gebiedsaanpak te blijven zetten.
De onzekerheid over de kaders en financiering vanuit het Rijk blijft voorlopig bestaan, maar de problemen in het buitengebied staan nog steeds op de agenda. Daarom gaan we door met het toewerken naar het gebiedsplan. Hierdoor kunnen we, wanneer er wel middelen beschikbaar komen, direct een duidelijk bod neerleggen hoe we in Winterswijk de uitdagingen van deze tijd op gaan lossen.

Tijd (indicator)

Uitvoeren project LEADER

We geven uitvoering aan LEADER-projecten. LEADER is een subsidieregeling die is bedoeld voor projecten gericht op het versterken van het landelijk gebied, door het behoud van de leefbaarheid van het platteland, het versterken van de sociale cohesie en het behouden/versterken van het voorzieningenniveau.

Kwaliteit (toelichting)

Stichtingen, verenigingen, organisaties en bedrijven kunnen gebruikmaken van LEADER-subsidies. LEADER is een onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Initiatiefnemers worden bij hun aanvraag ondersteund door de Lokale Actie Groep (LAG). De LAG bestaat uit lokale (inwoner)leden en een projectleider. Alle aanvragers geven een verplichte pitch aan de LAG over hun project. De LAG adviseert Gedeputeerde Staten bij het beschikbaar stellen van financiën.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De uitvoering van LEADER- projecten heeft een looptijd van 2024-2028. Het proces ligt op schema.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We realiseren voldoende woningaanbod waar voor verschillende doelgroepen behoefte aan is

Activiteiten

Een goede voorraad sociale, duurzame huurwoningen

In de raamovereenkomst en de prestatieafspraken staat nu al dat partijen zich inzetten om de bewustwording bij huurders, als het gaat om woongedrag en de gevolgen van energiegebruik, te bevorderen. Daarbij faciliteert en ondersteunt de gemeente de huurdersvereniging en De Woonplaats waar mogelijk bij duurzaamheidsprojecten en -activiteiten die bijdragen aan de (gemeentelijke/regionale) duurzaamheidsdoelstellingen. De Woonplaats en de gemeente Winterswijk gaan in gesprek om concrete vervolgafspraken te maken op het gebied van duurzaamheid en levensloopbestendigheid. We streven naar een maximale inzet, mede in het kader van armoedebestrijding.

Kwaliteit (toelichting)

In de prestatieafspraken van 2023 en 2024 is concreet in beeld gebracht wat de totale opgave is met betrekking tot verduurzaming van de woningen. Door De Woonplaats en de gemeente wordt gewerkt aan de opgave. Bij acties en pilots gericht op het bevorderen van duurzaam woongedrag en energiebesparing, stemmen de partijen de aanpak met elkaar af. Gemaakte afspraken in 2024 worden, daar waar mogelijk, voortgezet in 2025.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een doorlopende activiteit gedurende heel 2025.

Tijd (indicator)

Flexwonen
Veel Winterswijkers zijn op zoek naar geschikte en betaalbare woonruimte. Ook moet Winterswijk extra statushouders huisvesten. De instroom neemt toe, dus het aantal statushouders neemt ook toe. Daarnaast weten we niet hoelang de Oekraïense ontheemden blijven. Daarom ontwikkelt Winterswijk, samen met De Woonplaats en marktpartijen, een of meerdere flexwoonprojecten.

Kwaliteit (toelichting)
In het kader van de prestatieafspraken 2024 met De Woonplaats, is flexwonen een gespreksonderwerp. We zitten nog in de verkennende fase.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
We gaan met De Woonplaats in gesprek over flexwonen. Dit is nog in beperkte mate opgepakt, omdat de prioriteit bij andere projecten en activiteiten binnen het thema wonen lag.

Tijd (indicator)

Nieuwe lokale woonvisie
We stellen een nieuwe lokale woonvisie op, omdat de looptijd van de huidige lokale woonvisie eind 2024 afloopt. We sluiten aan bij de uitgangspunten van de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030, en combineren dit met onze lokale ambities en uitgangspunten. We spelen in op de veranderende woonbehoefte en zorgen ervoor dat nieuwe woningbouw en de bestaande woningvoorraad daarop aansluiten. We streven naar betaalbare woonlasten, passend bij de portemonnee van de inwoners en woningzoekenden.

Kwaliteit (toelichting)
We stellen een nieuwe lokale woonvisie op.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Op basis van de bijgestelde planning verwachten we in 2025 de nieuwe lokale woonvisie op te leveren.

Tijd (indicator)

Lokale woonzorgvisie

Het Rijk werkt aan een wetsvoorstel dat het opstellen van een urgentieverordening en/of huisvestingsverordening door gemeenten voor specifieke aandachtsgroepen in 2025 of 2026 verplicht maakt. Dit is inclusief verschillende zorgdoelgroepen. Voorafgaand aan deze verordening is een lokale woonzorgvisie noodzakelijk, om prioritering van specifieke aandachtsgroepen te bepalen. Bij het opstellen van de lokale woonzorgvisie is regionale afstemming een belangrijk onderdeel.

Kwaliteit (toelichting)

We stellen een lokale woonzorgvisie op.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De lokale woonzorgvisie en de Achterhoekse woonzorgvisie worden opgesteld en in 2025 waar mogelijk op elkaar afgestemd.

Tijd (indicator)

Herontwikkeling portiekflats Europalaan

We werken aan het initiatief van De Woonplaats om de komende jaren 112 woningen (in vier flatgebouwen) aan de Europalaan te vervangen door 130 nieuwe woningen (in drie gebouwen).

Kwaliteit (toelichting)

Op 4 juli is besloten onder randvoorwaarden medewerking te verlenen aan de start van een procedure voor de herontwikkeling van de portiekflats aan de Europalaan. Het ontwerp bestemmingsplan heeft eind 2023 ter inzage gelegen en is in april 2024 ter vaststelling aan de raad voorgelegd. In juni 2024 is het bestemmingsplan vastgesteld. De Woonplaats start in september 2024 met de voorbereidingen voor de sloop van de eerste portiekflat.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 wordt de eerste flat gesloopt en kan worden begonnen met de bouw van de nieuwe flat.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We zorgen voor duidelijkheid over eigendomssituaties van snippergroen

Activiteiten

Snippergroen en illegaal grondgebruik

In 2016 heeft bureau Eiffel het grondgebruik binnen de gemeente Winterswijk geïnventariseerd. Hieruit is gebleken dat op 595 locaties sprake is van ingebruikname van gemeentegrond door particulieren en (agrarische) bedrijven. Soms zijn hier afspraken over gemaakt, in andere gevallen is nog niets geregeld. In 2019 is hiervoor een projectmatige aanpak ontwikkeld en is in de wijken Bargerbosch en Hoge Wieber Noord gestart met het pilotproject Grondgebruik.
In 2023 heeft de raad een beleidskader voor snippergroen vastgesteld. Op basis hiervan wordt het project vervolgd.

Kwaliteit (toelichting)
Wij bieden inwoners en ondernemers duidelijkheid over het niet-geregistreerd in gebruik hebben van snippergroen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het pilotproject wordt in 2024 afgerond. Nadien wordt de pilot omgezet naar een regulier project.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Jaarlijks worden gemiddeld 100 woningen gerealiseerd, in totaal 900 nieuwe woningen in de periode 2022-2030. We monitoren het aantal gerealiseerde woningen. Nieuwe woningbouwplannen moeten inspelen op een 'mismatch' tussen vraag en aanbod op de Winterswijkse woningmarkt. (Woon- en Vastgoedmonitor 8RHK)
- Met de Woondeal Achterhoek en de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030, hebben wij ons gecommitteerd aan de opgave om 60% betaalbare woningen te bouwen voor 2030.

Risico's

Dit beleidsveld bestaat uit veel verschillende activiteiten en daarom benoemen wij geen specifieke risico's. In elk project of in elke activiteit worden de risico's zelfstandig afgewogen. Algemene risico's bij gebiedsontwikkeling en wonen zijn wel de prijsstijgingen, denk bijvoorbeeld aan bouw- en investeringskosten. Daarnaast kan ook de stikstofcrisis veel projecten stil leggen.

3.5 Economie en Lobby

Ambitie

Wij koesteren de hoeveelheid en verscheidenheid aan bedrijven in Winterswijk. Bedrijvigheid en de nabijgelegen werkgelegenheid zijn van vitaal belang voor de leefbaarheid en aantrekkingskracht van Winterswijk. Bedrijven moeten voldoende ruimte hebben om zich te ontwikkelen. Samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid wordt voortgezet. Wij streven naar een stabiele arbeidsmarkt. In samenwerking met de sector zorgen we jaarrond voor voldoende aanbod in vrijetijdsbesteding. We kijken hierbij ook nadrukkelijk naar evenementen.

We dragen Winterswijk als merk uit, binnen en buiten Nederland. Ook onderhouden we duurzame relaties met regionale, landelijke en buitenlandse samenwerkingspartners. Daarnaast maken we actief gebruik van (Europese) subsidies voor de realisatie van onze activiteiten.
Relevante documenten:

- Beleidsnota Economie Winterswijk 2017
- Omgevingsvisie Buitengebied 2019
- Centrumvisie 2021
- Raadsbesluit Heroverwegen locatiekeuze bedrijventerrein d.d. 23 maart 2023
- Nota Grenszland Gemeente Winterswijk (2022-2024)

Doelstellingen

Het bieden van voldoende ruimte voor de bedrijvigheid in Winterswijk met als uitgangspunt, inbreiding, revitalisering en herontwikkeling

Activiteiten

Programma toekomstbestendige bedrijventerreinen

We werken samen met het bedrijfsleven en de provincie aan het programma toekomstbestendige bedrijventerreinen. Het programma heeft als doel om bedrijventerreinen te verduurzamen, een groenere en gezondere werkomgeving te creëren en de samenwerking tussen bedrijven op de bedrijventerreinen te verbeteren. Daarbij richt het programma zich zowel op samenwerking en organisatiegraad op het bedrijventerrein, als op het programmatisch uitvoeren van fysieke maatregelen. Het programma ondersteunt de gemeente bij het omzetten van de beleidsambities op het gebied van duurzaamheid en klimaat, naar concrete maatregelen op de bedrijventerreinen.

Kwaliteit (toelichting)
In samenwerking met industriekring OWIN werken we aan drie doelen:

- Het verbeteren van de organisatiegraad van ondernemers op het bedrijventerrein. We verkennen hiervoor de mogelijkheden van het parkmanagement op het bedrijventerrein.
- Het opzetten van een programma met fysieke en organisatorische maatregelen op het bedrijventerrein, onder meer gericht op duurzaamheid, klimaat, verkeer en veiligheid.
- Het onderzoeken van de haalbaarheid van een Smart Energy Hub op het bedrijventerrein. Dit onderzoek richt zich op de optimalisatie van de lokale energie-opwekcapaciteit en het -verbruik op het bedrijventerrein, en wordt uitgevoerd met een subsidie van de provincie Gelderland.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit project loopt conform planning.

Tijd (indicator)

Gebiedsvisie bedrijventerrein

Het Regionaal Programma Werklocaties laat zien dat er in Winterswijk behoefte is aan een nieuw bedrijventerrein voor de groei van lokale ondernemingen. Voor het succes van ons bedrijfsleven is ruimte nodig, terwijl bedrijventerreinen schaars zijn.

Om in Winterswijk een aantrekkelijk ruimtelijk en economisch vestigingsklimaat te behouden, is er in 2024 een nieuwe locatie voor een bedrijventerrein aangewezen. In 2025 werken we aan de gebiedsvisie van het bedrijventerrein.

Kwaliteit (toelichting)
In 2024 heeft het college een besluit genomen over de locatie van het nieuwe bedrijventerrein. In 2025 werken we aan de gebiedsvisie voor het nieuwe bedrijventerrein.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De gebiedsvisie wordt in het vierde kwartaal van 2025 vastgesteld.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Het maken en vaststellen van een visie op de toekomstige soort bedrijven in Winterswijk

Activiteiten

Toekomstvisie gewenste bedrijvigheid in Winterswijk

Het Winterswijkse bedrijfsleven kenmerkt zich door een grote diversiteit. Start-ups, familiebedrijven die al generaties lang aan Winterswijk zijn verbonden, maar ook bedrijven die begonnen zijn als familieondernemingen en inmiddels onderdeel zijn van een groot landelijk of internationaal bedrijf. Wij koesteren al deze bedrijven. We maken een visie op het soort bedrijven waar we ons in de toekomst in Winterswijk op willen richten.

Kwaliteit (toelichting)
We bewaken de kwaliteit aan de hand van de volgende factoren:

- Participatie
- Duurzaamheid, klimaat en circulaire economie
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Deskundige ondersteuning
- Samenhang met de locatiekeuze voor het bedrijventerrein
- Integratie in de Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk (zie beleidsveld 3.4)

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Omdat de visie wordt geïntegreerd in de Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk (beleidsveld 3.4), wordt dit tijdspad aangehouden.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

In samenwerking ontwikkelen van een jaarrond toeristisch/recreatief aanbod

Activiteiten

Stimuleren van evenementen voor en door jongeren

We versterken de gemeentelijke ondersteuning van evenementen voor en door jongeren. Met een groter en beter evenementenaanbod wordt Winterswijk aantrekkelijker voor jongeren, versterken we de dagrecreatie en dragen we bij aan seizoensverlenging voor de verblijfsrecreatie.

Kwaliteit (toelichting)
We hebben aandacht voor de specifieke behoeften van evenementenorganisatoren. Doel is om het beschikbare budget zuiver en effectief in te zetten in relatie tot de doelstelling: het stimuleren van evenementen voor en door jongeren.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het incidentele budget voor 2023 en 2024 wordt overgeheveld naar 2025, voor zover dat nodig is voor ondersteuning van activiteiten en evenementen die voortkomen uit dit programma.

Tijd (indicator)

Uitvoeren regionale vrijetijdsagenda

We werken samen met de andere Achterhoekse gemeenten aan de uitvoering van de Vrijetijdsagenda Achterhoek 2020-2030. Vanuit deze agenda werken we aan vijf speerpunten:
1. Het vergroten van de beleefbaarheid van de Achterhoek met aanbodontwikkeling.
2. Het op peil houden en verbeteren van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie.
3. Het realiseren van een onderscheidende profilering en zichtbaarheid van de Achterhoek voor de nationale en internationale gast.
4. Het bevorderen van de gastvrijheid in de regio.
5. Het versterken van de positie van de vrijetijdssector binnen de Achterhoek en het intensiveren van verbindingen met andere sectoren.
We voeren dit uit met concrete projecten, onder andere gericht op de routestructuren voor wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken. Eén van de concrete projecten is ‘Onbeperkt genieten in de Achterhoek’. Dit project sluit goed aan bij de Winterswijkse opgave ‘Iedereen doet mee’.

Kwaliteit (toelichting)
De projecten lopen conform afspraak.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De projecten uit de vrijetijdsagenda lopen volgens schema.

Tijd (indicator)

Regionale uitvoeringsagenda toerisme

De lokale uitvoeringsagenda recreatie en toerisme wordt opgesteld in samenwerking met de toeristische sector en 100% Winterswijk. De uitvoeringsagenda beschrijft de activiteiten waarmee we uitvoering geven aan de beleidsvisie recreatie en toerisme.

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoeringsagenda geeft uitvoering aan de speerpunten en ontwikkelrichting uit de beleidsvisie recreatie en toerisme, zoals vastgesteld in 2024. De activiteiten die hiervoor nodig zijn, worden in samenwerking met de toeristische sector en 100% Winterswijk bepaald. Voor de financiering van de uitvoeringsagenda wordt een beroep gedaan op de inkomsten uit de toeristenbelasting, waarvoor nieuwe meerjarige afspraken met de sector worden gemaakt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Een nog te bepalen meerjarig programma.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Stimuleren ondernemerschap en stabiele arbeidsmarkt

Doelstellingen

Winterswijk (inter-)nationaal op de kaart zetten waarbij we ons aanbod op het gebied van wonen, werken, winkelen en toerisme uitdragen en streven naar een betere bereikbaarheid over de weg en het spoor.

Activiteiten

Lobby

We zetten in op regionale en grensoverschrijdende lobby. Lobbyen stelt ons in staat de belangen van onze inwoners te vertegenwoordigen bij de overheid en andere belanghebbenden. Het zorgt ervoor dat samenwerkingsverbanden tussen gemeenten en bedrijven ontstaan. Ook lobbyen over de grens is belangrijk. De toenemende Europeanisering van het beleid en de besluitvorming zorgen ervoor dat veel belangrijke beslissingen niet alleen op nationaal niveau, maar ook op Europees niveau worden genomen.

Kwaliteit (toelichting)

Een gestructureerde lobby is nodig. Vanuit de behoefte om een heldere, gezamenlijke boodschap te vertellen, is gewerkt aan focus in onze lobby. Tijdens het lentefestival brengen we de Achterhoek en onze Achterhoekse ambities jaarlijks dichter bij Den Haag. Ook zetten we in op lobby richting de Provincie.

Lokaal zetten we in op politieke actualiteiten, speerpunten die in het coalitieakkoord zijn geformuleerd. Ook richten we ons met een gezamenlijke lobby van de M50-gemeenten (middelgrote gemeenten) op verschillende onderwerpen, zoals grensoverschrijdende arbeidsmarkt, het behoud van streekziekenhuizen en andere belangrijke voorzieningen.
Zo'n 70% van alle wet- en regelgeving waar gemeenten mee te maken hebben, wordt op Europees niveau bepaald. We zijn ons ervan bewust dat je

grensoverschrijdend moet denken om lokale uitdagingen onder de aandacht te brengen. Winterswijk staat bekend als een Europa-actieve gemeente. Mede door het winnen van de Green Leaf Award, de actieve rol van de portefeuillehouder en de lobby in verschillende Europese gremia, wordt Winterswijk vaak als voorbeeld genoemd. De jaarlijkse deelname aan de European Week of Regions and Cities zien wij als een kans om kennis te delen met bestuurders uit heel Europa, en de Achterhoekse ambities en uitdagingen in Den Haag en Brussel zichtbaar te maken. Er is een ambtelijke lobbywerkgroep gevormd die de organisatie van het festival en de European Week of Regions and Cities verzorgt.
In de raad van 20 juni 2024 is de Motie Windmolens Duitsland aangenomen. We geven uitvoering aan deze motie in de vorm van een onderzoek.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een doorlopende activiteit.

Tijd (indicator)

Grensoverschrijdende samenwerking

Onder grensoverschrijdende samenwerking valt de samenwerking met de overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek, de Regio Achterhoek en de Euregio. We verbinden mensen, ondernemers, overheid en onderwijs aan beide zijden van de grens met elkaar op het gebied van economie, onderwijs, cultuur, toerisme en sport.

Kwaliteit (toelichting)
We streven naar structurele inbedding van Europees beleid in ons internationale beleid. In 2025 actualiseren wij de Nota Grenszland, die als kader dient voor de uitvoering van onze grensoverschrijdende samenwerking. Ook ronden we het onderzoek naar windmolens aan de grens af.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit proces is doorlopend.

Tijd (indicator)

Subsidies

Voor een optimale benutting van (Europese) subsidiemiddelen voor de uitvoering van projecten en activiteiten, zetten we binnen onze organisatie een subsidiestructuur op. Dit om subsidieverwerving binnen de organisatie te borgen.

Kwaliteit (toelichting)
Subsidies zijn een belangrijk middel voor de gemeente Winterswijk om haar beleid te kunnen uitvoeren en projecten te realiseren. Het verwerven van subsidies vergt echter wel een structurele aanpak. We kiezen in Winterswijk voor een subsidieadviseur die zich bezighoudt met het identificeren van subsidiemogelijkheden en het coördineren van de aanvragen. Steeds meer

gemeenten werken samen om gezamenlijk subsidieaanvragen te doen. Zo wordt de kans op succes vergroot en kunnen grotere projecten worden gerealiseerd dan wanneer individueel subsidie wordt aangevraagd. Ook zijn er steeds meer Europese subsidieprogramma's beschikbaar, die ons als gemeenten in staat stellen om grensoverschrijdend samen te werken.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het werven van subsidies is een doorlopend proces. We signaleren en attenderen de organisatie structureel op subsidiemogelijkheden die zich voordoen en faciliteren aanvragen. Samen met de gemeenten Aalten, Doetinchem en Oost Gelre hebben we een subsidieoverleg georganiseerd, waarin we subsidiekansen met elkaar delen en kansen gezamenlijk oppakken.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Beschikbaarheid van direct uit te geven bedrijventerrein op korte termijn.
- Leegstandsontwikkeling op bedrijventerreinen.
- Langetermijnreservering voor voldoende nieuwe bedrijventerreinen volgens vraag- en aanbodontwikkeling, zoals vastgelegd in het Regionaal Programma Werklocaties.
- Groei van het aantal arbeidsplaatsen in Winterswijk (registratie op basis van de provinciale werkgelegenheidsenquête).
- Aantal vierkante meters leegstand in het winkelcentrum.
- Aantal bezoekers aan het winkelcentrum.
- Aantal toeristische overnachtingen.

Risico's

- Er is geen vrij uitgeefbaar bedrijventerrein meer beschikbaar. Concrete vraag op korte termijn kunnen we niet bedienen. Wel komt De Vlijt binnenkort beschikbaar, maar dit is niet voldoende voor de lange termijn. Dit stelt bedrijven mogelijk voor de keus om uitbreiding uit te stellen dan wel uit te wijken naar een locatie buiten Winterswijk, met verlies aan werkgelegenheid als gevolg.
- Langetermijneffecten van de coronacrisis en de energiecrisis op centrumondernemers kunnen leiden tot meer leegstand en een minder vitaal winkelcentrum.
- Langetermijneffecten van de coronacrisis en de energiecrisis op de toeristische sector kunnen effect hebben op het investeringsvermogen van de sector, de aanbodcapaciteit en het aantal bezoekers.
- Energiecrisis en andere effecten van de oorlog in Oekraïne verstoren de economische ontwikkeling en leiden tot kortetermijninflatie en mogelijk langetermijnrecessie. Dit werkt door in consumentenvertrouwen en -bestedingen, met gevolgen voor alle economische sectoren.

Financiële onderbouwing programma 3

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten								
3.1 Openbare ruimte								
2.1 Verkeer en vervoer	**145**	**144**	**144**	**-2**	**142**	**142**	**142**	**142**
2.2 Parkeren	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**148**	**102**	**102**	**0**	**102**	**102**	**102**	**102**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**256**	**242**	**242**	**-3**	**239**	**239**	**239**	**239**
Totaal 3.1 Openbare ruimte	**549**	**488**	**488**	**-5**	**482**	**482**	**482**	**482**
3.2 Klimaat, water en milieu								
7.2 Riolering	**4.134**	**4.564**	**4.409**	**558**	**4.967**	**4.967**	**4.967**	**4.967**
7.3 Afval	**3.249**	**3.400**	**3.266**	**419**	**3.685**	**3.685**	**3.685**	**3.685**
Totaal 3.2 Klimaat, water en milieu	**7.383**	**7.964**	**7.675**	**977**	**8.651**	**8.652**	**8.652**	**8.652**
3.3 Duurzaamheid								
7.4 Milieubeheer	**410**	**3.548**	**616**	**0**	**616**	**606**	**606**	**606**
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen								
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**508**	**2.714**	**0**	**1.595**	**1.595**	**0**	**0**	**0**
8.1 Ruimte en leefomgeving	**407**	**397**	**714**	**471**	**1.185**	**1.185**	**1.185**	**1.185**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	**1.006**	**1.585**	**185**	**-86**	**99**	**96**	**99**	**99**
8.3 Wonen en bouwen	**1.004**	**1.283**	**148**	**195**	**343**	**143**	**143**	**143**
Totaal 3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	**2.925**	**5.979**	**1.047**	**2.174**	**3.221**	**1.423**	**1.426**	**1.426**
3.5 Economie en lobby								
3.1 Economische ontwikkeling	**0**	**8**	**0**	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**134**	**113**	**142**	**0**	**142**	**142**	**142**	**142**
3.4 Economische promotie	**1.054**	**1.266**	**1.249**	**0**	**1.249**	**1.249**	**1.249**	**1.249**
Totaal 3.5 Economie en lobby	**1.188**	**1.386**	**1.391**	**2**	**1.393**	**1.391**	**1.391**	**1.391**
Totaal Baten	**12.456**	**19.364**	**11.217**	**3.147**	**14.364**	**12.554**	**12.557**	**12.557**
Lasten								
3.1 Openbare ruimte								
2.1 Verkeer en vervoer	**4.994**	**5.509**	**5.880**	**24**	**5.904**	**6.007**	**6.157**	**6.151**
2.2 Parkeren	**81**	**80**	**110**	**0**	**110**	**109**	**129**	**127**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**3.646**	**4.481**	**3.830**	**381**	**4.212**	**4.163**	**4.188**	**4.198**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**351**	**335**	**325**	**13**	**338**	**338**	**338**	**338**
Totaal 3.1 Openbare ruimte	**9.072**	**10.405**	**10.145**	**419**	**10.564**	**10.617**	**10.812**	**10.814**
3.2 Klimaat, water en milieu								
7.2 Riolering	**3.511**	**3.612**	**3.532**	**220**	**3.752**	**3.544**	**3.564**	**3.619**

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
7.3 Afval	2.919	2.913	2.803	229	3.032	3.032	3.032	3.032
Totaal 3.2 Klimaat, water en milieu	6.429	6.525	6.335	449	6.784	6.576	6.596	6.651
3.3 Duurzaamheid								
7.4 Milieubeheer	2.004	5.149	2.025	75	2.100	2.094	2.121	2.128
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen								
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	590	2.834	70	1.350	1.420	75	75	75
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.284	3.827	2.086	179	2.266	2.266	2.266	2.266
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.015	1.106	3.204	76	3.280	278	278	278
8.3 Wonen en bouwen	1.223	1.444	1.402	184	1.587	1.389	1.389	1.389
Totaal 3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	5.112	9.211	6.762	1.790	8.552	4.007	4.007	4.007
3.5 Economie en lobby								
3.1 Economische ontwikkeling	198	164	119	10	129	129	129	129
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	252	336	261	7	268	268	268	268
3.4 Economische promotie	408	428	366	38	404	379	379	379
Totaal 3.5 Economie en lobby	859	928	746	55	801	776	776	776
Totaal Lasten	23.476	32.218	26.013	2.788	28.801	24.069	24.313	24.377
Onttrekkingen								
3.1 Openbare ruimte								
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	629	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Klimaat, water en milieu								
7.2 Riolering	4	16	15	0	15	2	2	2
7.3 Afval	45	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 3.2 Klimaat, water en milieu	49	16	15	0	15	2	2	2
3.3 Duurzaamheid								
7.4 Milieubeheer	100	24	0	0	0	0	0	0
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen								
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	78	0	0	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	3.002	0	3.002	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	78	0	3.002	0	3.002	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	856	39	3.017	0	3.017	2	2	2
Stortingen								
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen								

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
8.3 Wonen en bouwen	**0**	**2.000**	**0**	**9.000**	**9.000**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-10.164**	**-14.814**	**-11.779**	**-8.641**	**-20.420**	**-11.513**	**-11.754**	**-11.818**

Openbare ruimte

Het nadeel van € 419.000 aan de lastenkant bestaat met name uit een structureel hogere bijdrage aan ROVA voor het beheer van de openbare ruimte (€ 277.000), een incidenteel hoger budget Nationaal Landschap (€ 30.000) en een hoger budget provinciaal landschap (€ 50.000). Het restant van de hogere uitgaven betreft met name een hogere doorbelasting. Voor de toelichting hierop verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Hogere ROVA-bijdrage beheer openbare ruimte

De hogere lasten vloeien voort uit de door ROVA aangeleverde voorschotnota 2025, waarbij een indexering van 5,61% is doorgevoerd. De hogere lasten worden ook verklaard door de nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) met betrekking tot de verrekening van kosten, in verband met een hoger uurtarief voor de doelgroepmedewerkers onkruidbestrijding (medewerkers Fijnder).

Incidenteel hoger budget Nationaal Landschap

Dit betreft de uitvoering van een onderzoek in de kom in relatie tot de omgevingsvisie.

In het kader van de omgevingsvisie kom (wettelijke taak) gaan we in 2025 de kaders voor het onderdeel natuur in beeld brengen. Dit doen we door een natuurwaardenkaart op te stellen voor de gehele kom. Met deze natuurwaardekaart kunnen we knelpunten en kansen en opgaven in beeld brengen. Om vervolgens door te vertalen in concrete opgaven voor de omgevingsvisie en uiteindelijk voor het omgevingsplan. Tevens wordt de natuurwaardekaart ook gebruikt voor het aspect natuur in de Omgevingswet.

Incidenteel hoger budget provinciaal landschap

Aangezien onze subsidie voor landschap en biodiversiteit bijna op is en de provincie vanaf medio 2024 een nieuwe regeling gaat openstellen, is de wens om voor 2025 een budget van € 50.000 cofinanciering op te nemen in de begroting. De exacte voorwaarden weten we nog niet, maar als de cofinanciering 50% betreft, hebben we toch een budget van € 100.000 dat we kunnen inzetten voor landschap en natuur.

Klimaat, water en milieu

Het voordeel van € 977.000 aan de batenkant bestaat uit de structurele extra inkomsten van € 67.000 met betrekking tot een hogere vergoeding voor pmd (plastic, metaal en drankkartons), een hogere vergoeding voor zwerfafvalinzameling (€ 102.000), een hogere afvalstoffenheffing (€ 249.000), een hogere rioolheffing (€ 181.000) en de onttrekking aan de egalisatievoorziening riolering (€ 377.000).

Hogere vergoeding van € 67.000 voor pmd (plastic metaal en drankkartons)

Het Platform Ketenoptimalisatie heeft de definitieve vergoedingen en uitvoeringsafspraken voor 2025 vastgesteld. Ook is besloten de huidige uitvoeringsafspraken voor glas, oud papier, karton en piepschuim met één jaar te verlengen. Hier vloeit een hogere vergoeding voor pmd uit voort.

Zwerfafvalvergoeding

Het bedrag van € 102.000 wordt onder andere ingezet voor de implementatie van de

kosten van het Huishoudelijke grondstoffenbeleidsplan (HGB), vastgesteld in februari 2024.

Hogere afvalstoffenheffing

Tegenover de hogere bijdrage aan ROVA voor afvalverwerking van € 162.000, de hogere uitgave van € 80.000 voor het project Huishoudelijk grondstoffenbeleidsplan (HGB) en de hogere organisatiekosten van € 89.000, staat een lagere uitgave van € 15.000 voor zwerfafval. Tegenover deze hogere onvermijdbare uitgaven van € 316.000, staat een hogere vergoeding van € 67.000 voor pmd (plastic, metaal en drankkartons). Op basis van 100% kostendekkendheid wordt de begrote afvalstoffenheffing met € 249.000 verhoogd.

Hogere bijdrage aan ROVA voor afvalverwerking

De hogere contractueel vastgelegde bijdrage vloeit voort uit de hogere uitgaven voor onder andere hogere verwerkingskosten voor gft en pmd, en een hogere rente en hogere afschrijvingskosten voor restafvalcontainers.

Project Huishoudelijk grondstoffenbeleidsplan (HGB)

Vanuit het door de raad vastgestelde herziene project Huishoudelijk grondstoffenbeleidsplan, wordt bij scenario 2 uitgegaan van € 80.000 aan extra uitgaven, die worden gedekt door een hogere afvalstoffenheffing van € 6 per aansluiting. Dit is € 80.000 op basis van circa 13.300 aansluitingen.

De hogere organisatiekosten betreffen hogere ambtelijke kosten als gevolg van de cao-verhoging en softwarekosten voor belastinginning.

Verhoging van de rioolheffing

De rioolheffing is 93% kostendekkend op basis van het Gemeentelijk Waterplan (GWP). We wijken af van volledige kostendekkendheid om te voorkomen dat de tarieven rioolheffing buitenproportioneel stijgen. In 2025 zoeken we naar mogelijkheden om de kosten zodanig te beheersen dat de kaders van het GWP overeind blijven en geen extra beslag wordt gedaan op de algemene middelen of een meer dan trendmatige tariefstijging nodig is. Voor meer informatie betreffende de kostendekkendheid verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Onttrekking egalisatievoorziening riolering

Deze onttrekking van € 377.000 vloeit deels (€ 198.000) voort uit de structureel hogere rioolonderhoudskosten voor camera-inspecties (€ 100.000), herstel van het hoofdriool (€ 73.000) en peilbuizen (€25.000). Zie ook de lastenkant.

De aanvullende onttrekking van € 179.000 vloeit voort uit het Water- en rioleringsprogramma 2024-2028.

Het nadeel van € 449.000 aan de lastenkant bestaat met name uit hogere structurele riooluitgaven (€ 198.000) en een hogere ROVA-bijdrage voor afvalverwerking (162.000). Het restant van de hogere uitgaven betreft met name een hogere doorbelasting. Voor de toelichting hiervan verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Hogere structurele
riooluitgaven

Dit betreft hogere uitgaven voor camera-inspecties (€ 100.000), herstel van het hoofdriool (€ 73.000) en peilbuizen (€25.000).

De bij te ramen riooluitgaven vloeien voort uit het door de raad vastgestelde Gemeentelijk Waterplan Winterswijk (GWP). De extra riooluitgaven worden gedekt uit de onttrekking van de daarvoor bestemde egalisatievoorziening riolering. Zie ook de batenkant.

De camera-inspecties zijn nodig voor de inhaalslag ten aanzien van het risicogestuurde rioolbeheer. Om dit goed te kunnen uitvoeren, zijn extra inspecties nodig.
Ten aanzien van het herstel van het hoofdriool moeten we meer 'pleisters' plakken, wat kostenverhogend is. Hiermee verlengen we echter de levensduur van de riolering. En dat is kostenverlagend, omdat hier de hierdoor uitgestelde kapitaallasten met betrekking tot de uitgestelde vervangingsinvesteringen tegenover staan. De extra uitgaven voor de peilbuizen zijn ten behoeve van de meting van de grondwaterstanden. Deze metingen worden geautomatiseerd, in tegenstelling tot de huidige handmatig uitgevoerde metingen.
Hogere ROVA-bijdrage afvalverwerking
Dit betreft hogere uitgaven voor gft, pmd en restafvalcontainers.

Duurzaamheid

Het nadeel aan de lastenkant betreft met name een lagere doorbelasting. Voor de toelichting hiervan verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Gebiedsontwikkeling en wonen

Het voordelige verschil van € 384.000 bestaat uit € 2.174.000 voordeel aan de batenkant en een nadeel van € 1.790.000 aan de lastenkant.
Het verschil van € 384.000 bestaat met name uit een structurele verhoging van € 471.000 voor de leges omgevingsvergunning, en een incidenteel begrote winstneming van € 250.000 binnen de grondexploitatie van complex Spoorzone. Het nadelige restantverschil van € 337.000 betreft met name een hogere doorbelasting. Voor de toelichting hiervan verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.
Leges omgevingsvergunning
Op basis van de prognose van de bouwactiviteiten in de komende jaren, worden de jaarlijkse inkomsten voor de begroting 2025-2028 structureel geraamd op het niveau van de leges in de jaarrekening 2023, te weten € 1.300.000. Ten opzichte van de huidige meerjarenbegroting (€ 835.000) is dit een verhoging van € 465.000.
Winstneming grondexploitatie complex Spoorzone
In het tweede kwartaal van 2024 is de verkoopovereenkomst met Stichting Zorggroep inzake een kavel in de Spoorzone ondertekend. De kavel wordt in principe in 2025 geleverd. In samenhang met de uitgifte van de grond valt dan in 2025 een gedeelte van het positieve resultaat op het complex Spoorzone Emplacement vrij. Het betreft een bedrag van € 250.000. Dit bedrag is als een incidentele bate in de begroting 2025 verwerkt.

Economie en Lobby

Het nadeel van € 55.000 aan de lastenkant bestaat met name uit een incidentele uitgave van € 25.000 voor 100% Winterswijk, voor het voeren van online campagnes. Het restant van de hogere uitgaven betreft met name een hogere doorbelasting. Voor de toelichting hiervan verwijzen we naar de algemene toelichting in programma 1.

Kredieten

De belangrijkste begrote kredieten voor 2025 (zie ook bijlage 4) binnen dit programma zijn :

Project Hakkelerkamp fase 1 en 2	€ 3.100.000
Maatregelen mobiliteitsplan	€ 500.000

Prangeweg en Pasweg	€ 500.000
Maatregelen klimaatadaptatie	€ 400.000
Laanbomen	€ 250.000
Riolering Wamelinkweg	€ 100.000
Wadi's COA-terrein	€ 100.000

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

De storting van € 9 miljoen betreft het voorstel om € 8 miljoen toe te voegen aan de bestaande bestemmingsreserve instandhouding voorzieningen (voorheen genoemd als bestemmingsreserve groot onderhoud maatschappelijk vastgoed).
We houden onze voorzieningen in de benen. Daarvoor was al een reserve instandhouding voorzieningen gevormd van € 2 miljoen. Dat gaan we aanvullen naar € 10 miljoen. Deze reserve bedoeld voor reparaties aan stenen en materieel, maar kan ook worden ingezet om gaten in de exploitatie te repareren. Waar in 2024 de lijn was dat we pas repareren als iets kapot is, maken we deze breder: we repareren zaken op het juiste moment (kan dus ook voordat het kapot gaat).
Daarnaast wordt voorgesteld € 1 miljoen toe te voegen aan een nieuw op te nemen bestemmingsreserve lokale initiatieven.
We willen initiatieven in onze gemeente stimuleren. Daarvoor vormen we een reserve lokale initiatieven van € 1 miljoen, bedoeld voor cofinanciering van initiatieven.
Voorstel is deze stortingen van in totaal € 9 miljoen te dekken uit de algemene reserve. Zie ook programma 4.

Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk

Inleiding

Algemene ondersteuning, bestuur
Onze manier van besturen is betrokken, laagdrempelig en transparant. Met een nuchtere kijk op zaken en gezond boerenverstand. We werken in het belang van de inwoner en waarderen hun mening. We hechten aan inwonersparticipatie en trekken als raad en college graag samen op.

Dienstverlening
We gaan samen aan de slag en inwoners worden tijdig, actief en laagdrempelig betrokken bij besluiten die hen direct raken. Daarnaast hebben wij aandacht voor de interne dienstverlening en optimaliseren bestaande processen waar mogelijk.

Veiligheid en ondermijning
Je veilig voelen is een basisbehoefte en vraagt om aandacht. Criminaliteit wordt voorkomen. We ondersteunen een integrale aanpak om ondermijning tegen te gaan en onze gemeente veilig te houden.

4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening

Ambitie

We hebben een bestuur en een organisatie die er voor heel Winterswijk zijn; voor alle inwoners, organisaties en bedrijven. We versterken de lokale democratie en realiseren de doelen uit het coalitieakkoord.
We gaan samen aan de slag voor en met inwoners. Zij worden tijdig, actief en laagdrempelig betrokken. Daarnaast zetten wij ons in voor een krachtige organisatie waarin we nog efficiënter gaan functioneren. Waar mogelijk dringen we de kosten terug.
Relevante documenten:

- Organisatievisie
- Visie op dienstverlening

Doelstellingen

We betrekken zo veel mogelijk inwoners, organisaties en bedrijven bij wat we willen realiseren met een open en transparante bestuurlijk stijl

Activiteiten

Uitvoeren programma dienstverlening

In het uitvoeringsprogramma dienstverlening wordt de dienstverleningsvisie concreet vertaald naar de praktijk. Wat goed gaat, blijven we goed doen. De basis op orde. We verbeteren de dienstverlening door input te verzamelen bij klanten (klantreizen). Ook informeren we klanten actief over de duur en status van hun aanvraag of verzoek en houden we ons aan de afspraken. We werken met servicenormen die we monitoren in een dashboard waarop wordt gestuurd. Daarnaast werken we met een proef van beeldbrieven voor laaggeletterden en anderstaligen.

Kwaliteit (toelichting)
Belangrijke aandachtspunten zijn een tijdige afhandeling van zaken en afspraak is afspraak. Onze manier van communiceren is open en transparant en het liefst mondeling. Op die manier komen we meer in verbinding met de klant en creëren we meer begrip voor onze besluiten.
In 2025 gaat Winterswijk verder op de ingeslagen weg. Leidend is de dienstverleningsvisie en het plan van de projectleider dienstverlening, opgesteld in mei 2023.
Op het gebied van HR, competenties, communicatie en I-kolom worden slagen gemaakt om de teams verder te professionaliseren. De ontwikkelingen vinden stap voor stap plaats.

Daarnaast komt er nog meer focus op de servicenormen en de in- en externe klanttevredenheidsonderzoeken.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Deze activiteit loopt het hele jaar door. Dienstverlening staat centraal in het hele doen en laten van de gemeente Winterswijk. Daarom is het nodig om continu aandacht te geven aan de ontwikkeling van onze dienstverlening. In de aanpak kiezen we voor 'quickwins' voor de hele organisatie, en voor een projectmatige aanpak in een specifiek domein.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We hebben een slagvaardige en deskundige organisatie

Activiteiten

Optimaliseren Bedrijfsvoering

We werken aan integraliteit van werkprocessen en kijken waar zaken efficiënter en effectiever kunnen door meer te standaardiseren. Ook beperken we de inhuur en onderzoeken door externe partijen. We omarmen waar mogelijk regionale samenwerking om synergiën te benutten. Ten slotte blijven wij inzetten op een brede digitale dienstverlening. Ons doel is een robuuste organisatie die haar kerntaken voor inwoners en bedrijven waarmaakt.

Kwaliteit (toelichting)
Een betrouwbare bedrijfsvoering is essentieel voor het goed functioneren van de overige organisatieonderdelen.
Met goed werkende systemen en processen, op basis van actuele en juiste informatie, is het mogelijk besluitvaardig te werk te gaan en daar waar nodig maatregelen te nemen om (bij) te sturen. Een vereiste voor het functioneren van het geheel is het waarborgen van actuele sturingsinformatie en ondersteuning. We verbeteren onze rapportageprocessen om de organisatie heldere en gedetailleerde financiële informatie te kunnen bieden. Dat stelt ons in staat om beter te kunnen sturen op resultaat.

Voor het sturen op de personeelskosten wordt gebruik gemaakt van een dashboard dat vanaf begin 2025 in gebruik wordt genomen.
Voor de organisatieonderdelen die zich met informatie en automatisering bezighouden worden taken en rollen definitief bepaald en vastgelegd. Hierbij krijgt ook de grote hoeveelheid projecten op het gebied van informatie en automatisering aandacht, die aan de hand van een realistische planning, zullen worden opgepakt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het dashboard voor de personeelskosten is eind eerste kwartaal 2025 operationeel. De definitieve inrichting van het team Informatie (Informatievoorziening en IT) wordt in het eerste halfjaar van 2025 afgerond.

Tijd (indicator)

We huisvesten De Post vanaf 2026 in het gemeentekantoor

Met de huisvesting van De Post in het gemeentekantoor hebben we twee doelen voor ogen:

- Bijna alle dienstverlening van de gemeente komt op één locatie samen, met alle bijkomende voordelen.
- Besparing op de huur van het gebouw en op algemene kosten.

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 passen we de begane grond van het gemeentekantoor aan om collega's van De Post te huisvesten. De cliënten van De Post willen we aan het eind van het vierde kwartaal van 2025 welkom heten in het gemeentekantoor. Huisvesting van De Post in het gemeentekantoor levert vanaf 2026 een besparing op van onder andere huurpenningen, schoonmaakkosten en stookkosten.
Aangezien Spot niet kan verhuizen naar het gemeentekantoor (vanwege ruimtegebrek, de doelgroep en de aard van activiteiten die daar worden aangeboden), gaan we in 2025 alternatieve huisvesting zoeken voor Spot. We kijken hiervoor ook of er mogelijkheden zijn om Spot in de wijken te huisvesten, passend bij een wijkgerichte manier van werken. In 2025 wordt dit verder uitgezocht en worden de hiermee gepaard gaande kosten ook in beeld gebracht.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
We huren De Post tot eind 2025. Voor 1 januari 2026 dient de herhuisvesting van gemeentelijke medewerkers afgerond te zijn.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We interesseren inwoners voor de democratie en politiek

Activiteiten

Implementatie kinderraad en andere projecten gericht op jeugd.
Er komt een kindergemeenteraad om de jeugd beter bij de politiek te betrekken.

Kwaliteit (toelichting)
In 2023 is voor het eerst een kindergemeenteraad gevormd onder voorzitterschap van de burgemeester. Tijdens de vergadering van de kindergemeenteraad gaan de kinderen met elkaar in debat over hun zelfbedachte plannen voor iets in de gemeente wat zij willen realiseren. Het beste plan wordt ook echt uitgevoerd. Vanaf 2024 heeft de kindergemeenteraad een structureel vervolg gekregen. De kindergemeenteraadsvergadering 2024 is gehouden op donderdag 25 april 2024. Tevens is op die dag de eerste kinderburgemeester van de gemeente Winterswijk benoemd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De kindergemeenteraad krijgt ook in 2025 een vervolg.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We zorgen voor een laagdrempelige en persoonlijke gemeentelijke dienstverlening

Activiteiten

E-diensten uitbreiden en achterliggende processen optimaliseren
We breiden de e-diensten uit aan de hand van de ontwikkelingen van de vakspecifieke software van bijvoorbeeld het sociaal en ruimtelijk domein. Waar deze

vakspecifieke software ontbreekt, ontwikkelen we zelf e-diensten. We passen achterliggende processen aan, zodat we zo efficiënt en effectief mogelijk werken. Daarbij streven we naar een hoge gebruikersvriendelijkheid en snelle afhandeling van vragen van onze inwoners of andere klanten.

Kwaliteit (toelichting)
Er zijn inmiddels zo'n honderd e-diensten in gebruik - met name voor duurzaamheid, burgerzaken en de Omgevingswet - zoals voor een verhuizing, aanvragen voor de Basisregistratie Personen (BRP), subsidie voor de lokale aanpak van isolatie, een verzoek voor de Wet open overheid (Woo) en een fors aantal voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). De werkprocessen en de systemen worden hierop aangepast, zodat de werkzaamheden zo effectief mogelijk en digitaal kunnen verlopen. Dit proces loopt gestaag door.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het team informatievoorziening is in opbouw. De planning is bijgesteld vanwege de extra benodigde hulp om volledig digitaal te werken. Er zijn wel circa twintig extra e-diensten in de testomgeving uitgewerkt die binnenkort live gaan of al live zijn gezet.

Tijd (indicator)

Indicatoren
Het klantwaarderingscijfer is afkomstig van de uitkomsten van het tweejaarlijkse gemeentelijke onderzoek 'Waar staat je gemeente.nl'. Momenteel onderzoeken wij of er voor 2025 en daarna alternatieve methoden zijn om het klantwaarderingscijfer vast te stellen.
Andere indicatoren zijn onze servicenormen en doorlooptijden.

Risico's
Digitalisering kost geld en vraagt om de juiste vaardigheden en systemen. Risico is dat we hier niet snel genoeg op kunnen acteren door onvoldoende capaciteit. Daarnaast moet het personeel door middel van training en opleiding bekend gemaakt worden met de nieuwe werkwijzen en/of nieuwe applicaties. Ten slotte bestaat het risico dat we bij de inrichting van de I-kolom kunnen stuiten op onverwachte kosten.

4.2 Openbare orde en veiligheid

Ambitie
We houden onze gemeente veilig, ontmoedigen criminaliteit en verhogen het veiligheidsgevoel van onze inwoners.
Relevante documenten:

- Wabo-beleidsplan gemeente Winterswijk.
- Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving.

Doelstellingen

We gaan drugsproblematiek tegen

Activiteiten

Actieve aanpak straathandel drugs, onder andere bij scholen en evenementen
Bij het aantreffen van drugshandel zetten wij waar mogelijk bestuurlijke handhaving in. Daarnaast investeren wij in een nog intensievere samenwerking met scholen, om zowel preventief als repressief te kunnen optreden tegen drugsgebruik en

drugshandel op scholen. Denk hierbij aan de inzet van drugshonden en het aanpassen van schoolreglementen, om de aanpak laagdrempeliger te kunnen inzetten.

Kwaliteit (toelichting)
In 2025 wordt de aanpak voortgezet. De integrale samenwerking met partners in de aanpak van drugshandel is belangrijk. Naast het inzetten van repressieve maatregelen wordt er ook ingezet op preventie. Voorlichting en preventieve controles maken hier onderdeel van uit.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In 2025 willen we de activiteiten om drugshandel en drugsgebruik tegen te gaan - voorlichting, controle en samenwerking met betrokken partijen - voortzetten.

Tijd (indicator)

Hard optreden tegen drugsoverlast
Samen met de politie treden we hard op tegen drugsoverlast. Hierbij maken we gebruik van elkaars handhavingsinstrumenten.

Kwaliteit (toelichting)
Als er sprake is van drugoverlast, treden we op via zowel het strafrecht als het bestuursrecht.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een doorlopend proces.

Tijd (indicator)

Doelstellingen
We vergroten het gevoel van veiligheid bij inwoners
Activiteiten
Samenwerking en zichtbaarheid boa's en politie
De buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en de politie werken nauw samen. Daarnaast werken de boa's nauw samen met diverse ketenpartners, zoals jongerenwerkers en Halt. Voor die partijen zijn de boa's de ogen en oren in het centrum, de wijk(en) en het buitengebied. We geven prioriteit aan de zichtbaarheid en benaderbaarheid van onze boa's.

Kwaliteit (toelichting)
Met de huidige capaciteit zetten we ons in voor de leefbaarheidsvraagstukken die in Winterswijk spelen. Deze zijn in toenemende mate vergelijkbaar met de kleinstedelijke problematiek. De samenwerking met de politie en de zichtbaarheid en benaderbaarheid van de boa's zijn door capaciteitsuitbreiding geïntensiveerd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De samenwerking tussen de politie en de boa's heeft doorlopend de aandacht.

Tijd (indicator)

Samen met het domein zorg werken we met een integrale aanpak voor mensen met verward en onbegrepen gedrag
We vinden het belangrijk dat partijen die een rol spelen in de samenwerking bij de aanpak van personen met verward gedrag, een gezamenlijke verantwoordelijkheid ervaren. We zetten in op intensivering van de ketensamenwerking. Vanuit het Rijk zijn hiervoor gelden beschikbaar gesteld aan het Zorg- en Veiligheidshuis Noord- en Oost-Gelderland. Met alle betrokken partijen vindt overleg plaats om te komen tot een bestedingsplan voor die gelden. De gelden zijn onder andere bestemd voor de versterking van de coördinatiefunctie van het Zorg- en Veiligheidshuis en het voeren van procesregie op de doelgroep.

Kwaliteit (toelichting)
Met een gecoördineerde aanpak gericht op mensen met verward en onbegrepen gedrag, is het mogelijk om zorgwekkende signalen vroegtijdig in beeld te krijgen en op te pakken. Een gecoördineerde aanpak is zowel gericht op de juiste persoonlijke zorg als op de veiligheid voor de omgeving. Dit is onderdeel van het dagelijkse werk. Dat is nu voldoende geborgd in de integrale aanpak met alle betrokken ketenpartners. Er is geen nadere rapportage noodzakelijk voor dit onderwerp, omdat dit geborgd is in de dagelijkse aanpak.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het versterken van de samenwerking is een continu proces.

Tijd (indicator)

Voortzetting uitbreiding bluswatervoorzieningen
We ronden in 2027 het complete pakket aan bluswatervoorzieningen in Winterswijk af. Hierbij vragen wij een sluitend advies van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland, uiteraard in goed overleg met de lokale brandweerpost.

Kwaliteit (toelichting)
Vanuit de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland wordt een advies gegeven over de bluswatervoorziening in de gemeente. Als dit advies ontvangen is, wordt er in de aankomende jaren, indien nodig, uitvoering aan gegeven. De uitvoering van de bluswatervoorzieningen loopt parallel aan de gebiedsgerichte aanpak natuurbranden, waarbij bluswatervoorzieningen ook een vraagstuk zijn. De looptijd van dit project is waarschijnlijk 2025-2027.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De ambitie is om dit vraagstuk in 2025 op te starten en in 2027 afgerond te hebben.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We voorkomen en beperken criminaliteit en ondermijning

Activiteiten

Aanpak ondermijning

De regionaal coördinator ondermijning blijft werkzaam voor de Achterhoekse gemeenten. Daarnaast geven we in 2025 de internationale ondermijningstafel met Duitsland verder vorm.

Kwaliteit (toelichting)

Om ondermijning goed tegen te kunnen gaan en ter voorkoming van een waterbed-effect, is regionale samenwerking belangrijk. Deze regionale samenwerking wordt in 2025 voortgezet. Onder andere op het gebied van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) en ondermijning is afstemming. In de week van de ondermijning vinden er integrale controles plaats. De samenwerking met Duitsland in de aanpak van ondermijning is onder andere vanwege een functiewisseling van de portefeuillehouder bij het Regionale Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), nog niet verder georganiseerd. Daarnaast blijkt het vormgeven van de samenwerking in de praktijk lastig. De Euregio gaat een subsidieaanvraag indienen om de internationale samenwerking in 2025 op te starten.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Dit is een doorlopend proces. Het opzetten van de samenwerking met Duitsland loopt vertraging op. Dit wordt met name beïnvloed door de keuzes die stakeholders maken. In samenwerking met de Euregio wordt er een voorstel ingediend voor een Interreg-subsidie. Als deze subsidie wordt toegekend, kan de samenwerking met Duitsland in het kader van ondermijning begin 2025 worden opgestart.

Tijd (indicator)

Bestrijden zorgfraude

Vanuit het oogpunt van ondermijning onderzoeken we of er zorgfraude voorkomt in de gemeente. Bij het vermoeden van fraude pakken wij dit conform de bestaande werkwijze integraal aan. Daarnaast creëren we bewustwording bij zorgcliënten en andere inwoners over de verschijningsvormen van zorgfraude.

Kwaliteit (toelichting)

De aanpak van zorgfraude heeft zowel landelijk als lokaal de aandacht. Het blijft in 2025 een belangrijk thema, waarbij we trends en ontwikkelingen volgen. Het aanpakken van zorgfraude wordt voortgezet door de regionale toezichthouder in samenwerking met de ketenpartners.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De aanpak van zorgfraude wordt in 2025 voortgezet.

Tijd (indicator)

Weerbaarheid van inwoners en ondernemers vergroten door preventiecampagnes

We maken inwoners en ondernemers bewust van de schade die ze kunnen ondervinden van ondermijnende criminaliteit. Daarnaast maken we ze bewust van de rol die zij kunnen spelen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. En wat ze zelf kunnen doen om niet in het criminele speelveld te belanden.

Kwaliteit (toelichting)

We maken ondernemers en inwoners bewust van de verschillende vormen van ondermijning. Daarnaast maken we ze weerbaarder tegen ondermijning. Ook hebben we als doel om de meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers te vergroten.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 worden de bewustwordingscampagnes voortgezet, waarbij in de Week van de Veiligheid tweejaarlijks extra aandacht is voor preventie.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We voorkomen oplichting en digitale criminaliteit

Activiteiten

Bewustwording cyberweerbaarheid

We organiseren activiteiten om mensen van alle leeftijden op hun eigen niveau cyberweerbaar te maken.

Kwaliteit (toelichting)

In het vierde kwartaal van 2024 wordt de 'Week van de digitale veiligheid' georganiseerd. Tijdens deze week krijgen de doelgroepen jongeren, ondernemers en senioren voorlichting in het kader van preventie.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 vindt er een evaluatie plaats om te bepalen of het programma wordt voortgezet.

Tijd (indicator)

Indicatoren

Om te kunnen beoordelen of we de genoemde doelstellingen hebben behaald, raadplegen we de volgende bronnen:

- Waarstaatjegemeente.nl
- De misdaadcijfers van de politie
- De veiligheidsmonitor
- Datalab GO

- Conneqt

Op basis van deze bronnen krijgen wij onder andere inzicht in het percentage inwoners dat zich veilig voelt, het aantal misdrijven en het aantal overlastmeldingen. Ons streven is dat het percentage inwoners dat zich veilig voelt stijgt, en het aantal misdrijven en overlastgevallen daalt. Op basis van de gegevens uit deze bronnen kunnen wij onze inzet waar nodig bijsturen.

Risico's

Dit beleidsveld bestaat uit veel verschillende soorten activiteiten. Om die reden benoemen we geen algemene risico's. De risico's worden per activiteit zelfstandig afgewogen.

Financiële onderbouwing programma 4

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten								
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening								
0.1 Bestuur	**51**	**61**	**6**	**0**	**6**	**6**	**6**	**6**
0.2 Burgerzaken	**334**	**605**	**559**	**0**	**559**	**657**	**711**	**621**
0.4 Overhead	**1.143**	**1.054**	**1.077**	**69**	**1.146**	**1.115**	**1.060**	**1.060**
Totaal 4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	**1.528**	**1.721**	**1.642**	**69**	**1.711**	**1.778**	**1.776**	**1.687**
4.2 Openbare orde en veiligheid								
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**37**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**67**	**124**	**18**	**0**	**18**	**18**	**18**	**18**
Totaal 4.2 Openbare orde en veiligheid	**103**	**124**	**18**	**0**	**18**	**18**	**18**	**18**
Totaal Baten	**1.631**	**1.845**	**1.660**	**69**	**1.729**	**1.796**	**1.795**	**1.705**
Lasten								
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening								
0.1 Bestuur	**3.580**	**3.507**	**2.841**	**179**	**3.020**	**3.019**	**3.112**	**3.112**
0.2 Burgerzaken	**945**	**1.133**	**1.095**	**-9**	**1.086**	**1.172**	**1.195**	**1.155**
0.4 Overhead	**12.608**	**14.100**	**11.910**	**1.929**	**13.840**	**13.498**	**13.487**	**13.442**
Totaal 4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	**17.133**	**18.740**	**15.846**	**2.100**	**17.945**	**17.689**	**17.795**	**17.709**
4.2 Openbare orde en veiligheid								
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**2.049**	**2.182**	**2.131**	**39**	**2.170**	**2.169**	**2.168**	**2.168**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**1.013**	**1.150**	**1.052**	**107**	**1.160**	**1.154**	**1.106**	**1.099**
Totaal 4.2 Openbare orde en veiligheid	**3.062**	**3.332**	**3.183**	**146**	**3.330**	**3.323**	**3.274**	**3.267**
Totaal Lasten	**20.194**	**22.072**	**19.029**	**2.246**	**21.275**	**21.012**	**21.069**	**20.976**
Onttrekkingen								
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening								
0.1 Bestuur	**7.859**	**8.733**	**0**	**9.000**	**9.000**	**0**	**0**	**0**
Stortingen								
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening								
0.1 Bestuur	**3.132**	**1.325**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-13.837**	**-12.819**	**-17.369**	**6.823**	**-10.546**	**-19.216**	**-19.274**	**-19.270**

Bestuur, organisatie en dienstverlening

Aan de batenkant is er sprake van € 69.000 hogere baten, als gevolg van de verwachte hogere doorbelasting van overheadkosten (€ 78.000) naar ZOOV.
De lasten zijn € 2,1 miljoen hoger, wat grotendeels als volgt te verklaren is:

- Hogere lasten door verlenging van de deelname aan het Datalab GO € 127.000 N.
- Hogere lasten van het personeel door cao-verhoging salarissen € 1.350.000 N.
- Hogere lasten personeel door uitbereiding van de formatie € 525.000 N (zie toelichting hieronder).
- Hogere lasten door het opnemen van ziek- en piekbudget € 250.000 N.
- Lagere lasten door een hogere doorbelasting naar andere taakvelden € 875.000 V.
- Hogere lasten door het terugdraaien van de taakstelling organisatie naar € 150.000; dit heeft een impact van € 350.000 N.
- Hogere lasten automatisering, waaronder de indexering en inhuur van ondersteuning € 207.000 N. Dit betreft grotendeels professionalisering van de organisatie (aanbestedingstrajecten) en een deel indexering.
- Hogere lasten door een hogere contributie voor de VNG (indexering) en een hogere bijdrage per inwoner voor de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) € 25.000 (indexering en uitbreiding activiteiten GGU (Common Ground en Platform Sociaal Platform).

We stellen voor onze formatie uit te breiden (totaal circa 4,89 fte) op de meest cruciale onderdelen. Dit betreft:

- Fysiek domein: Economisch beleidsondersteuner.
- Sociaal domein: Projectleider Hervormingsagenda Jeugd (incidenteel voor 2025), Strategisch Beleidsadviseur en Wmo-consulent.
- Strategische staf: Lobby en grensoverschrijdende samenwerking.

Openbare orde en veiligheid

Aan de batenkant zijn er geen mutaties groter dan € 50.000.
De lasten zijn € 146.000 hoger, wat grotendeels als volgt te verklaren is:

- Hogere bijdrage per inwoner aan de VNOG € 37.000 N (als gevolg van indexering) .
- Invoering cameratoezicht in het asielzoekerscentrum € 55.000 N.
- Verlaging van het budget preventiecampagnes € 10.000 V.
- Lagere doorbelasting naar andere taakvelden € 61.000 N.

Kredieten

De begrote kredieten 2025 (zie ook bijlage 4) binnen dit programma zijn :

- Hardware / servers / backup: € 523.000
- Software: € 278.000

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

De onttrekking van € 9 miljoen betreft het voorstel om de storting van € 8 miljoen aan de bestaande bestemmingsreserves instandhouding voorzieningen en € 1 miljoen aan de nieuwe bestemmingsreserve lokale initiatieven, te dekken uit de algemene reserve.
Zie ook programma 3 onttrekkingen en toevoegingen reserves.

Programma 5 Inkomsten van Winterswijk

Inleiding

Dit programma omvat de inkomsten van onze gemeente die ook algemene dekkingsmiddelen zijn: de algemene uitkering uit het gemeentefonds en onze lokale heffingen.
In de andere vier programma's staan nu de activiteiten en budgetten die ook daadwerkelijk horen bij onze ambities en doelstellingen én waarop wij (bij)sturingsmogelijkheden hebben. Het college voert de begroting uit binnen de programma's en is in dat kader bevoegd om activiteiten bij te sturen en budgetten bij te stellen.
De (bij)sturingsmogelijkheden voor programma 5 zijn beperkt. Op de algemene uitkering hebben wij als individuele gemeente geen invloed. Daarnaast kunnen we de hoogte van de lokale heffingen alleen voor aanvang van het begrotingsjaar bepalen.

5.1 Algemene middelen

Ambitie

We zijn een financieel gezonde gemeente. De ambities in onze begroting zijn passend bij het financieel perspectief zoals dat nu bekend is.
Relevante documenten:

- Financiële verordening gemeente Winterswijk
- Treasurystatuut
- Planning- en control-documenten

Doelstellingen

Behouden gezonde financiële positie

Activiteiten

Monitoren van uitvoering van begroting via P&C-documenten

Met de documenten in onze planning- en control-cyclus stellen we onze ambities, doelstellingen en activiteiten voor het komende jaar vast (de begroting). Daarnaast volgen we de realisatie daarvan (bestuursrapportage), stellen we indien nodig budgetten bij (financiële prognoses) en leggen we verantwoording af (jaarstukken). Hierdoor houden we zicht op onze financiële positie en kunnen we bijsturen wanneer dat nodig is.

Kwaliteit (toelichting)
In het jaar 2025 stellen we de volgende P&C-documenten op:

- Jaarstukken 2024.
- Kaderbrief 2025 en eerste bestuursrapportage 2025, inclusief eerste financiële prognose.
- Tweede voortgangsrapportage, inclusief tweede financiële prognose.
- Begroting 2026.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Raadsvergadering juni/juli 2025:

- Jaarstukken 2024.
- Kaderbrief 2025 en eerste bestuursrapportage 2025, inclusief eerste financiële prognose.

Raadsvergadering oktober/november (uiterlijk 15 november) 2025:

- Begroting 2026.

Raadsvergadering december 2025:

- Tweede voortgangsrapportage, inclusief tweede financiële prognose.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Financiële kengetallen
- Weerstandsratio

Een toelichting op deze indicatoren staat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Risico's

Ontwikkeling algemene uitkering: zie hoofdstuk 'De financiële positie van de gemeente Winterswijk in meerjarenperspectief'.
Ontwikkeling van lonen, prijzen en rente: in de bijlage Uitgangspunten begroting staat vermeld van welke loon-, prijs- en renteontwikkelingen we uitgaan. Als deze in 2025 sterker stijgen dan geraamd, dan is dat nadelig voor onze begroting.

5.2 Lokale belastingen

Ambitie

Met de opbrengst van onze lokale belastingen betalen we een deel van onze voorzieningen en zijn we minder afhankelijk van het Rijk. Daarbij vinden we een eerlijke verdeling van de lasten belangrijk.
Onze lokale belastingdruk is in balans met het niveau van dienstverlening dat we bieden. Wanneer het gaat om heffingen en leges, is ons uitgangspunt dat deze doorgaans de kosten dekken. Tenzij ze significant afwijken van vergelijkbare tarieven in andere gemeenten of als er plotseling sprake is van een aanzienlijke verhoging.
Om ervoor te zorgen dat onze ambities financieel haalbaar blijven, leggen we tevens de nadruk op het verkrijgen van (Europese) subsidies in plaats van op het verhogen van lokale belastingen.
Relevante documenten:

- Belastingverordeningen

Doelstellingen

De onroerende zaakbelastingen wordt gefixeerd op de opbrengst met uitzondering van inflatie en areaaluitbreiding

Doelstellingen

We maken meerjarige afspraken over de toeristenbelasting

Indicatoren

Zie de paragraaf Lokale heffingen.

Risico's

De riool- en waterzorgheffing wordt geheven op basis van het waterverbruik van burgers. Het tarief wordt gebaseerd op het gemiddelde verbruik van de afgelopen drie jaren, maar de afrekening is gebaseerd op het daadwerkelijke verbruik. Dit kan afwijken van het gemiddelde over de drie voorgaande jaren.
De bouwleges worden grotendeels gebaseerd op de bouwkosten. De totale aanvragen en de bouwsommen zijn lastig in te schatten, ook gezien de ontwikkelingen waar de gemeente geen invloed op heeft, zoals stijgende bouwkosten.

De daadwerkelijke opbrengsten voor de riool- en waterzorgheffing en de bouwleges kunnen hierdoor significant afwijken ten opzichte van de begroting.

Financiële onderbouwing programma 5

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 stand 1e prognose 2024	Aanpassing begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten								
5.1 Algemene middelen								
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**208**	**1.102**	**107**	**15**	**122**	**107**	**107**	**107**
0.5 Treasury	**3.586**	**816**	**526**	**17**	**543**	**541**	**536**	**536**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**67.646**	**71.730**	**69.383**	**3.617**	**73.000**	**68.068**	**67.341**	**67.013**
0.8 Overige baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal 5.1 Algemene middelen	**71.440**	**73.649**	**70.016**	**3.649**	**73.665**	**68.716**	**67.984**	**67.656**
5.2 Lokale belastingen								
0.61 OZB woningen	**3.779**	**4.086**	**3.994**	**232**	**4.226**	**4.261**	**4.296**	**4.336**
0.62 OZB niet-woningen	**2.932**	**3.060**	**3.060**	**97**	**3.156**	**3.166**	**3.176**	**3.176**
0.64 Belastingen overig	**62**	**50**	**50**	**0**	**50**	**50**	**50**	**50**
Totaal 5.2 Lokale belastingen	**6.772**	**7.196**	**7.104**	**329**	**7.432**	**7.477**	**7.522**	**7.562**
Totaal Baten	**78.212**	**80.845**	**77.120**	**3.978**	**81.097**	**76.193**	**75.507**	**75.219**
Lasten								
5.1 Algemene middelen								
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**268**	**924**	**253**	**14**	**266**	**261**	**260**	**259**
0.5 Treasury	**1.897**	**-814**	**-220**	**23**	**-197**	**-390**	**-412**	**-350**
0.8 Overige baten en lasten	**22**	**36**	**36**	**0**	**36**	**36**	**36**	**36**
Totaal 5.1 Algemene middelen	**2.187**	**146**	**70**	**36**	**106**	**-92**	**-115**	**-54**
5.2 Lokale belastingen								
0.61 OZB woningen	**243**	**287**	**270**	**2**	**273**	**273**	**273**	**273**
0.62 OZB niet-woningen	**110**	**94**	**94**	**0**	**94**	**94**	**94**	**94**
0.64 Belastingen overig	**21**	**22**	**22**	**0**	**22**	**22**	**22**	**22**
Totaal 5.2 Lokale belastingen	**374**	**404**	**387**	**2**	**389**	**389**	**389**	**389**
Totaal Lasten	**2.561**	**551**	**457**	**38**	**495**	**297**	**274**	**335**
Gerealiseerd resultaat	**75.651**	**80.295**	**76.663**	**3.939**	**80.602**	**75.896**	**75.233**	**74.884**

Algemene middelen

Het voordeel van € 3.649.000 in 2025 aan de batenkant wordt verklaard door de hogere algemene uitkering die gebaseerd is op de meicirculaire 2024.

Lokale belastingen
De baten zijn € 329.000 hoger als gevolg van de verwachte hogere inkomsten door indexatie van de onroerende zaakbelasting, gebaseerd op de inflatie en areaaluitbreiding.

Kredieten
Binnen dit programma zijn geen kredieten.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves
Binnen dit programma zijn geen onttrekkingen of toevoegingen aan de reserves.

Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding
Deze paragraaf gaat over de gemeentelijke belastingen. Na de algemene uitkering uit het gemeentefonds vormen de belastingen onze belangrijkste inkomstenbronnen. We onderscheiden drie typen gemeentelijke belastingen. De onderstaande drie belastingtypen lichten we later in deze paragraaf verder toe:

- Algemene belastingen
- Bestemmingsheffingen
- Retributies

De opbrengsten van de algemene belastingen tellen we op bij de algemene middelen. Dit betekent dat we de opbrengsten van deze belastingen niet labelen. We kunnen ze daardoor voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen inzetten. Voorbeelden van deze algemene belastingen zijn de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting, reclamebelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting.
De opbrengsten van bestemmingsheffingen zijn bestemd voor specifieke voorzieningen. Deze specifieke voorzieningen hebben wel een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en rioolheffing.
We heffen retributies als de gemeente een specifieke dienst verleent; de leges, begraafrechten en marktgelden zijn de belangrijkste retributies binnen de gemeente Winterswijk.
We mogen geen winst maken op bestemmingsheffingen en retributies, de begrote opbrengst mag dus niet hoger zijn dan de begrote kosten om de diensten te verlenen.

Beleid
We hanteren de volgende uitgangspunten:

- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) is in 2025 gelijk aan die van 2024 (exclusief inflatie en areaaluitbreiding).
- Het inflatiepercentage van 2,8% is gebaseerd op de Loon- en prijsindices CPB. Dit staat in tabel 4.2.2 van de meicirculaire van het gemeentefonds 2024.
- De rioolheffing is 93% kostendekkend op basis van het Gemeentelijk Waterplan (GWP).
  We wijken af van volledige kostendekkendheid om te voorkomen dat de tarieven rioolheffing buitenproportioneel stijgen. In 2025 zoeken we naar mogelijkheden om de kosten zodanig te beheersen dat de kaders van het GWP overeind blijven en geen extra beslag wordt gedaan op de algemene middelen of een meer dan trendmatige tariefstijging nodig is.
- De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.
- Bij de leges streven we naar 100% kostendekking.

Belastingdruk

De belastingdruk geeft aan welke belastingen onze inwoners direct in hun portemonnee voelen. Om deze belastingdruk te berekenen, tellen we de OZB, de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing bij elkaar op.
In de tabel Belastingdruk 2025 rekenen we met een gemiddelde WOZ-waarde van € 307.000 voor een woning. De verwachte waardestijging is 3,5% voor woningen.
Verderop in deze paragraaf lichten we de vermelde bedragen verder toe.
De belastingdruk voor de inwoner ziet er als volgt uit:

Gezin (eigen woning)	2023	2024	2025
	WOZ-waarde € 288.000	WOZ-waarde € 297.000	WOZ-waarde € 307.000*
Belastingen:			
Onroerende-zaakbelasting	279,00	293,00	303,00
Afvalstoffenheffing			
- vastrecht	182,00	187,00	205,00
- variabel deel (14 aanbiedingen)	21,00	21,00	21,00
Rioolheffing (127m³)**	380,70	384,75	389,89
TOTAAL	862,70	885,75	918,89
Gezin (huurwoning)	2023	2024	2024
Belastingen:			
Afvalstoffenheffing			
- vastrecht	182,00	187,00	205,00
- variabel deel (14 aanbiedingen)	21,00	21,00	21,00
Rioolheffing (127m³)**	380,70	384,75	389,89
TOTAAL	583,70	592,75	615,89

* 3,5% waardestijging
** 6% minder water verbruik

De stijging is het gevolg van een hogere OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing.
In het coalitieakkoord is afgesproken dat de OZB-opbrengst gelijk blijft, met uitzondering van de areaaluitbreiding en de inflatie. Dit betekent dat ongeacht de waardestijging (of -daling) de verschuldigde OZB niet verandert. Voor 2025 verwachten we een waardestijging voor de woningen van gemiddeld 3,5%, wat hoger is dan de inflatie. Rekening houdend met het inflatiepercentage, die voor 2025 is vastgesteld op 2,8%, blijft het tarief gelijk.
Daarnaast stijgt het tarief voor de afvalstoffenheffing. Dit komt doordat de kosten van ROVA stijgen. Om 100% kostendekkend te blijven, verhogen we het tarief voor het vastrecht met € 18 (€ 205,00). Voor een verdere toelichting op de wijze van de afvalstoffenheffing, zie onder ‘Afvalstoffenheffing’.
Tot slot gaan we ook de tarieven voor de riool- en waterzorgheffing verhogen. We wijken af van volledige kostendekkendheid om te voorkomen dat de tarieven rioolheffing buitenproportioneel stijgen. De tarieven stijgen met € 0,22 per m³ ingenomen water. Dat is een stijging van 7,7%. De verwachting is echter dat het gemiddelde waterverbruik per huishouden met 6% afneemt.
De belastingdruk voor de inwoner die in een eigen woning woont met een gemiddelde WOZ-waarde, stijgt met € 33,14. Rekening houdend met de inflatie (2,8%), stijgt de belastingdruk in reële zin met 0,9%. Voor de inwoner in een huurwoning stijgt de belastingdruk met € 23,14. Rekening houdend met de inflatie stijgt de belastingdruk in reële zin met 1,1 %.

Door afval goed te scheiden, kunnen inwoners zelf invloed uitoefenen op een deel van de verschuldigde afvalstoffenheffing. Immers, hoe minder restafval wordt aangeboden, hoe lager het variabele deel. Door verstandig met het waterverbruik om te gaan, is het ook mogelijk om minder aan riool- en waterzorgheffing te betalen. Dit komt omdat we de riool- en waterzorgheffing per m³ ingenomen water afrekenen.

Opbrengst heffingen

Belastingsoort	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
OZB eigenaren woningen	3.726.000	3.907.000	4.188.000
OZB eigenaren niet woning	1.739.000	1.816.000	1.873.000
OZB gebruikers niet woning	1.192.000	1.244.000	1.283.000
OZB TOTAAL	6.657.000	6.967.000	7.344.000
Reclamebelasting	108.000	105.000	105.000
Toeristenbelasting	850.000	1.054.000	1.054.000
Forensenbelasting	95.000	90.000	90.000
Precariobelasting	62.000	50.000	50.000
Afvalstoffenheffing	2.769.000	2.910.000	3.160.000
Rioolheffing	3.822.000	4.174.000	4.355.000
Grafrechten	256.000	242.000	239.000
Marktgelden	116.000	104.000	130.000
Leges Omgevingsvergunningen	920.000	874.428	1.340.000
Leges	333.000	581.000	572.000
Totaal	15.988.000	17.151.428	18.439.000

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendgoedmarkt is tussen 2023 en 2024 gestabiliseerd voor met name de woningen. De verwachting is dat de gemiddelde WOZ-waarde stijgt met zo'n 3,5%. Voor niet-woningen is de verwachting dat de waarden met 1,25% stijgen. Deze aannames zijn op basis van de inschatting van de Waarderingskamer. De exacte invloed is op dit moment nog niet bekend, omdat de herwaardering voor belastingjaar 2025 nog in volle gang is. Eind 2024 wordt de herwaardering afgerond en is duidelijk wat de nieuwe WOZ-waarden voor 2025 zijn.
In het coalitieakkoord is afgesproken dat de opbrengst van de OZB wordt gefixeerd. Wel wordt er nog rekening gehouden met areaaluitbreidingen en de inflatiecorrectie (2,8% voor 2025). Door het fixeren van de opbrengst wordt het tarief dus gewijzigd. Hierbij geldt dat bij een daling van de WOZ-waarden het tarief stijgt, en bij een stijging van de WOZ-waarden wordt deze lager. Dit komt omdat we bij het berekenen van de OZB de WOZ-waarde vermenigvuldigen met het tarief.
De OZB-tarieven voor 2025 zijn, onder voorbehoud van de vaststelling van de belastingverordeningen eind 2024, als volgt:

Tarieven Onroerende-zaakbelasting (OZB)	2023	2024	2025
Eigendom woning	0,0969%	0,0987%	0,0987%
Eigendom niet-woning	0,2616%	0,2672%	0,2723%
Gebruik niet-woning	0,1636%*	0,2114%	0,2154%

*eenmalige aanpassing

Toeristenbelasting

Het college stelt de raad voor om de toeristenbelasting gelijk te laten met het tarief van 2024. Voor de komende jaren blijven we in gesprek met de sector.

Forensenbelasting

Voor het tarief van de forensenbelasting zoeken we aansluiting bij de toeristenbelasting. Het forfaitaire tarief voor een vakantiewoning in de

toeristenbelasting is ook van toepassing op de gemeubileerde woning bij de forensenbelasting. Aangezien het tarief voor de toeristenbelasting niet wijzigt, blijft dit tarief gelijk op € 370.

Precariobelasting

We heffen precariobelasting voor het gebruik van gemeentegrond. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de terrassen bij cafés en restaurants en aan uitstallingen.

Afvalstoffenheffing

Inwoners betalen alleen voor het aanbieden van hun restafval. Herbruikbare afvalstoffen halen we tegen nultarief op. De afvalstoffenheffing bestaat daarom uit een vastrecht en een tarief per restafvalaanbieding.
Wij berekenen de kosten voor de afvalinzameling van ROVA door in onze tarieven. Omdat deze kosten gestegen zijn (+ € 162.000) en het aantal aanbiedingen is gedaald, stijgen ook de tarieven. Om 100% kostendekkend te blijven, hebben we de kostenstijging verwerkt in het vastrecht. Zo betalen ook de 'nul-aanbieders' mee aan de toegenomen lasten.
Tevens is in de kosten een bedrag van € 80.000 opgenomen conform het raadsbesluit van april 2024. Tegenover de toegenomen kosten is er wel een hogere vergoeding ontvangen voor Nedvang.
De tariefontwikkeling ziet er als volgt uit:

Tarieven Afvalstoffenheffing	2023	2024	2025
Afvalstoffenheffing			
Vastrecht	182,00	187,00	205,00
Variabel:			
Ondergrondse verzamelcontainer	1,50	1,50	1,50
140 liter restafvalcontainer	6,00	6,00	6,00
240 liter restafvalcontainer	9,00	9,00	9,00

Rioolheffing

We wijken af van volledige kostendekkendheid om te voorkomen dat de tarieven rioolheffing buitenproportioneel stijgen (zie het onderdeel beleid hierboven). Het Gemeentelijk Waterbeheersingsplan (GWP) vormt hiervoor de basis. Hierin is opgenomen welke kosten we hebben gemaakt en welke we de komende jaren gaan maken. Door de uitbreiding van de watertaken van de gemeente, kunnen we meer kosten onder de riool- en waterzorgheffing scharen. In het GWP is hier een verdere invulling aan gegeven.
Binnen de gemeente Winterswijk volgen we het waterspoor voor de riool- en waterzorgheffing. Dat betekent dat we de inwoner belasten voor het daadwerkelijke waterverbruik. De aanslagoplegging verloopt via het waterbedrijf Vitens. De gemeente ’lift’ mee met de aanslagoplegging door Vitens. Aan de hand van het door Vitens berekende waterverbruik, legt Vitens de aanslag riool- en waterzorgheffing namens de gemeente op. Bij het bepalen van de tarieven gaan we uit van een gemiddeld waterverbruik over de afgelopen drie jaar. Vitens levert in november het waterverbruik over de afgelopen periode aan. Met dit waterverbruik houden we rekening bij het berekenen van de tarieven voor 2025.

Tarieven Riool- en waterzorgheffing	2023	2024	2025
per kubieke meter			
0-500 m³	2,82	2,85	3,07
501 - 5.000 m³	2,78	2,80	3,03
5.001 - 20.000 m³	2,73	2,76	2,95
20.001 en meer	0,00	0,00	0,00

Grafrechten

De kosten voor de begraafplaats zijn al jaren hoger dan de opbrengsten. Dit komt voornamelijk omdat we voor de oudere graven geen inkomsten meer ontvangen, maar we deze wel moeten onderhouden. De mogelijkheden op de begraafplaats zijn uitgebreid met natuurbegraven en islamitisch begraven. Daarnaast is de kinderbegraafplaats opgeknapt.

Marktgelden

De marktgelden leggen we op aan de marktkooplui die op de woensdag en zaterdag een kraam hebben op de markt. Deze worden voor 2025 verhoogd met 20%, om zo meer kostendekkend te zijn. In 2025 worden de kostendekkendheid en de daaruit voorkomende tarieven opnieuw tegen het licht gehouden.

Tarieven marktgeld	2023	2024	2025
per vierkante meter:			
zaterdag	0,98	0,98	1,18
zaterdag vette waren	1,33	1,33	1,60
woensdag	0,62	0,62	0,74
woensdag vette waren	0,83	0,83	1,00

Leges algemene dienstverlening

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Dit betekent voor de gemeente dat de werkzaamheden voor de beoordeling van een vergunningsaanvraag zijn veranderd. Dit heeft ook gevolgen voor de in rekening te brengen leges. We blijven leges heffen voor het uitvoeren van de ruimtelijke toets en tevens kunnen we leges gaan heffen voor de aanvraag van milieuvergunningen. De vaste tarieven worden wel geïndexeerd, maar de percentages die een relatie hebben met de bouwsom blijven gelijk. Dit omdat de aanname is dat de bouwsom al geïndexeerd is. Ook is er een inschatting gemaakt dat er meer wordt gebouwd tegen een hogere bouwsom.

Reclamebelasting

Het hoofddoel van de reclamebelasting is de bevordering en versterking van het centrale gebied van Winterswijk. Om dit te bereiken is de stichting Ondernemers Fonds Centrum Winterswijk (OFCW) in het leven geroepen. De gemeente int reclamebelasting, met als doel zoveel mogelijk ondernemers in het centrum te betrekken.
Nadat we onze eigen kosten hebben afgetrokken, storten we de opbrengst op de rekening van de stichting. Er is een convenant gesloten tussen de stichting en de gemeente, waarin duidelijke afspraken zijn vastgelegd over de besteding van het geld. Dit waarborgt dat de middelen daadwerkelijk worden ingezet ten behoeve van het centrumgebied.
Voor 2025 is vanuit het OFCW het verzoek gekomen om de heffingsgrondslag en het tarief te wijzigen. Dit is momenteel in onderzoek. De eventuele meeropbrengsten worden dan ook aan het OFCW afgedragen.

Kwijtschelding

Burgers die op het sociaal minimum leven, kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing.

Voor burgers die het afgelopen jaar kwijtschelding hebben gehad, laten we bij het inlichtingenbureau controleren of zij nog voldoen aan de voorwaarden. Als dit zo is,

wordt automatisch kwijtschelding verleend. Burgers hoeven hiervoor dan geen verzoek tot kwijtschelding meer in te dienen.
We schelden alleen het vastrecht van de afvalstoffenheffing kwijt. Zo stimuleren we ook burgers die in aanmerking komen voor kwijtschelding om het afval zoveel mogelijk te scheiden.
Bij de riool- en waterzorgheffing schelden we een waterverbruik kwijt van maximaal 45 m³ per persoon per huishouden. We informeren Vitens ook als er kwijtschelding is verleend.

Kostenonderbouwing

In de paragraaf lokale heffingen is een overzicht van de baten en lasten opgenomen voor die heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten.
In deze paragraaf is inzichtelijk gemaakt in hoeverre de afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing, begraafrechten, marktgelden en leges kostendekkend zijn. Voor deze belastingsoorten geldt dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Onder maximaal kostendekkend verstaan we dat de geraamde baten de geraamde kosten niet mogen overschrijden. Verder houden we rekening met de overhead, waarbij deze omschreven zijn als: ‘die kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Hieronder geven we achtereenvolgens een overzicht van de kostenonderbouwing voor de afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing, begraafrechten, marktgelden en leges.

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	
Kosten	
Afval	3.403.000
overhead	179.000
Totale kosten	3.582.000
Opbrengsten	
Opbrengst belastingen	3.160.000
Overige opbrengsten	423.000
Totale opbrengsten	3.583.000
Dekking	100%

Kostenonderbouwing rioolheffing

Kostendekkendheid riool- en waterzorgheffing	
Kosten	
Riolering	4.307.000
Overhead	426.000
Totale kosten	4.733.000
Opbrengsten	
Opbrengst belastingen	4.355.000
Overige opbrengsten	42.000
Totale opbrengsten	4.397.000
Dekking	93%

Kostenonderbouwing grafrechten

Kostendekkendheid grafrechten	
Kosten	
Begraafplaats	338.000
Overhead	62.000
Totale kosten	400.000
Opbrengsten	
Opbrengst belastingen	239.000
Overige opbrengsten	0
Totale opbrengsten	239.000
Dekking	60%

Kostenonderbouwing marktgelden

Kostendekkendheid marktgelden	
Kosten	
Warenmarkt	119.000
Overhead	23.000
Totale kosten	142.000
Opbrengsten	
Opbrengst belastingen	130.000
Overige opbrengsten	12.000
Totale opbrengsten	142.000
Dekking	100%

Kostenonderbouwing leges

Voor de kostendekkendheid van de leges geldt dat de opbrengst van alle leges samen maximaal 100% mag zijn van de begrote kosten. Dit kan betekenen dat er op onderdelen een overdekking is en op andere onderdelen een onderdekking. Uit bovenstaande tabel blijkt dat er op geen enkele leges een overdekking is. Hiermee voldoen we aan de wettelijke eis dat de totaal begrote opbrengst de begrote kosten niet mag overschrijden.
De genoemde titels en hoofdstukken zijn terug te vinden in de tarieventabel die hoort bij de Legesverordening 2024. Hierin staan de diverse productgroepen opgenomen, met de daarbij behorende tarieven. Opgenomen zijn alleen die hoofdstukken waar activiteiten in plaatsvinden.

Kostendekkendheid leges						
		Lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking in %
Titel 1	Algemene Dienstverlening					
H 1	Burgerlijke stand	22.423	17.150	39.573	25.000	63%
H 2	Reisdocumenten/ID-Kaart	261.900	115.055	376.955	347.705	92%
H 3	Rijbewijzen	72.636	45.890	118.526	116.955	99%
H 4	Verstrekkingen uit Basisregistratie Personen	15.618	17.664	33.282	22.093	66%
H 5	Bestuursstukken	0	0	0	0	0%
H 6	Vastgoedinformatie	0	0	0	0	0%
H 7	Overige publiekszaken	17.946	5.031	22.977	19.823	86%
H 8	Gemeentearchief	0	0	0	0	0%
H 9	Bijzondere Wetten	21.055	11.857	32.912	28.584	87%
H 10	Diversen	0	0	0	0	0%
	Subtotaal	***411.578***	***212.647***	***624.225***	***560.160***	***90%***
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving					
H 1	Algemene bepalingen	0	0	0	0	0%
H 2	Voorfase	0	0	0	0	0%
H 3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	919.569	666.617	1.586.186	1.339.880	84%
H 4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	0	0	0	0	0%
H 5	Milieubelastende activiteiten	0	0	0	0	0%
H 6	Lozingsactiviteiten	0	0	0	0	0%
H 7	Aanlegactiviteiten	0	0	0	0	0%
H 8	Overige activiteiten	0	0	0	0	0%
H 9	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	0	0	0	0	0%
H 10	Gelijkwaardigheid	0	0	0	0	0%
H 11	Overige tarieven	0	0	0	0	0%
H 12	Modaliteiten	0	0	0	0	0%
H 13	Vermindering	0	0	0	0	0%
H 14	Teruggaaf	0	0	0	0	0%
	Subtotaal	***919.569***	***666.617***	***1.586.186***	***1.339.880***	***84%***
Titel 3	Europese Dienstenrichtlijn					
H 1	Horeca	1.815	1.942	3.757	3.000	80%
H 2	Seksbedrijven	0	0	0	0	0%
H 3	Winkeltijdenwet	0	0	0	0	0%
H 4	Organiseren evenementen	20.348	21.775	42.123	5.000	12%
H 5	APV-vergunningen	493	529	1.022	300	29%
H 6	Gereserveerd	0	0	0	0	0%
H 7	In deze hoofdstuk niet benoemd besluit	6.223	6.659	12.882	4.000	31%
	Subtotaal	***28.879***	***30.905***	***59.784***	***12.300***	***21%***
	Totaal	**1.360.026**	**910.169**	**2.270.195**	**1.912.340**	***84%***

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf komen aan de orde:

1. Het weerstandsvermogen.
2. De inschatting van de risico’s die we lopen.
3. De financiële kengetallen en een toelichting daarop.

Normen
Er gelden geen voorgeschreven normen voor de hoogte van het weerstandsvermogen of voor de verplicht voorgeschreven financiële kengetallen. Voor de hoogte van het weerstandsvermogen hanteren we een weerstandsratio van minimaal 1 (zie voor een nadere toelichting deze paragraaf). Wat de financiële kengetallen betreft sluiten we aan bij de signaalwaarden van de provincie Gelderland.
De weerstandscapaciteit wordt de komende periode tegen het licht gehouden. In het kader van het benutten van het surplus van de algemene reserve is de weerstandscapaciteit een bepalende factor. De weerstandscapaciteit staat echter niet op zich, maar maakt onderdeel uit van de wijze waarop we in zijn algemeenheid omgaan met risico's in de organisatie en de wijze waarop dat wordt verwerkt in de begroting in het bijzonder. Bijvoorbeeld: naarmate we scherper aan de wind varen in onze ramingen zijn de risico's ook groter.

1. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Winterswijk om risico’s op te vangen, zonder dat de normale bedrijfsvoering dan wel cruciale voorzieningen voor onze inwoners en bedrijven in gevaar komen.
In deze paragraaf richten we ons vooral op de risico’s met een financieel effect; hiervoor is immers een weerstandsvermogen nodig. Risico’s die een ‘bedreiging’ vormen voor het realiseren van beleidsdoelen of projecten, zijn primair onderdeel van de programma’s dan wel projecten.
Verder geldt voor de beoordeling van de risico’s in deze paragraaf dat het moet gaan om onzekere gebeurtenissen, waarvan het (financieel) effect niet of nauwelijks is in te schatten. En die niet op een andere manier, bijvoorbeeld door te verzekeren, te verleggen zijn of door andere beheersmaatregelen kunnen worden afgedekt.
De hoogte van een uiteindelijk gekozen investering is geen risico in het kader van deze paragraaf. Het gaat immers niet om een onzekere gebeurtenis, maar om een besluit waarop het College en de Raad zelf invloed hebben. Eenmaal in uitvoering kan er wel sprake zijn van risico’s in de vorm van onzekere gebeurtenissen tijdens de uitvoering. Het is dan zaak dat deze kenbaar zijn voordat het besluit wordt genomen om deze zoveel mogelijk uit te sluiten dan wel bewust te aanvaarden.
In die gevallen dat een risico vrij zeker is en ook het financieel effect redelijk te kwantificeren is, schrijft het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voor dat hiervoor een voorziening moet worden getroffen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij voorziene verliezen op grondexploitaties. Mocht dit bij de jaarlijkse actualisatie duidelijk worden, is dat meteen het moment om hiervoor een voorziening te treffen.
Risico’s met een incidenteel financieel effect
Risico’s kunnen incidenteel voorkomen, zoals een wijziging op de algemene uitkering, een piek in de zorguitgaven of een ongedekte schadeclaim. Dit komt uiteindelijk tot uitdrukking in het financiële resultaat van de jaarrekening. Mocht dit tot een tekort op de jaarrekening leiden, dan vormt de algemene reserve hiervoor onze weerstandscapaciteit.
Risico’s met een structureel financieel effect
Naast risico’s met een incidenteel effect kennen we ook risico’s met een structureel financieel effect. De belangrijkste voorbeelden zijn een structurele verlaging van de algemene uitkering of structureel hogere zorgkosten (open einde regeling).

In het eerste jaar kan dit nog als een risico met een incidenteel financieel effect worden beschouwd en zal blijken of het nadeel tot een tekort op de jaarrekening leidt. En zo ja, dan kan dit worden afgedekt door de algemene reserve.
Wanneer de bijstellingen van die posten er echter toe leiden dat de (meerjaren)begroting niet langer in evenwicht is, dan biedt de algemene reserve hiervoor in principe geen structurele oplossing.
Het is dan zaak om de begroting op een andere wijze weer in evenwicht te krijgen. Dat kan door ombuigingen, bezuinigingen, inkomstenverhogingen of een combinatie hiervan. Een ruime algemene reserve (hoge weerstandsratio) biedt echter wel de mogelijkheid om de tijd te nemen voor een dergelijk proces en tot weloverwogen, breed gedragen, afwegingen te komen.
Incidentele weerstandscapaciteit
Feitelijk vormt de algemene reserve, naast de bestedingsfunctie die deze reserve heeft, onze incidentele weerstandscapaciteit. Zolang er geen harde verplichtingen zijn aangegaan ten aanzien van bestemmingsreserves, kan de bestemming van die reserves in theorie worden heroverwogen en kan worden besloten deze toe te voegen aan de algemene reserve. Gezien de stand van de algemene reserve bestaat hiervoor voorlopig geen aanleiding; deze bedraagt ultimo 2025 naar verwachting € 50 miljoen.
Structurele weerstandscapaciteit
Zoals hiervoor genoemd wordt onze structurele weerstandscapaciteit in theorie gevormd door een combinatie van ombuigingen, bezuinigingen en inkomstenverhogingen.
Ombuigen en bezuinigen is een lastig proces en vraagt om veel flexibiliteit van de begroting. Dat laatste blijkt echter bijzonder lastig. Aan alle uitgaven liggen immers bewust gekozen beleid of wettelijke regels ten grondslag die we moeten uitvoeren, en waarvan een steeds groter deel een open-einde-karakter heeft. Dat laatste zien we de afgelopen jaren bij vrijwel alle gemeenten als het gaat om de Wmo en Jeugdzorg. Maar ook als het lukt om andere beleidsmatige keuzes te maken, zijn de (positieve) financiële effecten hiervan niet direct in te boeken. Vaak is er namelijk al sprake van meerjarige financiële ‘verplichtingen’ in de vorm van kapitaallasten of subsidies die, wettelijk voorschrift, niet van het ene op het andere moment mogen worden afgebouwd. In deze gevallen biedt de incidentele weerstandscapaciteit (algemene reserve) dus wel tijdelijk uitkomst om dit proces weloverwogen uit te voeren.
Veel van onze inkomsten (waar ook dienstverlening tegenover staat) zijn al gemaximeerd, omdat een kostendekking van 100% wordt gehanteerd of nagestreefd, zoals riool- en afvalstoffenheffing en leges voor vergunningen.
Voor een inkomstenverhoging blijven dan feitelijk de algemene belastingen over, zoals de toeristenbelasting en de OZB. Deze belastingen zijn immers vrij besteedbaar. Voor de hoogte van (de tarieven voor) de toeristenbelasting geldt geen maximum. Het zijn belastingen die door verblijfsaanbieders in de gemeenten aan hun gasten worden doorberekend en aan de gemeente worden afgedragen. Bij een eventuele verhoging is het vooral van belang om te beoordelen of dit een (te) negatief effect heeft op de concurrentiepositie van de verblijfsaanbieders.
Ten aanzien van de hoogte van de OZB gelden ook geen (wettelijke) maximumtarieven. De hoogte daarvan is een politieke keuze. Momenteel is daarover afgesproken dat deze maximaal met de inflatie mag stijgen (gecorrigeerd voor waardestijgingen). Om die reden ligt het voor de hand om eerst naar ombuigingen en

bezuinigingen te kijken voordat een OZB-verhoging (boven inflatie) wordt overwogen.
Er kan sprake zijn van heel bijzondere lokale omstandigheden waardoor er sprake is van grote structurele tekorten die ook niet meteen door ombuigen of bezuinigen kunnen worden opgelost. In dat geval kan een beroep worden gedaan op het zogenaamde artikel 12 van de Financiële verhoudingswet. Een beroep op dit artikel kent echter zware ‘toelatingseisen’, waaronder de eis dat er een OZB-tarief geldt dat minimaal 20% hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Bij ‘eigen schuld’ kan dit percentage hoger worden vastgesteld, omdat de bijdrage op basis van artikel 12 via de algemene uitkering wordt verstrekt en daarmee dus door alle andere gemeenten wordt betaald.
Op basis van die ‘norm’ van 120% bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor onze gemeente zo’n € 2 miljoen.
Samenvatting totaal weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen ultimo 2025, dat we direct kunnen aanwenden, dus zonder heroverweging van bestemmingsreserves dan wel ombuigingen of bezuinigingen, bestaat uit een incidentele capaciteit van ruim € 50 miljoen (algemene reserve) en een structurele capaciteit van € 2 miljoen (OZB-verhoging).

2. Risico’s

Nu we de incidentele en structurele weerstandscapaciteit in beeld hebben, is het zaak de financiële risico’s zo goed mogelijk te kwantificeren om te beoordelen of we over voldoende weerstandsvermogen beschikken.
Hiervoor stellen we een risicoprofiel op. De basis is jaren geleden al gevormd door een organisatiebrede inventarisatie van alle risico’s. Die inventarisatie wordt tweemaal per jaar, bij de begroting en de jaarrekening, geactualiseerd. Alle manieren om tot een kwalificatie van de risico’s te komen zijn deels arbitrair; het gaat immers om onzekere gebeurtenissen. We hanteren om die reden een relatief simpele methode, waarbij zowel de kans als de impact (€) van belang is. Immers, niet alle risico’s doen zich gelijktijdig en in volle omvang voor. We willen voorkomen dat we een onnodig groot deel van onze algemene reserve als weerstandscapaciteit aanmerken, waardoor deze reserve niet meer voor andere doeleinden kan worden ingezet.

Pr.	Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	Maximaal bedrag	K	I	Score	% *	Profiel in €
Risico's met mogelijk structureel financieel effect									
1	WMO en Jeugd	Openeinde regelingen Jeugdwet en WMO	Uitvoering visie sociaal domein. Beheersmaatregelen toegang geïndiceerde zorg.	1.500.000	3	3	9	150%	2.250.000
2	Participatiewet	Openeinde regeling en landelijke budget ontoereikend	Voorkomen instroom en begeleiding naar werk	500.000	3	3	9	0%	0
2	Zwembad Jaspers	Als gevolg van de status van diverse onderdelen van het zwembad dreigt sluiting	Feitelijk geen	800.000	5	5	25	100%	800.000
3	ROVA	Risico op betaling overhead op beheer openbare ruimte							
5	Ombuigingen Rijk	Rijk gaat komende jaren ombuigingen doorvoeren om overheidsfinanciën te verbeteren	Voeren van een zuinig begrotingsbeleid	2.500.000	4	4	16	150%	3.750.000
Risico's met in principe incidenteel financieel effect									
4	AVG	Niet voldoen aan de AVG geeft een groot risico op boetes en imagoschade. Een eventueel financieel risico kan een boete door de Autoriteit Persoongegevens inhouden.	Processen op orde	1.000.000	3	2	6	50%	500.000
4	Informatie- en systeembeveiliging	Hacks zijn aan de orde van de dag, waarbij het financiële risico eruit bestaat dat er een enorme inzet moet worden gepleegd om de situatie te herstellen.	Processen op orde	1.000.000	3	3	9	50%	500.000
4	Arbeidsmarkt	Risico op het niet halen van doelen en meer inhuur voor tijdelijk vervullen van vacatures.	Prioriteren en arbeidsmarktbeleid	1.000.000	5	3	15	100%	1.000.000
5	Garanties en leningen	Lokale partijen voldoen niet aan hun verplichtingen waardoor er aanspraak wordt gedaan op de garantstelling of verstrekte leningen worden niet terugbetaald.	Feitelijk geen	1.000.000	3	3	9	50%	500.000
		Totalen		**9.300.000**					**9.300.000**

Toelichting risico's

Wmo en jeugd

Jaren na de overheveling van deze taken naar gemeenten, is het stelsel nog steeds niet volledig uitgekristalliseerd en is de beheersing van kosten weerbarstig. Het Rijk neemt nu wel een aantal maatregelen om de kosten van Jeugdzorg beter te kunnen beheersen. Daarnaast komt het lage abonnementstarief voor huishoudelijke hulp in 2026 te vervallen. Zelf richten we onze pijlen op de ingezette Transformatie binnen het sociaal domein: de juiste (laagdrempelige) zorg op het juiste moment, met als neveneffect een betere kostenbeheersing door meer in te zetten op algemene voorzieningen in plaats van (dure) individuele voorzieningen. Daarnaast zijn gemeenten vanaf 2023 rechtstreeks verantwoordelijk voor 'beschermd wonen' en 'maatschappelijke opvang'. De eerste berekeningen laten zien dat deze rijksbudgetten 14% lager uitvallen dan het huidige rijksbudget dat bij de centrumgemeente terechtkomt. Hoe dit uiteindelijk voor de lokale situatie in Winterswijk uitpakt, is nog onbekend.

Wanneer deze financiële risico's zich daadwerkelijk voordoen, hebben ze hoogstwaarschijnlijk een structureel karakter. Om die reden nemen we deze voor 150% (3 x 50%) mee in het profiel. Zodoende biedt het weerstandsvermogen de mogelijkheid om gedurende drie jaar maatregelen te nemen.

Participatiewet

De gemeente ontvangt jaarlijks vooraf een uitkering van het Rijk voor het betalen van

bijstandsuitkeringen levensonderhoud. Het Rijk heeft een vangnetregeling om forse overschrijdingen van het budget op te vangen. Deze vangnetregeling compenseert een deel van een eventueel tekort. De voorwaarden voor de vangnetregeling zijn dat het tekort meer dan 5% van het rijksbudget moet bedragen, en dat het gecumuleerd tekort over de drie voorafgaande jaren ook minimaal 5% moet zijn.

ROVA

Het risico bestaat dat wij als gemeente moeten betalen voor de overhead op het beheer van de openbare ruimte. We zijn in gesprek met de Rova om een nieuwe Dienst Verlenings Overeenkomst (DVO) voor het beheer openbare ruimte vorm te geven.

Ombuigingen Rijk

Het Rijk gaat de komende jaren ombuigingen doorvoeren om de overheidsfinanciën te verbeteren. Welke gevolgen dit voor de gemeente heeft, is op dit moment nog onduidelijk.

Frictiekosten Boogie Woogie

Oost Gelre heeft de subsidierelatie met Boogie Woogie verbroken (hierover loopt nog een procedure). De personele consequenties zijn onderwerp van gesprek met onze gemeente. De raad heeft in december 2022 besloten dat het college een gemeentegarantie mag verlenen aan Boogie Woogie. Boogie Woogie heeft de vereiste stukken nog niet ingediend. Om die reden hebben wij nog geen voorziening getroffen. De hoogte van het risico neemt jaarlijks af.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Belangrijk is het 'aantoonbaar' in control zijn op het gebied van privacy. Hoewel implementatie nooit af is zal er altijd een risico blijven. Op basis van een risicoanalyse wordt bepaald met welke prioritering we aan de AVG-regelgeving gaan voldoen en wat het eerst wordt opgepakt. Niet voldoen aan de regelgeving geeft een groot risico op boetes en imagoschade. Een eventueel financieel risico kan een boete door de Autoriteit Persoonsgegevens inhouden.

Informatie- en systeembeveiliging

Informatiebeveiliging is een van de voorwaarden om de privacy te waarborgen, maar gaat qua risico's verder dan dat. Bij informatie- en systeembeveiliging gaat het er ook om dat alle ICT-systemen onder eigen controle continu blijven functioneren om de bedrijfsvoering te waarborgen. Hacks zijn aan de orde van de dag, waarbij het financiële risico bestaat dat er een enorme (specialistische en dus kostbare) inzet moet worden gepleegd om de situatie te herstellen.

Arbeidsmarkt

Er is op dit moment sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt. Dit uit zich inmiddels in alle sectoren en dus ook binnen gemeenten. Hoewel thuiswerken inmiddels tot de standaard mogelijkheden behoort, zijn we als gemeente Winterswijk toch enigszins afhankelijk van een (geografisch) beperkte arbeidsmarktregio. De krapte laat zich gelden bij het invullen van vacatures. Dit heeft in de eerste plaats een effect op het realiseren van doelen en uitvoeren van activiteiten. Om de de invloed van de krapte op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk te beperken, zetten we in op samenwerking met buurtgemeenten voor de inzet en het delen van (deeltijd) personeel.

Verstrekte garanties en leningen

De gemeente heeft in het kader van de 'publieke taak' diverse (mede)garanties en geldleningen verstrekt. Veelal zit dit in de sfeer van woningbouw, lokale, maatschappelijke verenigingen en sportverenigingen. Voor woningbouw gaat het om forse bedragen. Het Rijk en gemeenten staan hierbij in de 'achtervang' voor 50% garant. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) wordt echter nauwelijks

aangesproken en bezit een groot vermogen; het risico voor de gemeente is verwaarloosbaar.
Aanpassingen in het profiel ten opzichte van de laatste actualisatie (jaarrekening 2021)
Ten opzichte van de jaarrekening hebben we een aantal aanpassingen in de opzet van het profiel doorgevoerd. We hebben (ten opzichte van de meer technische Monte Carlo-methode) geprobeerd het profiel meer zichtbaar op te bouwen.
Ten aanzien van de onderwerpen is een aantal risico's financieel bijgesteld, omdat we daar de begroting op hebben bijgesteld. Zo is voor de 'investering Weurden' (Grex Cultuurkwartier) een bedrag binnen de algemene reserve gereserveerd van € 1,4 miljoen. Ook zijn de eerdere inkooprisico's sociaal domein in de budgetten verwerkt en is er duidelijkheid over de extra inkomsten voor de jeugd die in de begroting zijn verwerkt.
Hier staat tegenover dat er aanleiding is om in het profiel rekening te houden met verstrekte geldleningen en dat spanning op de arbeidsmarkt tot hogere personeelskosten kan leiden.
In basis komt het risicoprofiel ongeveer op hetzelfde bedrag uit als bij de jaarrekening 2023, namelijk zo'n € 3 miljoen. We hebben echter nog een aanpassing doorgevoerd. Risico's die mogelijk een structureel financieel effect hebben, bijvoorbeeld kostenstijgingen in het sociaal domein, tellen we voor drie jaren mee. Op die manier voorziet het benodigd weerstandsvermogen in een buffer om dit gedurende drie jaar, op een of andere wijze, om te buigen.
Beoordeling profiel
Bij het bepalen van de risicoscore is gekeken naar de kans dat een risico zich voordoet en welke impact dit heeft. Per categorie kennen we hier een aantal punten aan toe.

Kans	Deelscore
Gering (minder dan 1x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1x per jaar)	5

Totaalscore	Beoordeling*
Score > 10	Hoog risico, voor 100% in profiel meenemen
Score => 5 =< 10	Beperkt risico, voor 50% meenemen
Score < 5	Gering risico, aanname dat dit binnen programma kan worden opgevangen

*Bij een mogelijk financieel effect vermenigvuldigen we het % met 3 om zodoende 3 jaar de tijd te hebben dit om te buigen

Impact (financieel)	Deelscore
Gering (< 0,1% van de omzet)	1
Beperkt (> 0,1% < 0,5% van de omzet)	3
Groot (> 0,5% van de omzet)	5

Weerstandsratio

De weerstandsratio komt tot stand door de algemene reserve te delen door het risicoprofiel. Voor deze begroting komt de weerstandsratio uit op 5,1. Volgens de tabel die de provincies hanteren, is deze uitstekend en is er geen aanleiding om bijvoorbeeld de algemene reserve te versterken. Dat is pas aan de orde wanneer de ratio richting 1,0 zou dalen.

Weerstandsratio	
Algemene reserve	38.213.000
Risicoprofiel	9.300.000
Ratio	**4,1**

Ratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Risico grondexploitatie

Gemeenten moeten de risico's voortvloeiend uit grondexploitaties kunnen opvangen. Het risico dat de gemeente loopt bij de grondexploitaties kan op twee manieren worden benaderd:

1. Het risico dat de resultaten uit de grondexploitaties lager uitvallen dan wordt verwacht, waarbij nog wel kan worden uitgegaan van een positief resultaat.
2. Het risico dat de toekomstige inkomsten niet voldoende zijn om de gemaakte kosten goed te maken.

De relatie tussen de risico's uit de grondexploitatie en de weerstandscapaciteit hangt samen met het belang dat de gemeente heeft om een positief saldo uit de grondexploitaties te halen. Wanneer verwachte positieve saldi uit grondexploitaties op voorhand worden ingezet om ontwikkelingen te financieren, moet er een grotere risicoreservering worden gemaakt. In Winterswijk worden resultaten uit grondexploitaties in beginsel niet opgenomen in de meerjarenbegroting.
Tekorten moeten worden verwerkt in de jaarrekening in het jaar waarin ze voorzienbaar worden. Dit doen we door het treffen van een verliesvoorziening en wordt per complex beoordeeld. Winst moet worden genomen als de winst is gerealiseerd. Per project wordt dit beoordeeld. De commissie BBV heeft een nauwgezette richtlijn uitgevaardigd voor de berekening van de te realiseren winst. De algemene reserve van de gemeente dient als bron voor het weerstandsvermogen.
Bij de jaarrekening 2023 is een actuele inventarisatie gemaakt van de risico's van de grondexploitaties. De risico's zijn beschreven. Beoordeeld is wat de kans is dat de risico's zich voordoen en wat de impact is. De omvang van de gezamenlijke risico's is bepaald met een kansberekening. Het is immers niet waarschijnlijk dat alle risico's zich op hetzelfde moment en in volle omvang voordoen. De kansberekening is uitgevoerd met een MonteCarlo-analyse. De analyse geeft aan dat voor de actuele grondexploitaties een weerstandsvermogen van € 447.000 voldoende is.

3. Kengetallen financiële positie

Het BBV schrijft voor om de volgende financiële kengetallen in de begroting op te nemen:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen
3. Solvabiliteit
4. Grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Belastingcapaciteit

Het verloop van de kengetallen ziet er als volgt uit:

Kengetal	Jaarstukken	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Provincie
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Gelderland
1. Netto schuldquote	54,82%	58,20%	68,60%	75,70%	77,60%	77,50%	58%*
2. Netto schuldquote (gecorrigeerd)	59,67%	53,50%	61,70%	68,60%	70,40%	70,40%	51%*
3. Solvabiliteitsratio	35,70%	35,00%	32,20%	30,30%	28,40%	26,70%	33%*
4. Grondexploitatie	1,97%	-1,00%	1,16%	-2,85%	-3,46%	-3,75%	1,5%*
5. Structurele exploitatieruimte (begroting)	5,70%	5,90%	6,20%	6,50%	6,50%	6,60%	6%*
6. Belastingcapaciteit	99,00%	94,00%	94,00%	94,00%	94,00%	94,00%	101%**
*Bron: https://geldersefinancien.nl - begroting 2024							
**Bron: Coelo, belastinggegevens meerpersoonshuishoudens 2022							

Signaalwaarden

De beoordeling van de score aan de hand van kleuren is gebaseerd op onderstaande ‘signaalwaarden’ die de provincie hanteert bij de beoordeling van de begroting en jaarrekening (overigens geen criterium voor het soort financieel toezicht).

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte (begroting)	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

1. en 2. Netto schuldquote inclusief verstrekte leningen en netto schuldquote exclusief verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen de schulden en inkomsten. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld, hoe meer rentelasten en aflossingen er zijn. Hierdoor wordt de begroting minder flexibel. De netto schuldquote wordt berekend inclusief en exclusief doorgeleende gelden. Wat de doorgeleende gelden betreft lopen gemeenten over het algemeen weinig risico. Voor de beoordeling is de netto schuldquote (gecorrigeerd) om die reden het meest relevant. Hoe lager het kengetal hoe beter. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente zich in de gevarenzone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen.

De netto schuldquote stijgt de komende jaren. Dit is het gevolg van een verwachte toename van leningen, omdat er de komende jaren een aantal investeringen op de planning staan.

3. Solvabiliteit

Onder de solvabiliteitsratio verstaan we het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Dit kengetal geeft inzicht in welke mate Winterswijkse bezittingen zijn gefinancierd met eigen vermogen en de gemeente in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hier geldt: hoe hoger het kengetal hoe beter.

De solvabiliteitsratio neemt de komende jaren af door onder andere een toename van de geldleningen.

4. Grondexploitatie
De grondexploitatie kan een grote invloed hebben op de financiële positie van een gemeente (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Winterswijk. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten, exclusief de reserves. Overigens is een hoge score op dit kengetal niet direct aanleiding tot zorg. Bij de grondexploitatie is het nu eenmaal zo dat er eerst wordt geïnvesteerd c.q. aangekocht (dus een hoge boekwaarde), waarna bijvoorbeeld pas de percelen uitgegeven kunnen worden. In die zin biedt de jaaractualisatie van de grondexploitatie een beter beeld van het verwachte verloop.
Winterswijk kent een vrij laag percentage de komende jaren en loopt hierdoor ook nauwelijks financieel risico.

5. Structurele exploitatieruimte
Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting worden beoordeeld. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er structurele begrotingsruimte is. Het financieel meerjarige perspectief bij de begroting biedt dit inzicht ook. In de jaren 2026 tot en met 2028 is er een tekort op de structurele exploitatieruimte. Dit komt met name door de korting van het gemeentefonds.

6. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onder de woonlasten verstaan we de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde waarde. Een uitkomst boven de 100% betekent hogere woonlasten dan gemiddeld in Nederland. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze. Zie ook de passage in deze paragraaf over de ‘artikel 12-norm’.

Conclusie Kengetallen
We moeten de kengetallen in relatie tot elkaar bekijken. Geven de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld? Dan betekent dit dat de financiële positie van onze gemeente onder druk staat en dat maatregelen noodzakelijk zijn. Het uitgangspunt van de financiële kengetallen is goed. Aandachtspunt zijn de structurele tekorten in de jaren 2026 tot en met 2028.

Netto schuld ontwikkeling
In overeenstemming met de financiële verordening Winterswijk is in onderstaande tabel de ontwikkeling van de netto schuld weergegeven, per inwoner en ten opzichte van de totale inkomsten. De gemiddelde netto schuld per inwoner in de provincie Gelderland op 31 december 2022 is € 1.672 (28%).
Bron: Financieel toezicht provincie Gelderland.

	2025	2026	2027	2028
Netto Schuld per inwoner	2.627	2.772	2.828	2.818
	2025	2026	2027	2028
Netto schuld ten opzichte van de inkomsten exclusief reserves	61,7%	68,5%	70,4%	70,3%

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
Inleiding
De gemeente Winterswijk heeft een oppervlakte van in totaal 13.881 hectare. Voor het beheer van de openbare ruimte worden middelen ingezet voor onder andere:

- Wegen en verkeer, inclusief laadinfrastructuur, openbare verlichting, kunstwerken, meubilair en bebording.
- Waterbeheer, inclusief riolering en beduikering.
- Groen, inclusief buitensportcomplexen en speelterreinen.

Wegen

Wegenbeheerplan

Het wegenbeheer in de gemeente Winterswijk is zowel binnen als buiten de kom gebaseerd op het Wegenbeheerplan 2020-2024. Uitgangspunt is dat de onderhoudsbehoefte functioneel en risicogestuurd wordt bepaald. Daarvoor worden alle verhardingen tweejaarlijks aan een visuele inspectie onderworpen op basis van de schadecatalogus van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). Voor het plannen van een definitieve onderhoudsmaatregel wordt er een maatregeltoets uitgevoerd ter controle van de juiste planperiode en onderhoudsmaatregel.
Het onderhouden van onverharde wegen gebeurt aan de hand van het in 2023 vastgestelde Beheer- en uitvoeringsplan onverharde wegen.
Uitvoering van de werkzaamheden aan de wegen gebeurt door verschillende partijen. ROVA doet het kleine dagelijkse onderhoud. Middelgroot onderhoud, waarbij weg- of trottoirdelen worden aangepakt, voert een marktpartij uit op basis van een onderhoudsbestek. Groot onderhoud, reconstructie van de hele weg of wijk, besteden we projectmatig aan. Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het Investeringsplan.
In 2025 staan verschillende projecten op de planning (of zijn reeds in uitvoering).
Binnen de bebouwde kom:
- Afronding van de reconstructie van de Groenloseweg.
- Herinrichting van Hakkelerkamp Oost.
- Planvoorbereiding voor de reconstructie van de Vredenseweg.

Buiten de bebouwde kom:
- Instandhouding van het wegdek van de Pasweg en een deel van de Meenkmolenweg.
- Instandhouding van de Prangeweg en een deel van de Steengroeveweg.
- Instandhouding van recreatieve fietspaden.

Laadpalen

Verwacht wordt dat het aantal elektrische voertuigen de komende jaren een exponentiële groei gaat doormaken. Ook in Winterswijk.
Deze ontwikkeling betekent dat de vraag naar laadplekken gaat toenemen. Prognoses van kennis- en innovatiecentrum ElaadNL wijzen uit dat de behoefte in Winterswijk in 2025 en 2030 groeit naar respectievelijk 102 en 270 laadplekken in de openbare ruimte. De strategie hiertoe is vastgelegd in de Integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsleidraad Winterswijk. De visie heeft een zichttermijn van tien tot vijftien jaar en is in 2021 door de raad vastgesteld. Elektrisch vervoer is, als onderdeel van de landelijke mobiliteitsopgave, onderhevig aan technologische ontwikkelingen die elkaar in hoog tempo opvolgen. Er hebben zich ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van snelladen, logistiek en doelgroepenvervoer. Dit betekent dat wij in 2025 willen werken op basis van een geactualiseerde visie, die eind 2024 ter besluitvorming wordt voorgelegd.
We geven uitvoering aan de visie door vraaggestuurd en proactief laadpalen te plaatsen in de openbare ruimte. Dit doen wij door deelname aan de regionale concessie publieke laadinfrastructuur van de provincies Gelderland en Overijssel. Deze concessie is in 2024 met twee jaar verlengd, waardoor Vattenfall Incharge ook

in de jaren 2025, 2026 en 2027 verantwoordelijk is voor plaatsing van reguliere publieke laadpalen in Winterswijk.

Openbare verlichting

Het Beleids- en beheerplan openbare verlichting vormt de basis voor het vervangen, beheren en onderhouden van openbare verlichting. Eind 2024 wordt een geactualiseerd plan ter besluitvorming aangeboden dat richting geeft aan de jaren 2025 en verder. Het doel van openbare verlichting blijft ongewijzigd. Dat wil zeggen dat openbare verlichting een bijdrage kan leveren aan de verkeersveiligheid, het bevorderen van de verkeersdoorstroming, de sociale veiligheid en het creëren van een sfeervolle leefomgeving.
Hoewel het doel met name een functioneel karakter heeft, is ook openbare verlichting aan verandering onderhevig. Technologische en maatschappelijke ontwikkelingen bieden nieuwe inzichten en kansen bij nieuw te plaatsen verlichting en veranderingen in bestaande situaties. Thema's als (en doelstellingen op het gebied van) energie en milieu, circulariteit en flora en fauna zijn dan ook van steeds groter belang. Technieken als led, markering en reflectie en licht op maat kunnen hier in belangrijke mate aan bijdragen.
In 2025 gaan wij door met vervanging en regulier onderhoud van lichtmasten en armaturen. We hebben echter te maken met het niet meer beschikbaar hebben van bepaalde lamptypen, waardoor alle verlichting - led uitgezonderd - vervangen dient te worden zodra de lamp stuk is. Hiervoor zijn de beschikbare budgetten niet toereikend.
Indien er voldoende middelen zijn, kunnen nieuwe technieken worden toegepast. Daarmee kunnen wij inzetten op kostendaling op de langere termijn, terwijl de prestaties verder verbeteren.

Civiele kunstwerken

Onderhoud van civiele kunstwerken (bruggen, duikers en tunnel) gebeurt op basis van visuele en technische inspecties. De inspectieresultaten worden vastgelegd in een beheerprogramma. Het beheerplan is in 2023 geactualiseerd en is de basis voor het plannen en uitvoeren van onderhoudsmaatregelen. Uitgangspunt is het behouden van een minimaal verkeersveilig niveau. De daaruit voortvloeiende vervangingsinvesteringen zijn in het Investeringsplan opgenomen.
De exploitatielasten van wegen en verkeer, laadinfrastructuur, openbare verlichting en civiele kunstwerken zijn in 2025 geraamd op € 5,5 miljoen inclusief de lasten voor straatnaamgeving en huisnummering, bermbeheer en gladheidbestrijding. De exploitatielasten bestaan uit € 3,2 miljoen aan niet-beïnvloedbare kapitaallasten (rente en afschrijving) en een bijdrage van € 740.000 aan ROVA.
De geraamde investeringen in wegen en verkeer, laadinfrastructuur, openbare verlichting en civiele kunstwerken voor 2025 zijn € 2,9 miljoen. Er zijn geen subsidiabele provinciale bijdragen.
De geraamde investeringen in riolering voor 2025 zijn € 2,2 miljoen.

Kengetallen wegen

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verharde wegen binnen de kom	101 km	101 km	102 km	103 km	103 km	103 km	103 km	103 km
Verharde wegen buiten de kom	212 km	212 km	212 km	213 km	213 km	213 km	213 km	213 km
Zandwegen	125 km	125 km	125 km	125 km	125 km	125 km	125 km	125 km
Fietspaden	39 km	40 km	40 km	42 km	42 km	42 km	42 km	42 km
Voormalige RAL-fietspaden	58 km	58 km	58 km	58 km	58 km	58 km	58 km	58 km
Instandhouding wegen binnen de kom	1,5 km	3,2 km	1,7 km	2,7 km	2,0 km	3,2 km	3 km	3,1 km
Instandhouding wegen buiten de kom	5,7 km	4 km	3,1 km	3 km	3,9 km	3,8 km	4,2 km	2,3 km
Instandhouding fietspaden	3,2 km	0 km	1,6 km	1,8 km	1,5 km	1,7 km	1,4 km	1,2 km
aanleg fietspaden			1,2 km					
Openbare verlichting	5.327st	5.377st	5.395 st	5.425 st	5.425 st	5.425 st	5.641 st	5.676 st
Vervanging openbare verlichting	46 st	32 st	93 st	95 st	95 st	95 st	95 st	125 st
Vervanging openbare verlichting armaturen							100 st	125 st
Bruggen	70 st	70 st	70 st	70 st	70 st	70 st	70 st	70 st
Vervanging bruggen (autoverkeer)	1 st	0 st	0 st	0 st	0 st	0 st	1 st	0 st
Vervanging brugdekken (autoverkeer)	0 st	0 st	1 st	1 st	0 st	0 st	0 st	0 st
Vervanging voetgangers-/fietsbruggen (dek)	1 st	1 st	0 st	0 st	0 st	0 st	1 st	0 st
Tunnel	1 st	1 st	1 st	1 st	1 st	1 st	1 st	1 st

Waterbeheer inclusief riolering en beduikering

Beleid en samenwerking

Het Water- en Rioleringsprogramma Winterswijk 2024-2028 vormt de leidraad voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de riolerings- en afwateringsstelsels in de gemeente Winterswijk. De basis is ‘minder verstenen en verzamelen, meer vergroenen en verspreiden’. In bestaande wijken wordt door afkoppelen en bovengrondse afvoer van hemelwater bijgedragen aan het verminderen van het waterprobleem (wateroverlast en droogte). In 2025 werken we risicogestuurd met ons rioolbeheer voor reiniging & inspectie en voor renovatie & vervanging. We nemen niet alleen de afschrijvingstermijn, maar ook de kwaliteit en het risico mee. Daardoor is een betere kostenafweging mogelijk.

De regionale en lokale samenwerkingen binnen Achterhoek+ en WintLicht worden in 2025 gecontinueerd. Binnen Achterhoek+ is aandacht voor het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en de Omgevingswet. Verder is er regionaal een programmaplan voor de aanpak van droogte in de Achterhoek gemaakt. Het gaat daarbij vooral om de problematiek in het buitengebied. Het Waterteam Wintlicht (Winterswijk, Oost Gelre en Waterschap Rijn en IJssel) werkt aan de ketenoptimalisatiekansen in het inzamel- en transportstelsel.

Beheer, onderhoud en vervanging

Belangrijk hulpmiddel voor het beheer van riolering en water is het centrale databeheersysteem Brutis (voorheen Kikker). Het optimaliseren van het systeem is een continu proces, met als doel dat alle relevante gegevens ‘met een druk op de knop’ beschikbaar zijn. Om het risicogestuurde rioolbeheer mogelijk te maken, wordt gebruik gemaakt van Rasmariant. Op basis van deze gegevens kan de meerjarenplanning voor vervanging & reparatie en voor reiniging & inspectie worden opgesteld. Deze gegevens worden vervolgens gekoppeld aan onze Mapkit-software.

Onderhoud en vervanging van (druk)riolering en afwatering, inclusief de meting van grondwaterstanden en monitoring van gemengde riool-overstorten, worden uitgevoerd door ROVA en externe partijen. Ook het reinigen van rioleringen, drainage, kolken en lijnafwatering wordt op deze wijze opgepakt. In 2024 is een nieuw inspectie- en reinigingscontract opgesteld, op basis van risicogestuurd

rioolbeheer. Ook voor het onderhoud van de drainage is een nieuw contract gemaakt. De uitvoering van deze contracten gaat in 2025 verder.

Projecten die in 2025 op stapel staan, zijn:
- Herinrichting Hakkelerkamp Oost. Hier wordt de riolering vervangen en wordt het hemelwater afgekoppeld (en waar mogelijk geïnfiltreerd).
- Afronding reconstructie van de Groenloseweg. In het ontwerp wordt naar kansen/mogelijkheden gezocht om het schone water af te koppelen van het vuile water. Aansluitend staat de herinrichting van de Vredenseweg op de planning.
- Werkzaamheden Dennenoord. De riolering is geïnspecteerd en op basis van de resultaten wordt een maatregelenpakket opgesteld om ook in de toekomst een adequate afwatering van het industrieterrein te hebben.
- Het onderzoek naar blauwalg in het Strandbad is afgerond. De aanbevelingen uit het rapport zijn overgenomen om de kans op blauwalg zo klein mogelijk te houden. Dit blijft in 2025 doorlopen.
- De vervuiling van de Osink Bemersbeek in Kotten. Om het risico op vervuiling vanuit de hemelwaterriolering te verkleinen, zijn oplossingsrichtingen verkend. In afstemming met het waterschap en de buurt worden de uitvoeringsmaatregelen (aanleg van een infiltratieveld) in 2024/2025 gerealiseerd.
- Het vervangen van pompunits en gemalen. Het reguliere onderhoud van de drukriolering in het buitengebied wordt middels een meerjarig bestek gedaan.
- Om de doorstroming tussen de Wooldseweg/Wamelinkweg te verbeteren, wordt dit stuk verlegd en verdiept.

De exploitatielasten met betrekking tot waterbeheer inclusief riolering en beduikering, zijn in 2025 geraamd op € 3,5 miljoen. Dit is inclusief € 1,3 miljoen kapitaallasten (rente en afschrijving) en een bijdrage van € 265.000 aan ROVA. De geraamde investeringen in de riolering voor 2025 zijn € 2,2 miljoen.

Kengetallen riolering en waterbeheer

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Riolering gemengd en vuilwater	120 km	120 km	121 km	121 km	122 km	122 km	122 km	122 km	122 km
Riolering hemelwater	62 km	62 km	63 km	63 km	65 km	65 km	66 km	66 km	66 km
Drukriolering persleiding	268 km	268 km	268 km	268 km	270 km	270 km	270 km	270 km	270 km
Drukriolering pompunits	1.007 st	1.009 st	1.011 st	1.011 st	1.015 st	1.015 st	1.015st.	1.015 km	1.015 km
Kolken	9.200 st	9.230 st	9.260 st	9.260 st	9.290 st	9.290 st	9.300st.	9.300st.	9.300st.
Wadi's	15 st	15 st	15 st	15 st	15 st	15 st	15st.	15 st	15 st
Bergingsvijver	10 st	10 st	11 st	11 st	11 st	11 st	11 st	11 st	11 st
Aansluitingen riolering	10.350 st	10.400 st	10.440 st	10.440 st	10.490 st	10.490 st	10.500st	10.500 st	10.500 st
Aansluitingen drukriolering	2.660 st	2.665 st	2.670 st	2.670 st	2.710 st	2.710 st	2.710st	2.710 st	2.710 st
Vervanging riolering	1 km	0 km	1,1 km	1,1 km	0,5 km	0,5 km	1 km	0,5 km	0,5 km
Aanleg hemelwaterriolering	1 km	1 km	1,1 km	1,1 km	1,7 km	1,7 km	1 km	1 km	1 km
Afgekoppeld verhard oppervlak	1 ha	0	0	0	1,9 ha	1,9 ha	1,5 ha	1,5 ha	1,5 ha
Inspectie en reiniging riolering	5 km	8 km	5 km	5 km	5 km	5 km	5km	5 km	15 km

Stedelijk groen en buitensportcomplexen

Stedelijk groen

Het onderhoud van het stedelijk groen vindt plaats op basis van beeldkwaliteit. Bij herinrichting van groen wordt gewerkt volgens de vastgestelde Groenstructuurvisie, met aandacht voor thema's als biodiversiteit en klimaatadaptatie. Waar mogelijk

wordt het beheer van het openbaar groen afgestemd op het vergroten van de biodiversiteit.
Jaarlijks renoveren we kleine delen van het openbaar groen en de gemeentelijke sportvelden. Grootschalige vervangingen van groen worden uitgevoerd in combinatie met kapitaalswerken/reconstructies.
Bij de reconstructie van de Groenloseweg worden bomen aangeplant en groenvakken opnieuw ingericht. De wijk Hakkelerkamp Oost wordt heringericht. Afhankelijk van de voortgang van de civiele werkzaamheden wordt in het laatste kwartaal van 2025 gestart met de aanleg van het openbaar groen.
Het laanbomenbestand in het buitengebied is oud; slechte lanen moeten worden vervangen. Ook in 2025 worden op enkele plekken slechte lanen en laandelen gekapt en worden weer nieuwe bomen geplant.
De exploitatielasten voor het onderhoud van het stedelijk groen worden voor 2025 geraamd op € 4 miljoen. Dit is grotendeels (€ 2,8 miljoen) de bijdrage aan ROVA. De geraamde groeninvesteringen voor 2025 zijn € 400.000.
Buitensportcomplexen
Kunstgrasvelden die langer dan acht jaar liggen, worden tweejaarlijks gekeurd. Indien de velden tien jaar of ouder zijn, worden ze jaarlijks gekeurd. In dit kader zijn de diverse kunstgrasvelden van SC Meddo, FC Winterswijk en FC Trias in 2024 aan een keuring onderworpen. De keuring van 2024 wees uit dat de kunstgrasvelden van SC Meddo en FC Winterswijk zijn goedgekeurd; vervanging wordt daarom doorgeschoven naar 2025. Afhankelijk van de keuringsresultaten worden indien nodig aanvullende onderhoudswerkzaamheden en/of reparaties uitgevoerd. Bij een volledige afkeuring (meestal na minimaal twaalf jaar voor rubber ingevulde velden en na minimaal vijftien jaar voor zand ingevulde velden), worden deze velden opgevoerd voor volledige vervanging.
Uitvoering van de werkzaamheden aan de sportcomplexen gebeurt door verschillende partijen. ROVA doet het klein dagelijks onderhoud. Groot onderhoud, het vervangen van velden en verlichting, besteden we projectmatig aan. Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het Investeringsplan.
In 2025 worden de volgende kunstgrasvelden vervangen (toplaag):
- FC Winterswijk, veld 1, 2, 3
- SC Meddo, hoofdveld
- WMHC Avanti/Wiko, tweede veld

De jaarlijkse exploitatielasten voor onderhoud aan buitensportcomplexen worden in 2025 geraamd op € 168.000. Dit is grotendeels (€ 115.000) de bijdrage aan ROVA.
De geraamde investeringen in de buitensportcomplexen in 2025 zijn € 594.000.

Kengetallen groen

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Areaal groen	142,9 ha	143,4 ha	143,4 ha	143,4 ha	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha
Vervanging groen	0,1 ha	0,1 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha

Gebouwen

Het is gebruikelijk om eens in de vier jaar een nieuw Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) op te laten stellen. In 2024 is een nieuw MJOP opgeleverd door het Nibag.
We zijn bezig om het gemeentelijk vastgoed in de komende jaren te verduurzamen. Het verduurzamen van het vastgoed vindt plaats op natuurlijke momenten, zodat er geen onnodige uitgaven worden gedaan en de financiële middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Dus als gepland onderhoud nog niet nodig is, dan stellen we het uit.

De investeringen die met het verduurzamen gemoeid zijn, worden jaarlijks gedeeltelijk onttrokken aan de voorziening die voor deze locaties aanwezig is. De financiële consequenties van het verduurzamen zijn onderdeel van het MJOP van het gemeentelijk vastgoed. Daar waar er bijstellingen van de budgetten plaats dienen te vinden door externe invloeden, voortschrijdende inzichten of gewijzigde plannen, worden deze verwerkt in de jaarlijkse budgetcycli. Panden waarvan wordt geacht dat deze in de komende jaren worden afgestoten, zijn in de exploitatiebegroting in de reguliere onderhoudskosten opgenomen.

Kengetallen gebouwen

De gemeente beheert naast gronden ook gebouwen, kunstobjecten, herdenkingsmonumenten en fonteinen. Het betreft:

- 30 gebouwen
- 32 herdenkingsmonumenten en kunstobjecten
- 4 fonteinen/pompen

	2022	2023	2024
Huisvesting organisatie	2	2	2
Brandweer	1	1	1
Begraafplaats	4	4	4
Cultuurhistorie	3	3	3
Sport	9	9	9
Peuterspeelzaal	1	1	1
Niet voor openbare dienst bestemde gebouwen	14	14	14

Paragraaf financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft de kaders aan waarbinnen decentrale overheden de ‘treasury-activiteiten’ moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering, het bijdragen aan het behouden van de goede kredietwaardigheid en de handhaving van de positie van decentrale overheden op de kapitaalmarkt.
In het ‘treasury-statuut’ zijn de beleidskaders voor Winterswijk opgenomen. Zo is vastgelegd dat de ‘treasury-functie’ uitsluitend de publieke taak dient en het beheer verstandig is. De provincie houdt toezicht op de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Dit doet de provincie op basis van gegevens die wij verstrekken op grond van de Wet fido.
Hierbij is een aantal onderwerpen van belang:

1. Kasbeheer: maximaal aan te trekken daggelden.
2. Risicobeheer: renterisiconorm, minimalisatie van het renterisico.
3. Gemeentefinanciering: de relatie tussen kort- en langlopende leningen en de korte- en langetermijnbehoefte aan geld.
4. Rentevisie.

Kasbeheer

Met de kasgeldlimiet wordt een beperking opgelegd aan de omvang van de netto vlottende schuld. Deze bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor 2025 is dat € 10,8 miljoen. Het is afhankelijk van de liquiditeitsbehoefte of er een kortlopende of langlopende lening wordt opgenomen.

Risicobeheer

In het 'treasury-statuut' staat dat de financieringsfunctie dient voor het beschermen tegen ongewenste financiële risico’s, zoals renterisico’s, koersrisico’s, kredietrisico’s,

liquiditeitsrisico's en valutarisico's. Daarnaast geeft de Wet fido een aantal verplichte elementen aan die het risico beperken. Hierna wordt aangegeven in welke mate deze risico's zich voordoen en op welke wijze deze risico's worden beheerst.

Renterisiconorm 2025 (x € 1.000)		
	Berekening renterisiconorm en risico:	
1a	Renteherziening vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening vaste schuld u/g	0
2	Netto rente herziening (1a-1b)	0
3	Betaalde aflossingen	5.155
4	Renterisico op vaste schuld (2 + 3)	5.155
	Rentenorm:	
5	Begrotings- en rekentotaal	127.504
6	Bij ministerie regeling vastgesteld %	20%
7	Renterisiconorm	25.501
	Toets rente risiconorm:	
7	Renterisiconorm	25.501
4	Renterisico op vaste schuld (aflossing en renteherzieningen)	5.155
8	Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7-4)	20.346

Gemeentefinanciering

Over de bestaande langlopende geldleningen loopt de gemeente geen renterisico. Uit onderstaand verloop van de langlopende leningen blijkt, dat de omvang van de leningenportefeuille vanaf 2025 toeneemt van circa € 83 miljoen naar zo'n 86 miljoen.

Gemeentefinanciering 2025 (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Langlopende leningen begin jaar	83.090	86.435	91.280	86.125
Nieuw op te nemen leningen	8.500	10.000	0	0
Aflossing	-5.155	-5.155	-5.155	-5.155
Langlopende leningen eind jaar	86.435	91.280	86.125	80.970

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren is bedoeld voor instellingen die een wettelijke of publieke taak uitvoeren en hiervoor gelden van het Rijk ontvangen. Dit houdt in dat zij de publieke gelden aanhouden bij het ministerie van Financiën (de 'schatkist'). Publiek geld verlaat de schatkist niet eerder dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die publieke taak.
Schatkistbankieren draagt bij aan de volgende doelstellingen:

- Doelmatiger kasbeheer voor deelnemers.
- Minimalisatie van het risico voor de onderdelen van de collectieve sector die overtollige middelen hebben.
- Reductie van de EMU-schuld, omdat door schatkistbankieren de externe financieringsbehoefte van de collectieve sector daalt.

Sociale fondsen, decentrale overheden, agentschappen en ministeries zijn verplicht om aan schatkistbankieren deel te nemen.
Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden samen). Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de

externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dat het Rijk (het Agentschap) minder hoeft te financieren op de markt, vertaalt zich direct in een lagere staatsschuld.

Renteschema

Het renteschema geeft inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het saldo van € 0,4 miljoen geeft aan dat het rentepercentage (omslagrente van 2%) dat is toegerekend aan de kapitaallasten, hoger is dan de begrote te betalen rente. Dit komt met name doordat we zoveel mogelijk met kortlopende leningen financieren, waardoor de langlopende leningen en dus de rentelasten lager uitvallen. We houden die 2% aan omdat we de komende jaren een fors aantal leningen moeten aantrekken voor de investeringen die op de planning staan.

Omslagrente

De omslagrente (interne rentepercentage) is voor de activa op 2,0% gesteld.

Renteschema (€ 1.000)			
			Bedrag
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.549
b.	De externe rentebaten		-36
			2.513
c.	De rente die aan grondexploitatie moet worden toegerekend	-142	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: riolering)	0	
			-142
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		2.371
d1	Rente over eigen vermogen		0
d2	Rente over voorzieningen		0
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		2.371
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		2.791
f.	Renteresultaat		420

Kasstroom

We sluiten zo min mogelijk nieuwe langlopende leningen af. Voor onze liquiditeitsbehoefte maken we in eerste instantie maximaal gebruik van de kasgeldlimiet. Dit betekent dat we tot € 10,8 miljoen aan leningen mogen aantrekken met een looptijd van maximaal een jaar. Daarboven moeten we langlopende leningen afsluiten.
In onderstaand overzicht staat de kasstroom over de jaren 2025 tot en met 2028 weergegeven. Hieruit blijkt dat we de komende jaren nieuwe leningen moeten afsluiten. Dit komt door de investeringen die voor de komende jaren op de planning staan.

Kasstroom (x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo 1-1-	**6.681**	**964**	**1.541**	**-5.283**
Operationele activiteiten				
Saldo van baten en lasten	-2.982	-3.527	-4.184	-4.513
Afschrijvingen	5.857	6.152	6.337	6.321
Voorzieningen	-603	-597	-511	-511
Saldo operationele activiteiten (A)	**2.272**	**2.028**	**1.642**	**1.297**
Investeringsactiviteiten				
Investeringen (incl. inkomsten)	-11.388	-6.350	-3.365	-1.086
Saldo investeringsactiviteiten (B)	**-11.388**	**-6.350**	**-3.365**	**-1.086**
Financieringsactiviteiten				
Aflossing lening	-5.155	-5.155	-5.155	-5.155
Opgenomen lening	8.500	10.000	0	0
Overige mutaties	54	54	54	54
Saldo financieringsactiviteiten (C)	**3.399**	**4.899**	**-5.101**	**-5.101**
Saldo kasstroom 31-12-	**964**	**1.541**	**-5.283**	**-10.173**

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we diverse aspecten van de organisatie en de bedrijfsvoering.

Organisatieontwikkeling

Resultaatgericht, dienstverlenend en professioneel: dat zijn de drie kernwaarden uit onze Organisatievisie Winterswijk. Deze kernwaarden moet iedere medewerker van de gemeente Winterswijk in zich hebben, omdat we denken dat deze bijdragen aan de missie van onze organisatie om bevlogen en betrokken te zijn. Onze medewerkers willen het juiste leveren voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarom werken wij met hen samen, om van Winterswijk een gemeente te maken waar het fijn is om te wonen, werken en recreëren.

Deze woorden op papier zetten is eenvoudig; het daadwerkelijk waarmaken is complexer. Daarvoor hebben we onze hele organisatie, met alle 250 medewerkers, nodig. Mensen die zich dagelijks inzetten voor onze gemeente, om met enthousiasme en overtuiging het juiste te doen. Maar het zijn ook mensen die ziek kunnen worden, op een leeftijd komen dat hun pensioen in zicht komt of die elders een nóg leukere baan kunnen vinden. En dat vraagt van ons als werkgever extra inspanning. We willen en moeten een aantrekkelijke werkgever blijven, goed zorgen voor onze medewerkers en nieuw talent vinden als een medewerker afscheid neemt. We krijgen te maken met een hoger verloop dan gemiddeld. Dit komt doordat een relatief groot deel van ons personeel in de komende jaren met pensioen gaat. Met een krappe arbeidsmarkt - zeker voor een gemeente als Winterswijk die aan de rand van Nederland ligt - is het een uitdaging goed personeel te vinden. Dat lukt ons nog steeds goed; we weten nieuw talent aan ons te binden. En dat is mooi, want nieuwe

medewerkers zorgen voor nieuwe energie en ideeën. Vaak zijn zij echter niet meteen zo ervaren als hun voorganger en dus hebben ze wat meer tijd en begeleiding nodig. Met onze medewerkers gaan we stappen zetten om te werken in de gedachte van de nieuwe organisatievisie. Ook dat vraagt om begeleiding. Ons nieuwe directieteam zet zich daarvoor in.
Al deze ontwikkelingen staan op gespannen voet met een taakstellende bezuiniging op de organisatie, zoals deze met de begroting 2024 is vastgesteld. De motie die uw raad op 27 juni jongstleden heeft aangenomen, geeft dit ook treffend weer. Met deze begroting stellen wij u dan ook voor de bezuiniging terug te draaien tot € 150.000. Dit bedrag kunnen wij realiseren door enkele onderdelen in bijkomende personele en facilitaire kosten te schrappen. Dat wil niet zeggen dat we niet verder kijken naar mogelijkheden om slimmer en efficiënter te werken. Integendeel: professioneel en resultaatgericht werken moet ons hierbij helpen. We zetten inmiddels flinke stappen in het automatiseren en uitlijnen van processen.
Wij hebben geen budget om ziekteverzuim op te vangen. Met een gemiddeld ziekteverzuim van 3 à 4%, is het echter niet realistisch zonder vervanging te werken. We willen de dienstverlening naar onze inwoners en naar u immers waarborgen. Daarom stellen we voor om met ingang van deze begroting een budget voor ziektevervanging te ramen van € 250.000. Dat is ongeveer 1% van onze loonsom.

Personeel: Bezetting en formatie

In het begrotingsjaar 2024 bestaat onze organisatie (exclusief het bestuur) uit een structurele formatie van afgerond 223 fulltime equivalenten (fte).
Voor 2025 wordt op specifieke onderdelen een uitbreiding van de formatie verwacht van in totaal 4,9 fte. Dit resulteert in een totale structurele formatie van 227 fte voor het jaar 2025.

Ontwikkeling van medewerkers

De ontwikkeling van onze medewerkers neemt in onze organisatie een centrale plaats in, zowel op de korte termijn als op de lange termijn. Door middel van het 'goede gesprek' wordt de ontwikkeling tussen leidinggevende en medewerker periodiek gevolgd. In 2024 is de nieuwe organisatievisie vastgesteld. Een visie met een drietal kernwaarden: dienstverlenend, professioneel en resultaatgericht. Om medewerkers mee te nemen in de nieuwe ontwikkeling, zijn trainingen en opleidingen voor onze medewerkers een vast onderdeel van ons personeelsbeleid. In het kader van de krapte op de arbeidsmarkt en het binden en boeien van personeel, is de ontwikkeling van medewerkers van groot belang. In de begroting is daarom jaarlijks regulier opleidingsbudget opgenomen. Naast de reguliere verplichte functiegerelateerde opleidingen en trainingen, wordt in 2025 door middel van een opleidingsplan geïnvesteerd in (door)ontwikkeling en kwaliteit van personeel. Ten behoeve van de ontwikkeling van medewerkers nemen we ieder jaar een opleidingsbudget op in de begroting.

Arbo en verzuim

Het ziekteverzuimpercentage is de afgelopen jaren gestegen. Het ziekteverzuimpercentage bestaat voor een groot deel uit niet beïnvloedbaar en langdurig verzuim. Samen met onze arbodienstverlener proberen we daarbij ook meer in te steken op de preventieve kant, door onder meer het arbobeleidsplan en de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). De acties en/of aandachtspunten die hieruit voortkomen, zijn voor een groot deel in 2022/2023 uitgevoerd.

Agressie en geweld

Agressie en geweld, oftewel ongewenst gedrag, blijft doorlopend een belangrijk thema. De gemeente heeft getraind personeel dat de-escalerend kan optreden.

Daarnaast zijn er directe alarmeringsmogelijkheden richting zowel de politie als een private beveiligingsinstantie. We leggen de incidenten vast in het Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem (GIR). De rapportages uit het GIR worden toegevoegd aan de jaarrekening, en vormen daarmee de basis voor de beleidsbepaling.

De banenafspraak

Het eerder verplichte quotum voor het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, is omgebogen naar een vrijwillige afspraak. Voor iedere ondernemer, groot of klein, geldt dat er in totaal 100.000 banen komen. De quotumheffing is vervangen door de inclusiviteitsopslag. Als er voldoende banen voor arbeidsbeperkten worden gerealiseerd, ontvangt de werkgever een bonus die gelijk staat aan de inclusiviteitsopslag. Als de aantallen uit de banenafspraak niet worden gehaald, bestaat de kans dat de Quotumwet er alsnog komt.

Arbeidsmarkt

Er is op dit moment sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt. Dit uit zich in alle sectoren en dus ook binnen gemeenten. Hoewel thuiswerken inmiddels tot de standaard mogelijkheden behoort, zijn we als Winterswijk toch enigszins afhankelijk van een (geografisch) beperkte arbeidsmarktregio. De krapte laat zich gelden bij het invullen van vacatures. Dit heeft in de eerste plaats een effect op het realiseren van doelen en het uitvoeren van activiteiten. Om de de invloed van de krapte op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk te beperken, richten we ons op samenwerking met buurtgemeenten voor de inzet en het delen van (deeltijd) personeel.

Onboarding

Nieuwe medewerkers worden verwelkomd, waarbij ze alle benodigde hulp, begeleiding en informatie krijgen. Dit gaat verder dan het wijzen naar de juiste werkplek en de koffieautomaat. 'Onboarding' is ‘het leren kennen van het werk’ en gaat vooral over de cultuur, visie, missie, samenwerking met collega’s en het werken in een politieke context. De focus ligt op de integratie in de organisatie. Deze integratie kan plaatsvinden door persoonlijke begeleiding te bieden, waardoor nieuwe medewerkers wegwijs worden gemaakt in de organisatie. Naast persoonlijke aandacht maken we ook gebruik van digitale middelen, zoals e-learning. In het kader van binden en boeien investeren we in groei en ontwikkeling van medewerkers, zetten we in op werkgeluk en blijven we medewerkers doorlopend waarderen voor hun inzet. Onder andere door het organiseren van evenementen.

Integriteit

Integriteit van politieke ambtsdragers

De integriteit van politieke ambtsdragers is voor een groot deel wettelijk geregeld. De Gemeentewet bevat bepalingen over verboden handelingen en het niet deelnemen aan stemmingen. Artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat elk bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid vervult. Naast de wet zijn er ook andere gemeentelijke procedures en regels van toepassing, namelijk:

- De ‘Gedragscode voor politieke ambtsdragers van de gemeente Winterswijk’ (vastgesteld door de gemeenteraad op 26 januari 2012).
- Het ‘Stappenplan onderzoek en registratie integriteitsschendingen politieke ambtsdragers’ (vastgesteld door de gemeenteraad op 31 oktober 2012).
- Een integriteitstoets voor politieke ambtsdragers (het presidium stemde op 25 juni 2012 in met de introductie hiervan).

Integriteit van ambtenaren

De Ambtenarenwet verplicht het college ‘een integriteitsbeleid te voeren dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen, en dat in ieder geval meer dan voldoende aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan

het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie'.
In het personeelshandboek Winterswijk staan de lokale regelingen voor de ambtenaren bij de gemeente Winterswijk, als aanvulling op de cao gemeenten. Er is een afzonderlijke regeling Integriteit toegevoegd. Onderwerpen hierin zijn onder andere de vernieuwde gedragscode, normen en waarden, geheimhouding en privacy, sociale media, kwetsbare functies en integriteit bij uitdiensttreding. Verder zijn er voor onze medewerkers regels en richtlijnen over onder meer het aannemen van geschenken en gelden, het verrichten van nevenwerkzaamheden, de omgang met bedrijfsmiddelen en een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).
Externe medewerkers (niet-ambtelijk personeel) zijn verplicht onder andere een integriteits- en geheimhoudingsverklaring te ondertekenen (volgens een collegebesluit van 21 april 2015).

De volgende gemeentelijke regelingen zijn ook van kracht:

- De Regeling vermoeden misstanden. Dit is de klokkenluidersregeling van de gemeente.
- Regeling externe vertrouwenspersoon.
- De Klachtenregeling ongewenst gedrag voor de decentrale overheid.

Informatiebeleid, automatisering en digitalisering

Digitale transformatie en dienstverlening

De behoefte aan informatie verandert en de vraag naar digitale dienstverlening naast offline dienstverlening is constant in beweging. De snelheid waarmee technologische, maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen op ons afkomen, is daar debet aan. Naast de persoonlijke dienstverlening op het gemeentehuis, neemt de rol van informatievoorziening, databeheer en ICT alleen maar toe. De website fungeert daarbij als een digitaal loket dat altijd geopend is. Winterswijk gaat uit van een omnichannel-strategie, inclusief offline dienstverlening voor wie dat nodig heeft of wenselijk vindt.

Landelijke initiatieven Vereniging Nederlandse Gemeenten

Samenwerken, kennis uitwisselen en standaardiseren staan hoog op de Digitale Agenda 2020-2024 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Gemeente Winterswijk sluit aan bij verschillende initiatieven. We ontwikkelen en implementeren onze ICT-oplossingen zoveel mogelijk volgens het Gemeentelijke Model Architectuur (GEMMA). Door standaardisatie maken we onze dienstverlening efficiënter (Common Ground, een gezamenlijke informatievoorziening voor het uitwisselen van gegevens). We sluiten aan bij de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI), om een veilige, samenhangende digitale infrastructuur te creëren.

Digitaal (samen)werken

De medewerkers van de gemeente Winterswijk kunnen altijd en overal werken én samenwerken, zowel fysiek op het gemeentehuis als digitaal. Via de digitale platforms kan worden samengewerkt en vergaderd op fysiek verschillende locaties, met collega's en externe partijen. Om de digitale mogelijkheden optimaal te benutten, is training van de digitale vaardigheden van onze medewerkers belangrijk.

Datagedreven werken

De gemeente Winterswijk is de grootste bronhouder en verzamelaar van informatie over en uit de gemeente. Regie op en het ontsluiten van deze informatiebron door middel van datagedreven dashboards, is een belangrijke stip op de horizon. Via

Datalab Gelderland Oost werken we gezamenlijk aan dataverzameling voor beleidsvraagstukken.
(Geo-)Basisregistraties
De afgelopen jaren is gewerkt aan de voorbereiding van de implementatie van de SOR (Samenhangende Objecten Registratie).Het doel van de SOR was meer samenhang te creëren in de definities en geo-informatie-infrastructuur. Het ministerie van BZK heeft voor “Samenhangende Objecten Registratie geen (rijks)middelen beschikbaar gesteld.
De VNG heeft vanwege het grote belang van de efficiëntere bijhouding van objectgegevens het programma aangepast naar “Zicht op Nederland” (ZoN). De focus binnen ZoN ligt op het binnen de eigen organisatie efficiënter inrichten van bijhoudingsprocessen rond objecten. Dit pakken we waar mogelijk binnen de lopende organisatieontwikkeling op.
Het actualiseren en beheren van de gegevens in de BGT wordt op basis van wetgeving uitgevoerd, om deze basiskaart voor diverse doeleinden te kunnen blijven gebruiken. De BGT wordt in de Omgevingswet als ondergrond gebruikt voor planologische vraagstukken.
Digitale documentaire informatievoorziening
De Wet open overheid (Woo) is inmiddels ingevoerd. De basis is geïmplementeerd. Verdere stroomlijning en 'in control' komen van het passieve openbaarmakingsproces heeft prioriteit. In 2022 hebben we een zogenaamde nulmeting uitgevoerd. Daarmee is in kaart gebracht waar onze gemeente staat ten aanzien van de ingevoerde wet. Op basis van de aanbevelingen uit de nulmeting zetten we stappen om het proces verder te verbeteren.
Automatisering en de cloud
Hierbij gaat het om het opslaan en opvragen van gegevens, software en bestanden op een andere plek dan op de bedrijfseigen locatie. Hierdoor hebben we minder eigen opslagcapaciteit nodig voor de softwarepakketten en gebruikersdata. Het op- of afschalen van ICT-gebruik wordt hierdoor flexibeler. We betalen voor gebruikersaantallen. Daardoor zijn de kosten transparant en eenvoudig te beheersen. Het technische beheer van de hardware, netwerken en applicaties gebeurt in de cloud, door de leverancier. Onze eigen werkzaamheden verschuiven meer naar leveranciersmanagement en het ondersteunen van de gebruikers.

Informatiebeveiliging

Cyberincidenten, ook bij gemeenten, halen de voorpagina’s van de krant. Als het misgaat liggen er persoonsgegevens van kwetsbare burgers en medewerkers op straat. De risico's zijn groot: van ransomware en het uitvallen van dienstverlening tot het verhandelen van persoonsgegevens op het dark web. Dit leidt tot (grote) financiële consequenties voor de gemeente, schade voor burgers en medewerkers en tot een dalend vertrouwen in de overheid. Een goed beveiligd digitaal huis is derhalve belangrijk voor iedereen. In 2023 zijn de belangrijkste risico’s vertaald naar doelstellingen en acties. In 2024 is gestart met de uitwerking van diverse acties, onder andere op het gebied van bewustwording en monitoring.
Verdere acties voor 2025 zijn:

1. Zo snel mogelijk voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).
2. Bewustwording creëren over de reikwijdte van het informatiebeveiligingsvakgebied bij de organisatie, zodat er rekening wordt gehouden met beveiligingsaspecten in diverse vakgebieden.

3. De verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging en privacy helder beleggen in de organisatie. Medewerkers dienen te beschikken over mandaat (bevoegdheid en aansturing) en moeten voldoende capaciteit (kennis, kunde, tijd en budget) hebben om daar invulling aan te geven.
4. Om digitale inbraken te voorkomen, is het belangrijk dat we de systemen continu monitoren en indien nodig aanpassen. Het is van essentieel belang om pogingen tot inbraak snel te detecteren en snel te reageren. Dit vraagt een mentaliteitsverandering: van alleen preventief handelen naar proactief detecteren en blokkeren.

Met een aantal acties is inmiddels een start gemaakt.
De BIO schrijft voor dat we in het kader van risicomanagement aantonen dat wij als procesverantwoordelijke 'in control' zijn waar het gaat om de beveiliging van informatiesystemen en processen. Dit doen we onder andere door mee te doen aan de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).
Risicomanagement vraagt van de gemeente om risico's juist in te schatten, te benoemen en waar nodig aanpassingen te doen in processen en/of systemen, en extra maatregelen te nemen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging. Hiervoor is versterking en continue aandacht nodig.
De BIO is dit jaar geactualiseerd. Dit houdt voor gemeenten in dat extra maatregelen moeten worden geïmplementeerd. Daarnaast is Europese wetgeving aangenomen, het Network and Information Security Directive (NIS2). Deze wetgeving stelt verregaande eisen aan de beveiliging van bedrijven en toeleveranciers. Eerst voor de kritieke infrastructuur, daarna voor alle bedrijven en overheden. Lidstaten mogen zelf bepalen hoe en wanneer de maatregelen worden ingevoerd. De NIS2 wordt momenteel naar Nederlandse wetgeving vertaald. De implementatie is inmiddels uitgesteld naar de zomer van 2025. De financiële consequenties van de extra maatregelen die we in Winterswijk willen en moeten treffen, zijn momenteel onbekend en nog niet meegenomen in de begroting.

Privacy

De gemeente Winterswijk kent veel processen waarbij persoonsgegevens van burgers en medewerkers worden verwerkt. In 2018 werd de Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG) geïntroduceerd, waarin wordt bepaald hoe we met persoonsgegevens om moeten gaan. In de jaren na invoering van de AVG is een stevig fundament gelegd. Dit is echter een doorlopend proces. In 2025 wordt het beleid verder ontwikkeld en waar nodig geactualiseerd naar aanleiding van de wijzigingen in de organisatiestructuur van de gemeente Winterswijk. Hierbij heeft het in kaart brengen van processen met een hoog privacyrisico prioriteit, evenals het uitvoeren van de bijbehorende Data Protection Impact Assessments (DPIA's) en het actualiseren van het verwerkingenregister.
Daarnaast blijft bewustwording een belangrijk aandachtspunt. Door bewustzijn te creëren kunnen medewerkers zelf afwegingen maken en beslissingen nemen op het gebied van privacy. De organisatie wordt ondersteund door een Privacy Officer en door een interne toezichthouder, de Functionaris Gegevensbescherming (FG). Zij ondersteunen de teams bij het implementeren van nieuwe processen waarbij een DPIA (een risicobeoordeling) vereist is, of bij complexe privacyvraagstukken. Om dit te waarborgen, dient het privacyteam echter tijdig betrokken te worden bij nieuwe ontwikkelingen.

Inkoop-en aanbestedingsbeleid

Het gemeentelijk inkoopbeleid is opgesteld in samenwerking met de zeven Achterhoekse gemeenten, met ruimte voor Winterswijkse accenten. Het inkoopbeleid

is inmiddels geactualiseerd. De Algemene Inkoopvoorwaarden Achterhoekse Gemeenten (AIAG) uit 2017, naar het model van de VNG, gaan we in 2025 actualiseren.

In 2025 staan verschillende (Europese) aanbestedingen gepland, waaronder Wmo en Jeugdzorg, hulpmiddelen, vervoer voor ZOOV Op Maat en verschillende softwareapplicaties. De acht Achterhoekse gemeenten werken zoveel mogelijk samen op het gebied van inkoop.
Verder zijn er in 2023 en 2024 onderzoeken uitgevoerd naar de mogelijkheden de inkoopfunctie in Winterswijk verder te optimaliseren. De resultaten hiervan worden in 2025 meegenomen bij de doorontwikkeling van de inkoopfunctie.

Beheer gebouwen

Het onderhoud van gemeentelijk vastgoed inclusief installaties vindt plaats op basis van een actuele Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). In onze plannen leggen we de nadruk op het verduurzamen en vergroenen van het gemeentelijk vastgoed. Begin 2025 is het beheerplan klaar op basis waarvan uitvoering wordt gegeven aan het noodzakelijke onderhoud.

Toerekening overhead en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Overheadkosten, zoals bedoeld in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Onder het primaire proces verstaan we de kerntaken van de gemeente. Dit zijn de producten en diensten waar we de inwoner mee helpen. Alle kosten die we maken bij de sturing en ondersteuning hiervan zijn dus overheadkosten.
We rekenen de overhead toe aan grondexploitaties, investeringen en andere (subsidie)projecten. In de praktijk doen we dit door in het taakveld overhead (onderdeel van beleidsveld 4.1) onder de lasten een negatief bedrag op te nemen, en dit bedrag in het betreffende taakveld (beleidsveld) weer als last te verantwoorden. Hierdoor voorkomen we dat dit soort kosten als het ware dubbel in de begroting worden gepresenteerd.
Jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume
Het BBV schrijft voor dat er afzonderlijk aandacht wordt besteed aan de ‘jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume’. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het BBV schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, moet hiervoor een voorziening worden getroffen. In onze begroting voldoen we aan dit voorschrift. De lasten van de vastgestelde formatie zijn structureel opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor verplichtingen van een niet-vergelijkbaar volume, hebben we de volgende voorzieningen getroffen (zie ook bijlage 2):

- Voorziening uitvoering wet Appa
- Voorziening voormalig personeel

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Onze gemeente heeft bestuurlijke en financiële belangen bij een aantal verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen.

Verbonden partijen betreffen organisaties en instellingen waar een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang in heeft.

- Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij. Of als financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald op de gemeente.
- Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap in een derde partij. Hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

In deze paragraaf gaan we per programma in op de belangen die met de diverse verbonden partijen zijn gediend, en de relatie met de gemeentelijke doelstellingen.

Gemeentelijk beleid

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen komt bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde, op grond van de visie/doelstellingen van de deelneming.
Het beleid is erop gericht de ontwikkelingen bij de verbonden partijen te volgen, zodat financiële risico's in een vroegtijdig stadium worden gesignaleerd en er tijdig bijsturing kan plaatsvinden. Daarnaast wordt gevolgd of de taken worden uitgevoerd zoals bij de besluitvorming is vastgelegd.
Wij kennen de volgende verbonden partijen:

Programma 1: Zorgen voor Winterswijk	**Rechtsvorm:**
GGD Noord- en Oost-Gelderland	Gemeenschappelijke regeling
Programma 2: Meedoen in de Achterhoek	
Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	Gemeenschappelijke regeling
Fijnder	Gemeenschappelijke regeling
Stadsbank Oost Nederland	Gemeenschappelijke regeling
Stichting Achterhoek Toerisme	Stichting
Programma 3: Wonen en werken in Winterswijk	
Omgevingsdienst Achterhoek	Gemeenschappelijke regeling
Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.	Coöperatie
AGE B.V.	B.V.
Stichting Winterswijk Cultuur Landschap (WCL)	Stichting
ROVA	N.V.
Programma 4: Bestuurlijk Winterswijk	
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	Gemeenschappelijke regeling
Regio Achterhoek	Gemeenschappelijke regeling
Euregio	Gemeenschappelijke regeling
N.V. Alliander	Vennootschap
N.V. Vitens	Vennootschap
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	Vennootschap

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Naam	GGD Noord- en Oost- Gelderland
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doel	GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten, met als doel het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners (publieke gezondheidzorg). De GGD is belast met de gemeentelijke taken genoemd in de Wet publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg (voor alle gemeenten behalve Apeldoorn). Het is een gemeenschappelijke regeling waarbij de gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder S.G.P. Fleuren.
Financieel belang	De begrote inwonerbijdrage voor 2025 bedraagt € 655.110 Het eigen vermogen bedraagt: Per 31 december 2022 € 2.656.000 Per 31 december 2023 € 3.182.000 Per 31 december 2024 € 2.130.000 Het vreemd vermogen bedraagt: Per 31 december 2021 € 9.902.000 Per 31 december 2022 € 8.878.000 Per 31 december 2023 € 13.266.000 Het resultaat over 2023 bedraagt: € 910.000 Inschatting 1-jan-25 31-dec-25 Eigen vermogen € 2.130.000 € 2.158.000 Vreemd vermogen € 3.055.000 € 2.977.000 Verwachte financiële resultaat 2024: € 0
Ontwikkelingen	De jeugdgezondheidszorg voor nul- tot achttienjarigen is een GR-taak, tenzij de gemeente aangeeft deze taak niet of niet geheel door de GGD uit te laten voeren. Gemeente Winterswijk laat de jeugdgezondheidszorg voor vier- tot achttienjarigen uitvoeren door de GGD. Door de coronapandemie is duidelijk geworden dat de GGD kwetsbaar is en dat een meer robuuste GGD belangrijk is. De GGD heeft zeven aandachtspunten opgesteld die de GGD robuuster maken. Deze punten worden de komende jaren uitgewerkt. De nieuwe bestuursagenda 2023-2027 is gereed en wordt binnenkort vastgesteld. Naar aanleiding van de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling GGD NOG op 1 juli 2022, heeft de GGD NOG een voorstel gedaan voor aanpassing van deze regeling. Het voorstel beoogt onder meer om de democratische legitimatie van de GGD te verbeteren. Winterswijk heeft hiermee ingestemd en heeft ten aanzien van het indienen van zienswijzen nog enkele aanvullingen gedaan.
Relatie tot programma's	Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het algemeen bestuur en op grond van in de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting en jaarrekening). Vastgelegd is dat de raad altijd informatie kan vragen.
Risico's	Net als bij de andere gemeenschappelijke regelingen is het risico vooral financieel, omdat een meerderheid in het algemeen bestuur beslist over nieuw beleid.

Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers

Naam	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doel	Doelstellingen zijn: - Het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen. - Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers. - Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De leden en de plaatsvervangende leden van het algemeen bestuur worden per raadsperiode aangewezen door de gemeenteraden en het college van burgemeester en wethouders. Wethouder S. Metaal - ten Dolle is lid van het algemeen bestuur en is lid en plaatsvervangend voorzitter van het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden. Allen zijn aangewezen door het algemeen bestuur en komen bij voorkeur uit verschillende gemeenten. De voorzitter en één lid worden uit het algemeen bestuur aangewezen, en één lid op voordracht van de Staring Stichting. Bij de realisatie van het Erfgoedcentrum is ook de bestuurscommissie ingesteld. Deze commissie bestaat uit drie dagelijkse bestuursleden, aangevuld met twee algemene bestuursleden en twee door de Staring Stichting voorgedragen leden.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente is gebaseerd op de begroting van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. De bijdrage in 2023 bedroeg € 137.405. De bijdrage voor 2025 bedraagt € 182.121. Eigen vermogen: 31-12-2021 € 192.939 31-12-2022 € 106.364 31-12-2023 € 75.758 Vreemd vermogen: 31-12-2021 € 661.684 31-12-2022 € 599.596 31-12-2023 € 510.172 Het resultaat over 2023 bedraagt: € 30.606 (negatief). Inschatting 31-dec-25 Eigen vermogen € 107.836 Vreemd vermogen € 438.782 Verwachte financiële resultaat 2025: € 27.440 (positief).
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen.
Relatie tot programma's	De taken zijn geclusterd in programma 2 Meedoen in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijkse en het algemene bestuur, in en via de op grond van de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting en jaarrekening).
Risico's	De gemeente Winterswijk biedt de komende jaren weer archiefmateriaal aan. De jaarlijkse bijdrage van Winterswijk staat in principe vast voor een periode van vier jaar. Echter door prijsstijgingen wordt deze in 2025 tussentijds verhoogd.

Fijnder

Naam	Fijnder
Vestigingsplaats	Groenlo
Doel	De gemeenschappelijke regeling Fijnder voert de Participatiewet, Ioaw/z en aanverwante regelingen uit, waarbij arbeidsontwikkeling centraal staat.
Betrokkenen	Fijnder heeft drie deelnemende gemeenten, te weten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur. Leden: wethouder E.S.F. Schepers (AB en DB) en wethouder S.G.P. Fleuren (AB).
Financieel belang	De exploitatiebijdrage voor de bedrijfsvoering over 2023 bedroeg € 4,9 miljoen. De begrote exploitatiebijdrage voor de bedrijfsvoering voor 2025 bedraagt € 6 miljoen. Voor het overige betreft het hier grotendeels de doorbetaling van rijksbudgetten. Het eigen vermogen bedraagt: Per 31 december 2021 € 4.041.000 Per 31 december 2022 € 3.666.000 Per 31 december 2023 € 3.456.000 Het vreemd vermogen bedraagt: Per 31 december 2021 € 11.330.000 Per 31 december 2022 € 10.198.000 Per 31 december 2023 € 10.447.000 Resultaat 2023: € 60.000 Inschatting 1-jan-25 31-dec-25 Eigen vermogen € 2.589.000 € 2.333.000 Vreemd vermogen € 9.723.000 € 8.967.000 Verwachte financiële resultaat 2025: € 0.
Ontwikkelingen	In de oorspronkelijke begroting 2024 is voor de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen in 2023 en in 2024 de nullijn gehanteerd. In tegenstelling tot voorliggende jaren is in 2023 het bijstandsvolume bij Fijnder gestegen. Ook in 2024 is een toename zichtbaar. De toename wordt grotendeels veroorzaakt door de instroom van statushouders vanuit asielzoekerscentra. Omdat statushouders eerst een meerjarig inburgeringstraject doorlopen, is het niet te verwachten dat zij binnen afzienbare tijd uitstromen. Door deze ontwikkeling is een bijstelling van het verwachte aantal uitkeringen in 2024 evident. Voor de raming wordt nu uitgegaan van de nullijn ten opzichte van de eindstand maart 2024. Per saldo houdt dit een toename in van 2,2% ten opzichte van het aantal uitkeringen per eind 2023.
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.
Risico's	De deelnemende gemeenten zijn aansprakelijk voor een eventueel exploitatietekort.

Stadsbank Oost Nederland

Naam	Stadsbank Oost Nederland
Vestigingsplaats	Enschede
Doel	Stadsbank Oost Nederland is een kredietbank zonder winstoogmerk. Naast sociale kredietverstrekking verzorgt de bank de schuldenregeling in het kader van de Wet gemeenschappelijke schuldhulpverlening, voert budgetbeheer uit en geeft voorlichting en advies. Daarnaast voert de bank beschermingsbewind uit en maakt verzoekschriften voor de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp).
Betrokkenen	De gemeenten: Almelo, Berkelland, Borne, Bronckhorst, Dinkelland, Enschede, Oost Gelre, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Montferland, Oldenzaal, Oude IJsselstreek, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder E.S.F. Schepers-Janssen.
Financieel belang	De bijdrage voor 2024 bedraagt € 464.000 De begrote bijdrage voor 2025 bedraagt € 467.600. Het eigen vermogen bedraagt: Per 31-12-2021 € 971.100 Per 31-12-2022 € 1.349.200 Per 31-12-2023 € 1.369.900 Het vreemd vermogen bedraagt: Per 31-12-2021 € 14.781.400 Per 31-12-2022 € 15.214.500 Per 31-12-2023 € 11.396.200 Het resultaat over 2023 bedraagt: € 288.900. Inschatting 1-jan-25 31-dec-25 Eigen vermogen € 1.289.900 € 1.464.500 Vreemd vermogen € 5.790.100 € 7.098.300 Verwachte financiële resultaat 2024: € 0.
	Wanneer het resultaat daartoe aanleiding geeft, dragen de deelnemende gemeenten, naar rato van het inwoneraantal, het exploitatieverlies.
Ontwikkelingen	De dienstverlening van de Stadsbank sluit nauw aan bij de dienstsverlening van de gemeente. Het dienstenaanbod van de Stadsbank wordt verzorgd vanuit het gemeentelijke loket (De Post). Samen met de Stadsbank wordt de drempel voor de schuldhulpverlening zo laag mogelijk gemaakt en richten we ons op het duurzaam schuldenvrij blijven. Al voordat de dienstverlening van de Stadsbank wordt beëindigd, wordt de nazorg opgepakt door het gemeentelijk sociaal team.
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze, worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.
Risico's	Gering

Stichting Achterhoek Toerisme

Naam	Stichting Achterhoek Toerisme
Vestigingsplaats	Statutair Doetinchem, kantoor Borculo
Doel	Het verzorgen van regiomarketing, gericht op het uitbouwen van de marktpositie van de toeristisch-recreatieve sector in de Achterhoek. Het vervullen van de functie van routeontwikkelaar en -beheerder.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke vertegenwoordiging van de Achterhoekse gemeenten wordt verzorgd door gemeente Doetinchem en Berkelland.
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage van gemeente Winterswijk aan Stichting Achterhoek Toerisme bedraagt € 58.522 voor regiomarketing en € 8.000 voor het beheer van het routenetwerk. Stichting Achterhoek Toerisme wordt voor ongeveer 33% gefinancierd vanuit het bedrijfsleven. Om te voorkomen dat de resultaten van Achterhoek Toerisme gaan leiden tot de verplichting om vennootschapsbelasting te betalen, is ervoor gekozen om de resultaten uit de afgelopen jaren niet meer te presenteren als algemene reserve. Na afstemming met de accountant staan de resultaten nu als vooruit ontvangen bijdragen van de gemeenten, ter waarde van € 604.999 op de balans. Eigen vermogen: 31-12-2022 € 0 31-12-2023 € 0 Vreemd vermogen: 31-12-2022 € 1.953.715 31-12-2023 € 1.487.976

Inschatting	31-dec-24	31-dec-25
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 1.953.715	€ 1.487.976

Verwachte financiële resultaat 2024: € 0.

Ontwikkelingen	In 2016 is de organisatie van Stichting Achterhoek Toerisme uitgebreid met een vrijetijdsmakelaar, die in opdracht van de gemeenten wordt ingezet wordt op de uitvoering van de vrijetijdsagenda 2016-2019. In 2020 is de vrijetijdsagenda 2020-2030 vastgesteld. Belangrijk aandachtspunt is het betrekken en verbinden van ondernemers in concrete projecten. In 2024 heeft er een evealuatie en herijking plaatgevonden en is de vrijetijdsagenda 2025-2028 opgesteld. De participerende gemeenten hebben een positieve evaluatie afgegeven op de resultaten en ontwikkeling van Stichting Achterhoek Toerisme in de afgelopen vier jaar. De langlopende subsidierelatie is verlengd voor het jaar 2023, met de intentie om dit langjarig voort te zetten. De komende jaren wil Achterhoek Toerisme voortbouwen op haar fundament en deze verder verstevigen: de regiomarketing, het routebureau en de verbindende factor, met extra aandacht voor informatievoorziening en ontwikkeling en ontsluiting van kennis. Belangrijke samenwerkingspartners zijn de lokale VVV's, provincie Gelderland, de EUREGIO en het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC).
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatieuitwisseling vindt plaats in het bestuur, in het ambtelijk overleg vrijetijdseconomie, het portefeuillehoudersoverleg vrijetijdseconomie, via een nieuwsbrief en via overlegging van de jaarstukken (begroting, jaarrekening en jaarverslag).
Risico's	-

Omgevingsdienst Achterhoek

Naam	Omgevingsdienst Achterhoek
Vestigingsplaats	Hengelo (Gld)
Doel	De Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is een samenwerkingsverband, opgericht ten behoeve van de gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Deze taken bestaan uit het basistakenpakket (versie 2.3) en alle overige inrichting gebonden milieutaken (milieubreed) en enkele specialismen uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), zoals geluid, bodem/bouwstoffen, asbest, luchtkwaliteit (geur), externe veiligheid en juridische zaken.
Betrokkenen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is in het Algemeen Bestuur van de ODA vertegenwoordigd. Lid is portefeuillehouder Buitengebied, Natuur & Landschap, plaatsvervangend lid is de burgemeester.
Financieel belang	De ODA is op 1 april 2013 opgericht. Op basis van ingebrachte taken wordt een exploitatiebegroting opgesteld waaraan deelnemende gemeenten en de provincie volgens een afgesproken verdeelsleutel bijdragen. De verdeling van de kosten vindt plaats op basis van de (verwachte) afname van de partners per programma. Iedere deelnemer betaalt op rekeningbasis uiteindelijk voor de producten die hij daadwerkelijk per programma afneemt. Indien aan het einde van het jaar de ODA een positief of negatief resultaat behaalt, wordt door de deelnemende partijen op basis van een vastgestelde verrekensystematiek meegedeeld in het positieve resultaat of bijgedragen in het negatieve resultaat. De bijdrage aan de ODA wordt jaarlijks in de programmabegroting van de gemeente opgenomen. De ODA legt inhoudelijk en financiële verantwoording af aan de betrokken gemeenten en de provincie. De bijdrage bedraagt over: 2019 € 609.600 (exclusief de verrekening tekort jaarrekening 2019) 2020 € 574.280 2021 € 604.300(exclusief verrekening overschot jaarrekening 2021) 2022 € 740.900 (exclusief verrekening tekort jaarrekening 2022) 2023 € 839.000 2024 € 856.000 (volgens begroting) 2025 € 901.400 (volgens begroting) De verklaring van de stijging in de bijdrage van 2025 te opzichte van 2024 zit hem met name in het doorvoeren van de loon en prijsindexatie, toegenomen organisatiekosten en de toegenomen dienstverlening door de ODA. De verhouding eigen vermogen - vreemd vermogen is op: 31 december 2020 € 645.000 - € 1.883.000 31 december 2021 € 354.000 - € 1.718.000 31 december 2022 € -/- 134.000 - € 2.878.000 (exclusief de verrekening tekort gemeenten) 31 december 2023 € 500.000 - € 2.609.000 31 december 2024 € 164.000 - € 1.146.000(inschatting) 31 december 2025 € 300.000- € 1.146.000 (inschatting) Financieel resultaat 2023 € 448.000. Het resultaat is door het AB op 4 juli 2024 als volgt bestemd: € 50.0000 wordt toegevoegd aan de algemene reserve en € 398.000 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve huisvesting. Verwacht financieel resultaat over 2024 en 2025: € 0
Ontwikkelingen	Naast het uitvoeren van het basistakenpakket staat het jaar 2025 bij de ODA in het teken van: - Gevolgen van het rapport commissie Van Aartsen. Er is een interbestuurlijk programma (IBP) opgesteld. In 2024 moeten er grote verbeterslagen zijn gemaakt. De ODA heeft voor 1 april 2024 een plan van aanplak ingediend bij de staatsecretaris. De inhoudelijker reactie en de verbeterslagen zal gevolgen hebben voor de organisatie; - Informatiemanagement; gegevensmanagement uitbouwen, samenwerking informatiemanagement en business intelligence; - Actualisatie risicomodule/analyse; - Actualisatie van het productenboek;. - Extra werk door nieuwe onderwerpen, zoals zeer zorgwekkende stoffen en energietaken en meer beleidsmatig georiënteerde adviesvragen. Op basis van gemeentelijke legesverordening wordt voor de begroting 2025 een bedrag van € 38.800 voor milieuleges opgenomen.
Relatie tot programma's	Programma 3 Werkend Winterswijk
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.
Risico's	Risico's zijn: - Uitvoering van de aanbevelingen van het rapport commissie Van Aartsen en daarmee ook de aanbevelingen vanuit het Interbestuurlijke programma versterking VTH (IBP); - Actualisatie risicomodule/analyse; De ODA is in 2023 gestart met het opstellen van een nieuwe risicoanalyse. Basis van deze actualisatie is de invoering van de Omgevingswet op Milieubelastende Activiteiten (MBA) in plaats van inrichtingen. Deze nieuwe risicoanalyse gaat als basis dienen voor het handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) 2025 en de daaropvolgende jaren. In de loop van 2024 worden de effecten hiervan bekend voor de begroting 2025. - Actualisatie van het productenboek. Sommige producten worden opgeknipt in onderliggende onderdelen, ander producten zullen mogelijk vervallen en regiewerk zal daarvoor in de plaats komen. De wijziging leidt tot een

	veranderde omzetcombinatie van aantallen en productprijzen. Hiermee kan ook de uiteindelijke omzet wijzigen van de ODA. Daarnaast gaat de ODA vanaf de zomer 2024 tijdschrijven. Dit zal ook worden doorvertaald in het productenboek. - Nieuwe wet en regelgeving (o.a. Zeer zorgwekkende stoffen zoals Pfas, klimaatproblematiek en de energietransitie). Deze thema's kunnen mogelijk consequenties hebben voor de omvang van het takenpakket van de ODA en daarmee tot een hogere bijdrage leiden.

Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.

Naam	Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doel	De coöperatie en bijbehorende uitvoeringsorganisatie richten zich op: Het ontwikkelen en uitvoeren van duurzame energieprojecten in de Achterhoek. Het geven van voorlichting over de opwekking en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek. Het bevorderen van energiebesparing. Het instellen en beheren van een fonds om toekomstige initiatieven op het gebied van duurzame energie in de Achterhoek te kunnen financieren.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Doesburg zal ook toetreden in de loop van 2024.
Bestuurlijk belang	De algemene vergadering bestaat uit acht leden (één lid van het college van burgemeester en wethouders uit elke deelnemende gemeente) en bestuurders van de anderen leden. Voor Winterswijk neemt wethouder G.E. Visser deel aan de algemene vergadering.
Financieel belang	De bijdrage bedraagt in 2025 bedraagt € 0. Eigen Vermogen per 31-12-2021: € 88.559 Eigen Vermogen per 31-12-2022: € 174.422 Eigen Vermogen per 31-12-2023: € 232.925 Geschat Eigen Vermogen per 1-1-2025: € 275.000 Vreemd Vermogen per 31-12-2021: € 2.135.531 Vreemd Vermogen per 31-12-2022: € 1.425.328 Vreemd Vermogen per 31-12-2023: € 2.804.884 Geschat Vreemd Vermogen per 1-1-2025: € 2.000.000 Resultaat 2023: € 58.710 Inschatting 31-dec-25 Eigen vermogen € 175.000 Vreemd vermogen € 2.000.000 Verwachte financiële resultaat 2025: € 40.000
Ontwikkelingen	De 'Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.' zal in de loop van 2024 uitgebreid worden met Doesburg.
Relatie tot programma's	Is opgenomen in programma 3 Wonen en werken in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt bestuurlijk plaats in de algemene vergadering en ambtelijk in het regionaal duurzaamheidscoördinatorenoverleg.
Risico's	Het gemeentelijk risico als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling is beperkt tot verlies van een achtste deel van het kapitaal van de leden ter grootte van € 174.422. Omdat de gemeente Winterswijk het basispakket niet meer afneemt en deze dienstverlening verricht vanuit het Centrum Duurzaam Winterswijk, is er geen verder risico.

Stichting Winterswijk Cultuur Landschap (WCL)

Naam	Stichting Winterswijk Cultuur Landschap (WCL)
Vestigingsplaats	Winterswijk
Doel	De stichting stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan te formuleren en uit te voeren beleid voor behoud, herstel en ontwikkeling van het buitengebied van Winterswijk. Daarbij wordt uitgegaan van een integrale benadering van vijf thema's: leefbaarheid, land- en tuinbouw, natuur- en landschapsbeheer, cultuurhistorie, recreatie en toerisme. Het WCL geeft ook advies aan overheden en ondersteunt projecten die een bijdrage leveren aan de geschetste doelen in het buitengebied.
Betrokkenen	De gemeente Winterswijk, LTO Noord Oost Achterhoek afdeling Winterswijk, het Platform Natuur en Landschap Winterswijk, Gelders particulier grondbezit, de Stichting Particulier Agrarisch Natuurbeheer, NSW-landgoederen Winterswijk e.o., de Recron afdeling Winterswijk, de Stichting Boer en Recreatie, de Adviescommissie Cultuurhistorie, de gezamenlijke belangenverenigingen van het buitengebied, Koninklijke Horeca Nederland afd. Winterswijk voor het buitengebied en Ondernemersvereniging Buitengebied Winterswijk. In 2022 is WCL begonnen met een moderniseringsproces (WCL 2.0). Er komt dan ook een afvaardiging van jongeren in het bestuur (Jong WCL).
Bestuurlijk belang	Op dit moment zit WCL in een veranderingsfase (WCL 2.0) daarbij hoort ook het aanpassen van de statuten. De grootste wijziging wordt dat de wethouder S. Fleuren vicevoorzitter wordt en dat de ambtenaren (A. Schoemaker (secretaris) en mevrouw J. Ras) geen bestuurslid meer zijn maar adviseur vanuit de gemeente Winterswijk worden. Daarmee is voldoende toezicht gewaarborgd.
Financieel belang	Bijdrage voor 2025 bedraagt € 75.000 + € 15.000 (vanuit afvalstoffenheffing; voor opruimen zwerfafval buitengebied). Budget 2023: (goedgekeurde) bijdrage bedraagt € 90.000 .Het jaarverslag 2023 is opgesteld en op 13 mei 2023 ter goedkeuring aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Het resultaat over 2023 is € 19.217 positief. Eigen Vermogen: Per 31-12-2020 € 65.465 Per 31-12-2021 € 84.207 Per 31-12-2022 € 75.487 Per 31-12-2023 € 94.704 Vreemd Vermogen: Per 31-12-2020 € 154.446 Per 31-12-2021 € 142.374 Per 31-12-2022 € 281.360 Per 31-12-2023 € 211.608 Verwachting: 1 januari 2025 31 december 2025 Eigen vermogen € 95.000 € 75.000 Vreemd vermogen € 210.000 € 150.000 Verwacht resultaat 2025 € 0
Ontwikkelingen	WCL zit nog steeds in de veranderingsfase naar WCL 2.0. De bedoeling is om eind 2024 een nieuwe onafhankelijke voorzitter te hebben. WCL werkt aan het programma Vitaal Platteland en zet zich onder andere in voor maatwerk voor de Winterswijkse landbouw. Ook blijft WCL fungeren als promotor voor lokale LEADER-projecten.
Relatie tot programma's	De activiteiten die de Stichting WCL Winterswijk uitvoert hebben vooral betrekking op programma 3. In het coalitieprogramma staat een aanbeveling om te zorgen voor meer externe financiering.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijks en algemeen bestuur. Ook worden - indien nodig - voorlichtingsavonden georganiseerd voor bewoners uit het buitengebied over bepaalde thema's. Jaarverslagen worden in de maand mei altijd aan de deelnemende partijen (onder andere gemeente Winterswijk) aangeboden.
Risico's	Zeer gering. Een meerderheid van het algemeen bestuur beslist over nieuw beleid. Ook door de aanwezigheid van drie gemeentelijke vertegenwoordigers is directe controle/inbreng aanwezig. WCL heeft een werkprocessendocument. Daarnaast werk WCL met een externe boekhouder en een accountant. De kans op het 'omvallen' van WCL wordt als zeer gering geschat.

ROVA

Naam	ROVA
Vestigingsplaats	Zwolle
Doel	Het bevorderen van en/of het (doen) realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van het verwijderen van afvalstoffen. Daaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden (gemeenten, de Regio IJssel-Vecht en andere samenwerkingsverbanden). Vanuit de zorgtaak van de deelnemende overheden (gemeenten, de Regio IJssel – Vecht en andere samenwerkingsverbanden) en het daarmee samenhangende economisch belang, ten algemene nutte werkzaam te zijn op het gebied van de inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidsbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende andere milieuvelden en de onderhoudstaken in de openbare ruimte.
Betrokkenen	De aandeelhouders van ROVA, twintig gemeenten in de provincies Overijssel, Gelderland, Drenthe, Utrecht en Flevoland, de Regio IJssel-Vecht en Afvalverwijdering Utrecht (AVU).
Bestuurlijk belang	Als aandeelhouder hebben wij stemrecht over 290 aandelen. Dat is 3,4% van het totaal.
Financieel belang	In 2023 is een dividend van € 80.000 over 2022 uitgekeerd (2021 : 111.000, 2020 : 130.000, 2019: 138.000, 2018: 166.000, 2017: € 209.000, 2016: € 162.288). Het eigen vermogen bedraagt op: 31-12-2021 € 40.320.000 31-12-2022 € 40.866.000 Het vreemde vermogen bedraagt op: 31-12-2021 € 58.840.000 31-12-2022 € 63.473.000 Het bruto begrote (bedrijfs-)resultaat 2025 bedraagt € 4.575.000 Inschatting 1-jan-25 31-dec-25 Eigen vermogen € 44.120.000 € 45.220.000 Vreemd vermogen € 59.989.000 € 59.989.000 Verwachte financiële resultaat 2025: € 4.575.000.
Ontwikkelingen	Vanaf 1 januari 2009 voert ROVA de uitvoering van de taken huisvuilinzameling, machinale straatreiniging (vegen) en kolken reinigen (riolering) uit. Vanaf 2011 voert ROVA voor onze gemeente de onderhoudstaken in de openbare ruimte uit.
Relatie tot programma's	Is opgenomen in Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op alle relevante niveaus: van de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden op 'werkvloerniveau' tot aan de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	ROVA verzorgt de uitvoering van de reinigingstaken voor de deelnemende gemeente. Het accent ligt niet op het door ROVA zelf uitvoeren van de werkzaamheden. Als marktpartijen dit voordeliger kunnen, worden werkzaamheden uitbesteed. Om niet volledig afhankelijk te zijn van de markt, beschikt ROVA zelf over een uitvoerend bedrijf. Het risico van de deelneming in ROVA is daarom gering.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)

Naam	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doel	De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van de openbare veiligheid en hulpverlening te behartigen. Denk aan de brandweer, rampenbestrijding en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Al deze taken worden uitgevoerd aan de hand van een multidisciplinair veiligheidsbeleid, zowel preventief als repressief.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.
Bestuurlijk belang	Voor alle taken die de veiligheidsregio op het gebied van rampen- en crisisbeheersing met zich meebrengt, is een veiligheidsbestuur verantwoordelijk. Dit veiligheidsbestuur bestaat in Noord- en Oost-Gelderland uit alle burgemeesters van de deelnemende gemeenten, het zogenoemde algemeen bestuur (AB). Sturing op de inzet van de brandweer (die het grootste deel van de begroting kenmerkt) vindt ook plaats door het algemeen bestuur.
Financieel belang	Bij de verdeling van de gemeentelijke bijdrage over de deelnemende gemeenten wordt het verdeelmodel gebruikt. Dit verdeelmodel is vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling VNOG. Als verdeelsleutel geldt de procentuele verdeling tussen de gemeenten uit het verdeelmodel. Het verdeelmodel is op zijn beurt gebaseerd op de verhouding per gemeente van het in de algemene uitkering van het gemeentefonds opgenomen bedrag voor het cluster openbare orde en veiligheid/brandweer en rampenbestrijding. Het verdeelmodel is ingegaan per 2017 en heeft een ingroeipad gekend. Per 2021 is het verdeelmodel volledig van kracht. Verder is het verdeelmodel per 2021, conform de Gemeenschappelijke regeling VNOG, nog herijkt. Volgens de gemeenschappelijke regeling vindt éénmaal per vier jaar een herijking plaats. In 2023 heeft de laatste herijking plaatsgevonden van de procentuele verdeling tussen de verschillende gemeenten. Die geldt voor de bijdragen van gemeenten vanaf 2025 tot en met 2028. Besloten is om geen ingroeipad te hanteren. Dit betekent dat per 2025 het bijgestelde verdeelmodel direct volledig van kracht wordt. Voor Winterswijk heeft deze laatste herijking positieve consequenties. Het aandeel van Winterswijk in het totaal van de gemeentelijke bijdragen daalt van 3,62% naar 3,41%. Meerjarenoverzicht bijdrage VNOG: Bijdrage 2020 € 1.461.014 Bijdrage 2021 € 1.700.321 Bijdrage 2022 € 1.747.000 Bijdrage 2023 € 1.831.000 Bijdrage 2024 € 1.949.000 (begroting inclusief demarcatie) Bijdrage 2025 € 1.935.600 (begroting inclusief demarcatie) Verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen: 31 december 2020 € 14.546.000 --- € 42.340.000 31 december 2021 € 15.524.500 --- € 38.214.000 31 december 2022 € 17.323.913 --- € 35.566.035 31 december 2023 € 19.874.060 --- € 25.423.595 31 december 2024 € 17.925.000 --- €47.558.000 (inschatting) 31 december 2025 € 15.667.000- 68.571.000 (inschatting) De VNOG heeft haar reguliere werk uitgevoerd, voortgang behaald op vele dossiers. Nog niet alle voornemens uit de begroting 2023 konden echter worden uitgevoerd en niet al het budget is besteed. Hierdoor is een positief jaarresultaat ontstaan. VNOG had voor € 2,83 miljoen lagere lasten dan begroot. Voor de bestemming van het resultaat over 2023 heeft het algemeen bestuur besloten om de overblijvende middelen binnen VNOG te houden ter versterking vermogen t.b.v. verbetering weerstandsratio en de inzet t.b.v. verwachte ‘CAO’-verhoging vanaf 1 mei 2024. In de afgelopen jaren heeft de VNOG geld overgehouden. Ook ziet de VNOG financieel moeilijke jaren op de gemeenten afkomen. Het AB heeft (in eerdere vergaderingen) geconcludeerd dat het daar proactief op wil bewegen. Het AB heeft daarom zowel voor de begroting 2024, als voor de begroting 2025 structurele besparingen ter demping van de stijging van de gemeentelijke bijdrage opgenomen. De gemeentelijke bijdrage wordt in stappen gedempt door in het totaal € 1,9 miljoen aan structurele besparingen bij de VNOG. Verwacht financieel resultaat 2024 en 2025: € 0.
Ontwikkelingen	Kadernota VNOG 2025-2028 De Kadernota vormt de basis voor de komende begroting 2025-2028 en bevat daarvoor de financieel-technische uitgangspunten. Dit betreft met name de loon-en prijsindex en doorwerking daarvan in de gemeentelijke bijdrage, alsmede enkele autonome ontwikkelingen. In 2024 wordt conform de Wet Veiligheidsregio's een nieuw meerjarig Regionaal Beleidsplan 2025-2028 opgesteld. Het huidige plan loopt eind 2024 af. In het Beleidsplan staat het strategische beleid voor de komende jaren. Het plan zal in 2024 onder andere eerst nog ter consultatie aan de raden worden voorgelegd. Op basis van de Kadernota stelt VNOG een concept (ontwerp)meerjarenbegroting 2025-2028 op. De gemeentelijke bijdrage gaat vanaf 2025 met name stijgen als gevolg van de loon-en prijsindex en daarnaast door enkele autonome, voor VNOG niet te beïnvloeden, ontwikkelingen. Dit wordt gedempt door besparingsvoorstellen. Wijziging gemeenschappelijke regeling VNOG De Wet gemeenschappelijke regelingen is in juli 2022 aangepast. Volgens de wet moet de gemeenschappelijke regeling VNOG binnen twee jaar hierop worden bijgewerkt en vastgesteld. In 2023 is het concept voorgelegd aan de Raad met een mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. De gewijzigde gemeenschappelijke regeling zal uiterlijk juli 2024 gewijzigd en vastgesteld moeten worden.

	Na de ontvangen zienswijzen is onder andere besloten om geen ingroeipad voor het geactualiseerde verdeelmodel toe te passen. Het geactualiseerde verdeelmodel gaat per 2025 in. In de gemeentebegroting 2024-2028 was rekening gehouden met een ingroeipad van 2 jaar. In 2025 50% van het voordeel en in 2026 het volledige voordeel. Het volledige voordeel van het aangepaste verdeelmodel wordt nu een jaar eerder behaald. Ophoging Rijksbijdrage BDUR De BDUR-ophoging komt in vier tranches, waarbij de eerste tranche is ingegaan. De laatste tranche volgt in 2026. In de Kadernota zijn een aantal bestedingsrichtingen voor de BDUR-ophoging geschetst. In het bestedingsplan voor de BDUR-ophoging, die vastgesteld is door het AB VNOG op 30 maart 2024, is beschreven dat de volgende onderwerpen worden doorontwikkeld: versterking crisisbeheersing, versterking informatievoorziening en vergroting flexibiliteit (sneller handelen als een crisis om actie vraagt)
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het algemeen bestuur en via de op grond van de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting, rekening). Vastgelegd is dat de raad altijd om informatie kan vragen.
Risico's	Een stijging van de financieringskosten bij het aantrekken van leningen (vreemd vermogen) als gevolg van een stijging van rentepercentages. Hogere prijzen boven de prijsindex als gevolg van wereldwijde ontwikkelingen. Een toenemende vraag in samenhang met schaarste van aanbod, doen de grondstof- en materiaalprijzen stijgen.

Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek Doetinchem

	Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doel	De samenwerking richt zich op: - De totstandkoming van regionaal beleid en regionale lobby om daarmee de Achterhoek op de kaart te zetten. - Het ontwikkelen van regionaal beleid en projecten voor bovenlokale onderwerpen voor gemeenten en andere overheidsorganisaties. - De afstemming van lokaal beleid, overleg tussen gemeenten en gemeenschappelijke belangenbehartiging.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit zeven leden (één lid van het college van burgemeester en wethouders uit elke deelnemende gemeente). Voor Winterswijk is burgemeester B.J.J. Bengevoord lid van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Plaatsvervangend lid is wethouder S. Metaal-ten Dolle.
Financieel belang	De bijdrage bedraagt in: 2020 € 194.007 2021 € 196.980 2022 € 200.559 2023 € 207.759 2024 € 217.185 2025 € 234.094 De verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen is op: 31-12-2020 € 6.229.000 en € 22.601.000 31-12-2021 € 6.726.000 en € 20.174.000 31-12-2022 € 7.150.000 en € 15.429.000 31-12-2023 € 6.808.000 en € 12.579.000 (volgens rekening) 31-12-2024 € 6.762.000 en € 15.484.000 (volgens begroting) 31-12-2025 € 6.095.000 en € 17.759.000 (volgens begroting) Financieel resultaat 2023 € 97.450. Door het algemeen bestuur is op 3 juli 2024 besloten om het voordelige resultaat 2023 van € 97.450 (€ 0,37 per inwoner) toe te voegen aan het investeringsfonds. Dit is in lijn met wat besloten is in De Achterhoek werkt door 2.0, een eventueel overschot van het jaarresultaat wordt toegevoegd aan het investeringsfonds tot een maximum van € 0,50 per inwoner. Verwacht financieel resultaat 2024: € 0. Verwacht financieel resultaat 2025: € 0.
Ontwikkelingen	De aanvraag van de Regio Achterhoek voor een bijdrage voor een nieuwe RegioDeal-periode is in 2024 toegekend. De gemeente Montferland is in 2024 toegetreden tot de Regio Achterhoek.
Relatie tot programma's	De taken hebben betrekking op meerdere programma's.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijks en het algemeen bestuur, de Achterhoek Board, Achterhoek Raad en de Thematafels. Ook de begroting en jaarrekening zijn informatiebronnen. Vastgelegd is dat de raad meer bij de beleidsvoorbereiding van de regio wordt betrokken, vooral bij de jaarlijkse vaststelling van de strategische agenda. Uiteraard kan de raad altijd om informatie vragen.
Risico's	Deelnemende gemeenten zijn aansprakelijk voor een eventueel exploitatietekort.

Gemeenschappelijke regeling voor het Nederlands-Duitse openbare lichaam EUREGIO

Naam	Gemeenschappelijke regeling voor het Nederlands-Duitse openbare lichaam EUREGIO
Vestigingsplaats	Gronau
Doel	De EUREGIO bevordert, ondersteunt en coördineert de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden. De regionale grensoverschrijdende samenwerking vindt plaats op de volgende gebieden: communicatie, sociaal-culturele ontmoetingen, gezondheidszorg, scholing en opleiding, openbare veiligheid, hulpdiensten en rampenbestrijding, cultuur en sport, economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en kwalificatie, innovatie en technologietransfer, recreatie en toerisme, agrarische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, energie, natuur- en milieubescherming, afvalbeheer en waterbeheer.
Betrokkenen	Er zijn ongeveer 129 gemeenten, steden, (Land-)Kreise en waterschappen die lid, 104 aan Duitse en 25 aan Nederlandse zijde.
Bestuurlijk belang	De leden van EUREGIO vormen samen het algemeen bestuur (AB). Onder het AB fungeert de Euregioraad met 43 Duitse, 43 Nederlandse vertegenwoordigers en een voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit elf Nederlandse en Duitse leden. De Euregioraad wordt geadviseerd door drie commissies: Maatschappelijke Ontwikkeling (voorheen Commissie Mozer), Duurzame en Ruimtelijke Ontwikkeling, en Economie en Arbeidsmarkt. Winterswijk heeft twee zetels in het algemeen bestuur; deze worden ingevuld door raadslid Steven Vuijk en raadslid Casper Sonderen.
Financieel belang	De (geharmoniseerde) bijdrage per inwoner is € 0,29. De bijdrage bedraagt in: 2020; € 8.382 2021: € 8.367 2022: € 8.416 2023: € 8.464 2024: € 8.483 Eigen vermogen per 31-12-2020: € 2.063.948 Vreemd vermogen per 31-12-2020: € 23.389.023 Eigen vermogen per 31-12-2021: € 2.305.208 Vreemd vermogen per 31-12-2021: € 12.188.649 Eigen Vermogen per 31-12-2022: € 2.249.561 Vreemd vermogen per 31-12-2022: € 30.290.955 Verwacht eigen vermogen per 31-12-2024: € 2.521.952 Verwacht vreemd vermogen per 31-12-2024: € 16.125.000 Verwacht resultaat over 2024: -/- € 37.743 Toelichting vreemd vermogen: Onder het vreemd vermogen is de Certificeringsautoriteit opgenomen. Deze instantie beheert de gelden van het INTERREG V-Programma. Op de balans staat hier een verplichting van € 10.572.812. Hier staat een post aan liquide middelen tegenover van gelijke hoogte.
Ontwikkelingen	In 2015 is de rechtsvorm van de EUREGIO gewijzigd van een ‘eingetragener Verein’ (e.V.) naar Duits recht, naar een Nederlands-Duits openbaar lichaam volgens het Verdrag van Anholt. De nieuwe rechtsvorm is per 1 januari 2016 van kracht geworden. Met de aanpassing van de juridische structuur zijn ook de inwonerbijdragen geharmoniseerd.
Relatie tot programma’s	De taken die de EUREGIO uitvoert, hebben betrekking op meerdere programma’s.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het AB, de Euregioraad, DB en commissies, en via de op grond van de regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (jaarrekening en begroting).
Risico’s	De risico’s zijn vergelijkbaar met die van lidmaatschappen van regelingen volgens de Wet gmeenschappelijke regelingen WGR-regelingen. Dat wil zeggen dat de leden aansprakelijk zijn voor eventuele exploitatietekorten.

N.V. Alliander

Naam	N.V. Alliander
Vestigingsplaats	Arnhem
Doel	Alliander is een netwerkbedrijf dat voortgekomen is uit Nuon (tegenwoordig Vattenfall). Alliander bestaat uit de onderdelen Liander, Qirion. Liander, een regionale netbeheerder, vezorgt de distributie van energie in een derde van Nederland en telde 5,9 miljoen klantenaansluitingen in 2023.
Betrokkenen	Alle aandelen van Alliander zijn in handen van Nederlandse provincies, zoals Gelderland (45%) en Noord-Holland (9%), gemeenten, waaronder Amsterdam (9%), en B.V. Houdstermaatschappij Falcon (13%), waarvan de aandelen worden gehouden door de provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Er is geen specifiek bestuurlijk belang. Als aandeelhouder hebben we een stemrecht over 436.930 aandelen. Dat is 0,319% van het totaal.
Financieel belang	Per 2023 zijn 136.794.964 aandelen geplaatst en volgestort. Contacten met aandeelhouders vindt primair plaats tijdens de aandeelhoudersvergaderingen. Daarnaast vinden overleggen plaats tussen de vennootschap en aandeelhouders buiten de aandeelhoudersvergaderingen om. Het dividend bedroeg in 2021 € 322.918, in 2022 € 261.592 en in 2023 € 553.528. Het dividend in 2023 was inclusief dividend volgend uit de verkoop van Kenter.
Ontwikkelingen	De missie van Alliander: een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie. Alliander ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Alliander beheert meer dan 90.000 km elektriciteitsnet en 40.000 km gasnet.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	Productie en handel zijn commerciële activiteiten met daarbij behorende risico's. Het klantenbestand heeft echter een gebonden karakter, dit in tegenstelling tot de energieleverancier. De gemeente Winterswijk is niet aansprakelijk voor de eventuele tekorten van Alliander.

N.V. Vitens

Naam	N.V. Vitens
Vestigingsplaats	Zwolle
Doel	Vitens wint, zuivert en levert jaarlijks meer dan 340 miljard liter drinkwater aan 6 miljoen klanten. Dat zijn zowel particulieren als bedrijven, verspreid over 5 provincies en enkele gemeenten in Drenthe en Noord-Holland. De primaire taak is te zorgen voor betrouwbaar drinkwater: 24 uur per dag, 365 dagen per jaar. Nu én in de toekomst.
Betrokkenen	Vitens is een publiek bedrijf en de aandelen van de naamloze vennootschap zijn (in)direct in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente Winterswijk bezit 32.046 aandelen. Dit is 0,555% van het toaal van de uitgegeven 5.777.247 aandelen.
Financieel belang	Na vaststelling van het voorstel voor winstbestemming in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders zal over 2023 € 27,2 miljoen worden toegevoegd aan de reserves en zal geen dividend worden uitgekeerd.
Ontwikkelingen	Het is de ambitie van Vitens om samen met anderen te komen tot een nieuw duurzaam waterecosysteem. Van oudsher is het waterecosysteem in Nederland gericht op "droge voeten". Vitens zorgt dat het regenwater en rivierwater zo snel mogelijk wordt afgevoerd naar de zee. Het snelle wegpompen is nadelig voor het grondwaterpeil en daarmee voor de natuur, voor boeren en voor drinkwaterbedrijven als Vitens. Er is namelijk iets veranderd in het klimaat. Het regent minder vaak en als het regent dan is dat zo hard dat de regen onvoldoende tijd heeft om 'in de grond te trekken'. Met als gevolg dat er grote gebieden in Nederland structureel te droog zijn. Daarom pleit Vitens er samen met tal van andere betrokken organisaties voor om anders te gaan kijken naar het watersysteem. Om toe te werken naar een systeem waarbij alles gericht is op het vasthouden van zoet water, in plaats van zo snel mogelijk afvoeren. Dat is geen gemakkelijke opgave, maar wel een noodzakelijke.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	Drinkwaterlevering kent een gebonden klantenbestand. Dit maakt dat het risicoprofiel minder groot is dan bij activiteiten in een geliberaliseerde markt.

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten

Naam	N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is opgericht in 1914 en richt zich exclusief op het publieke domein in Nederland. Klanten zijn onder meer gemeenten, woningcorporaties en zorg- en onderwijsinstellingen. Ambitie is dat klanten de bank beschouwen als natuurlijke partner voor het oplossen van hun maatschappelijke vraagstukken. De bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.
Betrokkenen	Het Rijk, de provincies, gemeenten en nog enkele andere overheidsinstanties.
Bestuurlijk belang	We hebben stemrecht over 17.199 aandelen. Dit is 0,031% van het totaal. Het totaal aantal uitstaande aandelen is 55.690.720.
Financieel belang	Het dividend in 2021 bedroeg € 39.213,72. In 2022 was dit € 42.997,50 en in 2023 € 37.149.
Ontwikkelingen	BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in ‘ons kompas naar impact’. Het hoofddoel van deze strategie blijft dat de bank zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publieke domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland. BNG Bank wil impulsen blijven geven aan de ESG-prestaties van de klanten en de bank zelf. Dat doet BNG Bank door het verstrekken van kredieten en het delen van kennis in nauwe samenwerking met de klanten. BNG Bank wil de manier waarop klanten bij BNG Bank bankieren verbeteren en eenvoudiger maken, onder andere via verdere digitalisering van haar klantprocessen.
Relatie tot programma’s	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico’s	Het financiële risico blijft beperkt tot het nominale bedrag van de aandelen.

AGE B.V.

Naam	AGEM Gemeentelijke Energie B.V.
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doel	De energielevering aan de Achterhoekse gemeenten op een duurzame manier tot stand te bregen door: - Het inkopen van energie en certificaten of andere rechten met een duurzame oorsprong, zoveel mogelijk uit de regio Achterhoek; - Het opwekken van duurzame energie voor gemeenten; - Het opwekken en eventueel opslaan van duurzame energie, zo veel mogelijk uit de regio Achterhoek; - Het verkrijgen, bezitten, vervreemden, beheren of anderszins gebruiken van vermogensrechten, roerende zaken en registergoederen.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De algemene vergadering bestaat uit 8 leden (één lid van het college van burgemeester en wethouders uit elke deelnemende gemeente)
Financieel belang	De bijdrage bedraagt in 2024 was € 0. Eigen Vermogen per 31-12-2022 : € 8.551 Eigen Vermogen per 31-12-2023 : € 581.419 Verwacht eigen vermogen per 1-1-2025: € 28.000 Vreemd Vermogen per 31-12-2022 : € 2.500.471 Vreemd Vermogen per 31-12-2023 : € 2.100.748 Verwacht vreemd vermogen per 1-1-2025: € 2.619.000 Resultaat 2023: € 19.962 (na belastingen) Inschatting 31-dec-25 Eigen vermogen € 28.000 Vreemd vermogen € 2.550.000 Verwachte financiële resultaat 2025: € 10.000 (geschat)
Ontwikkelingen	Er is door de aandeelhouders besloten dat de financiering van zonnepark Braamt door de gemeenten op gelijke manier zal gebeuren. Voor Winterswijk betekent dit dat de leningovereenkomst ongewijzigd blijft. Doordat zes andere gemeenten kapitaal gestort hebben voor Braamt, zal er een verschuiving plaats vinden van eigen vermogen naar vreemd vermogen.
Relatie tot Programma's	Is opgenomen in programma 3 Werkend Winterswijk
Informatie-uitwisseling	n.v.t.
Risico's	Omdat AGE B.V. energie inkoopt en weer doorverkoopt en hierbij haar kosten kan doorbelasten zijn de risico's van de onderneming beperkt. Ook bij de aanschaf van het zonnepark Braamt bleven de risico's beperkt omdat AGE niet als ontwikkelaar optrad.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

De paragraaf Grondbeleid is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een verplicht onderdeel in de begroting en het jaarverslag. Deze paragraaf bevat:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming.
- De beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondexploitatie in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Onze visie op grondbeleid in relatie tot onze programmadoelstellingen

In de structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020 staat ons planologisch beleid voor de bebouwde kom. Deze structuurvisie is 24 februari 2011 door de gemeenteraad vastgesteld. In de uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie is aandacht voor de relatie tussen ruimtelijke projecten en toekomstige gebiedsontwikkelingen. Hierdoor is het mogelijk om kosten van ruimtelijke ontwikkelingen en bovenwijkse voorzieningen (mede) te verhalen op particuliere grondexploitaties.
Een omgevingsvisie voor de bebouwde kom Winterswijk is in voorbereiding. Deze volgt de structuurvisie uit 2011 op. Samen met de omgevingsvisie voor het buitengebied vormt de omgevingsvisie voor de kern het beoordelingskader voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
Voor woningbouw zoeken we hoofdzakelijk ruimte op inbreidingslocaties.
We (her)ontwikkelen bedrijventerreinen. In de spoorzone is het vroegere emplacement herontwikkeld tot bedrijventerrein. In het noordoosten van de gemeente ontwikkelen we samen met de gemeente Vreden op de landsgrens een grensoverschrijdend dienstencentrum. In 2024 heeft het college de locatie voor een nieuw bedrijventerrein gekozen.

Hoe voeren we ons grondbeleid uit?

We geven het grondbeleid vorm aan de hand van beleidsnotities voor (delen van) het grondbeleid. Dit doen we wanneer de behoefte aan beleidsbepaling zich voordoet. Het grondbeleid is niet vastgelegd in een door de raad vastgestelde beleidsnota.
We toetsen ons grondbeleid aan de bij de jaarrekening geactualiseerde exploitatieberekeningen. Twee keer per jaar schetsen we in de begroting en de jaarrekening de actuele situatie. Jaarlijks actualiseren we de financiële prognose van de grondexploitaties bij de jaarrekening. Op basis daarvan doen we voorstellen en stellen we de koers op het gebied van het grondbeleid waar nodig bij.
De uitvoering van het grondbeleid volgt op de ontwikkeling van het planologisch beleid. Belangrijke beleidsdocumenten voor ons grondbeleid zijn:

- De structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020.
- De woonvisie Passend en Duurzaam Wonen in Winterswijk 2020-2025/Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2023-2026.
- De Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030.
- Het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) Regio Achterhoek.

De Meerjaren Investeringsplanning Ruimtelijke Projecten (MIR), het overzicht van de nog niet gerealiseerde projecten uit de uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020. De MIR werd ieder jaar geactualiseerd.
Per ontwikkelingslocatie beoordelen we of we een actief of faciliterend grondbeleid voeren. We kijken per locatie of we samenwerking zoeken met private partijen. Afhankelijk van de planologische mogelijkheden en de vraag, hebben we gronden gekocht, bouwrijp gemaakt en uitgegeven voor de functies wonen en werken.

Actuele prognose van de resultaten van de totale grondexploitatie

Jaarlijks actualiseren we de financiële prognose van de grondexploitaties bij de jaarrekening. Daarbij kijken we naar:

- De financiële resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties.
- De risicoanalyse van de actieve projectenportefeuille.
- De benodigde weerstandscapaciteit.

De netto contante waarde van de gezamenlijke exploitaties is positief. De exploitatieberekeningen zijn in 2024 geactualiseerd voor de jaarrekening 2023. Over het geheel wordt een positief resultaat verwacht van € 672.000. De grondexploitatie

kent winstgevende en verlieslatende projecten. De tekorten op de verlieslatende complexen zijn gedekt door voorzieningen die hiervoor in de jaarrekening 2023 zijn getroffen.
De actuele prognose van de actieve grondexploitaties:

Complex	boekwaarde 31-12-2023	uitgaven na 2023	opbrengsten na 2023	eindjaar exploitatie	NCW eindsaldo exploitatie per 31-12-2023	NCW eindsaldo per 31-12-2023 inclusief voorziening
Grondexploitatie in exploitatie						
12 Eelink	-581.196	648.692	97.900	2025	38.555	38.555
15 complex Parallelweg	665.622	12.889	0	2024	-678.259	-259
19 Gaxel dienstencentrum	196.656	158.375	366.381	2027	1.780	1.780
20 Zonnebrink	-69.554	66.606	0	2025	3.164	3.164
21 Boterstraat	-24.433	23.576	0	2024	1.320	1.320
24 Pelkpark fase 3	-	272.386	275.000	2026	178	178
61 Spoorzone	3.013.759	208.052	3.990.380	2025	627.778	627.778
62 De Vlijt	5.440.954	2.160.149	6.280.650	2027	-1.531.892	108
91 Bedrijvenlandgoed Slinge	892.326	26.261	781.000	2024	-152.386	-386
Totaal	**9.534.134**	**3.576.985**	**11.791.311**			**672.240**

Onderbouwing van de geraamde winstneming

Per complex nemen we winst naar rato van de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd. De Commissie BBV heeft aangegeven dat we winst moeten berekenen volgens de POC-methode. POC staat voor Percentage of Completion.
In de meerjarenbegroting 2024–2027 is geen rekening gehouden met winstafdrachten vanuit de grondexploitatie. We verwerken winsten uit grondexploitaties pas in de begroting, wanneer de grondverkopen die ten grondslag liggen aan de te realiseren winst zijn gedekt door gerealiseerde verkoopovereenkomsten.

De beleidsuitgangspunten voor de reserves in relatie tot de risico’s van de grondzaken

Gemeenten moeten de risico’s die voortvloeien uit de grondexploitaties kunnen opvangen. Veel gemeenten hebben daarvoor een 'algemene reserve grondexploitatie'. Onze gemeente heeft geen afgezonderd weerstandsvermogen voor de grondexploitatie in de vorm van een 'algemene reserve grondexploitatie'. De algemene reserve van de gemeente voorziet in het weerstandsvermogen.
Winsten op complexen komen na realisatie tot uitdrukking in het rekeningsaldo van de gemeente. We voegen winst dan rechtstreeks toe aan onze algemene reserve. Voorzienbare verliezen brengen we in mindering op onze algemene reserve.
We gaan ervan uit dat een weerstandsvermogen van € 0,5 miljoen toereikend is. Bij de jaarrekening 2023 is een actuele inventarisatie gemaakt van de risico’s in de grondexploitaties. De risico’s zijn beschreven. Beoordeeld is wat de kans is dat de risico’s zich voordoen en wat de impact is. De omvang van de gezamenlijke risico’s is bepaald met een kansberekening. Het is immers niet waarschijnlijk dat alle risico’s zich op hetzelfde moment en in volle omvang voordoen. De kansberekening is uitgevoerd met een Monte Carlo-analyse. Deze analyse geeft aan dat voor de actuele grondexploitaties een weerstandsvermogen van € 477.000 voldoende is.

Woonbeleid

De Woonvisie Winterswijk 2020-2025 Passend en duurzaam wonen in Winterswijk geeft weer waar de gemeente Winterswijk zich op richt als het gaat om wonen. Het doel van de woonvisie is ervoor te zorgen dat Winterswijk een fijne gemeente blijft om in te wonen. We willen dat iedereen in Winterswijk een passende en duurzame woning kan vinden die aansluit bij zijn of haar woonwensen, nu en in de toekomst.
In reactie op de veranderde woningmarkt is de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 opgesteld. Goed wonen in een 'vitale regio' is de centrale boodschap van deze regionale woonagenda. Drie ambities staan centraal: een passende woning voor iedereen, goed wonen voor een gezonde en duurzame Achterhoekse economie en wonen als basis voor de leefbaarheid. De nieuwe agenda kent vier programmalijnen met ieder zijn eigen doelen. De Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 is in februari 2023 door de gemeenteraad vastgesteld en dient als een regionale visie waaraan beleid, projecten en acties worden gestaafd.
De gemeente toetst woningbouwplannen aan het Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2023-2026. De Woonvisie 2020-2025 is onze lokale stip op de horizon, de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-203 is de regionale stip.

Bedrijventerreinen

De zeven Achterhoekse gemeenten en de provincie Gelderland hebben het gezamenlijke doel om lokale en regionale bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren op bedrijventerreinen die qua kwaliteit en beschikbaarheid voldoen aan de eisen en wensen van ondernemers en hun omgeving. In het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2014-2028 (RPW Achterhoek) wordt bepaald waar bedrijventerreinen in de Achterhoek noodzakelijk zijn. Het RPW is het regionale kader. Er staat in wat de opgaven voor de gemeenten zijn voor het herstructureren en optimaliseren van bestaande terreinen.
We ontwikkelen een nieuw bedrijventerrein. Het RPW laat specifiek voor Winterswijk zien dat er behoefte is aan nieuw bedrijventerrein voor de groei van lokale ondernemingen. De industrie is een belangrijke stuwende factor in Winterswijk. Het biedt veel directe werkgelegenheid en draagt indirect bij aan werkgelegenheid in de andere sectoren. Industrie levert ook een bijdrage aan de leefbaarheid binnen de gemeente, met haar uitgebreide voorzieningen, cultuur, sport en rijke verenigingsleven. Voor het succes van ons bedrijfsleven is ruimte nodig, terwijl bedrijventerrein schaars is. Om in Winterswijk een aantrekkelijk ruimtelijk-economisch vestigingsklimaat te behouden, is nieuw bedrijventerrein noodzakelijk. In 2024 wordt de locatie gekozen.

Planontwikkeling gemeentelijk initiatief

De Vlijt

De gemeente heeft eind 2022 de voormalige steenfabriek De Vlijt verworven. In 2023 zijn de gebouwen gesloopt. In 2024 en in 2025 wordt het terrein verder bouwrijp gemaakt. Waar nodig vindt bodemsanering plaats. Op het terrein leggen we vanaf de Misterweg een nieuwe ontsluitingsweg aan. We verwachten hier vanaf 2025 hernieuwd bedrijventerrein uit te geven.

Spoorzone

De gemeente heeft in 2020 het bedrijventerrein op het emplacement in de Spoorzone verworven. Op dit terrein is plaats voor hoogwaardige bedrijvigheid, perifere detailhandel en maatschappelijke functies. Wij verwachten de kavels op het emplacement gedurende de periode 2024-2025 uit te geven voor vier bedrijven en een woonzorgcomplex. Medio 2024 is één bedrijfskavel al uitgegeven. Voor de

tweede bedrijfskavel en voor het woonzorgcomplex is de koopovereenkomst gesloten.

Eelink

Eelink is een woongebied voor woningen in het duurdere segment, waarmee al in 2006 is gestart. In een later stadium is de ontwikkeling van het aangrenzende terrein Den Harden met woningbouw aan het project toegevoegd. De ontwikkeling van Den Harden is een particulier initiatief. Wij verwachten het project in 2024/2025 af te ronden door de openbare ruimte woonrijp te maken.

Zonnebrink

Het project Zonnebrink is grotendeels gereed. Een perceel grond voor maatschappelijke doeleinden wordt nog bebouwd. We verwachten het laatste deel van het gebied in 2025 woonrijp te maken.

Pelkpark fase 3

Aan de Hakkelerkampstraat kunnen in het plangebied Pelkpark circa tien woningen worden gebouwd op de plek waar de vroegere Kohnstammschool staat. Wij verwachten het terrein in 2025 bouwrijp te maken.

Bedrijventerrein Dennenoord

In 2024 wordt de revitalisering van Dennenoord uitgevoerd. Wellicht vinden in 2025 nog afrondende werkzaamheden plaats. Verhaegh Trading blijft als enige onderneming op Dennenoord gevestigd.

Gaxel

Samen met de gemeente Vreden willen we op de landsgrens aan de Vredenseweg het Dienstencentrum Gaxel Grens/zWork Center (GGC) realiseren.

WoooW

Wooow omvat het gebied gelegen tussen 't Weurden, de Dingstraat, Roelvinkstraat en Spoorstraat. De Plus-locatie aan de Dingstraat maakt deel uit van het project. De raad heeft in 2023 de voorkeur uitgesproken voor een nieuwe huisvesting voor Boogie Woogie, de bibliotheek en de Wuh aan de Spoorstraat. Elders in het plangebied is ruimte voor wonen en voor commerciële ruimte. Aan 't Weurden heeft de gemeente drie winkelpanden met bovenwoningen in eigendom. Wij verwachten dat we in 2025/2026 kunnen starten met de herontwikkeling van dit gedeelte van Wooow met een programma voor detailhandel en circa veertig woningen. Het uitvoeringstempo is per ontwikkellocatie verschillend. Van de vier worden er zeker twee door andere partijen dan de gemeente gerealiseerd: de vervanging van de winkelpanden aan 't Weurden en de vernieuwing van de Plus-locatie.

Ribeslaan

De gemeente ontwikkelt aan de Ribeslaan woningbouw voor starters op de woningmarkt. Het omgevingsplan wordt voorbereid.

Planontwikkeling particulier initiatief

Narcisstraat/Parallelweg

De gemeente heeft voor de gemeentelijke positie in het gebied een verkoopovereenkomst gesloten met de projectontwikkelaar die eigenaar is van de aangrenzende vroegere bouwmaterialenhandel Meerdink. De koper ontwikkelt beide locaties als één gebied voor woningbouw. Het bestemmingsplan is in procedure.

Europalaan

De Woonplaats vervangt de komende jaren 112 woningen in 4 flatgebouwen aan de Europalaan door 130 nieuwe woningen in 3 gebouwen. De oude en nieuwe gebouwen worden gefaseerd gesloopt en gebouwd, zodat een deel van de bewoners van de te vervangen woningen in één keer over kan naar de nieuwbouw. Het

bestemmingsplan is in procedure. Volgens de planning vindt de eerste sloop plaats in 2024 en wordt begin 2025 gestart met de eerste nieuwbouw.
Kloetenseweg
Het al langere tijd leegstaande winkelcentrum in de Pelkwijk wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw met een nieuwe supermarkt en 28 woningen.
Park Achterhoek
Op Park Achterhoek wordt het terrein voor het gezondheidspark nog bebouwd. De ontwikkelaar van Park Achterhoek beoogt hier vier gebouwen te realiseren.
Meddo Nieuw Gelle
De uitleglocatie in Meddo wordt fasegewijs ontwikkeld. Fase 1 is gereed, fase 2 is in uitvoering. De vergunning voor fase 3 en fase 4 is aangevraagd.
Brinkheurne, terrein Grijsen
De tweede fase van dit plan is in uitvoering. In deze fase kunnen elf woningen worden gebouwd, waarvan er inmiddels tien gereed zijn.
De Rikker
Het bestemmingsplan voor de Rikker is in juni 2024 vastgesteld. Vanaf 2025 kunnen hier circa 200 woningen worden gebouwd.
Kottenseweg 18 tot 20 en Wooldseweg 13-II
Op het terrein waar vroeger een kolenhandel was gesitueerd, worden vijf woningen gebouwd.
Bumerweg
Op 24 november 2022 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan vastgesteld voor de bouw van negentien appartementen verdeeld over twee gebouwen op een terrein aan de Bumerweg, waar voorheen een aannemersbedrijf was gevestigd.
Wonen op Droppers Woold
De locatie voor de bouw van zestien woningen nabij de buurtschapskern van 't Woold is in 2024 bouwrijp gemaakt. Verwacht wordt dat in 2024/2025 wordt gestart met het bouwen van de woningen. Acht van de zestien woningen voldoen aan de norm voor betaalbare koop dan wel betaalbare huur.
Sibbinkweg 3
Op het terrein van een voormalige kwekerij worden vijf vrijstaande woningen gebouwd.

Financiële positie grondexploitatie

We onderscheiden in het cluster Grondexploitatie drie categorieën:
- Bouwgrond in exploitatie (BIE)
- Faciliterend grondbeleid
- Strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding

Voor deze drie groepen gelden verschillende regels over hoe we ze moeten verantwoorden op de balans, en wat in financieel opzicht is toegestaan. We lichten de drie categorieën hierna toe.
Bouwgrond in exploitatie (BIE)
De BIE vormt de kern van het gemeentelijk grondbedrijf. Het gaat om actief grondbeleid waarmee grote bedragen kunnen zijn gemoeid. De gemeente voert de grondexploitatie op basis van een vastgesteld bestemmingsplan.
We nemen investeringen in BIE op de balans als onderhanden werk op. Dit betekent dat we erop rekenen dat we de investering terugverdienen uit de verkoop van de bouwgrond die wordt ontwikkeld. Als een complex verliesgevend is, vormen we een verliesvoorziening zodra een verlies zich aandient. Om te kunnen beoordelen of de complexen in de BIE nog winstgevend zijn, rekenen we bij de jaarrekening de actuele stand van zaken bij de complexen door.

Medio 2024 omvat de BIE negen complexen. Vier voor woningbouw (Eelink, Zonnebrink, Boterstraat en Pelkpark fase 3) en vijf bedrijventerreinen (complex Parallelweg, Gaxel dienstencentrum, Spoorzone, Bedrijvenlandgoed Slinge en De Vlijt). We verwachten de complexen Boterstraat en Bedrijvenlandgoed Slinge in 2024 af te ronden en te beëindigen. In 2025 verwachten we complexen voor het woningbouwproject aan de Ribeslaan en voor het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein als BIE te openen.
De boekwaarde van de BIE neemt af. De boekwaarde is het bedrag waarvoor de BIE als onderhanden werk op de balans is opgenomen. De tabel hieronder geeft het verwachte verloop van de boekwaarde van de BIE in 2025 aan. De cijfers zijn ontleend aan de bij de jaarrekening 2023 geactualiseerde grondexploitatieberekeningen. De in het overzicht opgenomen verliesvoorziening is getroffen voor de complexen Parallelweg en De Vlijt.

Boekwaarde Bouwgrond in exploitatie (BIE)		
Complex	boekwaarde 1-1-2025	boekwaarde 31-12-2025
Eelink	-477.000	-
Zonnebrink	-36.000	-
Pelkpark fase 3	4.000	-67.000
Complex Parallelweg	692.000	0
Gaxel dienstencentrum	214.000	265.000
Spoorzone emplacement	2.600.000	0
De Vlijt	4.816.000	3.440.000
totaal bruto	**7.813.000**	**3.638.000**
af: voorziening complexen BIE	2.210.000	2.210.000
netto-boekwaarde BIE	**5.603.000**	**1.428.000**

Uitgaven BIE

De uitgaven voor de BIE worden opgenomen in de begroting voor 2025. De budgetten die in de begroting 2025 worden opgenomen, zijn gebaseerd op de actuele exploitatieberekeningen.

Complex	Uitgaven 2025
BIE - grondexploitatie in exploitatie	
Eelink	484.000
Zonnebrink	33.000
Pelkpark fase 3	67.000
Gaxel dienstencentrum	47.000
Spoorzone emplacement	103.000
De Vlijt	593.000
Totaal	**1.327.000**

Faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid is sprake van grondexploitaties door derden. De gemeente is geen eigenaar van de gronden, maar werkt mee aan de ontwikkeling van projecten. De kosten verhalen we op de (particuliere) ontwikkelaar van de gronden. Hiervoor sluiten we grondexploitatieovereenkomsten met ontwikkelaars. De boekwaarde van het faciliterend grondbeleid valt op de balans onder overige vorderingen. Het gaat hierbij om vorderingen die we op ontwikkelaars hebben. De boekwaarde beperkt zich tot de door de gemeente gemaakte kosten die nog bij

ontwikkelaars in rekening gebracht moeten worden. In de jaarrekening 2023 bedraagt de boekwaarde -/- € 53.000. Deze boekwaarde is negatief. Dit betekent dat een deel van de vergoedingen al is ontvangen voordat de kosten zijn gemaakt.
De plannen van het faciliterend grondbeleid (ook wel 'particuliere exploitaties' genoemd), hebben we hiervoor toegelicht bij Planontwikkeling particulier initiatief.

Strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding

Met strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding willen we grondexploitatie bedrijven. Bijvoorbeeld in de (verre) toekomst. De verwervingskosten van deze gronden nemen we op de balans op onder de materiële vaste activa (MVA). Voorbereidingskosten nemen we op onder de immateriële vaste activa (IVA).
De voorziening voor de positie Narcisstraat dekt het verschil af tussen de boekwaarde en de vrije verkoopwaarde in het economisch verkeer bij de huidige bestemming.

Complex	boekwaarde 31-1-2023	voorziening 31-12-2023	boekwaarde 31-12-2023 verminderd met voorziening
Strategische posities en grondexploitatie in voorbereiding			
Narcisstraat Transformatie	846.000	324.000	522.000
Weurden 2-4	476.000		476.000
Weurden panden nrs. 8 t/m 14 (vm. Expert en Aldi)	765.000		765.000
Ribeslaan	10.000		10.000
Totaal	**2.097.000**	**324.000**	**1.773.000**

Paragraaf wet open overheid (WOO)

Op 1 mei 2022 trad de Wet open overheid (Woo) in werking. Deze wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is een belangrijke stap naar een transparante(re) digitale overheid. De Woo stelt het actief openbaar maken van informatie aan de burger centraal en herhaalt het belang van een goede informatiehuishouding. Publieke informatie moet beter vindbaar en uitwisselbaar zijn en eenvoudig te ontsluiten en archiveren zijn. Dit wordt stap voor stap voor verschillende typen informatie ingevoerd.
Gemeente Winterswijk heeft vanaf 1 mei 2022 een centraal e-mailadres beschikbaar gesteld, om burgers en journalisten te helpen bij informatieverzoeken. Er is een proces voor Woo-verzoeken ingericht met een Woo-contactpersoon die dit ondersteunt. We streven naar de invoering van een e-dienst in 2025, zodat WOO-verzoeken digitaal kunnen worden ingediend.

Bijlagen

Bijlage 1 Financiële tabellen

Toelichting financiële tabellen

Deze bijlage bevat een aantal financiële tabellen die door het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht zijn voorgeschreven, zowel voor het financieel toezicht door de provincie als voor de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten.

Taakvelden

Elke gemeente is verplicht om alle baten en lasten (in de financiële administratie) aan de voorgeschreven taakvelden toe te rekenen. Dit dient de volgende twee doelen:

- Onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten voor wat betreft de baten en lasten van die taakvelden.
- Macro-economische vergelijking voor de verdeling van het gemeentefonds.

Het gemeentefonds is onderverdeeld in een aantal clusters (voor de verdeling), die zijn opgebouwd uit een aantal taakvelden. Wanneer het Rijk constateert dat er landelijk sprake is van een verschuiving in lasten tussen de verschillende taakvelden, kan dat aanleiding zijn om de verdeling van het gemeentefonds aan te passen. Eén van de uitgangspunten is namelijk dat de verdeling globaal aansluit bij de kostenontwikkeling van gemeenten.
Binnen de programma's zijn deze taakvelden niet zichtbaar, maar zijn ze onderdeel van de verschillende beleidsvelden. Een taakveld hoort daarbij altijd maar bij één beleidsveld.

x € 1.000		Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
Taakveld	Omschrijving	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	Bestuur	3.020	6	-3.014	3.019	6	-3.013	3.112	6	-3.106	3.112	6	-3.106
0.10	Mutaties reserves	0	9.015	9.015	0	15	15	0	15	15	0	15	15
0.2	Burgerzaken	1.086	559	-527	1.172	657	-514	1.195	711	-485	1.155	621	-534
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	266	122	-145	261	107	-154	260	107	-153	259	107	-152
0.4	Overhead	13.840	1.146	-12.694	13.498	1.115	-12.384	13.487	1.060	-12.427	13.442	1.060	-12.382
0.5	Treasury	-197	543	740	-390	541	931	-412	536	948	-350	536	886
0.61	OZB woningen	273	4.226	3.953	273	4.261	3.988	273	4.296	4.023	273	4.336	4.063
0.62	OZB niet-woningen	94	3.156	3.062	94	3.166	3.072	94	3.176	3.082	94	3.176	3.082
0.64	Belastingen overig	22	50	28	22	50	28	22	50	28	22	50	28
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	73.000	73.000	0	68.068	68.068	0	67.341	67.341	0	67.013	67.013
0.8	Overige baten en lasten	36	0	-36	36	0	-36	36	0	-36	36	0	-36
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.170	0	-2.170	2.169	0	-2.169	2.168	0	-2.168	2.168	0	-2.168
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.160	18	-1.141	1.154	18	-1.136	1.106	18	-1.087	1.099	18	-1.081
2.1	Verkeer en vervoer	5.904	142	-5.762	6.007	142	-5.865	6.157	142	-6.015	6.151	142	-6.009
2.2	Parkeren	110	0	-110	109	0	-109	129	0	-129	127	0	-127
3.1	Economische ontwikkeling	129	2	-127	129	0	-129	129	0	-129	129	0	-129
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.420	1.595	175	75	0	-75	75	0	-75	75	0	-75
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	268	142	-126	268	142	-126	268	142	-126	268	142	-126
3.4	Economische promotie	404	1.249	845	379	1.249	870	379	1.249	870	379	1.249	870
4.2	Onderwijshuisvesting	1.589	0	-1.589	1.784	0	-1.784	1.753	0	-1.753	1.739	0	-1.739
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.239	1.100	-1.139	2.238	1.100	-1.138	2.238	1.100	-1.138	2.237	1.100	-1.137
5.1	Sportbeleid en activering	1.040	189	-850	1.029	178	-850	968	0	-968	968	0	-968
5.2	Sportaccommodaties	2.977	638	-2.338	2.980	638	-2.342	2.900	638	-2.261	2.820	638	-2.182
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.778	0	-1.778	1.729	0	-1.729	1.713	0	-1.713	1.713	0	-1.713
5.4	Musea	218	0	-218	218	0	-218	218	0	-218	218	0	-218
5.5	Cultureel erfgoed	533	77	-456	532	77	-456	532	77	-456	518	77	-442
5.6	Media	554	29	-524	524	0	-524	485	0	-485	485	0	-485
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.312	102	-4.210	4.163	102	-4.061	4.188	102	-4.086	4.198	102	-4.096
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	15.785	13.877	-1.909	16.135	14.270	-1.865	16.527	14.662	-1.865	16.527	14.662	-1.865
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.970	0	-1.970	1.827	0	-1.827	1.827	0	-1.827	1.827	0	-1.827
6.3	Inkomensregelingen	18.013	9.723	-8.290	18.003	9.723	-8.280	18.003	9.723	-8.280	18.003	9.723	-8.280
6.4	WSW en beschut werk	6.301	1.155	-5.146	6.197	1.131	-5.067	6.045	1.101	-4.945	6.045	1.073	-4.973
6.5	Arbeidsparticipatie	785	0	-785	785	0	-785	785	0	-785	785	0	-785
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	857	0	-857	847	0	-847	847	0	-847	847	0	-847
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	561	8	-553	561	8	-553	561	8	-553	561	8	-553
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.947	243	-3.704	3.372	346	-3.026	3.197	343	-2.854	3.197	343	-2.854

6.71b	Begeleiding (WMO)	4.274	0	-4.274	4.174	0	-4.174	4.174	0	-4.174	4.174	0	-4.174
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	3.400	0	-3.400	3.405	0	-3.405	3.442	0	-3.442	3.442	0	-3.442
6.72b	Jeugdhulp behandeling	2.237	0	-2.237	2.237	0	-2.237	2.237	0	-2.237	2.237	0	-2.237
6.73a	Pleegzorg	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375
6.73b	Gezinsgericht	958	0	-958	958	0	-958	958	0	-958	958	0	-958
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	3.353	0	-3.353	3.353	0	-3.353	3.353	0	-3.353	3.353	0	-3.353
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	185	0	-185	185	0	-185	185	0	-185	185	0	-185
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	404	0	-404	404	0	-404	404	0	-404	404	0	-404
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	98	0	-98	98	0	-98	98	0	-98	98	0	-98
6.82a	Jeugdbescherming	604	0	-604	604	0	-604	604	0	-604	604	0	-604
6.82b	Jeugdreclassering	55	0	-55	55	0	-55	55	0	-55	55	0	-55
7.1	Volksgezondheid	1.869	342	-1.527	1.769	241	-1.527	1.529	2	-1.527	1.529	2	-1.527
7.2	Riolering	3.752	4.967	1.214	3.544	4.953	1.410	3.564	4.953	1.390	3.619	4.953	1.335
7.3	Afval	3.032	3.685	653	3.032	3.685	653	3.032	3.685	653	3.032	3.685	653
7.4	Milieubeheer	2.100	616	-1.484	2.094	606	-1.488	2.121	606	-1.515	2.128	606	-1.522
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	338	239	-99	338	239	-99	338	239	-99	338	239	-99
8.1	Ruimte en leefomgeving	2.266	1.185	-1.081	2.266	1.185	-1.081	2.266	1.185	-1.081	2.266	1.185	-1.081
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.280	3.101	-179	278	96	-182	278	99	-179	278	99	-179
8.3	Wonen en bouwen	10.587	443	-10.144	1.389	143	-1.246	1.389	143	-1.246	1.389	143	-1.246
		136.654	136.689	35	121.783	118.258	-3.525	121.696	117.514	-4.182	121.620	117.108	-4.511

Geprognosticeerde balans

De prognose van de balans is van belang om inzicht te hebben in het toekomstig verloop van een aantal balansposten. Vooral de ontwikkeling van de materiële vaste activa, het eigen en vreemd vermogen is hierbij van belang. Deze balans vormt daarmee ook een belangrijke basis voor de financiële kengetallen die onderdeel zijn van de paragraaf weerstandsvermogen.

* 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Im/Mat. Vaste activa	129.728	135.259	135.457	132.485	127.250
Fin.vaste activa	8.610	8.556	8.502	8.448	8.394
Voorraden	7.172	7.172	7.172	7.172	7.172
KBG	1.035	1.035	1.035	1.035	1.035
Vorderingen	18.329	18.329	18.329	18.329	18.329
Overlopende activa	5.770	5.771	5.771	5.771	5.771
Totaal	170.644	176.122	176.266	173.240	167.951

* 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Eigen vermogen	59.713	56.731	53.204	49.020	44.507
Voorzieningen	9.386	8.783	8.186	7.675	7.164
Langlopende schulden	83.090	86.435	91.280	86.125	80.970
Kortlopende schulden	5.040	10.723	10.031	16.804	21.594
Overlopende passiva	13.415	13.450	13.565	13.616	13.716
Totaal	170.644	176.122	176.266	173.240	167.951
Solvabiliteit	35,0%	32,2%	30,3%	28,4%	26,7%

EMU-Saldo

Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar van ontvangsten en uitgaven van de gemeente. Deze zijn berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie. Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de rijksoverheid, ook decentrale overheden een aandeel.

x € 1.000	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Begroot saldo van baten en lasten voor bestemming	2.464	-1.183	-2.982	-3.527	-4.184	-4.513
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	4.906	5.113	5.857	6.152	6.337	6.321
Onttrekkingen/dotaties voorzieningen	-146	384	477	222	115	115
Investeringen in materiële/immateriële activa	-4.665	-5.355	-11.388	-6.350	-3.365	-1.086
EMU saldo	2.559	-1.041	-8.036	-3.503	-1.097	837

Incidentele baten en lasten

De provincie beoordeelt of de begroting structureel in evenwicht is. Oftewel: is een gemeente in staat om structurele lasten af te dekken met structurele inkomsten? Om die reden is het van belang inzicht te bieden in de incidentele baten en lasten. Wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een groot bedrag aan incidentele baten bij een gering begrotingsoverschot, is de begroting feitelijk structureel niet in evenwicht. Hierdoor kan een gemeente in financiële problemen komen en kan er een strenger toezichtsregime gelden. Andersom kan ook. Stel een gemeente heeft een gering begrotingstekort met veel incidentele lasten, dan kan de provincie toch tot het oordeel komen dat de begroting structureel wel in evenwicht is.
Om te bepalen of er sprake is van een incidentele post, is het karakter van de bijbehorende activiteit leidend. Dus een eenmalige verhoging van bijvoorbeeld het budget voor huishoudelijk hulp telt niet als incidenteel; hier is sprake van een structurele activiteit waarbij het budget fluctueert. Een pilot waarvan vast staat dat deze twee of drie jaar duurt, telt daarentegen wel als incidenteel. Van deze activiteit is immers een einddatum bepaald. Uitgangspunt bij gemeenten is over het algemeen dat alle lasten en baten als structureel moeten worden aangemerkt. De echt incidentele posten zijn uitzonderingen.
Hieronder geven we een toelichting op een aantal incidentele posten:

- Grondexploitatie complex omgeving Cultuurkwartier
  Dit betreft het negatief begrote resultaat van € 3,02 miljoen op de nog te openen grondexploitatie complex omgeving Cultuurkwartier, dat wordt gedekt door de begrote onttrekking aan de algemene reserve.

- Bedrijventerrein Spoorzone – verkopen
  De incidentele begrote winstneming in 2025 van € 250.000 binnen de grondexploitatie complex Spoorzone, is het verschil van de verkopen (inkomst van € 1.594.750) en de mutatie boekwaarde (uitgave van € 1.344.750). Zie ook de financiële onderbouwing programma 3 onder beleidsveld gebiedsontwikkeling en wonen.

- Instandhouding voorzieningen
  De bestaande reserve voor de instandhouding van onze voorzieningen wordt aangevuld met € 8 miljoen tot € 10 miljoen. De lijn voor 2025 is dat we op het

juiste moment repareren en zo onze voorzieningen in de benen houden.

- Lokale initiatieven
  Er is een nieuwe reserve gevormd van € 1 miljoen voor het stimuleren van initiatieven in onze gemeente. Dit is bedoeld voor cofinanciering van initiatieven.

- Algemene uitkering
  In de Voorjaarsnota heeft het Rijk aangegeven dat de nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies eerder wordt ingesteld. Het nadeel wordt voor 2025 voor de helft gecompenseerd voor het Rijk. Dit betekent dat de gemeenten in 2025 gezamenlijk eenmalig € 675 miljoen aan algemene uitkering ontvangen. De gemeente Winterswijk heeft ervoor gekozen het bedrag van ruim € 1,1 miljoen als negatieve incidentele baat te boeken.

- Klimaatadaptatie overig
  De incidenteel hoger begrote uitgaven van € 0,24 miljoen in 2025 en € 0,03 miljoen in 2026 zijn gebaseerd op de door de raad vastgestelde klimaatadaptatie-agenda 2022 tot en met 2026.

x € 1.000								
Programma	Beleidsveld	Grootboeknummer	Omschrijving Grootboeknummer	Inkomsten/uitgaven	Som van Begroting 2025	Som van Begroting 2026	Som van Begroting 2027	Som van Begroting 2028
Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk	1.2 Maatschappelijke ondersteuning	64002257	DERD Winterswijk drempelvrij	U	10.000	0	0	0
		64008220	DERD Regionaal Samenwerking Soc Domein	U	43.160	0	0	0
Programma 2 Meedoen in Winterswijk	2.1 Cultuur	61101278	DERD Uitvoeren Cultuurnota Kunst & Cultuur	U	25.000	0	0	0
		63803200	DERD Informatiepunten Digitale Overheid	U	29.404	0	0	0
		63803600	RIJK Informatiepunten Digitale Overheid	I	-29.404	0	0	0
		63806256	DERD Erfgoed-Omgevingswet	U	20.000	20.000	20.000	20.000
		63807300	SUBS Lokale omroep	U	18.311	36.622	0	0
	2.4 Educatie	62902203	DERD Uitvoering IHP	U	60.000	0	0	0
	2.3 Inkomen en participatie	63401331	SUBS St. Leergeld	U	10.000	0	0	0
Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk	3.3 Duurzaamheid	62601225	DERD Klimaatadaptatie	U	-37.500	-32.000	0	0
		62601652	RIJK Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	I	0	0	0	0
	3.5 Economie en lobby	60603271	DERD Online 100% Winterswijk	U	25.000	0	0	0
		61801851	OVRI huurinkomsten Hanekampweg 33B	I	-1.875	0	0	0
	3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	61702610	DERD Bouwrijp maken Cultuurkwartier	I	-3.002.000	0	0	0
				U	3.002.000	0	0	0
		61706170	Bedr terrein Spoorzone - Verkopen	I	-1.594.750	0	0	0
		61706190	Bedr terrein Spoorzone - Mutaties boekwaarde	U	1.344.750	0	0	0
		62002252	DERD HEMA - De Verbinding	U	200.000	0	0	0
		62002253	OVRI HEMA - De Verbinding	I	-200.000	0	0	0
		63805520	RESU Instandhouding voorzieningen	U	8.000.000	0	0	0
		63805521	RES lokale initiatieven	I	-100.000	0	0	0
				U	1.000.000	0	0	0

	3.2 Klimaat, water en milieu	60901910	RESI Kapitaallasten Notaristuin 2.0	I	0	0	0	0
		61401290	DERD Klimaatadaptatie overig	U	237.500	32.000	0	0
	3.1 Openbare ruimte	60901204	DERD Europark	U	11.200	0	0	0
		61101239	DERD Nationaal Landschap Winterswijk	U	30.000	0	0	0
		61202200	DERD Speelterreinen	U	100.000	0	0	0
Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk	4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	60860900	RESI Alg. Reserve - Saldo rekening	I	-9.000.000	0	0	0
	4.2 Openbare orde en veiligheid	60401230	DERD Handhaving APV en bijzondere wetten	U	0	0	0	0
Programma 5 Inkomsten van Winterswijk	5.1 Algemene middelen	60810600	RIJK Algemene uitkering	I	1.124.524			
		61801428	DERD lasten en onderhoud Hanekampweg 33+33a	U	4.500	0	0	0
		61801810	OVRI Huurinkomsten hanekampweg 33+33a	I	-14.750	0	0	0
Totaal:					1.315.070	56.622	20.000	20.000

Structurele mutaties reserves

In de begroting is een structurele onttrekking geboekt uit de bestemmingsreserve Notaristuin, voor dekking van de kapitaallasten.

x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Bestemmingsreserve Notaristuin 2.0	15	2	2	2

Saldo van baten en lasten

In deze tabel is per programma een overzicht opgenomen van het saldo van de baten en lasten. Zoals voorgeschreven zijn vervolgens afzonderlijk inzichtelijk gemaakt:

- De algemene dekkingsmiddelen (onder andere algemene uitkering, OZB, toeristenbelasting, precariobelasting en forensenbelasting).
- De raming voor de vennootschapsbelasting (vooralsnog zijn geen winsten voorzien waarover vennootschapsbelasting moet worden afgedragen).
- De raming voor overhead (salarislasten van medewerkers ten behoeve van het primaire proces, zoals management, secretariaat, financiën, personeelszaken et cetera, maar ook de kosten voor huisvesting en automatisering).
- De post onvoorzien (er is een jaarlijks bedrag opgenomen voor onvoorziene, incidentele zaken in dat jaar).
- Opbrengsten dividend.
- Financieringsresultaat.

Hieruit volgt het begrotingssaldo voor eventuele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Door ook deze toevoegingen en onttrekkingen hierbij te betrekken, wordt het begrotingssaldo voor de komende jaren verkregen. De laatste stap is een correctie op dit saldo vanwege de incidentele baten en lasten, waardoor duidelijk wordt wat het structurele begrotingssaldo is (van belang voor het provinciaal toezicht).

x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Programma 1 (saldo baten en lasten)	-26.523	-25.535	-25.385	-25.385
Programma 2 (saldo baten en lasten)	-23.114	-23.173	-23.002	-22.922
Programma 3 (saldo baten en lasten)	-15.711	-12.687	-12.928	-12.992
Programma 4 (saldo baten en lasten)	2.110	-6.925	-7.138	-7.177
Programma 5 (saldo baten en lasten)	-9.719	-732	-547	-548
Totaal van de programma's	-72.957	-69.052	-69.000	-69.024
Algemene dekkingsmiddelen	82.135	77.248	76.566	76.278
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
Overhead	-12.544	-12.298	-12.342	-12.297
Onvoorzien	-36	-36	-36	-36
Financieringsresultaat	420	611	628	566
Het geraamde totaal saldo van baten en lasten	-2.982	-3.527	-4.184	-4.513
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	3.017	2	2	2
Het geraamde resultaat	35	-3.525	-4.182	-4.511
Saldo incidentele baten en lasten	-1.315	-56	-20	-20
Structureel begrotingssaldo	1.350	-3.469	-4.162	-4.491

Meerjarig financieel overzicht

x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Baten	124.572	118.256	117.512	117.106
Lasten	-127.554	-121.783	-121.696	-121.619
Saldo baten en lasten	-2.982	-3.527	-4.184	-4.513
Onttrekkingen aan reserves	12.017	2	2	2
Toevoegingen aan reserves	-9.000	0	0	0
Saldo reserves	3.017	2	2	2
Het geraamde resultaat	35	-3.525	-4.182	-4.511

Bijlage 2 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen

Reserves

In onderstaande tabel is het verwachte verloop van de reserves en de voorzieningen voor de komende jaren opgenomen. De verwachte begrotingssaldo's zijn verrekend met de algemene reserve. Bij de afzonderlijke jaarrekeningen zal blijken wat het uiteindelijke resultaat in dat jaar is geweest.
De onttrekking algemene reserve van € 12.002.000 betreft:

- € 8.000.000 toevoeging aan de bestaande bestemmingsreserve instandhouding voorzieningen.

- € 1.000.000 toevoeging aan de nieuwe bestemmingsreserve lokale initiatieven.
- € 3.002.000 dekking bouwrijp maken Cultuurkwartier.

De onttrekking van de bestemmingsreserve Notaristuin 2.0 van € 15.000 betreft kapitaallasten.

Voorzieningen

De algemene voorzieningen hebben vooral betrekking op de uitvoering van pensioenverplichtingen van voormalig bestuurders; de gemeente heeft in dat geval feitelijk de rol van pensioenfonds. In tegenstelling tot de vorige begroting is bij de egalisatievoorziening (riool) sprake van onttrekkingen in plaats van toevoegingen. Dat heeft vooral te maken met de extra investeringen vanuit de klimaatagenda en het riool. Door deze ten laste van de voorziening te brengen, kan de stijging van het rioolrecht beperkt blijven tot de inflatiecorrectie.

Omschijving (*1000)	Saldo 01-01-2025	Toevoegen	Verminderen	Saldo 31-12-2025	Saldo 01-01-2026	Toevoegen	Verminderen	Saldo 31-12-2026	Saldo 01-01-2027	Toevoegen	Verminderen	Saldo 31-12-2027	Saldo 01-01-2028	Toevoegen	Verminderen	Saldo 31-12-2028
Algemene reserve																
Algemene Reserve - vrij besteedbaar	45.329		12.002	33.327	33.362			33.362	29.837			29.837	25.655			25.655
Jaarrekening 2023	4.851			4.851	4.851			4.851	4.851			4.851	4.851			4.851
Begroot Rekeningresultaat		35		35			3.525	-3.525			4.182	-4.182			4.511	-4.511
Sub Totaal	**50.180**	**35**	**12.002**	**38.213**	**38.213**	**0**	**3.525**	**34.688**	**34.688**	**0**	**4.182**	**30.506**	**30.506**	**0**	**4.511**	**25.995**
Overige bestemmingsreserves																
Bestemmingsreserve organisatieOntwikkeling	1.382			1.382	1.382			1.382	1.382			1.382	1.382			1.382
Bestemmingsreserve stadsuitleg	107			107	107			107	107			107	107			107
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	252			252	252			252	252			252	252			252
Bestemmingsreserve Stedelijke herverkaveling	309			309	309			309	309			309	309			309
Bestemmingsreserve Aanpak inburgering nieuwkomers	128			128	128			128	128			128	128			128
Bestemmingsreserve verduurzaming sportlocaties	75			75	75			75	75			75	75			75
Bestemmingsreserve verduurzaming gemeentegebouwen	75			75	75			75	75			75	75			75
Bestemmingsreserve Notaristuin 2.0	205		15	190	190		2	188	188		2	186	186		2	184
Bestemmingsreserve doorgeschoven budgetten	5.000			5.000	5.000			5.000	5.000			5.000	5.000			5.000
Bestemmingsreserve Instandhouding voorziening	2.000	8.000		10.000	10.000			10.000	10.000			10.000	10.000			10.000
Bestemmingsreserve lokale initiatieven		1.000		1.000	1.000			1.000	1.000			1.000	1.000			1.000
Sub Totaal	**9.533**	**9.000**	**15**	**18.518**	**18.518**	**0**	**2**	**18.516**	**18.516**	**0**	**2**	**18.514**	**18.514**	**0**	**2**	**18.512**
Totaal eigen vermogen	**59.713**	**9.035**	**12.017**	**56.731**	**56.731**	**0**	**3.527**	**53.204**	**53.204**	**0**	**4.184**	**49.020**	**49.020**	**0**	**4.513**	**44.507**

Omschijving (*1000)	Saldo	Toevoegen	Verminderen	Saldo	Saldo	Toevoegen	Verminderen	Saldo	Saldo	Toevoegen	Verminderen	Saldo	Saldo	Toevoegen	Verminderen	Saldo

	01-01-2025			31-12-2025	01-01-2026			31-12-2026	01-01-2027			31-12-2027	01-01-2028			31-12-2028
Algemene Voorzieningen																
VRZ Uitvoering wet APPA	2.310		410	1.900	1.900		189	1.711	1.711			1.711	1.711			1.711
VRZ Voormalig personeel	2.815		222	2.593	2.593		195	2.398	2.398		191	2.207	2.207		191	2.016
VRZ RVU personeel Winterswijk	41			41	41			41	41			41	41			41
VRZ RVU personeel WSW	209			209	209			209	209			209	209			209
VRZ Invulling CAO-gelden OR	80			80	80			80	80			80	80			80
Sub Totaal	**5.455**	**0**	**632**	**4.823**	**4.823**	**0**	**384**	**4.439**	**4.439**	**0**	**191**	**4.248**	**4.248**	**0**	**191**	**4.057**
Egalisatievoorzieningen																
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (riool)	2.278		569	1.709	1.709		556	1.153	1.153		556	597	597		556	41
Sub Totaal	**2.278**	**0**	**569**	**1.709**	**1.709**	**0**	**556**	**1.153**	**1.153**	**0**	**556**	**597**	**597**	**0**	**556**	**41**
Onderhoudsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen																
Onderhoudsvoorzieningen	1.653	1.109	511	2.251	2.251	854	511	2.594	2.594	747	511	2.830	2.830	747	511	3.066
Sub Totaal	**1.653**	**1.109**	**511**	**2.251**	**2.251**	**854**	**511**	**2.594**	**2.594**	**747**	**511**	**2.830**	**2.830**	**747**	**511**	**3.066**
Afronding	0															
Totaal voorzieningen	**9.386**	**1.109**	**1.712**	**8.783**	**8.783**	**854**	**1.451**	**8.186**	**8.186**	**747**	**1.258**	**7.675**	**7.675**	**747**	**1.258**	**7.164**

Bijlage 3 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

In deze bijlage zijn de voor iedere gemeente verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. De gegevens zijn afkomstig van de openbare bron 'Waarstaatjegemeente.nl' (28-08-2024).
Om enige context te bieden aan de scores, zijn telkens de drie meest actuele jaren opgenomen voor zowel Winterswijk als Nederland (landelijk gemiddelde). Voor de meeste indicatoren geldt dat 2023 het meest actuele peiljaar is, soms is dit 2022 en in een aantal gevallen 2024.

Peiljaar	Winterswijk	Nederland	Peiljaar	Winterswijk	Nederland
Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren			Achterstand onder jeugd werkloze jongeren in % 16 t/m 22 jarigen		
2023	7	9	2022	2%	1%
2022	7	8	2021	1%	2%
2021	6	8	2020	2%	2%
Misdrijven - Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners			Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners		
2023	1,2	2,5	2023	294,2	344,8
2022	1,5	2,3	2022	308,7	366,7
2021	2,1	1,8	2021	363,9	431,2
Misdrijven - Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners			Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar		
2023	4,4	4,3	2023	646,7	191,5
2022	5,1	4,5	2022	629,7	197,7
2021	4,5	4,4	2021	634	197,7
Misdrijven - Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners			Jongeren met jeugdhulp in % van alle jongeren tot 18 jaar		
2023	0,9	1,3	2023	15,8%	13,5%
2022	1,2	1,4	2022	15,2%	13,4%
2021	0,7	1,4	2021	14,5%	13,2%
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag			Jongeren met jeugdbescherming in % van alle jongeren tot 18 jaar		
per 1.000 inwoners					
2023	5,6	5,8	2023	0,9%	1,1%
2022	5,1	6,0	2022	1,2%	1,2%
2021	5,2	6,1	2021	1,4%	1,2%
Functiemenging in %			Jongeren met jeugdreclassering in % van alle jongeren van 12 tot 18 jaar		
2023	52,3%	54,2%	2022	0,2%	0,3%
2022	52,3%	53,8%	2021	0,3%	0,3%
2021	51,5%	53,3%			
Vestiging (van bedrijven) per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar			Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners		
2023	160	181,8	2023	670	700
2022	157,7	174,1	2022	680	710
2021	149,6	164,9	2021	710	niet bekend
Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen			Omvang huishoudelijk restafval per kg/inwoner		
2023	26,7	6,3	2022	54	148
2022	2,8	4,2	2021	60	164
2021	2.8	2,7	2020	62	171
Relatief verzuim per 1.000 leerlingen			Gemiddelde WOZ waarde in duizend €		
2023	19	27	2024	300	379
2022	18	24	2023	286	368
2021	18	20	2022	253	317
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) in %			Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen		
2023	2,4%	2,4%	2023	5,2	9,1
2022	2,1%	2,4%	2022	4,7	9,3
2021	1,8%	1,9%	2021	3,7	8,9
Niet-sporters in %			Demografische druk in %		
2022	48,3%	46,4%	2024	80,9%	70,4%
2020	55,3%	49,2%	2023	81,3%	70,3%
2016	46,7%	48,7%	2022	81,1%	70,3%
Banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar			Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden in €		
2023	817,9	836,6	2024	735	niet bekend
2022	812,4	825,4	2023	709	860
2021	780,9	805,7	2022	626	823
Jongeren met een delict voor de rechter in % 12 t/m 21 jarigen			Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in €		
2022	1%	1%	2024	905	niet bekend

2020	1%	1%	2023	878	942
2019	1%	1%	2022	884	905
Achterstand onder jeugd kinderen in uitkeringsgezin in % kinderen tot 18 jaar			Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit		
2022	5%	6%	2022	23,5%	41,3%
2021	5%	6%	2021	15,8%	33,1%
2019	5%	6%	2020	13,3%	26,8%
Netto arbeidsparticipatie in %					
2023	72,1%	73,1%			
2022	72,0%	72,2%			
2021	70,0%	70,4%			

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering

Naam Indicator	Eenheid	Bron	2023	2024	2025
Formatie	Fte per 1000 inwoners	Eigen gegevens	7,23 fte	7,38 fte	7,62 fte
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	Eigen gegevens	6,83 fte	7,04 fte	7,56 fte
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 762	€ 818	€ 873
Externe huur	Kosten als % van totale loonsom regulier personeel en totale kosten inhuur externen.	Eigen begroting	5,08%	1,16%	2,21%
Overhead	% van totale kosten	Eigen begroting	9,32%	9,41%	9,84%

Bijlage 4 Investeringen

Investeringsoverzicht 2025-2028

Met het vaststellen van de begroting autoriseert de gemeenteraad onderstaande investeringen (kredieten) voor de jaarschijf 2025. Deze kredieten blijven, in principe, twee jaar beschikbaar. Bij de jaarrekening stellen we voor of de kredieten kunnen worden afgesloten of dat deze eventueel, goed onderbouwd, langer beschikbaar moeten blijven. Bijvoorbeeld omdat er sprake is van vertraging in de uitvoering.
De genoemde investeringen vloeien voort uit beleidsdocumenten of plannen die eerder in de raad zijn behandeld, zoals bijvoorbeeld het wegenplan, het onderwijshuisvestingsplan of het beleidsprogramma klimaatadaptatie. De belangrijkste investeringen zijn hieronder nader toegelicht.

* € 1.000							
Programma	Beleidsveld	Investeringskrediet	2025	2026	2027	2028	Totaal 2025 t/m 2028
2	2.2 Sport	Kunstgrasvelden FC Winterswijk fase 3	594				594
2	2.4 Educatie	IKC Buurtschappen - de Esch	5.342				5.342
3	3.1 Openbare ruimte	Diverse infrastructurele werken	3.299	3.803	1.773	863	9.738
3	3.2 Klimaat, water en milieu	Klimaatadaptatie maatregelen	2.210	1.741	1.020	110	5.080
3	3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	Vervanging handhavingsauto's	45		45		90
4	4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	Hardware/ software/ telefonie	801	696	415		1.912
		Totaal	12.291	6.240	3.253	973	22.756

Toelichting

Het krediet voor het integrale huisvestingsplan onderwijs (IHP) is conform het vastgestelde IHP-plan opgenomen in de begroting 2025.

De investering in beleidsveld 3.1 openbare ruimte in 2025 bevat Hakkelerkamp fase 1 en 2 (€ 1,7 miljoen), alternatieve maatregelen doortrekken Dingstraat (€ 0,5 miljoen), laanbomen (€ 0,25 miljoen), Prangeweg/ deel Steengroeveweg (€ 0,3 miljoen), Pasweg/deel Meenkmolenweg (€ 0,2 miljoen) en recreatieve fietspaden (€ 0,1 miljoen).

Voor 2026 staat naast het vervolg van Hakkelerkamp Oost fase 2 (€ 1,3 miljoen) met name de Vredenseweg (€ 1,2 miljoen) geraamd. Voor 2027 is dit met name Bargerbosch (€ 1 miljoen). Voor 2028 staan de Eibergseweg fase 3, de Brinkeweg en de vervanging van laanbomen en recreatieve fietspaden gepland.

De investering in beleidsveld 3.2 klimaat, water en milieu in 2025 bevat de nieuw opgevoerde riolering aan de Wamelinkweg (€ 0,1 miljoen) en de wadi's op het COA-terrein (€ 0,1 miljoen). Daarnaast gaat het om de reeds bestaande kredieten ten behoeve van de riolering Hakkelerkamp Oost fase 2 (€ 1,4 miljoen), klimaatadaptatiemaatregelen (€ 0,4 miljoen), de watergang Gaxel (€ 0,05 miljoen) en de vervanging van pompunits en leidingwerk in het buitengebied (€ 0,1 miljoen).

Voor 2026 en 2027 staan de riolering Hakkelerkamp Oost fase 2 (€ 0,9 miljoen), klimaatadaptatie (€ 0,8 miljoen in 2026 /2027) en de riolering Bargerbosch (€ 0,5 miljoen in 2027) gepland. In 2028 staat de vervanging van pompunits en leidingwerk in het buitengebied (€ 0,1 miljoen) op de planning.

Bijlage 5 Uitgangspunten begroting 2025-2028

Uitgangspunten begroting 2025 - 2028

De begroting 2025-2028 is opgebouwd naar de volgende uitgangspunten:

1. De (financiële) basis van de begroting wordt gevormd door de stand van de eerste prognose 2024-2026. Hierin zijn verwerkt:
   a. De financiële baten en lasten van het bestaande (door de raad vastgestelde) beleid.
   b. De kapitaallasten van de (door de raad geaccordeerde) voorgenomen investeringen.
   c. Structurele bijstellingen naar aanleiding van de jaarrekening 2023 en structurele autonome ontwikkelingen ten opzichte van de begroting 2024-2027 zoals bekend tot en met juni 2024.
   d. De basis voor de jaarschijf 2028 wordt gevormd voor de jaarschijf 2027 en gecorrigeerd voor bekende ontwikkelingen, zoals fluctuaties in de algemene uitkering en de kapitaallasten.
2. Algemene uitkering (opnemen brief provincie: richtlijnen opschalingskorting, versnelde invoering algemene uitkering, indexatie Wmo en jeugd):
   a. Raming is op basis van de meicirculaire 2024.
   b. Ramingen zijn naar constante prijzen. Dat wil zeggen dat alleen in het begrotingsjaar budgetten worden gecorrigeerd voor inflatie (zowel aan de lasten- als aan de batenkant). Voor de jaren erna worden de budgetten (voor wat het prijsdeel betreft) constant gehouden in de programmabegroting.
   c. Hervormingsagenda Jeugd: in de meicirculaire 2024 is opgenomen dat de geraamde extra besparing van het Rijk van € 500 miljoen voor 2025 komt te vervallen, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Uitgangspunt is dat het vervallen van de extra korting geen budgettair effect heeft.

d. Met eventuele effecten van de herverdeling van het gemeentefonds hebben we geen rekening gehouden.
e. Aantallen/hoeveelheden (bijvoorbeeld inwoners, woningen, bijstandsgerechtigden) zijn aangepast naar de actuele stand. Op nog te realiseren groei wordt niet geanticipeerd. Dat doen we in onze begroting namelijk ook niet aan de lastenkant.
f. De omvang en verdeling van de algemene uitkering gaat de laatste jaren gepaard met grote onzekerheden. Wanneer hiertoe aanleiding is, bijvoorbeeld voornemens van het Rijk die nog niet zijn vertaald in de meicirculaire maar wel van belang zijn voor de financiële positie, wordt vooraf actief overleg gezocht met de provincie over de specifieke uitgangspunten voor het ramen van de algemene uitkering.
Van alle mutaties in de algemene uitkering wordt beoordeeld of hier ook extra lasten tegenover staan, bijvoorbeeld bij een nieuwe taak. Wanneer dit duidelijk is, wordt het betreffende bedrag ook toegevoegd aan het betreffende beleidsveld. Wanneer dit nog onzeker is en nader moet worden uitgezocht, wordt het bedrag binnen de begroting op een afzonderlijke stelpost gereserveerd.
3. Lonen van eigen personeel:
a. Uitgangspunt is de loonsom 2023, gebaseerd op de formatie per 31 december 2023 en inclusief de laatst vastgestelde cao. Deze is met 4,4% geïndexeerd voor 2025.
b. Voor de jaren 2025 en verder hebben we geen toename van de loonsom geraamd, behalve daar waar extra formatie is aangevraagd.
4. Inhuur:
a. Dit bedrag wordt niet geïndexeerd.
5. Prijzen:
a. Budgetten worden niet geïndexeerd, dus niet verhoogd met inflatiecorrectie.
b. ROVA: de door ROVA aan ons doorgegeven begrote indexering van de bijdrage voor afvalverwerking en Beheer Openbare Ruimte (BOR) 2025 bedraagt 5,61%. Er is geen rekening gehouden met een nog te realiseren (BOR) areaaluitbreiding.
6. Subsidies en bijdragen aan derden:
a. Alle subsidies worden verhoogd met het percentage conform het CBS-indexcijfer voor cao-lonen, contractuele loonkosten en arbeidsduur. Voor 2025 is dat 6,7%.
b. Bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen worden geraamd conform hun begroting 2025.
c. Overige bijdragen: de begroting voor SW-personeel is conform de opgave salarisadministratie Berkelland. Loonkosten van dit personeel is jaarlijks geïndexeerd met 3,5%.

7. Financieringsrente:
a. Het gemiddelde rentepercentage op langlopende geldleningen bedraagt 3,04%.
b. We gaan bestaande langlopende geldleningen niet herfinancieren in verband met de hoge renteboete.
c. We gaan ervan uit dat we maximaal financieren met 'kort geld', oftewel met een looptijd korter dan een jaar. Voor de gemeente Winterswijk gaat het om € 10,8 miljoen.
d. Voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen hanteren we vanaf 2024 het uitgangspunt dat het rentepercentage 3,5% bedraagt.
e. We berekenen geen rente over ons eigen vermogen (bespaarde rente).

8. Renteomslag:
Dit is het rentepercentage dat wordt toegepast voor de doorberekening van financieringskosten.
a. Intern rentepercentage grondexploitatie is 2%.
Dit percentage wordt aan de grondexploitaties doorberekend over de boekwaarde. Voor de berekening van dit percentage zijn wij gebonden aan voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
b. Intern rentepercentage overige activa is 2%.
In de begroting 2025, paragraaf financiering, nemen we het voorgeschreven renteschema cf. BBV-notitie rente op.

9. Belastingen en heffingen:

Soort belasting of heffing	(Maximaal) 100% kostendekking	Indexering op basis van %*
OZB		X
Afvalstoffenheffing	X	
Riool- en waterzorgheffing	X	
Precariobelasting		
Leges (vergunningen, waaronder APV)	X	
Toeristenbelasting		Afwijkend
Forensenbelasting		Afwijkend
Grafrechten	X**	
Reclamebelasting		Afwijkend

*Tenzij omstandigheden anders bepalen (separate besluitvorming hierover ligt altijd bij de raad) vormt het inflatiecijfer van het CPB uit de meicirculaire (jaar voor begroting) de basis voor de indexering.
**De tarieven worden jaarlijks vastgesteld. In principe geldt hiervoor 100% kostendekkendheid, die echter op dit moment niet wordt gehaald omdat de tarieven dan teveel stijgen c.q. afwijken van gemiddelden.
a. Alle belastingen en lokale heffingen worden in de begroting geraamd op basis van bijvoorbeeld het aantal verwachte verstrekkingen of overnachtingen, in combinatie met c.q. dan wel de begrote opbrengst van het vorige jaar. Na besluitvorming over de begroting stelt de raad in december altijd alle nieuwe tarieven vast.
b. Voor de OZB geldt dat we uitgaan van de bestaande opbrengst, vermeerderd met het indexcijfer (meicirculaire: 2,8 %) en eventuele uitbreiding van woningen en/of bedrijven. Voor waardestijgingen wordt het OZB-tarief dan verlaagd.
c. Voor de toeristenbelasting (waarvan de forensenbelasting is afgeleid) gold de afspraak om deze niet te indexeren. Deze worden niet verhoogd in 2025.

d. De reclamebelasting wordt één op één doorbetaald aan Stichting Ondernemersfonds Winterswijk. Daarom vindt vaststelling van het tarief in overleg met hen plaats.
e. Afvalstoffenheffing: 100% kostendekkend.
f. Rioolrecht: We wijken af van volledige kostendekkendheid om te voorkomen dat de tarieven rioolheffing buitenproportioneel stijgen. In 2025 zoeken we naar mogelijkheden om de kosten zodanig te beheersen dat de kaders van het GWP overeind blijven en geen extra beslag wordt gedaan op de algemene middelen of een meer dan trendmatige tariefstijging nodig is.
g. Grafrechten: de tarieven worden in 2025 niet verhoogd. In 2022 is er een nieuwe tarieventabel ingevoerd, waarbij de tarieven gewijzigd zijn. Er wordt voorgesteld om in 2025 indexering achterwege te laten.
h. Marktgelden: onze inzet is dat we in 2025 verhogen naar een kostendekkend niveau, we zijn in overleg met de marktvereniging.
i. Leges algemene dienstverlening: de niet door het Rijk gemaximeerde leges worden geïndexeerd met 2,8 %.
j. Leges omgevingsvergunning: binnen het ruimtelijk domein kunnen de leges worden verhoogd tot maximaal kostendekkend. De meest substantiële legesinkomsten worden gehaald uit de omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit (RO), en in mindere mate uit de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit (onder andere vanwege de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen). De vaste prijzen voor leges worden geïndexeerd en de percentages in relatie tot de bouwsom blijven gelijk, aangezien de bouwkosten al stijgen als gevolg van inflatie.
k. Huren en pachten: op basis van de afspraken zoals opgenomen in de betreffende overeenkomst.
10. Structurele dekking uit reserves:
a. € 15.000 met ingang van 2021 gedurende twintig jaar uit de reserve dekking kapitaallasten ter dekking van de kapitaallasten Notaristuin. Zodra deze dekking eindigt, zijn ook de kapitaallasten vervallen.
11. Grondexploitatie:
a. We actualiseren grondexploitaties voor de MPG en gebruiken die als basis voor de begroting 2025.